י"ד ניסן, 16.4.84 מיספר 2433 שנה 48 המחיר 250 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

חטיפת האוטובוס

86

וימ' יעקבסון טמיר
שנה
שנה
שנה
שנה
שנה
שנה
שנה
שנה
שנה

מכתבים

סדר שני בלבנון

ליל־סדר שני לחיילים שנשלחו להש־ליט סדר חדש.

כמה פעמים עוד יחגגו חיילינו את חג־החרות בלבנון? זו הפעם השניה שבה אני מרגישה כי בגינו הוצאו מתוך חרות והוכנסו בעולה של עבדות. כי להיות כובש פירושו, בסופו של דבר, להיות עבד הגחמות המכוערות ביותר של ממשלתך.

סנינה רובין, חיפה

מי ייתן, ועד השנה הבאה יימצא לישראל הגואל, אשר יוציאנו מלבנון ביד חזקה ובזרוע נטויה.

אבי שרון, תל־אביב

● ● ●

מפא"יניק סלך הליכוד

לשימעון פרס הדביקו אם ערביה, אך איש אינו זוכר את עברו המפא"יי של אריאל שרון.

כיליד כפר־מל"ל וכבן טיפוחיהם של דויד בן־גוריון ומשה דיין, אריאל שרון הוא יציר מפא"י מובהק. זה לא כל־כך מסתדר עם מלכות־ישראל מטעם הליכוד — לכן נוטים לשכוח לו פרט שולי זה. אבל העובדה נשארת עובדה: תנועת העבודה הוציאה מתוכה את האיש המסוכן ביותר להמשך קיומה של מדינת־ישראל.

ועוד עובדה, שאי־אפשר להתכחש לה: רבים מחברי מרכז חרות, שבליבם בוערים מזה שנים ריגשי קיפוח נגד מפא"י, רוצים להמליך על עצמם מפא"יניק לשעבר.

יאיר שחורי, רמת־גן

זה שנים רבות שאני תומך נאמן של הליכוד ודווקא משום כך היתה לי השבוע עוגמת־נפש רבה.

משנתברר לי כי אריאל שרון זכה ב־42 אחוז מקולות חברי מרכז חרות, נחרדתי. לא כך ראיתי את מיפלגתי, ולא זה המנהיג שאיחלתי לה.

אני חושב שניצחון כזה לשרון הוא מפלה לכבודה של מיפלגת החרות, לכבודה של המישפחה הלוחמת ולכבודו של ראש־הממשלה. ואני חושש מאוד לדרכה של המיפלגה, כאשר אל פיסגתה מטפס איש כשרון.

זאב בהן, רמת־גן

● ● ●

סוד הדבילים

למה כולם מתמרמרים על גורלו של אסף חפץ? בברית־המועצות הוא היה נענש בשבע שנות־מאסר!

בריגה נשפט אזרח סובייטי לשבע שנות מאסר, אחר שטען באוזני כתב זר כי מוכ"ל המיפלגה הוא אידיוט. סעיף האישום היה: גילוי סודות מדינה.

אסף חפץ שלנו, שהדליף לעיתונאים כי במישטרת ירושלים עובדים דבילים, רק הושעה מתפקידו.

ועכשיו צאו וראו כמה רחמנים בני רחמנים הם שילטונות ישראל!

דפנה רוזנטוסר, אילת

● ● ●

תוספת פרלמנטרית

משכורתו של קצין הכנסת.

תחילה חשבתי שקוראת אני פיליטון (חור בכיס – כתבתו של אברהם טל במוסף הארץ, 6.3.84):

„קצין הכנסת, יצחק בנגל, מקבל משכורת המבוססת על משכורתו של ניצב במישטרה ותוספת פרלמנטרית של 35% — כלומר, הכנסתו במרס האחרון היתה 338.199 שקל."

האם תפקידו אחראי ויוקרתי יותר מאשר מנהל בית־חולים, מפקד טייסת, מדען, ממציא דגול, מפקד אוגדה, מנהל בית־מלון?

כדי להבין את פשר העיוות הזה, מעניין היה לדעת מה השיקולים של אותם אנשים שקבעו משכורת זו, לתפקיד שאחראי בסך־הכל על־קיום סדר בבנין הכנסת, על יחידת מישמר הכנסת (מה מיספרם — 50 איש?) ועל הסדרנים.

מה אפשר לדרוש מהעם, כאשר הוא קורא על משכורות כאלה?

סנינה מנדלר, תל־אביב

כתבת השער הקדמי:

מוות באוטובוס

שניים מארבעת התוקפים נהרגו במקום. ענת סרגוסטי, שעקבה אחרי הרדאמה, צילמה את החוטפים ואת הקורבנות, את ההרוגים ואת הניצולים (בתמונה משמאל: מפקד החוליה).

6

ח"כים מדלגים על משוכה

מחסום ה־60% הפחיד את 16 חברי־הכנסת הוותיקים של העבודה. באמצע ספירת הקולות כבר היה ברור כי **תמר אשל ויחזקאל זכאי** נכשלו, וכי 13 אחרים הצליחו. רק **אליהו שפייזר** הפיל את המשוכה, אך חבריו הציבו אותה מחדש וקבעו כי הוא עבר אותה.

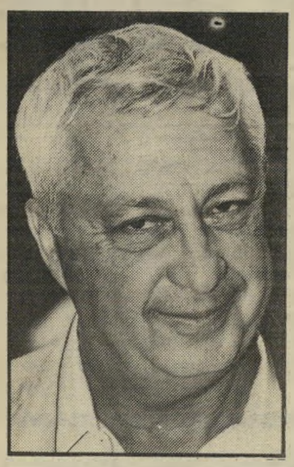
14

כתבת השער האחורי:

שרון כובש את הליכוד

גם אם יישא יצחק שמיר בתואר „ראש־ממשלה" יהיה אריאל שרון הכוח המניע והבוס האמיתי בליכוד. אם ינוצח הליכוד בבחירות, יהיה זה סופם הפוליטי של שמיר ועמיתיו.

9 11

„היינו בדווים"

„בני ישראל היו שבטים נודדים ב־מידבר, שבתקופת הבצורת ניצלו אותם הפרעונים ככוח־עבודה זול," מספר הארכיאולוג ד"ר **זאב משל**. הוא אומר כי אין כל הוכחה ארכיאולוגית ליציאת־מצריים, אך מנסה לאמת את הסיפור המיקראי תוך השוואה לאורחות־החיים של הבד־ווים, תושבי מידבר סיני.

65

הכוח החום

איך הזדמנו יחד קצינים בכירים (מיל'), המטיפים לכיבוש סעודיה, עם האגף הימני־קיצוני של הבנענים, המטיף לכיבוש סוריה וחלקים מעיראק, בביתו של משורר, החולם על נהרות של דם ועל עולם מנופץ לרסיסים.

24

כוכב בגודל טיבעי

„זאת הפעם הראשונה שלא הייתי צריך לעשות דיאטה לפני ההסרטה ולהתקשט כפיאה נוכ־רית," אמר ג'ק ניקולסון (בתמונה), שזכה באוסקר עבור תפקידו בסרט עטור הפרסים תנאים של חיבה.

51

פצצת־זמן בנגב

„לא נסכים להיות הצוענים של המדינה, עבדי הקיבוצים, הידיים השחורות של הנגב!" אומרים הבדווים של העיירה רהט. „אנחנו פצצת־זמן," הם מזהירים.

16

פרס סרטאווי

„הדרך שלמענה שפכנו דם היא הדרך המוסרית," בקע קולו של עיצאם סר־טאווי מן המקלט כאשר סופר יהודי וסופר ערבי זכו בפרסים על שמו.

61

אורגזמה בכדורגל

„אם קבוצת הפועל תל־אביב מנצחת, יש לי שיגעון של שבוע והכל הולך לי: עסקים, בחורות, מצב־רוח, הכל!" מכריז האוהד ג'ד קוט, המשווה את שימחת הניצחון לאורגזמה.

36

פריחה מאוחרת

בגיל 47 מרגישה **סריטה אברג'ל** בשיא פריחתה ויש לה דוגמאות טובות מהר־ליוד, משם היא חוזרת עכשיו, והיא מבטיחה: „בגיל 50 אהיה בפלייבוי!"

70

מישל בלחץ

זו ההפתעה של העונה: מישל אוחיון (בתמונה), צעירה ילידת מארוקו, חסרת־פרוטה, כתבה, ביימה והפיקה את לחץ, סרט רגיש על יחסי ערבי ויהודיה באוניברסיטה העברית.

54

נקי מרצח

יעקב קטרי זוכה השבוע מאשמת רצח הזונה רוזה וקנין. לפני כן הוא הכיר באבהותו על ילד שאינו שלו, ועכשיו הוא תובע את הילד לעצמו. את סיפורו המוזר הוא מגולל ב„העולם הזה".

42

הסדורים הקבועים:

מיכתבים 3
תשקיף 4
קרא וקל 5
במדינה 8
הנדון 9
אנשים 21
בלונים 23
עולם קטן –
מערב־גרמניה, בריסניה 28
יומן אישי 31
מה הם אומרים – מאיר שטרית, דוזו דיין, ישראל לאו, איזנה בראון, אוריאל אופק, שלי שבדרון 32
שידור 34
תמליץ – שידורי הטלוויזיה בישראל ובירדן 35
אנשים בעולם –
שון קונרי, תנסיכה קארולין, מייקל ג'קסון והמלכה אליזבת 38
נמר של נייר – סיפורי היסטוריה, ע' חילל, ס' יזהר, ראובן רובין 44
תשבצזמן 46
הדוי 46
הדרוסקום – טלה 49
קולנוע – וים ונדרס, ג'ק ניקולסון 51
זה וגם זה 59
לילות ישראל 62
תמרורים 67
חלון ראווה – חולצות קצרות 68
רחל מרחלת על כל העולם 72
ספורט 73
זה היה העולם הזה שהיה 74

דף תשקיף

עזר למיתקפת הסברה

עזר וייצמן ייצא השבוע במיתקפת־הסברה, כצעד ראשון לקראת הבחירות הקרובות.
מתוכננת לו הופעה בתוכנית מוקד ביום רביעי, אם התוכנית לא תצא לחופשה עד אחרי הבחירות. ביום השישי יופיעו בצהרונים ראיונות עימו, שבו הוא יפרט את מצעו ויוסיף פרטים על מי שהולכים עימו ברשימת יחד.
בשבוע שלאחר־מכן תתחיל המיתקפה הסירסומית של וייצמן בעיתונים.
תוצאות ההצבעה במרכז חרות גרמו לקורת־רוח רבה בקרב אנשי וייצמן. בסוף השבוע פנו אליו ידידים מהליכוד וביקשו להיפגש עימו, כדי לדעת פרטים רבים יותר על תנועתו.

המערך נגד שרון

מאבק אישי באריאל שרון יהיה חלק מרכזי במסע־הבחירות של המערך. במיסגרת זו ייזכרו פרשיות אפלות ששרון היה מעורב בהן מראשית שנות ה־50', ובעיקר מידע שלא פורסם עדיין על חלקו במילחמת־הלבנון.

ארבעה ליברלים פחות

בשיחות שיקיימו ראשי חרות עם נציגי המיסלגה הליברלית, הם ידרשו מהם לוותר על ארבעה מקומות ב־40 המקומות הראשונים לכנסת, לטובת חרות.
הדרישה תהיה אולטימטיבית, והליברלים ייכנעו לה מחוסר־ברירה.

הפגנה מול המצודה

מייד אחרי חג־הסמה תסתה קבוצת־נשים בהפגנה רציפה עד הבחירות מול „מצודת־זאב" בתל־אביב.
הן תישאנה שלטים אחידים תחת הסיסמה: „רק לא שרון."

נבון יעבור לתל־אביב

מטה־הבחירות של המערך יעל בבית מיסלגת־העבודה ברחוב הירקון בתל־אביב, על־פי דרישה של מרדכי („מוטה") גור.
אם המטה יסלוש לחדרים של מחלקות קיימות, יועברו המחלקות לבית־מלון סמוך.
מטהו של יצחק נבון יעל אף הוא בבניין המיסלגה, בשני חדרים.
מטה המערך ימנע הסעם מהבאת מומחים ליחסי־ציבור ובניית־תדמית מחו"ל.

בר־לב לאוצר!

חיים בר־לב התבטא בסוף השבוע בפומבי, שמרדכי („מוטה") גור אינו רוצה להיות שר־אוצר, אם המערך ירכיב את הממשלה הבאה, והוא אף אמר לו זאת בהחלטיות.
בעבודה מניחים שבר־לב עצמו מעוניין מאוד בתפקיד, ולא יסתפק בתיק חסר־שיניים.

לחד אינו מדבר

המסקר החדש של צבא־חדאר בדרום־לבנון, אנטואן לחד, דחה מאות סניות של עיתונאים מרחבי העולם, שביקשו לראיין אותו. הוא שומר על סריסיל נמוך, תוך תיאום עם ישראל.
גורמים שונים, הקשורים במגעים עם צבא־חדאר, המליצו שלחד ימנה לעצמו רובר מקומי, כדי שהוא יהיה בקשר עם העיתונות.

משתוללים ברובע המוסלמי

תלמידי ישיבת „בירכת אברהם" שברובע המוסלמי בירושלים ממשיכים בתקיפת שכניהם הערבים, תוך הקפדה מירבית על כך שפעולותיהם לא יגיעו לכליי־התיקשורת.
בשבת שעברה הם תקפו אלמנה ישישה ודרשו שתעזוב בו בלילה את דירתה. דיירים אחרים באותו בניין, שנמצא בסמיכות לישיבה, אולצו לעזוב את בתיהם כבר בשנה שעברה.

אין קו חדש

למרות שהמימסד הפוליטי והמיסלגתי מעריך שצה"ל ייסוג לקו חדש בלבנון ערב־הבחירות, אין עדיין שום הכנות לכך בשטח.
אנשי־צבא מניחים שגם אם הפקודה תינתן בהתראה קצרה ביותר, יתאפשר המהלך תוך פרק זמן מינימלי.

הסוף לאג"ח במיכרז?

ב„בנק־ישראל" יש הירהור שני לגבי הנפקת איגרות־חוב צמודות לדולר או למדד בשיטת המיכרז. הסיבה: היענות קטנה של הציבור לאג"ח „גילבוע", מיכרז שהיה בשבוע שעבר.

שינויים בתוכנית־סומייל

הנהלת עיריית תל־אביב אישרה באחרונה הרחבה במיבנה בית לבנון – בניין המיפלגה הליברלית, שיוקם במרכז גיבעת סומייל, הנמצאת בין הרחובות אינבן־גבירול, ז'בוטינסקי, בן־סרוק וארלוזורוב.
ההסתדרות תקים בניין־מישרדים בן 18 קומות בקרן־הרחובות ארלוזורוב־בן־סרוק, בהמשך רציף לבית הוועד־הפועל.
בעיריה מודעים לכך שפינוי המתגוררים בשכונת סומייל יהיה מסובך מאוד.

עוד התנחלות דתית

התנחלות דתית נוספת תוקם בקרוב בגדה, הסעם דרומית לקריית־ארבע. המתנחלים הם חרדים קיצוניים.

גילעדי בסיור בטלוויזיה

ביום החמישי האחרון הצטרף איש־הטלוויזיה, אלכס גילעדי, לסיור־עבודה שערך המנכ"ל החדש, אורי פורת, בבניין הטלוויזיה. ברשות־השידור מניחים, שגילעדי הוא מועמדו של פורת לתפקיד מנהל הטלוויזיה, במקומו של טוביה סער, שישלים בעוד עשרה חודשים שלוש שנות־כהונה בתפקיד.
לאותו תפקיד מוזכרים עתה גם חיים יבין וגם מנהל הרדיו, גידעון לב־ארי.

הליברלים ללא מנכ"ל

מנכ"ל „מרכז־הירידים", יעקב ברי־גרא, הודיע לראשי המיסלגה הליברלית שהוא לא ימלא את תפקיד מנכ"ל המיסלגה שהוצע לו, בגלל הקדמת הבחירות.

„תדיראן" מחוץ לבורסה

ראשי קונצרן „תדיראן" בוחנים שנית את תוכניתם לצאת בהנפקה גדולה בבורסה.
הסיבה: הנפקת „אלסינט" לא ענתה על הציפיות.

וציבור־המשקיעים לא התרשם ממסע קידום־המבירות המאסיווי שנערך על־ידי החברה.

המישטרה: הסערה נמשכת

למרות שמעל פני השטח נראה שהסערה, שפרצה במישטרה בעיקבות השעיית אסף חפץ, שכבה, הרי שלמעשה אין הדברים כך.
תומכיו של חפץ במישטרה אוגרים מידע המוגדר כ„חומר נפץ" נגד כמה קצינים בכירים, כדי להוכיח שהם חייבים ללכת, משום שביצעו עבירות של ממש.
יריביו של חפץ מנסים עתה להיעזר במודיעים בעולם התחתון, כדי לאמת מידע על שיטות־עבודה חריגות של היחידה המרכזית, בתקופה שחפץ היה מפקדה.
בצמרת מישרד־הפנים נשמעו רמזים שהמועד הנוח לשינויים במישטרה יהיה אחרי בחירות. מסיבה זו מתארגנים עתה המחנות השונים למאבק, שיתעצם בעוד ארבעה־חמישה חודשים, ושאחד ממוקדיו יהיה מישרת המפכ"ל.

יחזו מדד יוני

גופים כלכליים שונים עוסקים עתה במרץ בשיכלול שיטות־מחקר, כדי לחזות כבר החודש את מדד חודש יוני, שיפורסם שבוע לפני הבחירות.
מדד זה הוא רב־חשיבות, ולכן הן הליכוד והן המערך מגלים עניין רב במידע זה.

ספר חדש על הערבים בישראל

בקרוב ייצא לאור ספר חדש בערבית על כל הזרמים הרעיוניים הסוליטיים של ערבים במדינת־ישראל.
ייתכן שהספר יממן על־ידי מוסד אקדמי בגדה המערבית, והוא יתורגם, בו זמנית, לעברית ולאנגלית.

„הארץ" מצנזר את סמל השלום

עורך „הארץ", גרשום שוקן, צינזר את סמל תנועת־השלום הישראלית־פלסטינית, במודעה על הענקת הפרס על־שם עיצאם סרטאווי לסופרים עמום קינן ורג'א שחאדה.
שוקן סירב לפרסם את המודעה, אלא אחרי שהוצא מתוכה סמל שני הרגלים המוצלבים — הישראלי והפלסטיני — שהוא הסמל הרישמי של המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני. קיימת הנחיה מפורשת של היועץ המישפטי לממשלה, יצחק זמיר, הקובעת כי סמל זה הוא חוקי.
הארץ כבר פירסם סמל זה כמה פעמים בעבר.

ירחון סיפרותי בערבית

בחיפה התחיל להוסיע ירחון סיפרותי עצמאי בערבית, בשם „מואסב" („אורות" בעברית).
החוברת, המעוררת עניין רב בקרב האינטליגנציה הערבית בארץ, מתכוונת לשים דגש על המורשת הפלסטינית, שהערבים בישראל הם חלק ממנה.

חקירה נגד פרידריך

נציבות שרות־המדינה בודקת קבלות שונות, שהגיש מנכ"ל מישרד־הבלבלה, סמי סריידריך, לחשב המישרד.
החקירה נפתחה בעיקבות תלונה אנונימית.

קו יק.

אני רוצה להביע את מחאתי הנמרצת על העמדתו של אסף חפץ לדין מישמעתי.

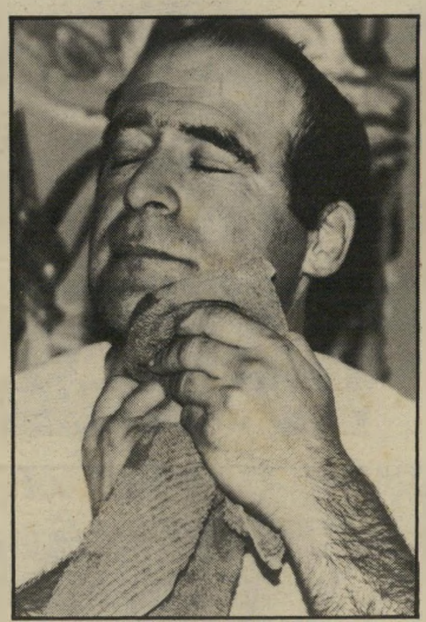
אינו מתייחס לפרט זה או אחר של הפרשה. אני מתייחס לצד העקרוני ביותר: תפקידו של משרת־הציבור כלפי הציבור שהוא אמור לשרת אותו.

אסף חפץ נאשם במסירת מידע לציבור, באמצעות כלי־התיקשורת. מאשימיו טוענים שזוהי עבירה, והת־ כוונו להעמידו לדין פלילי. היועץ המישפטי לממשלה אמנם קבע כי אין מקום להעמדתו לדין פלילי, אך הורה להעמידו לדין מישמעתי. כלומר: יש כאן לכאורה עבירה מישמעתית.

אני רוצה לחלוק על כך בפה מלא. התפיסה הזאת טומנת בחובה סכנה חמורה ביתר לדמוקרטיה הישראלית.

„משהו דפוק מאוד!"

על סי התצהיר שהגיש המפכ"ל, אריה איבצן, לבית־המישפט הגבוה לצדק, דיבר חפץ עם עיתונאים על

קצין־מודח חפץ
„דבילים... דגנרטים..."

הכישלון החמור של המישטרה בפרשת „מחתרת ליפתא". אסף חפץ אינו נאשם, כנראה, במסירת עצם המידע על הכישלון. יתכן שמישהו חושד בו שעשה גם זאת, אך לכך אין אף הוכחות־לכאורה. לכתב מעריב נודע בדרך משלו כי בידי מישטרת תל־אביב היה מידע מודיעיני מפורט על כך שיש בליפתא מחתרת הזוממת לפוצץ את כיפת־הסלע ומיסגד אל־אקצה — אחד משלושת האתרים המקודשים ביותר לאיסלאם בעולם. מישטרת תל־אביב העבירה את המידע למישטרת ירושלים. אך זו לא טיפלה בו במשך זמן רב — זמן שבו יכלו חברי־המחתרת לפוצץ את שני המיבנים המקודשים ולגרום לתוצאות נוראות — התקוממות של מוסלמים בישראל ובשטחים הכבושים, התפרצות של מחאה אצל 800 מיליון המוסלמים בעולם, נזק בל־יישוער ליחסי־החוץ ולתדמית של ישראל בעולם.

אין זה כישלון קטן. זהו כישלון מונומנטלי, שהיתה בו סכנה מוחשית לביטחון המדינה ולמעמדה.

אחרי שמידע זה פורסם בעיתונות, פנו כמה עיתונאים לחפץ, מפקד המרור המרכזי (הבולשת) של מישטרת מחוז תל־אביב, וזה ניהל עימם שיחות בטלפון.

לפי תמליל השיחות שצותתו בחשאי, לפי פקודת המפכ"ל, התבטא חפץ בשיחות אלה בסיגנון צברי חופשי ביותר. למשל: „המערכת הזאת לא יכולה לתפקד. עכשיו יש כזאת פאשלה נוראית. יש להם מידע מדוייק עוד מלפני שנה על שמות ומקומות ונשק וחומריי־נפץ, ומה שהם מתכוונים לעשות. אז יאללה, דגנרטים! מפוצצים להם בתי־תפילה על הר־הבית! ג'יהאד עוד יהיה פה... (מישטרת) תל־אביב בסדר. גם המטה הארצי בסדר. וגם המטה הדרומי... ירושלים, שמה משהו רפוק, חמור מאוד... הם נותנים לדבילים לנהל את העניינים!"

הוא אמר גם דברים בלתי־מחמיאים על השר יוסף בורג והמפכ"ל, בנוסח: „אתה מבין? מתחיל הסיפור הזה עם אברושמי (החשוד ברצח אמיל גרינצווייג) ועושים הצלחות מדבר מיקרי, והשר בורג מציין את צוות־החקירה שפיענח (את הפרשה) כמו שרלוק הולמס, שהיה מתבייש על ידם. חבורת דבילים... (בעניין הר־הבית) המחשב הקליט את הכל ואירגן את הכל, ואת הידיעה היחידה הרצינית לא הכניסו בפנים!" וכן הלאה.

אפשר להתווכח על הסיגנון. אולי אין זה נאה לקרוא לשר ולמפכ"ל בשם דבילים, אפילו בשיחה פרטית. אבל לא זהו העיקר.

השאלה האמיתית היא: האם מותר לקצין־מישטרה בכיר, האחראי לענייני־ביצוע חשובים, למסור לציבור את דעתו על מהלך הדברים, לבקר כישלונות ולמסור מידע שאינו נוגע לפרטים של חקירות, אלא להבנת המצב?

אין ויכוח על כך שגוף ביצועי כמו המישטרה צריך לשמור בסוד את מהלך חקירותיו ופרטיהן, מאחר שגילוי סודות כאלה יכול לחבל בהמשך הפעולה. אך בשיחות אלה של חפץ אין גילוי של פרטים כאלה. מה שיש כאן הוא הבעת־דיעה על עובדות ידועות, ביקורת חריפה על צורת־התיפקוד של המישטרה.

אני טוען שבחברה דמוקרטית אסור שתהיה הגבלה על קצין־מישטרה להביע דיעה כזאת, בשיחות חופשיות עם עיתונאים, כשאינן בבחינת הודעות לציטוט.

ארחיק לכת ואטען כי הבעת דיעה כזאת היא חובתו של קצין אחראי במדינה הדמוקרטית, ושהוא מועל בתפקידו אם אינו עושה זאת. כי ללא הערכות של המומחים, איך יכולים העיתונאים והציבור להבין מה מתרחש?

בדרך אל מישטרה טוטאליטרית

הבה ננתח את המיקרה הזה לגופו:

אין ספק שהיה כאן כישלון חרוץ של המנגנון המישטרתי (ולא חשוב לי, כרגע, מי בדיוק היה אשם בכך.)

אין ספק שכישלון זה יכול היה להביא למדינה נזק שלא־יתואר.

יש ספק לגבי הסיבה. במיקרה הטוב ביותר, היה כאן כישלון שבשגגה, ובמיקרה הרע ביותר האמין מישהו כי השילטון אינו מעוניין בגילוי המחתרת הלאומנית־דתית, ושעל כן יש לגנוז כל מידע שיביא לכך.

במיקרה הראשון, חייב הציבור לדעת את האמת כדי להפעיל את הלחץ הציבורי הדרוש לרפורמה יסודית, פרסונלית ונוהלית, של שיטות המישטרה. במיקרה השני, חייב הציבור להסיק מסקנות חמורות הרבה יותר — ביום־ הבחירות.

כך או כך, הציבור ח י י ב ל ד ע ת. אסור בשום פנים להניח למנגנון המישטרתי, שיש לו השפעה עצומה על חיינו, המסוגל לגרום לנו עוולות נוראים, היכול לסכן את ביטחון המדינה — לפעול במחשכים ולהתבצר אחרי חומות של סודיות. בשום פנים ואופן אין להשלים עם מצב שבו השר האחראי, המפכ"ל או המשרתים של שניהם יוכלו לסגור את ברזי המידע לציבור. תמיד תימצאנה אמתלות משכנעות־כביכול להצדקת ההשתקה. אולם הסיבה העיקרית היא תמיד הגנה עצמית של פוליטיקאים וביורוקראטים מפני הביקורת.

מישטרה יעילה? בהחלט! היא דרושה. סודיות מיבצעית במישטרה? בוודאי! מישמעת סבירה? בוודאי! אך לא מישטרה עטופת־סודיות, מחוסנת מפני כל ביקורת עניינית, כפי שהיא קיימת במדינות טוטאליטריות ו/או מושחתות.

אנחנו רוצים במישטרה פתוחה. הדמוקרטיה זקוקה לזרם חופשי של מידע בלתי־סודי בין המישטרה והציבור. קצין־המישטרה במישטר הדמוקרטי צריך להיות אדם פתוח לציבור, אדם הזכאי להשמיע את דיעותיו ולמתוח ביקורת באוזני עיתונאים בשיחות פרטיות, כדי לאפשר לציבור, באמצעות העיתונות, להעריך את המתרחש ולגבש לעצמו דיעה על טיבה, יעילותה ומוסריותה של המישטרה, ועל רמתם של כל העומדים בראשה.

על ביטויים כמו „דבילים" ו„דגנרטים" אפשר לוותר. אין ספק שהם יכולים להרגיז את האנשים שאליהם הכוונה. מותר להם לנזוף בפקוד המשמיע ביטויים כאלה (אם כי נשאלת השאלה אם מותר לעשות זאת כאשר נודעים הדברים באמצעות ציתות חשאי.) אך לתבוע את האדם לדין מישמעתי, כאילו היתה עצם השיחה החופשית עם עיתונאים בגדר עבירה — זוהי שערורייה בעיני.

זהו הצעד הראשון (ואולי לא הראשון) בדרך אל מישטרה טוטאליטרית.

בחברה הדמוקרטית, המישטרה א־נה עומדת מ ע ל לציבור. היא צריכה לשרת את הציבור ולעמוד לביקורתו היומיומית. המגע עם הציבור באמצעות כלי־התיקשורת אינו יכול להיות בגדר עבירה.

מלכה רוזנשטיין לא נעצרה

העולם הזה לא היסס במהלך השנים להילחם ולחשוף תופעות חברתיות בלי מורא ובלי משוא־פנים, חשף והתריע, האיר וגילה חריגות שהתגלו לו. העובדה ששמם של ראשי מדינה וחברה שורבבו בפרשות לא היווה גורם מרתיע או ממתן. במיקרים נדירים חלה טעות מצערת ומביכה, ומעולם לא היסס העולם הזה להודות בטעות כזאת, להתנצל על פגיעה שפגע ולתקן את הטעון תיקון.

טעות מביכה כזאת אירעה בגליון האחרון, והננו מתנצלים ומביעים את צערנו על שכך קרה.

במיסגרת התחקיר לקראת כתיבת הכתבה, העוסקת במאסרים ובגילויים האחרונים בפרשת ההברחות מהארץ, שבהם עוסקת מחלקתו של תת־ניצב בנימין זיגל, נתקלנו בשמה של מלכה רוזנשטיין.

עתה מסתבר לנו ששמה של מלכה רוזנשטיין ושל בעלה, עורך־הדין אמנון רוזנשטיין, שורבבו לפרשה ללא בסיס עובדתי כלשהו, וכי מלכה רוזנשטיין לא נעצרה ולא נחקרה על־ידי חוקרי המישטרה, וממילא לא שוחררה בערבות.

אנו מצטערים צער רב על עוגמת־הנפש שנגרמה למלכה רוזנשטיין ולבני־ מישפחתה, ושמחים לקבוע ששמה נקשר לפרשה רק בשל טעות אנושית.

בנסיון לשחזר את הידיעות שבגללן הוטעינו, נראה לנו ששמה נכרך בחקירות בשל ביקוריה התכופים וראגתה לאחיה, שהיה עצור בידי המישטרה וששוחרר בינתיים. מעצרו עורר את תרהמתה, והיא וכנראה־מישפחתה ניסו ככל יכולתם לעזור לו בשעות קשות אלה. אווירת הסודיות שאפפה את החקירה היא שהובילה את מודיעינו להנחה המוטעית שמלכה רוזנשטיין מעורבת אף היא במהלך החקירה, ועל כן אלפי סליחות והתנצלות העולם הזה.

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.

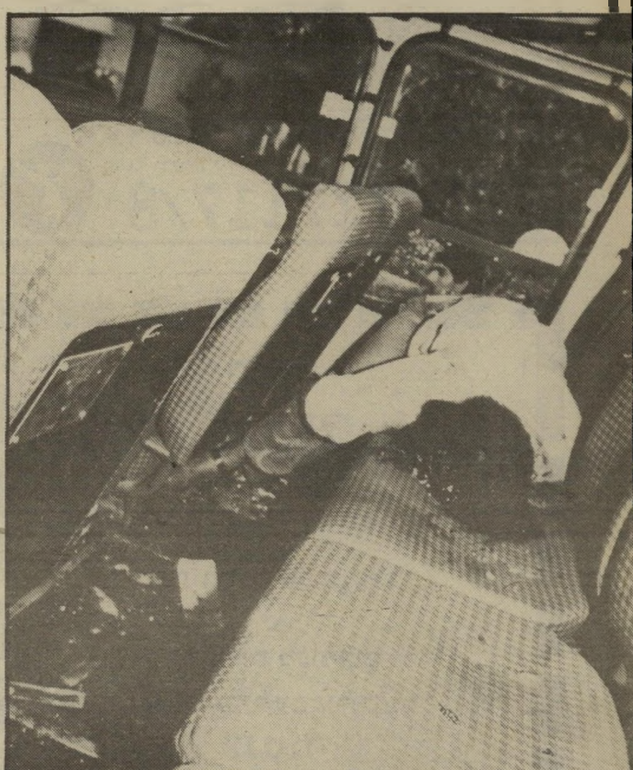
שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רציף
03-227117/8

הגיעו:
תיקי אביב 84'!
במבחר עצום
בשלל גוונים ודגמים!
מעור, סקאי, מקש צבעוני ורגיל
וקשת רחבה של תיקי בד
והכל
במחירים מפתיעים
מקבלים את האביב עם ארנק/תיק מבית
צנטנר
רח' פינסקר 4 ק"ב, תל־אביב

דם באוטובוס

גולגולת מרוטשת גופתו של אחד התוקפים מונחת על הספסל האחורי של האוטובוס. הוא נורה במהלך ההשתלטות על האוטובוס, ודם רב ניגר מגולגלתו.

עזרה ראשונה אחד הפצועים מנוסעי האוטובוס מקבל במקום עזרה ראשונה. אחרי שקיבלו הפצועים את הטיפול הראשוני, הועברו מייד במסוקים אל בית־החולים.

צ רור־יריות קצר קטע את השקט המתוח. החיילים וציוותי האמבולנסים רצו אל האוטובוס והתחילו להוציא מתוכו את הפצועים ואת הניצולים.

כך באה אל קיצה דרמה שהתחוללה במשך לילה שלם, שבסופה נהרגו חיילת ושניים מן התוקפים.

האוטובוס הגיע לצומת דיר־אל־בלח שברצועת־עזה, כשהוא מנוקב כולו בכדורים. הצמיגים היו מפוצצים והרכב נעצר בצד המערבי של הכביש, כשפניו דרומה והוא נוטה על צידו.

כשפרץ האוטובוס החטוף את

הפיגוע הסתיים. מפקד החוליה שוכב מת על ההגה (למעלה) וחברו ההרוג בספסל האחורי

מחסום ארז, שבגבול הצפוני של רצועת־עזה. כבר רלק אחריו רכב של כוחות־הביטחון. היה זה אחרי שאסתר בן־חור, נוסעת שהיתה באוטובוס, אמרה לחוטפים כי היא חשה ברע והם איפשרו לה לרדת מן הרכב. אסתר מיהרה להזעיק את המישטרה. מייד החלו מכוניות המישטרה רודפות אחרי הרכב הדוהר, כשהשוטרים יורים לעברו ללא הרף.

מכוניות אחרות של המישטרה

וצה"ל הצטרפו למירדף הדרמתי. החיילים והשוטרים ירו לכיוון האוטובוס לכל אורך הדרך. הם ניסו לפגוע בצמיגים שלו, כדי להכריח אותו לעצור, אך הנהג המשיך לנסוע קדימה, כשאחד התוקפים עומד לידו ומאיים עליו בעזרת סכין קומנדו.

כאשר נודע לכוחות הביטחון על החטיפה, הקימו מייד מחסומים במסלול נסיעתו של האוטובוס. במחסום ארז נמתחה לרוחב הכביש שרשרת מסמרים שבעזרתה, כך קיוו, ייווצרו בגלגליו של האוטובוס תקרים והוא ייאלץ להעצר. אך האוטובוס המשיך קדימה כשהוא פורץ את המחסום.

האוטובוס החטוף המשיך לנסוע עוד כמה עשרות קילומטרים קדימה, כשבלי־הרכב האחרים רודפים אחריו. שימשותיו כבר היו מנוקבות. הנוסעים בתוכו היו מבוהלים. בחור צעיר, בלונדי ממושקף, חובש צבאי, ניסה לעזור לאנשים שנפגעו במהלך הדרך מן היריות ומרסיסי הזגוגיות.

בתוך האוטובוס היו ארבעה צעירים ערביים. אחד מהם עמד ליד הנהג, עם סכין קטנה שלופה בידו, והורה לו להמשיך לנסוע דרומה לכיוון גבול מצריים.

צעיר נוסף, החזיק בידו מיזוודה קטנה ובה, כך טען באוזני הנוסעים, היה חומר־נפץ. הנהג והנוסעים לא העזו להמרות את פיהם של החוטפים. הם חששו לחייהם.

אך התוקפים לא השתמשו בסכינים שבידיהם ולא בשום נשק אחר. הם התנהגו, כך טענו חלק מן הנוסעים אחרי־כן, באריבות רבה ואף איפשרו לאסתר בן־חמו לרדת מכיוון שטענה שהיא בהריון ואמרה כי היא חשה ברע.

כאשר התקרב האוטובוס לצומת של דיר־אל־בלח, 15 קילומטרים דרומית לעזה, לא יכול היה יותר להמשיך בנסיעה ונעצר. צמיגיו היו מרוטשים לגמרי מן היריות הרבות. הוא נעצר בצד הדרך ודומם את המנוע.

באותו הזמן התחילו להגיע עשרות אמבולנסים אל צומת דיר־אל־בלח. מסביב היה חושך. הצומת היה מואר בפנסי רחוב כתומים, שמתחתם היתה תכונה רבה. עשרות הצוותים הרפואיים הסתובבו סביב וחיכו לרגע שבו יוכלו לגשת אל הפצועים שבתוך האוטובוס ולהגיש להם עזרה ראשונה.

בלי הודעה רישמית

כוחות גדולים של צה"ל התחילו להגיע לאזור. אוטובוסים וכלי־רכב צבאיים אחרים באו מסביב קרעו את הדממה המתוחה.

ג'יפים קטנים של מישטרה וצבא נסעו הלוך ושוב, על הכביש המוביל אל הצומת וממנו. הצוותים הרפואיים בדקו שוב ושוב את הציוד שלהם והכינו אותו למיקרה שיזדקקו לו.

מסוקים צבאיים חגו סביב סביב מעל האיזור, כשהם מקפידים שלא היה שקט מוחלט מסביב. רק נביחות הכלבים מן הכפרים הערביים לעבור מעל האוטובוס ממש, כדי שהתוקפים לא יבחינו בתכונה הרבה מסביב.

האוטובוס עצמו היה מואר בפנסים של מכוניות שעמדו מולו על הכביש. והיה שקט מוחלט. מפעם לפעם אפשר היה לשמוע את המשא־ומתן, שהתנהל דרך רמקול, עם החוטפים. פרט לנביחות הכלבים, היה זה הדבר היחידי שהפריע את השקט המתוח של הלילה הדרמתי.

כל שאר ההכנות לפריצה לאוטובוס נעשו בדממה מוחלטת.

במהלך הלילה העבירו כוחות הביטחון אוכל לחטופים ולחוטפים. כל אותו הזמן היה הרמטכ"ל, רב־אלוף משה לוי, במקום האירוע עצמו, כשהוא מפקח באופן אישי על התיכנונים

(המשך מעמוד 7)

וההכנות לשיחרור החטופים.

שעות הלילה עברו לאט. מחסומים רבים הוצבו. עוד בשעות הערב המוקדמות, ככל כבישי הגישה לאיזור שבו עמד האוטובוס, שיירה גדולה של משאיות ומכוניות פרטיות נעצרה והתאספה ליד מחסום ארז, מחסום הכניסה הצפוני לרצועת־עזה, ולאיש מהם לא ניתן לעבור פנימה לתוך הרצועה. הכפרים מסביב היו גם הם שקטים לחלוטין. התושבים התכנסו בתוך בתיהם ולא העזו לצאת החוצה.

במהדורות החדשות ברדיו ובטל־וויזיה לא הוזכרה מילה מכל מה שהתחולל במשך כל הלילה בצומת של דיר־אל־בלח. אלה המשיכו לדווח באופן שוטף על ההתמודדות בחרות ועל ההצבעה במערך. אך השמועה כבר עשתה לה כנפיים במהירות רבה. מבלי שתהיה שום הודעה רשמית. למרות זאת הגיעו קרובי מישפחה מבוהלים של החטופים אל המישטרה באשדוד ובאשקלון וביקשו לדעת מה עלה בגורל יקיריהם.

החיילים,

טיפול נמרץ – צוותים רפואיים, צב־איים ואזרחיים, עבדו מייד אחרי השתלטות החיילים על האוטובוס החטוף, על הפצועים, כשהם נותנים להם טיפול ראשוני בחמצן, באינפוזיות וחבישות. הפצועים הונחו על אלונקות במרחק כמה עשרות מטרים מן האוטובוס.

תפסו עמדות בחושך, מסביב לאוטובוס החטוף. הם ישבו בשקט מוחלט וחיכו לפקודת הזינוק.

הירח התחיל לרדת לכיוון מערב, וממיזרח התחיל יום חדש שצבע את השמיים בכחול עמוק של שחר. קולו של מואזין בקע מאחד המיסגדים והכריז על תפילת הבוקר.

השעה היתה חמש דקות ל־5, וצרור יריות קטע את השקט המתוח. אחריו התחילה הפעילות. ציוותי העזרה הרפואית נכנסו לאמבולנסים ודהרו במהירות לכיוון האוטובוס. מסוקים צבאיים חגו מעל האזור וירדו בטירטור מחריש בשדה הסמוך לכביש. פצועים החלו מורדים מן האוטובוס המחורר על גבי אלונקות והונחו בשורה בשולי הכביש, במרחק כמה עשרות מטרים מהאוטובוס שבו ישבו במתח ובפחד במשך לילה שלם, כשאינם יודעים מה יהיה בסופם. צרחות מבוהלות־נשמעו מכיוון האוטובוס, צרחות של פצועים ושל אנשים שנאנחו בהקלה.

שתי הגופות נבדקו

ל יד סוללת־העפר שבשולי הכביש היתה מונחת שורה של אלונקות. פצועים שלא יכלו ללכת בכוחות עצמם הונחו על גבי האלונקות והובלו למקום, שם עטו עליהם צוותים רפואיים צבאיים ואזרחיים. כמויות של שקיות אינפוזיה הובאו למקום וחוברו במהירות לידיהם של הפצועים. הכל התנהל בזריזות מרהימה.

אירית פורטוגז, החיילת בת ה־19, שכבה על האלונקה הקיצונית. היא כבר איבדה דם רב. אחרי טיפול ראשוני הובלה אל תוך אמבולנס, שעמד בסמוך ודהר ביחד עם הפצועה חסרת ההכרה אל המסוק שעמד בשדה ומיהר להטיס אותה אל בית־החולים תל־השומר. אחד החובשים שטיפל בה סינן: „היא כבר גמורה".

אירית איבדה דם רב עד שהגיעה העזרה הרפואית וכל המאמצים להצילה לא הועילו. אירית פורטוגז קיפחה את חייה בגיל צעיר.

במהלך השתלטותם של החיילים על האוטובוס לא היו חילופי יריות ביניהם ובין החוטפים. התוקפים גם לא השתמשו ברימונים שהיו בידיהם ולא הפעילו את חומר־הנפץ, שטענו קודם לכן באוזני הנוסעים, כאילו היה קיים ברשותם.

שניים מהם נהרגו מייד בעת ההשתלטות על האוטובוס. אחד מהם, כנראה מפקד החולייה, נפל על ההגה וגופתו נשארה שם עוד זמן רב אחרי־כן, עד שלקחו אותה משם.

חברו היה מוטל על הספסל האחורי, כשגולגלתו מרוצצת ודמו זרם אל ריצפת המתכת של האוטובוס.

החובשים וכוחות הביטחון דאגו קודם לניצולים החטופים. הם בדקו כל אחד ואחד מהם וטיפלו מיד בפצועים. הללו הועברו בתוך זמן קצר, אחרי שקיבלו טיפול רפואי ראשוני, אל המסוקים שהמתינו בצד והוטסו במהירות אל בית החולים תל־השומר שליד תל־אביב.

בשעה הזאת נשברה גם דיממת התיקשורת והרדיו הודיע כי הפעולה נסתיימה. שניים מן החוטפים, כך נאמר ברדיו בשעות הבוקר המוקדמות, נורו בתוך האוטובוס ושניים נתפסו חיים.

בזמן שהרופאים והחובשים טיפלו בפצועים על גבי האלונקות בצידי הדרך, עסקו צוותים אחרים של כוחות הביטחון בבדיקה יסודית של האוטובוס. הם בדקו שוב ושוב את שתי גופות התוקפים שעריין שתתו דם, כדי לוודא שאינם נושאים על גופם חומרי נפץ.

המיווודה הקטנה שהיתה ברשותם הוצאה מתוך האוטובוס ובה, כך התברר היו רימונים, אשר לא באו לכלל שימוש. כל חומרי חבלה אחרים לא נמצאו באוטובוס.

בשלב זה כבר היה ברור כי היתה זו פעולה של חובבים. פעולה לא מתוכננת, שבוצעה באופן ספונטני. התוקפים היו בחורים צעירים. גם אחרי שזיהו את עצמם בפני נהג האוטובוס והנוסעים, הירשו, באופן מפתיע, לאסתר בן־חמו לרדת מן האוטובוס, מה שאיפשר לה להודיע לכוחות הביטחון ולמישטרה על אשר נעשה באוטובוס הדוהר דרומה. חולייה מיקצועית לא היתה מסתכנת במעשה כזה.

הם גם לא השתמשו ברימונים שברשותם ולא פגעו בעצמם בחיי הנוסעים הרבים שהיו לכודים שם. לדברי חלק מן הנוסעים הם התנהגו אליהם בנימוס ובאדיבות, והיו בעצמם מבוהלים לא פחות מן החטופים.

כשהסתיימו פעולות הפינוי וכאשר כל הנוסעים הועלו על המסוקים הצבאיים והוטסו מן המקום וכל הבריחים נרגעו והיו מכוסים בשמיכות שהגנו עליהם מצינת הלילה ומן הרעד שתקף אותם בשל הבהלה, התפנו החיילים לפנות את גופותיהם של שני התוקפים מתוך האוטוסו המנוקב.

הם הניחו את גופתו של הבחור שהיה שעון על ההגה בתוך שמיכה צבאית,

לתוך משאית צבאית שהמתינה בצד.

את גופתו של הבחור השני היה קשה יותר להוציא מכיוון שהיתה מרוטשת. המשאית התקדמה לעבר אחורי האוטובוס. שוטרים צבאיים עמדו בשורה ארוכה כשהם מנסים למנוע מן הצלמים הרבים להנציח את העברת הגופה אל תוך ההכב הצבאי. חיילים נכנסו פנימה, משכו את הגופה בחולצה המגואלת בדם והתחילו להעביר אותה אל המשאית.

אחרי המתנה מתוחה של לילה שלם, הסתיים הכל בתוך זמן קצר ביותר. מה שנותר לחיילים לעשות היה לאסוף את תרמילי הכדורים מסביב לאוטובוס ולהוריד ממנו את חפציהם של הנוסעים. הדבר נעשה אחרי שעברו החפצים בדיקה מדוקדקת שמא יש בהם חומרי חבלה, אך לא נמצא דבר, לא בחפצי הנוסעים ולא ברכב עצמו. הפעולה נגמרה. למחרת, ביום השבת, הודיעו בחדשות כי פוצצו את בתיהם של ארבעת החוטפים. הללו כבר לא היו בחיים.

ענת סרגוסטי ■

אל המשאית – גופתו של אחד החוט־פים מוצאת דרך החלון האחורי של האוטובוס אל משאית צבאית שהתקרבה למקום, כדי לקחת אותו. חברו, שנהרג אף הוא בעת ההשתלטות, הוצא מן הצד הקידמי של הרכב, הוכנס לשמיכה צבאית והושלך בתנופה אל תוך המשאית.

במדינה

העם נתיב הדמים

השבוע התקבלו החלטות בעלות משמעות נוראה, מבלי שהציבור הבין זאת

שעות ארוכות נמשכה ההצבעה בתנועת־החרות, לקראת סיומה הרישמי של ההתמודדות בין יצחק שמיר ואריאל שרון.

בשעה שנערכה ההצבעה, נפצעו ארבעה חיילי־צה"ל בלבנון.

באותה שעה נחטף אוטובוס בקו תל־אביב אשדוד (ראה כתבה).

שמיר ושרון יחדיו אחראיים למילחמת־לבנון, שמטרתה העיקרית היתה „להשמיד את תשתית המחב־לים", כדי להגן על שלום הגליל, ועל אחת כמה וכמה על שלום העורף הישראלי. לדיברי שניהם, נחלה המילחמה הצלחה מלאה, „תשתית המחבלים" נהרסה ללא־תקומה.

אולם מזה שנים לא היו בארץ פיגועים כה רבים, בתכיפות כה רבה, כפי שהיו בשבועות האחרונים.

עונש מוות. נראה כי שמיר ועמיתיו בממשלה החליטו שמול גל גואה חדש זה של פיגועים, שנועד להפגין את יכולתם של האירגונים הפלסטיניים לנהל מילחמה־זעירה גם בלי בסיס טריטוריאלי בלבנון, עליהם לנקוט אמצעים חדשים.

כפי שהודיע שמיר, בראיון טלוויזיוני: הוחלט לדאוג לכך ששום מחבל לא ייצא חי מפיגוע. חזר על כך משה ארנס: שום מחבל לא יישאר בחיים.

כלומר: כל פלסטיני שייצא לפיגוע כלשהו, יידע מראש שוווהי משימת־התאבדות, ושמותו כמעט מובטח מראש.

מירשם למרחץ דמים. שיטות כאלה נדונו לא פעם בתולדות המאבק הארוך בין ישראל והאירגונים הפלס־טיניים, ובתרך כלל הם נפסלו — ולאו דווקא מטעמים הומניטריים.

השיקול היה צבאי טהור.

פידאיון היודעים כי גורלם נחרץ, וכי חייהם לא יינצלו בשום מיקרה — לא יהיה להם שום מניע לחוס מצידם על חיים ישראליים. כל פיגוע יהפוך אז למעשה־טבח הדדי. ובמיקרה של השבוע: אילו ידעו על כך חוטפי האוטובוס, היו רוצחים את כל יושבי האוטובוס.

ספק אם יצחק שמיר ומשה ארנס, שני הקנאים החייבניים, הם בעלי רמת־השיקול המתאימה כדי לקבל הכרעות כאלה, ואם הם הבינו את מלוא משמעות ההחלטה.

נראה כי האדישות לחיי־אדם אינה עוד תכונה של הצד הפלסטיני בלבד. הוא פושט גם לצד הישראלי. ניהול הקרב על האוטובוס החטוף עלול לאשר זאת — שהרי כל הנפגעים הישראליים נפגעו על־ידי משחרריהם, במהלך הלילה הארוך.

הדרך לאסון. מובן שמי שצריך לטפל בפיגועים כאלה עומד לפני ברירה אכזרית. שיטות הומאניות יותר עלולות להקטין את הסיכוי לצמצם את הפיגועים, ולעודד פיגועים נוספים. אין זה שיקול שאפשר להתעלם ממנו.

זוהי החלטה קשה. אין לקנא במי שצריך לקבל אותה. אבל מי שמקבל החלטות כאלה מבלי לשקול את מלוא המשמעות של התוצאות — מבחינה צבאית, פוליטית, מוסרית והסברתית — עלול לגרום למדינת־ישראל, למעמדה ולביטחונה, נזק בלי־שיעור, העולה בהרבה על הנזק שהפיגועים עצמם עלולים לגרום לו.

כאשר מתקבלות החלטות כאלה על־ידי שילטון כושל וקנאי, ערב בחירות, הם עלולים לגרום לאסון.

בל תהיה אשליה: אריק שרון כבר הפך ראש הליכוד

שרון בטנר

א **ולי מוטב** כך. פני הליכוד הן כפני אריק־מלך־ישראל.

לא עוד פני־הפוקר של משה ארנס. לא עוד התסרוקת הבומבסטית של דויד לוי. לא עוד החיוך של יצחק שמיר. חיוכו של כריש טוב־לב.

תם העידן הקצר של הקנאים־בעלי־פני־הפוקר, הפאנאטים החייכנים. הפראים בעלי נימוסי־השולחן. וטוב שתם.

עכשיו יידע הציבור כולו עם מי יש לו עסק.

יש לו עסק עם הליכוד של אריאל שרון. שרון. איש־הרמים. שרון, אבי מילחמת־הלבנון המלוכלכת והכושלת, האחראי („הבלתי־יישיר") לטבח צברה ושאתילא.

מי שרוצה בליכוד כזה, יצביע בעדו. יבושם לו. אך לפחות יידע בעד מה הוא מצביע. ואל יבוא בטענות אל איש, כאשר הטראגדיה הבאה תפגע בו ובילדיו.

לכן אני שמח שאריאל שרון נחל את ניצחונו.

■ ■ ■

ד **הימור של** אריאל שרון הצליח: הוא „התמודד". הוא גבר.

מבחינה בסיסית, זאת היתה החלטה נכונה.

מי שמאמין בעצמו, מי שרוצה בשילטון, מי שמאמין שיש לו מה להגיד ולעשות — חייב להתמודד. מי שאינו מתמודד הוא ממרטוט.

הציבור מרגיש כואת. כל מי שלא „התמודד" בשבועות האחרונים, כל מי שהסתפק בחיוכים מתקתקים, בדברי־חנופה פופולריים, בעיסקות מתחת לשולחן ובקנוניות שמאחורי הקלעים — הפסיד.

יצחק נבון ודויד לוי טעו. שניהם. טעות שאי־אפשר לחזור עליה שנית, כי רק לעיתים רחוקות מאוד ניתנת לאדם הזדמנות שניה כזאת. הם השתמטו מן המיבחן. הם נרתעו מן המאבק. ושום מילים יפות על אחוות ואחדות וטובת־התנועה ושאר חנטריש לא ישנו זאת.

הציבור מרגיש בחולשה. וכאן היתה הפגנה כפולה של חולשה.

אריאל שרון, שיש לו יצרים חזקים, חש בזאת. הוא התמודד. הוא ניצח.

■ ■ ■

מ **דוע ניצח?**

הפרשנים החכמים — שהם תמיד חכמים אחרי־מעשה — גיבבו בימים האחרונים תלי־תילים של סיבות. התאכזבו מלוי. רצו למחות. רצו ששרון יקבל תפקיד כלשהו. אך לא חלמו שהניצחון יהיה כל־כך גדול. לא הבינו את הסכנה והיו ארישים. לא באו להצבעה. ועוד.

יתכן שיש בכל הטענות האלה גרעינים קטנים של אמת. אולם הן טומנות בחובן אשליה חמורה. אשליה מסוכנת מאוד.

הניצחון של אריאל שרון בתנועת־החרות הוא הרבה יותר גדול, וסיבותיו הרבה יותר עמוקות.

יריביו של שרון עשו לו טובה כאשר נטלו ממנו כל תפקיד בממשלה, אך השאירו אותו בצמרת התנועה. הוא היה פנוי. הוא לא ישב על הטרקטור, כפי שטענו לצורכי פירסומת. הוא חרש את סניפי חרות, הופיע בכל פינה, דיבר עם הפעילים, בנה לעצמו בסיס של כוח בזירה שהיא, בסופו של דבר, בסיס כל כוח: ההמונים.

אריאל שרון הוא חקלאי. הוא מבין מה שאין הפוליטיקאי המצוי מבין: שכוח פוליטי רומה לצמח. צריכים לשתול אותו, להשקות אותו, לטפל בו, לגדל אותו.

בעוד שאחרים קטפו סירות מזדמנים פה ושם, שתל אריאל שרון מטע פוליטי, שהניב עתה את פירותיו.

הוא לא ביזבז את זמנו בקיבוצים, ביישובי הבורגנות השבעה, בשכונות־היוקרה. הוא הלך למקומות שבהם מצוי הקהל הטיבעי שלו. העיירות. שכונות־המצוקה. ריכוזי האוכלוסיה היהודית. המיזרחית ברובה, שאינה מרוצה.

זהו קהל־הבוחרים שלו. ולא במיקרה.

כ **אשר היה** דויד בן־יישי מורד־במלכות ונשא את עיניו אל המלכות, הוא קיבץ אליו „כל איש מצוק, וכל איש אשר לו נושה, וכל איש מר־נפש, ויהי עליהם לשר, ויהי עימו כארבע מאות איש."

זוהי הטאקטיקה הקלאסית של האריקים בכל התקופות. אנשים תאווי־שילטון, הרוצים לפלס את המימסד הקיים וליטול לידיהם את השילטון העליון והבלעדי — אל מרי־הנפש הם פונים.

(מיספר צירי מרכז־חרות שהתקבצו השבוע אל שרון לא הגיע לארבע מאות — אבל כמעט).

האוכלוסיה של מרי־הנפש, בייחוד מקרב המיזרחיים, היא אוכלוסיית־היעד המסורתית של תנועת־החרות. יחד עם הרוויזיוניסטים הוותיקים, מרי־הנפש של יהדות־פולין ושאר ארצות־אשכנז, זהו הבסיס האלקטורלי של חרות.

הסימביוזה של תנועת־החרות עם הציבור המיזרחי הממורמר, שנוצרה עוד בימי היישוב, הגיעה לידי שלמות בדמותו של מנחם בגין. היא פעלה בכמה מישורים. הציבור המיזרחי, שהרגיש מקופח ומושפל, נמשך באופן טיבעי אל הפוליטיקאי שהיה מוחרם על־ידי המימסד, שהיה גם הוא מחוץ לתחום. בעיניו זה לא השתנה גם אחרי המהפך.

אך לא פחות חשוב מישור אחר. זהו ציבור המעדיף את הרגש על פני המושגים המופשטים, האוהב נואמים מסעירים. בגין דיבר אליו במושגים של „אנחנו" ו„הם"; הוא הרגיש מילות־מפתח רגשיות כמו כבוד וגאווה, נקם ושילם, דם יהודי, שואה, נשים וילדים.

הוא היה זקוק לבנין יותר מכפי שבנין היה זקוק לו.

והנה בנין נעלם. נמוג. כמו חלום. כמו אגדה. כמו אליהו הנביא.

והשאיר אחריו חלל גדול.

■ ■ ■

א **ריאל שרון** הוא המועמד הטיבעי למילוי החלל הזה. החלל הוא גדול, וגם ממדיו גדולים.

שרון הוא אדם שופע־כוח, אדם שכל־כולו כוח, שכל מחשבותיו ותאוותיו נתונות לכוח.

מי שזקוק למנהיג עליון, שאותו אפשר לאהוב ולהעריץ — אריאל שרון מובן ומזמן בשבילו.

שרון אינו מדבר על רעיונות מופשטים — ואילו הגישו לו רעיון מופשט על צלחת, לא היה יודע מה זה. סיגנונו הפרימיטיבי הוא טיבעי. הוא מטיף לשינאה, לנוז, לדריסת היריב במגפיים מסומרים. הוא מסית ומריח מטיבעו, ואין לו בכלל סיגנון אחר. כל יריב הוא לגביו תת־אדם. אין לו בני־פלוגתה, שותפים לוויכוח, בני־שיח בעלי דיעות שונות. מי שאינו מסכים עימו הוא עוכר המדינה, סוכן האוייב, סכנה קיומית שיש להשמידה בעוד מועד, בכל האמצעים.

בקיצור, יש לו בדיוק התכונות הדרושות כדי להיות אליל ההמונים האלה.

ומכיוון שאריאל שרון עצמו ריבר, לא מכבר, על חבריו שהפקירו אותו „לאספסוף של המערר." מותר להשתמש במושג זה גם לגביו. אכן, הוא המועמד הטיבעי לתפקיד הרם של מלך־האספסוף.

סיגנונו שונה מסיגנון בגין. הוא מחוספס הרבה יותר. אין הוא נואם גדול. אבל גם סיגנונו של בגין לא היה כסיגנון ז'בוטינסקי. היה זה זאב ז'בוטינסקי בכבודו ובעצמו שהישווה בשעתו את סיגנונו של בגין לרעש של דלת המסתובבת על צירים חלודים. דור דור וסיגנונו.

■ ■ ■

ך **צחק שמיר**, איש המחתרת והמוסד, אדם משוגע־לחשאיות ושונא־תיקשורת, הוא מנהיג סינתטי. דויד לוי הוא בלון, שהתנפח מעל למידותיו. משה ארנס הוא דוקטור סטריינג'לאב, שמקומו בחדרי־החדרים של הפנטאגון הישראלי.

כל אחד מהשלושה יכול להתקבל על דעתם של אנשי־חרות, וכל אחד מהם זכה בפופולריות רבה יותר מכפי שאפשר היה לצפות. אבל אף אחד מהם אינו מנהיג של המונים, אדם המסוגל לפנות אל יצריהם העמוקים ולשלהב אותם עד אובדן החושים.

אריאל שרון מסוגל לכך. אין לו מעצורים. אין לו בלמים. הוא מסוגל לכל, גם מבלי לדעת לנאום.

לכן פנה שרון אל ההמונים בתחתית תנועת־החרות, בשעה שיריביו אירגנו את העסקנים בצמרת. הם היו בטוחים שהם יכלמו את שרון באמצעות קנוניות, בריתות של אינטרסים, התארגנויות של בוסים מקומיים.

כי אין הם מבינים את האמת החקלאית, המובנת לשרון: שהכל צומח מלמטה.

שום ברית של עסקנים אינה יכולה לעמוד מול התקוממות של המונים. שום קנוניה אינה יכולה להחזיק מעמד כאשר היא נוגדת את רצון ההמון. ובוודאי לא בתנועת־החרות, שהיתה תמיד תנועה פופוליסטית.

כל חברי־המרכז בא ממקום מסויים וחוזר אליו. הוא מושפע ממה שהוא שומע במקומו. כדי לשמור על עמדתו, הוא צריך להאזין לרחשי־הלב של סביבתו ולפעול על פיהם.

כאשר הצליח שרון לגיים את ההמונים בעיירות ובשכונות של תנועת־החרות, הוא ריקן מתוכן את הקנונות של יריביו. הוא יכול היה להיות בטוח שהן תתמוטטנה במיבחן האמיתי, כשם שעץ מוכרח להתמוטט אחרי שנגדע משורשיו.

וזהו בריוק מה שקרה השבוע.

שמיר יכול לשאת בתואר – אך אריק הוא שישלוט

מ **הו שיעור** ניצחונו של שרון?

אין טעם לשחק באחוזים. לניצחון יש כוח משלו, דינאמיות משלו.

למעשה נסללה השבוע לפני שרון הדרך למנהיגות העליונה (והבלעדית) של הליכוד.

הוא עדיין לא כבש את בירת האוייב, אבל הוא פרץ את החזית שלו, וזהו העיקר. השאר הוא פעולת־טיהור.

כיום תובע שרון לעצמו את המקום השני בתנועה מבחינה פורמלית — אך למעשה כבר כבש את המקום הזה בכוח. בעוד שוויכוח זה נמשך, נפתח למעשה המאבק על המקום הראשון.

לאריאל שרון יש עקרון טאקטי. העובר כחוט־השני בכל הקאריירה שלו. הוא תמיד קובע לעצמו את היעד הבא — ומתרכז בו כל־כולו, בריכוז־של־מאמץ ובקשת־למשימה שאין כמו־הם.

כשהיה אלוף, התרכז כולו בכיבוש לישכת־הרמטכ"ל. עמיתיו, ששנאוהו כולם, מנעו זאת ממנו. אז פרש (או הופרש, כטענתו) וניסה להשיג את אותו היעד מבחוץ. הוא הקים את הליכוד, נכנס לכנסת, פרש ממנה, הפך יועצו הצבאי של יצחק רבין, ניסה לשבור את שר־הביטחון שימעון פרס ועשה את המוות לרמטכ"ל — הכל כדי לחזור לצה"ל ולהיות לרמטכ"ל.

כשלא הצליח בכך, העתיק את היעד: הוא החליט להיות שר־הביטחון.

הוא הצטרף שוב לליכוד המנצח ברגע שזה ניצה (ואחרי שהוא עצמו נכשל בבחירות), עשה את הכל כדי להשיג את תיק־הביטחון, וכשזה לא הלך, עמל בלי ליאות כדי לסלק את עזר וייצמן ולבוא במקומו. כאשר התפטר וייצמן, ובגין נטל את התפקיד לעצמו, הרעיש עולמות נגד בגין. לבסוף זכה בתפקיד שר־הביטחון, וקבע לעצמו מייד את היעד הבא: לרשת את בגין.

הוא נחסם בגלל התבוסה המונומנטלית של מילחמת־הלבנון, בתוספת הזוועה של צברה ושאתילא. הוא לחם על מקומו בממשלה והצליח. ומאותו הרגע פעל ללא ליאות כדי לקבל תפקיד בממשלה, כקרש־קפיצה חזרה למישרד־הביטחון. הוא נחסם על־ידי הקואליציה של שמיר־ארנס־לוי־אורגד.

אך לא ישקוט אדם כמותו. הוא נפצע, אך חי. אילו קראו יריביו את כתבי מאקיאוולי, היו לומדים ממנו שאין בפוליטיקה דבר מסוכן יותר מאשר אריה פצוע.

אם פוצעים אריה, מוטב להרוג אותו. אם אין רוצים או יכולים להרגו — מוטב לא לפצוע אותו מלכתחילה.

■ ■ ■

ד **יעד הבא** של אריאל שרון הוא לבסס את עצמו כמס' 2 בתנועת־החרות ובליכוד.

ברגע שיצליח בכך ריישמית, יהיו כל מעייניו נתונים ליעד הבא: להרוס ולהשמיד ולנפץ ולנתץ ולחסל את יצחק שמיר, כדי לתפוס את מקומו כמס' 1.

זה יקרה באחד משני המצבים האפשריים: אם יזכה הליכוד שוב בשילטון, לא יוכל איש למנוע משרון את תיק־הביטחון. ברגע שיחזור לשם, הוא ימרר את חיי שמיר והממשלה, ויינסר את הענף שעליו הם יושבים.

בל תהיה בעניין זה שום אשליה: בממשלת־הליכוד יהיה אריאל שרון הכוח המניע והבוס האמיתי — גם אם שמיר יישא זמנית בתואר „ראש הממשלה". הבדל הכוח ביניהם יהיה כהבדל בין מישקלם הגופני.

מי שבוחר בליכוד, בוחר בשרון.

אם ינוצח הליכוד, אולי בעזרת הסחר הכללי מפני שרון, יהיה זה סופם הפוליטי של שמיר ועמיתיו. בראש־האוסוויציה יעמוד אריאל שרון, כשהוא רעב ושוחר־לטרף.

המערך העלוב, הבלתי־משוקם, חסר־הפית־רונות, בעל ההנהגה הכושלת, בוודאי לא יעמוד בפניו.

זוהי המשמעות של מה שאירע השבוע.

כאשר התקרב חניבעל לרומא, הושמעה בעיר־הבירה קריאת־הבהלה: HANNIBAL AD PORTAS, חניבעל בשער.

עתה יש להשמיע קריאת־אזהרה זו בישראל: שרון בשער.

חניבעל מוגר ורומא ניצלה אחרי קרב מר.

אני מקווה שגם ישראל תינצל.

תכנית חסכון לדירה

לראשונה בישראל מופעלת תכנית חסכון לדירה ע"י אחת מחברות הבניה המובילות. אפשרות ל־96 תשלומים חודשיים במשך 8 שנים. לקונה מובטחת דירה מסויימת עפ"י בחירתו. ערבות בנקאית צמודה לכל דורש.

ההצהרות של גורמים פוליטיים בגרשא שיגרי הצמרתם של פקידות הפח"ם מדולר למדד, גרמו לעצבנות רבה בשוק הכספים. הצהרות הנגד של אותם גורמים לא תרמו להרגעת ציבור המשקיעים. המקסבר נעשה. למעשה הציבור בישראל לא המתין להצהרות של מקבלי החלטות כדי להגיע למסקנה שעליו למצוא אפיק השקעה בטוח וממשי. כשלושה שבועות לפני ההצהרות הנ"ל היינו ערים לרכישת דירות מסיבית ביותר. אחת מחברות הבניה הגדולות הודיעה שמכרה בשבועיים האחרונים יותר דירות מאשר בכל שלושת החודשים האחרונים.

הקבלן ואיש העסקים אברהם גינדי החליט לצאת דוקא עכשיו (כשמחירי הדירות ירדו ריאלית ב־20% וכשקיימת ממילא התעוררות בשוק הדירות) בתכנית חסכון מהפכנית המבטיחה למצטרף דירה בעתיד ב־מחיר של היום.

מגבלותיה של התכנית הנן בכך שהיא מוגבלת ל־25 דירות אברהם גינדי ל־25 דירות בלבד.

ש. האם לדעתך תכנית זו תעורר חברות בניה נוספות לצאת בתכנית דומה?

ת. לא. משום שמבחינה כלכלית התכנית איננה כדאית ביותר, ולכן אף הוגבלה למספר מצומצם של דירות.

אברהם גינדי

ש. במה שונה תכנית חסכון זו מתכניות חסכון לדירה שהופעלו ע"י הבנקים?

ת. ראשית, החוסך בחר מראש את הדירה בה הוא משקיע את חסכונותיו. כל יתר תכניות החסכון לדירה לא הוכיחו את עצמן. מחירי הדירות האמיתי מעל ומעבר למדדים השונים ומסתבר שחוסכים שחסכו שנים רבות במסגרת חסכון לדירה, יכולים היו לקנות בתום החסכון בקושי חדר אחר.

ש. האם תכנית זו נולדה בגלל ההאטה שקיימת בענף הבניה?

ת. חוקא בחודשים האחרונים חל בחברתי גידול משמעותי במכירת דירות.

ש. בכל זאת למה עכשיו?

ת. היום יותר מתמיד הציבור מחפש אפיק השקעה בטוח. בחודשים אלה משתחררים כספים רבים והציבור תהה איפה להשקיע. אני בטוח שתכנית זו היא התשובה הנכונה.

ש. מה מידת ההצלחה שאתה צופה לתכנית?

ת. נראה לי שתכנית זו תזכיר לציבור את תכנית החסכון הדולרית של הבנק הבינלאומי. כזכור נסגרה התכנית תוך זמנים.

אברהם גינדי מציע חסכון לדירה

החל מ־ **$49,500**

אברהם גינדי בתכנית חסכון מהפכנית לרכישת דירה ב־96 תשלומים ל־8 שנים. התכנית מוגבלת ל־25 דירות בלבד. אתה בוחר היום את הדירה וחותם על חוזה רכישה כמקובל. בעתיד תוכל להחליפה בשיטת הטריידי־אין בדירה אחרת שבונה אברהם גינדי ברחבי הארץ.

צמרת נתניה

ערבות בנקאית צמודה לכל דורש!

140 שקל = $1
כל 140 שקלים בתשלום בפועל יהיו שווים $1

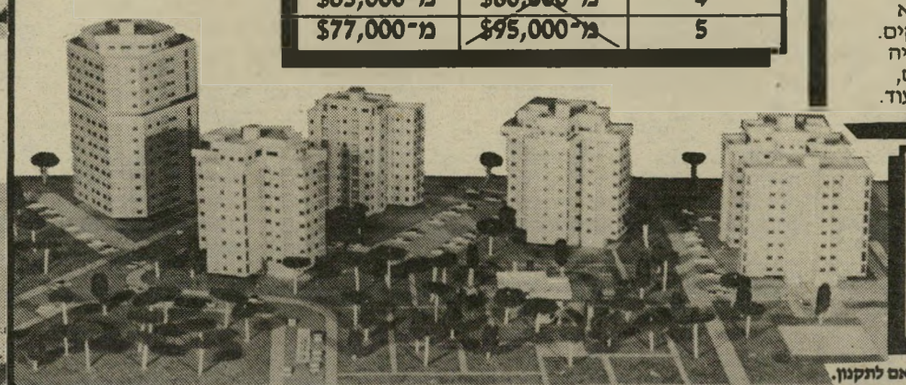
משרדינו פתוחים במוצאי שבת

דירת חלום דירות 4 ו־5 חדרים, דו־מפלסיות עם 3 כיווני אוויר מלאים, פרטיות מוחלטת (אין קירות משותפים עם השכנים), סלון ענק, פינת אוכל יפהפיה ומוארת, מטבח רחב ידיים, חדר טלויזיה משפחתי, חדר ארונות, 2 חדרי רחצה ועוד שכלולים רבים — כפוף לתכנית הדירה.

צמרת נתניה הפרוייקט היוקרתי ביותר שנבנה עד היום בנתניה. "צמרת נתניה" קרובה לים ונמצאת במקום הטוב ביותר בנתניה — בקרן הרחובות אנדריוס הרב קוק ושלמה המלך — ממש במרכז העניינים!

מס' חדרים	מחיר מחירון	מחיר מבצע
3	~~מ־$64,000~~	מ־$49,500
4	~~מ־$80,000~~	מ־$65,000
5	~~מ־$95,000~~	מ־$77,000

בניני פאר דגש מיוחד הושם על החזות החיצונית של הבנינים. המקום משופע במרחבי דשא ולילדים ייבנו מתקני משחקים. בכל בנין לובי מפואר, טלויזיה במעגל סגור לזיהוי הנכנסים, תאורה דקורטיבית בחצר ועוד.

משרדי המכירות:
נתניה — רח' הרצל 18.
תל־אביב — ככר המדינה, רח' ת' באייר 10
פתח תקוה — רח' חיים עוזר 28
אשדוד — רח' רוגוזין 28.
ראשון לציון — רח' הרצל 62
— (בצמוד לתחנת "סונול")
משרדנו בלונדון
Morley House 320 Regent st
London W1 R-5AB Tel. 6361748

* המחירים אינם כוללים מע"מ. המבצע בהתאם לתקנון.

אברהם גינדי במקום הראשון ב־7 סקרי ומשאלי דעת קהל:

ע"י המכון למחקר של מדיעין אזרחי ועתון "מבט".

ע"י "מילון" המכון הישראלי למחקר ולעסק הנבחר.

ע"י "קלע" שבפקוח המעבדה לסטטיסטיקה בפקולטה להנדסת תעשיה וניהול של הטכניון.

בחסות שר התיירות והאגודה לקידום התיירות בישראל

ע"י ש.מ.ב. וחברת י. שתיל. בע"מ

ע"י "מילן" המכון הישראלי למחקר ולעסק הנבחר.

ע"י ש.מ.ב. וחברת י. שתיל. בע"מ

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

ערב חג־הפסח התחולל המהפך המדהים בחרות: הצמרת הנוכחית נפלה

מחרות לעבדות

לפני ואחרי ראש־הממשלה, יצחק שמיר, מצביע בקלפי במרכז־חרות על המועמד לראשות רשימת הליכוד לבחירות הקרבות, כשהוא מוקף צלמים רבים, שתיעדו את שילשול המעטפה לקלפי (למעלה). בתום ספירת־הקולות, כאשר התברר התוצאה המפתיעה, שמיר כבר לא חייך (למטה). על בימת הנשיאות, כשהוא יושב בין אברהם שכטרמן ודויד לוי, היה שמיר רציני ביותר.

פעמיים שררה דממת־מוות במרכז הקונגרסים, ביום החמישי, שבו בחר מרכז חרות את המועמד לראשות רשימת הליכוד.

בפעם הראשונה היה זה סמוך לשעה 9, זמן קצר לפני שידור מהדורת מבט. כבר לפני־כן עברה השמועה מאוזן־לאוזן על האוטובוס החטוף שעושה את דרכו לרצועת־עזה. צלמים ועיתונאים קיפלו את הציוד ועזבו בזה אחר זה את האולם שבגני־התערוכה. אחרים התקשרו למערכות ושאלו מה לעשות. הקהל הפסיק לדבר על ההתמודדות ועל הבחירות. הכל עסקו בנוסעי האוטובוס.

באולפן המאולתר שהקימה הטלוויזיה בפואייה ניצב יורם ארידור לצד כתבי־הטלוויזיה ניסים מישעל ויורם רונן, והם התכוננו לשידור ישיר מתל־אביב. אך הכל היו בטוחים שהידיעה על המתרחש במרכז חרות לא תפתח את המהדורה.

הקהל הקיף את מצלמות הטלוויזיה. אחרים, בעלי טרנזיסטורים יצאו אל פתח־האולם, כדי להיטיב לשמוע את החדשות.

השעון כאילו עמד מלכת, כאשר נשמע הצליל המוכר של פתיחת מהדורת מבט. דבר בעניין האוטובוס לא שורר. האם היתה זו מתיחה? שמועה? שוב ניסו, כל מי שיכלו, לאמת את הידיעה. המידע שהתקבל היה מקוטע ולא ברור.

ובכל זאת, חוליית הפיגוע הסיטה את ההתעניינות מהתצבעה בתל־אביב לדרום הארץ, אך רק לשעה קלה.

ב־10 וחצי היה זה דויד מגן שהקפיא את שומעיו. הוא יצא מהחדר שבו התנהלה ספירת הקולות. אל מול קומץ עיתונאים ואחדים מחברי המרכז, אמר בחיוך: „יש לנו 45 אחוז!"

כאש בשדה־קוצים עברה הידיעה, שהרעידה רבים באולם הענק. עשר דקות אחר־כך כבר הוכרזו התוצאות הרישמיות מעל הבימה. סך־הכל קולות כשרים 725. שמונה למתמודד האלמוני אריה צ'רטוק, 306 לאריאל שרון, 407 ליצחק שמיר.

מגן טעה בשלושה אחוזים, אבל לא במסר — מעולם לא היה לשרון ניצחון כה גדול, למרות ההפסד הפורמלי.

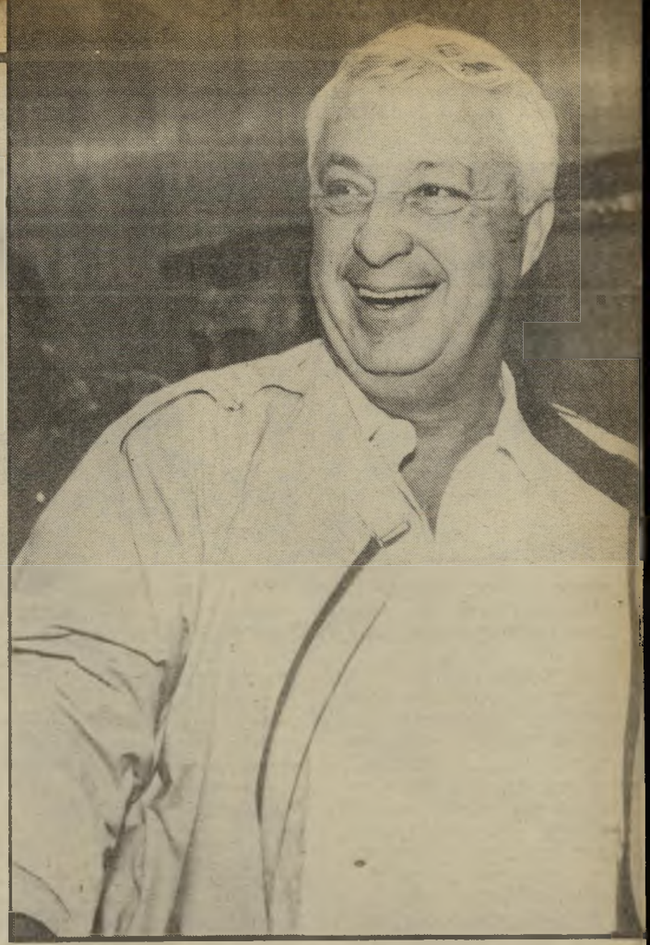
כל ביקור הצגה

ליד העיתונאים, שניצבו לצד הבימה, נאספו אנשי שרון. ראש עירית הרצליה, אלי לנדאו, אמר בקול צרוד: „דמוקרטיה זה דבר מאוד מעניין." אורי רן, לשעבר יועצו לענייני תיקשורת של המתמודד גרול־המימרים חייך: „אמרתי לכם" כשהוא מתכוון לאימרתו המפורסמת, שמי שלא רוצה את שרון כשר־ביטחון יקבל אותו ברבות־הימים כראש־ממשלה.

ישראל כץ, שליווה את שרון מאז הקיץ האחרון, ניגש לשר שישב על הבימה והושיט לו את ידו. היתה זו הפעם הראשונה באותו הערב ששרון חייך מכל הלב. הצייר אנדרי קלצ'ינסקי, ששב זמן קצר לפני ההתמודדות מסיור בגרמניה, על־חשבון משלם־המיסים הגרמני, עבר בין השורות הראשונות וצרח: „אריק! אריק!" המזכירה הנאמנה שרה וינר מחתה דימעה. מגן היה מרואיין מבוקש ביותר.

את צעדיו הראשונים אל הניצחון עשה שרון מתחילת הקיץ האחרון.

כשהוא מנוטרל לחלוטין מכל עמדת השפעה במיפלגה ובממשלה, ולצידו רק אשתו לילי, מזכירתו ונהגו, עשה שרון את הדבר הטיבעי ביותר

חיוך מסויים אריאל שרון פורץ בצחוק מהדהד עוד לפני שנודעו התוצאות. שרון, לבוש במעיל־רוח בהיר, צחק כאשר סופרה לו בדיחה. אחר־כך חייך חיוכים מסויימים מאוד.

(המשך מעמוד 11)

שאיש ציבור חייב לעשות: הוא פנה ישירות לחברי המרכז.

אחר־כך הגיע כץ, עסקן סטודנטים משופשף. בתחילה הוא ניסה לתווך בין השר ובין תנועת צלי"ל, שרצתה להעמיד בראשה את הרמטכ"ל הפורש, רפאל (״רפול״) איתן. המשא־ומתן על הקמת צוות ימני חדש, מחוץ לליכוד עלה על שירטון וכץ, המושבניק מכפר־אחים, הרומה מאוד בדרך חשיבתו לבעל החווה הדרומית, נשאר עם שרון. אז הם התחילו לעבוד בשיטתיות.

במהלך מסע הבחירות המוניצי־פליות בא שרון לכל סניף של חרות שהזמין אותו. הוא בא לראשי סניפים הביתה, הוא התחנף למצביעים שלו, כפי שרק אריק יודע לעשות זאת. כל ביקור של שרון הפך הצגה ממש. כשהוא מלווה בלילי ובארבעה ״גוריליות״ הוא העניק לכל ביקור מימד ממלכתי. שרון זינב במחנה של דויד לוי וחיזר אחרי אנשי־השכונות ועיירות־הפיתוח. הוא היה השר היחיד שבשנה האחרונה ״ליטף״ את האגו של חברי־הסניפים כשבא אליהם.

כאשר התברר שהבחירות יתקיימו לא בשנה הבאה, אלא בקרוב מאוד, נכנס שרון, כבולדוזר, לעבודה מאסיווית ביותר, כשלצידו פעילים עוד כמה חיילים שחורים אלמוניים לגמרי. הוא פעל משלושה מטות. האחד — הקומה ה־12 בבית ז׳בוטינסקי, השני מישרדו של רודאי בבניין הבורסה הקטנה על גבול תל־אביב רמת־גן, והשלישי במישרד של אלי זילבר ואבי אייל בבית־התעשיינים שבין תל־אביב ויפו. ערב ההתמודדות הוא השתמש בחדרו של לנראו במישרדי השקם ביפו, כדי לקיים שיחות טלפון אישיות שאותן לא רצה שישמע איש.

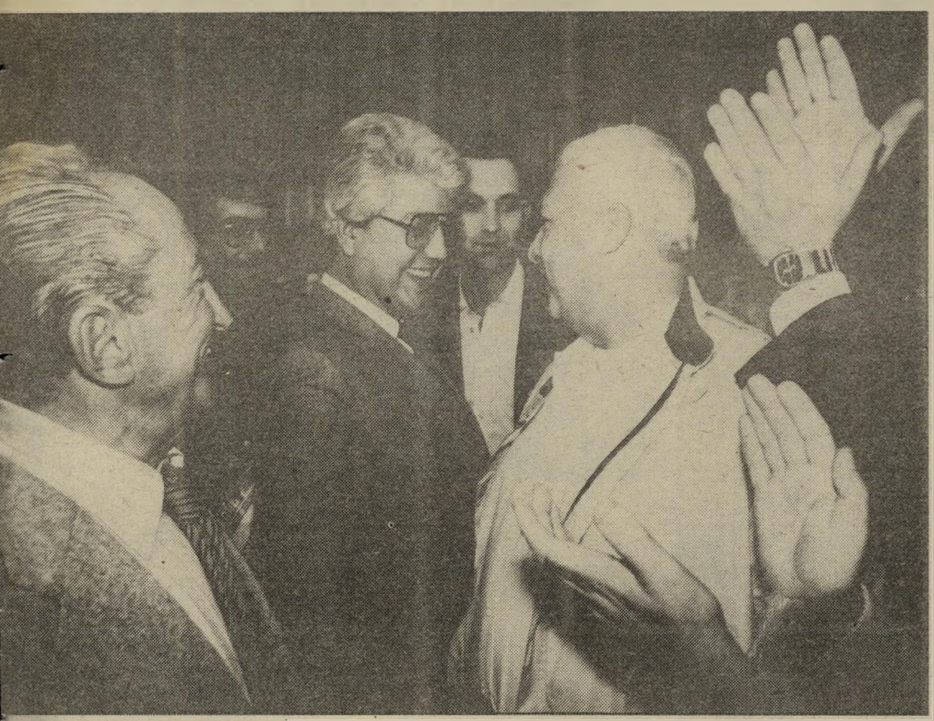
שרון ואנשיו דיברו עם יותר מ־400 חברי מרכז. היו להם על הנייר 120 ואכן, גם האופטימיים במחנהו של שרון דיברו על עד 20 אחוז תמיכה במיקרה האופטימלי.

אולי מסיבה זו, כאשר נכנס שרון למרכז הקונגרסים, קצת אחרי השעה 4 אחרי־הצהריים, הוא היה מתוח ולא חייך. הוא הסתובב כסומא בין העיתונאים, הצלמים וחברי־המרכז. הוא נכנס ויצא מהאולם, מלווה בנאמנות על־ידי לילי, ופניו לא העידו על חדוות התמודדות גדולה.

רק בהמשך הערב, במהלך הספירה, כאשר מקלפיות שונות דווח, שהמעט־פות שקופות ושנראים הרבה פתקים של שרון, יכול היה כץ לומר בסיפוק: מעיתונאים שידברו איתו אחרי ישיבת המרכז: „עכשיו אני עושה לובינג לעצמי.״

שר־הביטחון משה („מישה״) ארנס עזב אף הוא את המקום אחרי שהצביע. אחר־כך עקב מקרוב אחרי המשא־ומתן ליד אוטובוס אגד שנחטף. חברו שר־האוצר, יגאל כהן־אורגד, התפלמס בקול־רם עם מתי דרובלס מהסוכנות על תקציב להתנחלויות ודאג לעצמו ולעתידו יותר מאשר לשמיר. וכך גם פעילים רבים בשטח, שהתחילו בעבודה לקראת הבחירות הפנימיות.

יותר ממאה מחברי המרכז רוצים לרוץ לכנסת. ישיבת המרכז ביום

לפני ואחרי סגן ראש־הממשלה, דויד לוי, מנפח את כרסו מול שרון, בזמן ההצבעה. לוי הצטלם לצידו, הצביע ועזב את האולם (למעלה). כששב כעבור שעות ונודעו לו ה־תוצאות, סר החיוך מפניו. כשישב על בימת הנשיאות הוא היה רציני, כמו יורם אריזור ואיתן ליבני.

מבטי ליגלוג המלונאי חיים שיף וח״כ רוני מילוא מחייכים חיוכים מלאי בוז מול דויד מגן (מימין) המנסה לשכנע פעיל נוסף, שיצביע בעד שרון. אחר־כך היה זה הוא שצחק.

תומכים, אנשי שלומציון שהצטרפו עם שרון למרכז מייד אחרי בחירות 1977, וכמה עשרות תומכים אנשי חרות, שאליהם לא היה צורך להתקשר.

שרון העדיף לשכנע דווקא את אנשי לוי. מגמה זו גברה אחרי שלוי הודיע שהוא לא יתמודד.

קורעים את האשכים

אחרי שנודעו תוצאות ההצבעה, אמר קלצ׳ינסקי: „אילו ידענו שכך יהיה, היינו מדברים עם כולם.״

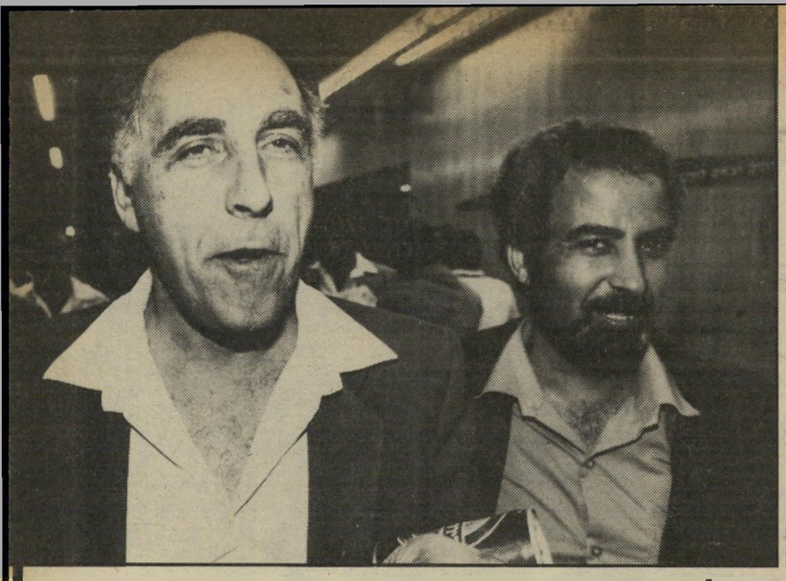
„אנחנו קורעים להם הערב את האשכים.״

הצד השני עבד בעצלות־מה. מחנה שמיר שהביא לניצחון הגדול בחודש ספטמבר נגד לוי, היה רדום. רוני מילוא נעלם בשעה די־מוקדמת. מיכאל דקל כבר שוחח על הבחירות הבאות במרכז להרכבת רשימת חרות לכנסת. לוי אומנם הודיע שהוא ואנשיו יתמכו בשמיר, אך הוא עזב את האולם מייד אחרי שהצביע, ושב רק כמוך למועד פירסום התוצאות. אנשיו, שאינם חסידי שמיר, לא עשו לו נפשות, אלא לעצמם. מיכה רייסר דאג לכנסת הבאה. מיכאל קליינר ביקש החמישי שימשה להם כר נוח להתחלה.

שר־התיקשורת, מרדכי („מוטקה״) ציפורי, היה באותו יום מעבר לים, אך אחיו ישראל בן־אמיתי, אלוף־מישנה במילואים ומנכ"ל אוניברסיטת הנגב חילק כריזה שבה הוא ביקש שיתמכו בו. גם הוא בוודאי יודע שאחיו לא ייבחר במרכז לכנסת הבאה. אחרת מדוע התבייש להזכיר שהוא אחיו.

מנכ"ל מישרד הבינוי־והשיכון, אשר וינר, מצא, סוף כל סוף, סיבה לדבר פנים־אל־פנים עם חברי המרכז. כן, גם הוא רץ לכנסת, והפעם כל קול חשוב.

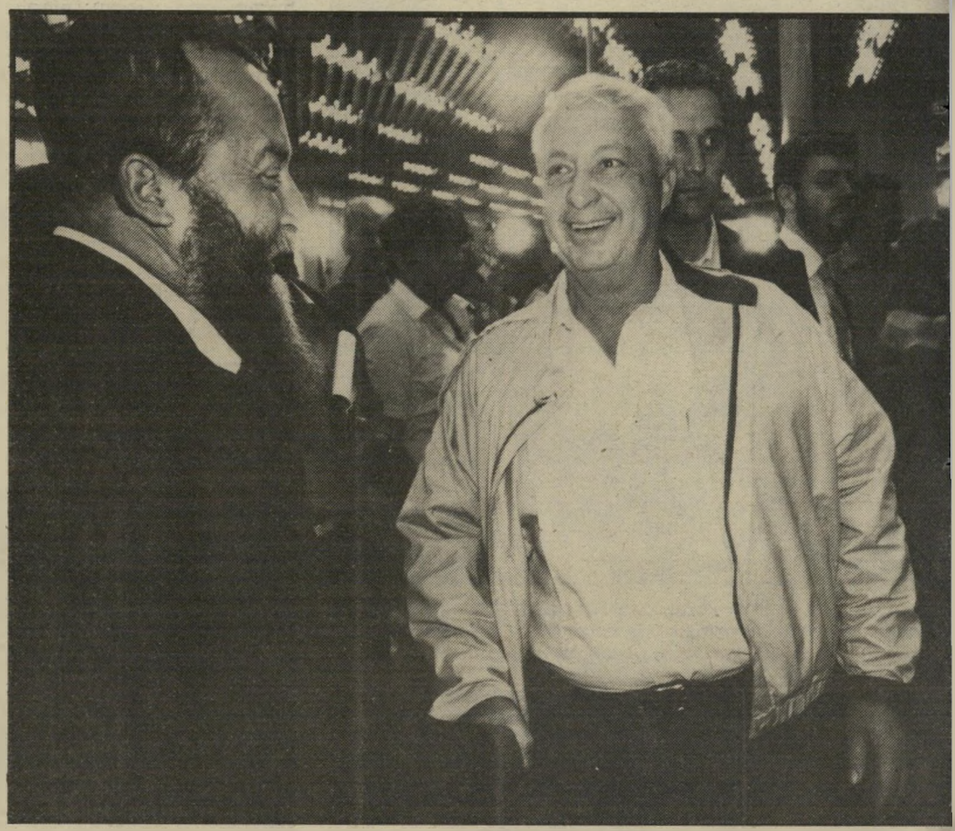
חנן אברמסון, לשעבר יועץ של לוי,

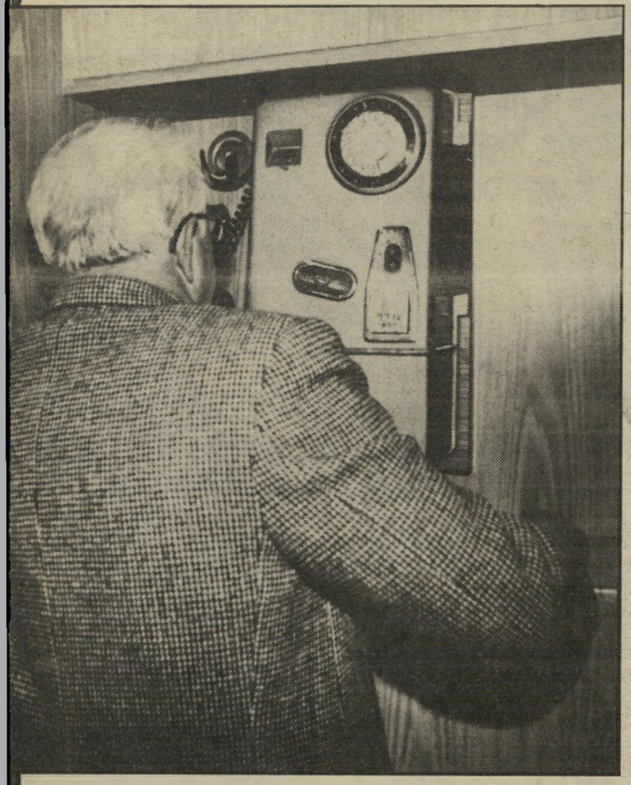
אכל אותה מיכה רייסר, ראש אגף האירגון בחרות בולע בתאווה רבה לחמניה ובתוכה נקניקיה. בידו השניה הוא מחזיק פחית משקה־קל ומתחת לבית השחי את תיקו הקטן שהפך הסמל שלו. לקראת סוף הערב הוא אכל אותה.

אכל אותה שר־האוצר יגאל כהן־אורגד מחזיק בידו כריכים בשקית ופחית־בירה. ליד המיזנון שבפואייה של מרכז הקונגרסים. כהן־אורגד, וחברו משה ארנס, נחשבו עד לפני זמן קצר ככוח עולה בין המחנות בחרות.

מיצעד הניצחון

שרון צועד לעבר ביטחון־הנשיאות אחרי שהוקראו התוצאות. כשחיוך רחב נסוך על פניו. לאורך כל הדרך הקיפו אותו הגורילות והסדרנים, כדי למנוע מהקהל אפשרות להתנפל עליו. אך את הצעקות „אריק! אריק!" אי־אפשר היה לעצור.

טלפון לבגין יחיאל קדישאי, לשעבר ראש לישכת ראש־הממשלה, ניצל את הטלפון הציבורי בפואייה של מרכז הקונגרסים וטילפן למנחם בגין, כדי לדווח לו על המתרחש.

והמשיך לשבת במקומו עד אחרי סיום הערב. הוא אפילו לא הצביע. בדיוק בשעה 8 נסגרו הקלפיות. המבוגרים פנו אל מקומות הישיבה שלפני הבימה ושלושה חברי מרכז זימרו עם היושבים שירי מחתרות. עלי בריקאדות ניפגש שרו פעם אחר פעם. כעבור חצי שעה ניגש יורם אירידור אל השרים, וביקש שיחדלו מכך. הוא לא פירט, אך הכל ידעו שזה קשור לאוטובוס החטוף.

במיזנון נגמרו הלחמניות. מכרו נקניקיות במפיות. גם הקופות הרושמות עייפו ומיאנו להדפיס את כל הסכומים שבאו אל קירבן. וליד חדר הספירה רבו הספקולציות.

אחר־כך ההתרחש הכל במהירות. הד"ר יעקב שכטר, נשיא בית־הדין של התנועה הקריא את התוצאות, אל הבימה נאספו ראשי התנועה. לוי, אבל וחפוי־ראש, שמיר שפוף לגמרי.

הנאומים היו קצרים, אך הקהל כבר לא הקשיב להם. מפה לאוזן נלחש: „נפגשים במלון דיפלומט." שם תיכנן מחנה שרון מיפגש ניצחון ספונטני לצורך חלוקת־שלל. אחר־כך אפשר היה לשמוע את אנשי שרון לועגים לארנס וטוענים שהוא אשם ב... הסתבכות בלבנון ובכביש אשדוד־אשקלון.

בפתח ציפתה ליוצאים הפתעה. מתחת לכותרת של עיתון חד־פעמי, ידיעות חרות, באותיות קידוש־לבנה, נכתב שמרכז־התנועה בחר ברוב גדול ביצחק שמיר, כמועמד התנועה לראשות־הממשלה הבאה. בהמשך דווח על נאומו הפרוגרמטי הגדול של שמיר. מי שהמשיך לדפדף גילה ששלושת העמודים האחרים מוקדשים לאחד, מיכאל („מיקי") איתן (היש־פונג), שגם הוא רוצה מקום ריאלי בכנסת הבאה. הוא חושב שמגיע לו, אולי משום שהוא מוכר כ„שפוט" של מילוא. בעמוד הרביעי אף הופיע צילום גדול של איתן, שרחוק מלהיות יפה־תואר.

ידיעות חרות הודפס מבעוד יום. גם איתן לא חזה שרק כפסע יהיה בין שמיר ובין הפסד באותו־הערב.

בחוץ עוד ניסה עוזרו של לוי, אבנר סרוסי מרמלה, לשכנע חברים, שאם לוי היה מתמודד הוא היה זוכה במקום הראשון בין השלושה. עתה כבר היה מאוחר להתווכח עימו.

שמיר הובל לחדר־צדדי ועיתונאי־חוץ ביקשו לדבר איתו. הישראלים כבר נואשו. הם הבינו את התפנית שהתחוללה במקום. אחד מהם אמר: „נגמרה תקופתו של דארדסבא. עכשיו נכנסנו לתקופת גרגאמל."

בן־ציון ציטרין ■

לחץ מאות ידיים. גם הוא רוצה לרוץ. וכך גם דן מרידור מזכיר הממשלה הנוכחי וגם קודמו, אריה נאור, שהיה במצב־רוח מרומם, משוחרר ובעל לשון חדה ביותר. הפירסומאי ואיש יחסי־הציבור, עדי הלפרין, ריבר על העשירייה שהוא מריץ לכנסת, על צוות שמטפל בכך ועל הסיכויים. כתמיד, היה הלפרין אופטימי מאוד.

מתי שמואלביץ, שגם הוא כמובן רץ, התנשק בשפתיים עם גברים ונשים. מאיר שיטרית הביא את אשתו היפה רותי, כדי שתעזור לו בשיחות שידול עם חברי המרכז. היא באה לבושה בחליפה צהובה שקופה, והיתה פעלתנית מאוד, גם למען המעביד שלה, חיים שיף המלונאי. את חברתו של שיף, שושנה וינר, אפשר היה לראות מאחורי המיזנון כשהיא מוכרת שתייה.

נקניקיות, כרוב חמוץ ובירה

שמיר בא לאולם זמן קצר אחרי השעה 5. הוא ערך סיבוב לחיצות ידיים למען הצלמים והעיתונאים, שכמעט חנקו אותו, ואחר־כך הסתלק. כך הוא הותיר את האולם הענק בגני־התערוכה לידי אנשי שרון.

הפעיל הבאר־שבעי, אבי יהב, בדק את כפות־דגלו של כל מי שבירך אותו לשלום. „אני מסתכל ישר אם יש לו נעלי התעמלות. פה כולם רצים."

חבר המרכז החיפאי ארתור כהן, שמיבטאו הפולני ניכר בדיבורו, העיר את תשומת־ליבם של הוותיקים, שבמיזנון מוכרים נקניקיות עם כרוב חמוץ בתוך לחמניה, לצד פחיות בירה. „זה לא מוכיר משהו?" הוא שאל בחיוך.

פעילה אחרת, אלמנת מילחמת יום־כיפור, לבושה בשימלה ירוקה צנועה ביותר, ניגשה מחבר לחבר, הציגה את עצמה, הסבירה שצריך נשים ברשימה ורשמה בפינקס קטן מיספרי טלפון לשיחה נוספת.

ברוך (ברוכק'ה") אברמסון הרים כרגיל את קולו. כשדויד שטרן שאל אותו אם יתמוך בו, שאל אברמסון את הקבלן, בצחוק: „תמורת בנייה?"

יוסף („ז'וז'ו") אביטן, מאשדוד, נאמנו של עזר וייצמן היה מאוכזב ממה שהתרחש באותו הערב. „אילו עזר היה שומע לעצת האיש הקטן, היו היום מתכנסים כאן ומצביעים כולם פורמלית בעדו כראש הליכוד."

בסניפי ירושלים וחיפה לא שררה הרעות, כי אם הריב והמדון. חיים קורפו נאבק על הקולות שיגרוף יהושע מצא ומאיר כהן־אבידוב ישב על זנבם של יוסף רום ואשתו יעל, שאף היא חברת מרכז.

באולם הגדול הם עשו מאמץ גדול שלא להיתקל איש ברעהו.

2500 דולר שילם הליכוד, כדי לערוך את ההצבעה באולם בגני־התערוכה, משום שאולמי־העצמאות שבמצודת זאב היו תפוסים לחתונה. בניגוד לצפיפות ששררה באולם אוהל־שם, שבו נערך הקרב הקודם בין לוי ושמיר, היה הפעם מקום רב הן ליושבים, הן לעומדים והן למצביעים, וכמובן לעיתונאים הרבים מהארץ ומחו"ל ולצלמי הטלוויזיה והעיתונות הכתובה.

מאשימים את ארנס

ה הצבעה החלה באיחור של חצי שעה. יושב־ראש המרכז, אברהם שכטרמן, הודיע על סידרי ההצבעה

המודאגים

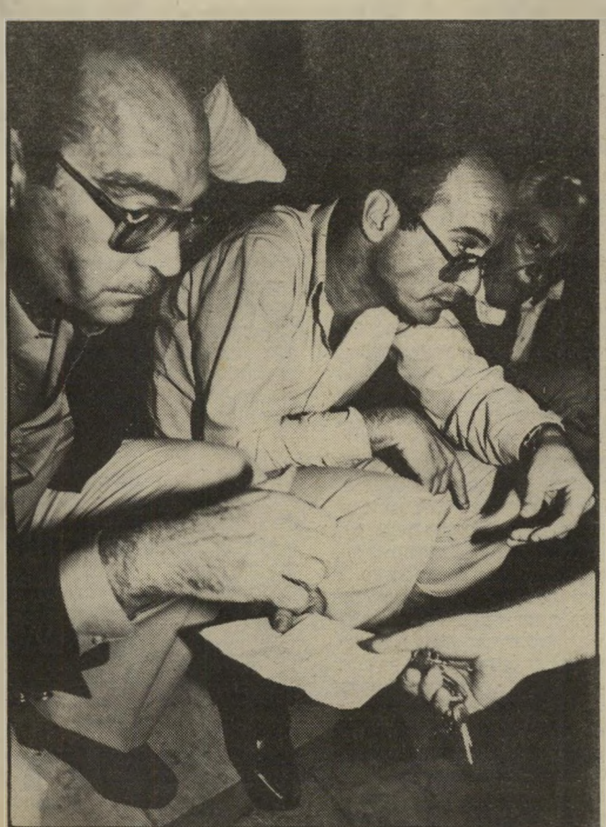
על המדרגות חיים בר־לב ישב על מדרגות האולם והמתין שיסיימו את מניין הקולות. בר־לב היה גם הוא בין 16 חברי־הכנסת שחיכו לעבור את מחסום 60 האחוזים.

חדשות ברדין גד יעקובי מתראיין לרדיו. יעקובי היה מודאג מאוד במשך כל הערב. הוא סיפר לחבריו כי הוא אינו מראה את התרגשותו מכיוון שהוא בן־אדם מופנם.

חשבון ארוך חברי הכנסת הוותיקים עוזי ברעם ויצחק רבין (במישקפיים) עוברים ביחד על הרשימות של חברי המרכז, כדי לברר מה הסיכויים של כל אחד מהם לעבור את מחסום 60 האחוזים, ולהכנס שוב לבית־הנבחרים. השניים עברו את המחסום בהפרש קולות ניכר.

חשש עמוק חיים בר־לב ויוסי שריד ישבו במשך זמן ארוך על מדרגות האולם. במערך אין רבים השותפים לדיעותיו של יוסי שריד, אך רבים מהחברים הצביעו בעדו, למרות זאת.

למה הלל עמד על מדרגות אולם אוהל־שם, כחצי שעה לפני תחילת הישיבה. הוא נראה מודאג. הוא לחץ את ידי חברי המרכז המתקבצים, כשהוא מנסה בקושי להעלות חיוך על פניו.

לידו עמדה אורה נמיר וחיפשה גם היא אוהדים, כדי ללחוץ את ידיהם ולהזכיר להם להצביע עבורה. לא רחוק מהם עמדו גיזבר ההסתדרות, נתן אלמוזלינו, ואשתו, שושנה ארבלי־אלמוזלינו. הם ניגשו לכל חבר שהופיע ולחצו את ידו בחום.

בכניסה לאולם, שברחוב נחמני היתה אווירה של חתונה. 16 חברי־הכנסת של המערך שעמדו להצבעה באותו היום, היו צריכים לעבור את מחסום 60% של תמיכה במרכז כדי להכלל ברשימה לכנסת ה־11. הם עודדו זה את זה.

ז'ק אמיר, לשעבר ראש עיריית דימונה, לבוש בחליפה אפורה מגוהצת, התנהג כאילו הוא החתן הראשי בחגיגה. רבים מעוזריו ומן האנשים העובדים איתו התרוצצו מסביב וחילקו לבאים מודעות־בחירות, שהוכנו במיוחד להצבעה. אמיר עצמו התחבק עם חברים רבים וטרח ללחוץ את ידי כולם, כשהוא מחכה לתשובה מהם, אם אכן יצביעו בעדו.

רבים מן ה־16 כמו אבא אבן, יוסי שריד, חיים בר־לב, עוזי ברעם, יצחק רבין ואחרים היו די שאננים, או לפחות ניסו להסתיר את דאגתם.

ההצבעה נערכה בזריזות בלתי־אופיינית, ובשעות הערב המוקדמות נסגר אולם אוהל־שם. סדרנים הוצבו ליד דלתות הכניסה ובפנים התחילו בספירת הקולות.

לאט־לאט התחילו מיספרים שונים לדלוף החוצה, ורבים מהם יכלו להירגע סופית. כבר בשלבים הראשונים היה ברור, כי תמר אשל ויחזקאל זכאי לא יעברו את המחסום וייאשרו מחוץ לכנסת. הם הבינו את הרמז, ועזבו את האולם עוד לפני ההודעה הרישמית על תבוסתם.

אך הדאגות של כולם היו כאין וכאפס לעומת דאגתו של אליהו שפייזר, מזכיר מחוז תל־אביב של המיפלגה.

לקראת סיום ספירת הקולות, כאשר התברר באופן מוחלט כי 13 מתוך המועמדים עברו את המחסום, וכי אשל וזכאי נותרו בחוץ — נשארה שאלה פתוחה רק לגבי שפייזר.

לפי ספירת הקולות הכשרים, היה ברור מעל לכל ספק כי שפייזר, אף כי מיספר הקולות שקיבל היה קרוב מאוד למחסום, לא עבר אותו. שפייזר קיבל 59.92 אחוזים מן הקולות, והיה אמור להשאר בחוץ.

אז התחיל מסע שיכנועים מייגע. דויד ("דדי") הרניק, לשעבר עוזרו של מזכ"ל ההסתדרות הפורש, ירוחם משל, וכיום איש־אמונו של אליהו שפייזר, ישב בוועדת־הבחירות. כשראה את התוצאות, הבין שמשהו חייב להיעשות מייד. הוא שיכנע את יושב־ראש ועדת־הבחירות לעבור שוב על פתקי־ההצבעה, שנפסלו במהלך הספירה.

על פיתקי־ההצבעה נרשמו, ליד מיספרים סידוריים עולים, שמות של כל 16 חברי־הכנסת, וליד השמות היו

והצוהלים

שלוש עמודות: בער, נגד ונמנע בהם היה צריך המצביע לסמן את בחירתו בעמודה המתאימה.

טופסי ההצבעה שנפסלו היו, בין השאר, אותם שבהם לא סימן המצביע את הכרעתו אלא הקיף בעיגול את המיספר הסידורי ליד השם. סימון כזה לא היה ברור אם המצביע הוא בער, נגד או נמנע.

הרניק שיכנע את גידעון בן־ישראל, יושב־ראש ועדת הבחירות, לברוק שוב את הטפסים האלה, ואחרי שנמצאו מיספר מספיק של טפסים שיעבירו את שפייזר מעבר למחסום 60 האחוזים (60.03), יכלו חברי ועדת־הבחירות להכריז, פה־אחד באופן רישמי, על התוצאות, ועל קרש־ההצלה שהשליכו לשפייזר.

אך שימחתו של שפייזר כסוף־השיער היתה מוקדמת מדי. חברי מרכז שונים מתכוונים לערער על התוצאה לפני המוסד לביקורת ובית־הדין של התנועה. ואם לא די בזה, הוא עוד עלול שלא להיבחר במחוז שלו.

שימחה בלי גבול ראש עיריית דימונה, ז'אק אמיר, צוהל אחרי שנודעו לו תוצאות ההצבעה והתברר לו שהוא עבר את המחסום וייכלל ברשימה לכנסת הבאה. אמיר טרח רבות כדי לשכנע את חברי המרכז להצביע עבורו. במשך הערב הארוך היה ספק רב אם יעבור את המחסום, וכשעבר, התפשט על פניו חיוך רחב שלא עזב אותו במשך דקות ארוכות.

חיבוק של הקלה מוטה גור מחבק בחיבה את אורה נמיר. נמיר היתה מתוחה מאוד עד לרגע שבו נודעו התוצאות. היא עמדה לפני תחילת הישיבה מחוץ לאולם ולחצה את ידיהם של חברי המרכז, כשהיא מנסה להעלות חיוך על פניה, הקפואים בדרך־כלל.

מבסוט חלאס משה שחל, הח"כ החיפאי, משחרר על פניו חיוך רחב של הקלה, כאשר נודע לו כי עבר הפעם את המחסום. במשך כל ערב הבחירה הסתודד שחל עם חברים.

אבן מהלב לאבא אבן (מימין) ובעיקר לשלמה הילל (משמאל) ירדה אבן מן הלב. אך מאוחר יותר התברר, כי לא היה להם מה לדאוג. אבן הגיע ל־71.90 אחוזים והילל ל־78.80 אחוזים.

„לא נסכים להיות צועני המדינה, עבדי הקיבוצים, הידיים השחורות של הנגב!" אומרים הבדווים בע"ירה רהט

פצצת-זמן בנגב

מיטבח אמריקאי בביתה של דאהר, אשתו של חסיין אל עוברא. היא חיה בבית גדול – בעלה הקומוניסט הוא אחד האנשים האמידים ברהט, ובביתם יש גם טלפון.

המורד סולטאן אל־הוזיייל, מנהל בית־הספר התיכון של רהט, אומר כי כל עוד יתייחסו אל הבדווים כאל אזרחים סוג ב', הוא לא ינוח. סולטאן הוא אחד מנכדיו הרבים של השייח' אל־הוזיייל.

ב עשר בבוקר הוא היה אמור לחכות על הכביש. בעשר בבוקר, בדיוק עם הפיפס הראשון של החדשות עצרנו בכניסה לרהט, מול קיבוץ שובל. הוא לא חיכה. כל מה שזכרנו היה ששם מישפחתו הוא אל־הוזיייל.

בכניסה לרהט עוד ראינו כמה מאהלים בדווים טיפוסיים. אחר־כך השתרע לפנינו הישוב על בתי־האבן שלו והרחובות המשולטים. צעיר מגודל שיער במישקפי רייבאן חלף על פנינו באוטוביאנקי דוהרת. אותתנו לו לעצור. מתוך המכונית בקעו צלילי שירו של מייקל ג'קסון מותחן. רק המיבטא הערבי הכבד הסגיר את מוצאו של הצעיר. אמרנו לו שאנחנו מחפשים אחר אל־הוזיייל. הוא צחק ואמר — כולם פה אל־הוזיייל. והיפנה אותנו אל בית הספר הקרוב תשאלי שם אמר.

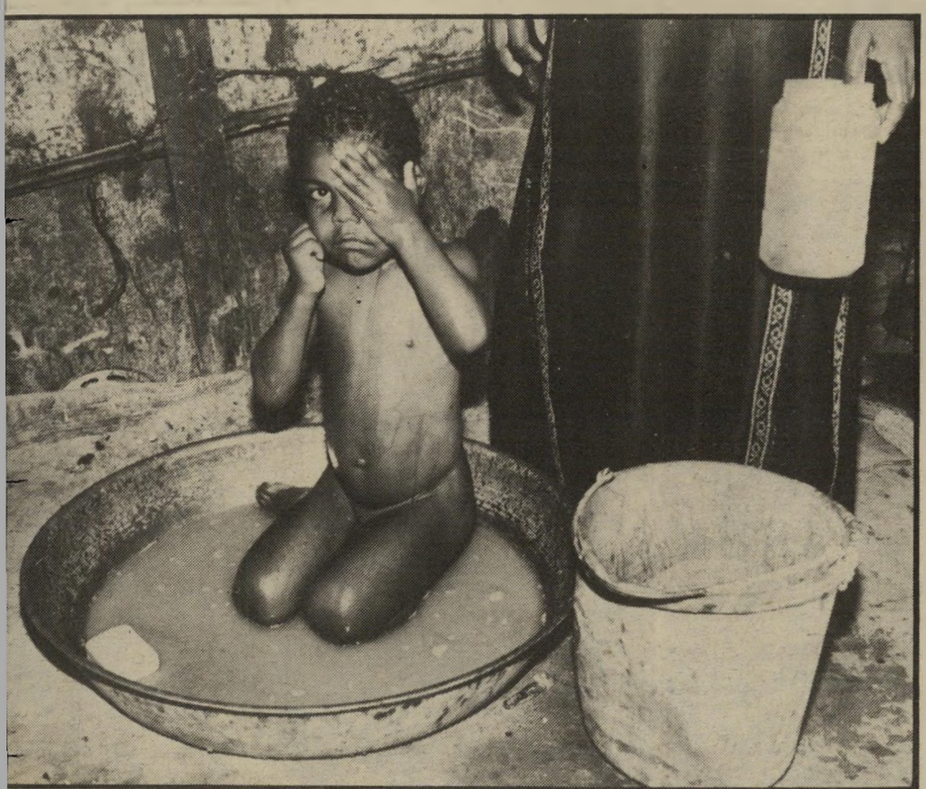
בית־הספר המה ילדים. אחר־כך התברר כי זהו אחד משבת בתי־הספר של רהט, המונה 20 אלף תושבים מתוכם 85% מתחת לגיל 35. שאלנו את הילדים — אל־הוזיייל? כמעט כל הידיים הורמו. אחד הילדים הצביע על שלט: „בית־ספר אל־הוזיייל" אחר־כך דיברנו עם אחד המורים, צעיר גבה־קומה ויפה־תואר, ראשיד אל־הוזיייל שמו, שהיפנה אותנו אל מורה אחר, אחמד אל־הוזיייל. אחרי שתיחקר אותנו שעה ארוכה היפנה אותנו אחמד אל בית־הספר התיכון — תשאלו שם על סולטן אל־הוזיייל.

סולטן אל־הוזיייל היה האיש שלנו. פגשנו אותו בבית של עמוס קינן. שם. בפגישה הקצרצרה הוא אמר: „בואו לרהט. תראו איך דופקים את הבדווים." את עשרת המישפטים שהספיק לומר לפני שהלך לדרכו. פתח המישפט: „אתם עוד תתגעגעו לפלסטינים:"

סולטן אל־הוזיייל, גבר נאה ומשכיל, מנהל בית־הספר התיכון של רהט. בניין בית־הספר מטופח. בחצר מיתקני מישחקים, מידשאה ועצים. סולטאן הוא נכדו של השייח' סולימאן אל־הוזיייל. „היו לו 70 בנים ובנות, ולפי מה שמספרים, היו לו 39 נשים. הוא הכיר את כולם, הוא חי כמו מלך," מספר הנכד.

מבית־הספר הסתלקנו כמעט מייד. סולטן העדיף שלא לשוחח איתנו במקום עבודתו. נסענו לקופת־חולים. על הגיבעה נראו עשרות ילדים. „היום יש לנו יום־ספורט," הסביר המנהל.

בקופת־חולים של רהט פגשנו נשים בדוויות צעירות, לבושות בשמלות ערביות יפהפיות, ופניהן מכוסים צעיפים שחורים. הן ישבו בשקט על המדרגות, ממתינות לרופא. אצל רופאת־הילדים ביקרו אמהות צעירות מתגורר עם הוריו, אחיו ואחיותיו. התנאים הם בלתי־נסבלים והתואר המכובד שבו מתהדר אביו אינו משנה את המצב התברואתי הקשה באוהל.

הפועל רהט בנו הפעוט של ח'ליל אל עבייה, יושב־ראש הפועל רהט, טובל בגיגית על האדמה הקשה באוהל שבו הוא

וחלקן היניקו את התינוקות מתחת לצעיף.

קופת־החולים המתה אנשים. „לקה לנו זמן ללמד אותם להשתמש בשירותי הבריאות," אמרה אחת האחיות, „כעת הן באות לכאן בשביל כל שטות."

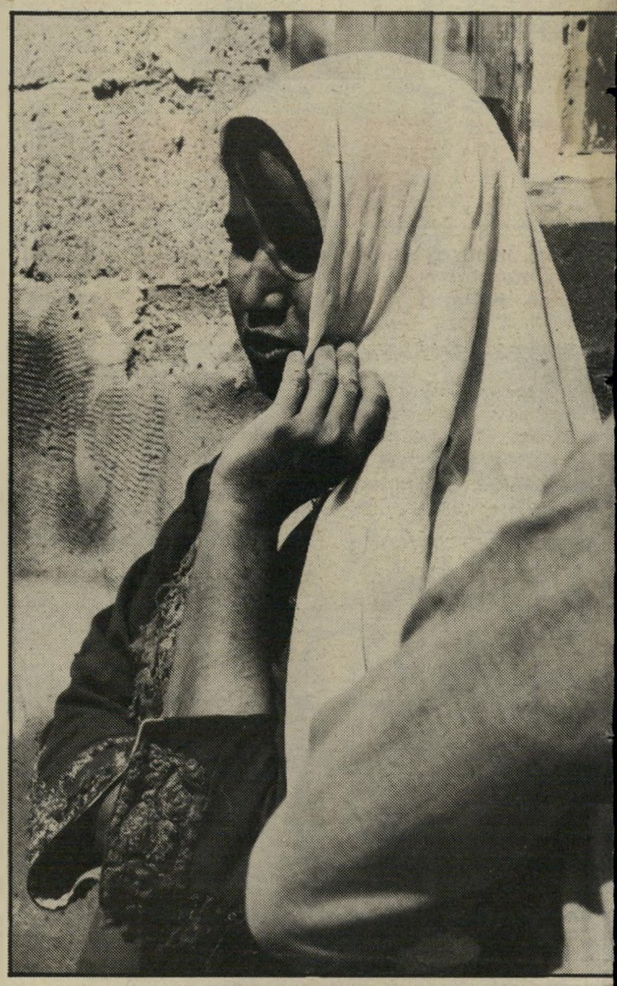
המשכנו לביתו של סולטאן. הבית בן שתי הקומות בנוי על אדמת מישפחתו, שנאלץ לרכוש בסכום של 850 שקל לדונם. הוא מספר כי שבט אל־הוויל חלש בעבר על שטחים של 60 אלף דונם. גבולות השבט השתרעו מבאר־שבע עד נתיבות.

„הקיבוצים. המתיימרים להיות סוציאליסטים וערביסטים. הם היושבים על האדמות שלנו," וזהו רק קצה הקרחון של מרירותו של האיש המגדיר את עצמו כמתון. התיישבנו בחדר־המגורים. ילדיו של סולטאן הקיפו אותו. שמונה ילדים מגיל 8 עד כמה ימים.

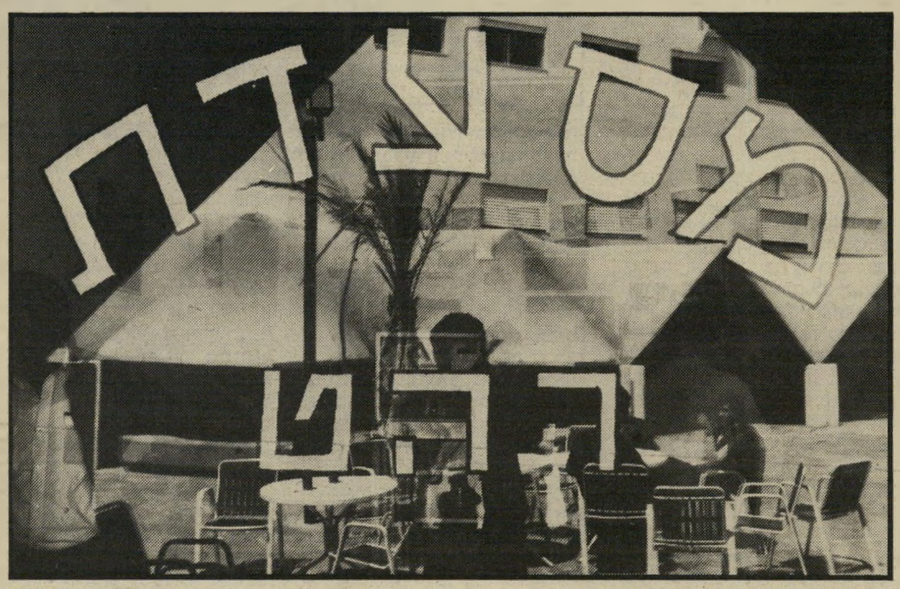
אשתו היפה. דאבר. לא ישבה איתנו. היא הגישה קפה בחיוך צחור־שיניים והסתלקה לענייניה. בשלב מאוחר יותר הגיעה אחותו הצעירה של

וילות מפוארות נבנות בשכונה 29, שאינה מחוברת לרשת־החשמל ושאין כביש סלול בין בתיה. התושבים מתחברים לגנרטורים פרטיים או למצברים של מכוניות. ההתמרמרות היא רבה. הטענה הנשמעת מפי כולם היא, כי ישוב יהודי לא היה עולה על הקרקע ללא תשתית של מים וביוב.

היהודיה דרורה סוויסה, יהודיה מבאר־שבע, הכירה את בעלה עלי אל־עניד (למטה), כשעבדה בחברת מכתשים. היא התאסלמה, הפכה אשתו השניה. ברהט יש עוד ארבע יהודיות כמוה.

הכיכר המרכזית צעירים יושבים ליד שולחנות בית הקפה והמיסעדה (למטה) בכיכר המרכזית כמו בכל עיירת־פיתוח, יש מועצה מקומית, בנק, מיספרות, ובקרוב ייפתח גם בוטיק. (למעלה) שלט מיסעדת רהט. התפריט בעברית והמלצרית היא יהודיה.

סולימאן, שהיא הגננת של רהט, בוגרת בית־ספר תיכון וקורס מיוחד לגננות בדוויות. היא היתה לבושה במיכנסיים ומעליהם חצאית ולראשה היה צעיף. היא היתה מוכנה להגיד כמעט כל דבר. אך סירבה בעקשנות להצטלם. „זה עניין של מסורת. אצלנו לא יפה שיראו תמונה של אשה בעיתון," הסבירה.

המלה „מסורת" ליוותה אותנו לאורך כל הביקור. ברהט הקידמה ושילטון הצעירים עדיין משאירים מקום נרחב למסורת. המסורת והכבוד משחקים תפקידים ראשיים בחיי הכפר.

הולכים לאיבוד. מי שמחפש ברווים דוהרים על סוסים ומאהל ציורי, שרוח הנדודים מנשבת בו, שימשיך לצפות בסרטים הסאכריניים שמשדרת הטלוויזיה. ברווים כאלה — אומרים ברהט — היו בסוף המאה ה־19, או אולי אפילו בנגב, לפני 1948. „אבל אתם הישראלים הפכתם אותנו ליושבי קבע, הכנסתם אותנו לבתים, לקחתם לנו את חרותנו, את תמצית חיינו."

לא כולם סבורים כך. סולטן, למשל, חושב כי את רהט הקימו מטעמים אנושיים. „מוטב להם לאנשים שיחיו במקום של קבע, תחת שיחיו כמו ברווים, בלי מים ובלי חשמל. אבל צריך להבין שהתהליך הורסני. אי־אפשר לקחת עם שלם ולהעביר אותו מניידות לקבועות, מבלי להביא בחשבון את תוצאות הלוואי. לברווים

(המשך מעמוד 17)

יש עבר. לבדווים יש הווה, אבל מה העתיד שלהם?

„אנשים פה מבולבלים. הם לא התרגלו עדיין לחיים המודרניים. לא יכולים לשכוח את העבר, וזה הוליד תסביכים. תוכלו למצוא פה צעירים שלא יודעים לאן הם שייכים. האם הם חלק מהמורשת הבדווית, האם הם חלק מהמודרניזציה? אנשים מנסים, ללא הצלחה, לגשר בין שני העולמות. הצעירים שלנו הולכים לאיבוד מבחינה חברתית ואין מי שיושיט להם יד לעזרה."

ליד הטלפון הציבורי בקופת־חולים עמדו צעירים מן הכפר. כל השיחות התנהלו בעברית. „אני בורח. יש לי שיעור ב־2," אמר אחד. „יאללה להת־ראות," ענה לו חברו. האם היתה זו הצגה שנערכה לכבודנו?

בבית־הקפה של רהט ישבו החבר'ה והתווכחו. „יתמודד או לא יתמודד?" זו השאלה. בית־הקפה שוכן בתוך הכיכר המרכזית של העיירה. זהו בית־קפה מודרני, שמוכרים בו קוקה־קולה וסנדוויצ'ים. התפריט בעברית. מי שמחפש פה שישליק, קבאב, חומוס ולבנה שיחפש במקום אחר. בלב בית־הקפה טלוויזיה צבעונית. מאחרי הדלפק בדווי צעיר בן מישפחת אל־עוברא, בעלת המקום. מכונת מישחקים, שולחנות וכסאות מפלסטיק ירוק מפוזרים בכיכר. הכיכר נראית כמו זו של קריית־שמונה או של קריית־גת. כיכר של עיירת־פיתוח.

בנק אחד, בית־קפה, מועצה מקומית ושתי מיספרות לגברים ולנשים. את המיספרות מתפעלים יהודים. לרמה. שבאה לרהט כל יום מקריית־מלאכי, אין כמעט עבודה. היא ספרית נשים. „הן באות לפה עם הבעלים שלהן, שיושבים להן על הראש. הנועזות עושות צבע, אני עובדת להן שעה על הראש, עושה פאן והן שמות את הצעיף ומקלקלות את הכל. לפעמים הן מביאות את הילדים, לפעמים אין אפילו קליינטית אחת.

„אני הולכת אליהן לביקורי־בית. זה יותר מקובל עליהן, עובדת בהפסד, מתוך הנחה שלאט לאט ילמדו, ואז יבוא הרווח."

צעיר חבוש כיפה מתפעל את מיספרת הגברים. כאן אין בעיה. יש ברוך־השם פרנסה. הבדווים באים למיספרה המודרנית, מסתכלים בתמונות של החתיכות על הקיר. מתגלחים, חופפים ומסתפרים. למקום נכנס עטוואה אל־עוברא, חבר המועצה הממונה של רהט.

מאוחר יותר, כשראש־המועצה הממונה, ראובן ויסוקר, ביקש שנפגוש בדווי „חיובי". הוא הזמין את עטוואה שיגיד לנו כמה הוא מבסוט מאלאס מזה שיש ברהט מועצה ממונה ומזה שיש ברהט ראש־מועצה יהודי ממונה. עטוואה הוא האיש של המימסד. האיש של ראובן ויסוקר, אחד האנשים השנואים ביותר ברהט. האיש העומד בראש המועצה הממונה, האיש שתושבי רהט אינם יכולים לשכוח לו, כי הוא ולא אחר, היה ממונה על הריסת בתים לא חוקיים במקום.

בלי מים וחשמל. אחד מאלה שלא יכול לשכוח לוויסוקר כי הרס את בית אביו הוא סולטאן אל־הוזייל. סולטאן כועס לא רק על ויסוקר, אלא גם על הממשלה, על המדיניות, על האטימות ועל חוסר ההבנה. „אני חושב שהגיע הזמן שתהיה לנו מעורבות במה שנעשה למעננו. לא נסכים להיות צועני המדינה, עבדי הקבוצים בסביבה, לא נסכים להיות הידיים השחורות של הנגב. לא נסכים לכך שילדינו יישחקו במודרניזציה הישראלית ויגיעו לסמים וזנות. אם לא נתעורר ונעצור את הדברים, ברהט תהיה תחילת המאפיה הישראלית!" בדווי — אומרים ברהט — יש לו גאווה. הוא לא יכול ללכת ללישכת הסעד. אם אין לו, הוא יגנוב, ירצח, ולא יבקש סעד. רהט — הם אומרים — תהפוך לכפר של עבריינים, אף אחד לא יוכל לחיות בה.

ח'ליל אל־עבייה הוא יושב־ראש קבוצת הכדורגל הפועל־רהט. כבוד **היושב־ראש חי בתנאים לא אנושיים. הוא, אשתו וחמשת ילדיו חיים באוהל,** בלי מים ובלי חשמל. הם ישנים על האדמה הקשה. את צרכיהם הם עושים בחצר. את הילדים רוחצים בגיגית בתוך האוהל. ח'ליל אל־עבייה מספר כי היה לו שטח אדמה שהופקע ליד ערד. „אני מלומד. יש לי שכל. הייתי סוכן־ביטוח, היה לי מישרד. כעת אני מובטל, אבל אף פעם אני לא אלך ללישכת־הסעד. אני אמות ולא אבקש כסף מאף אחד!"

ברוח ובדם. ברהט מתגעגעים לראש המועצה הממונה הקודם, אריה בר. בר, לדבריהם הבין את הבדווים. פיתח את המקום. בזמנו של בר היתה ברהט קבוצת כדורגל פעילה. כעת נותר רק המיגרש. בזמנו של בר נבנו מיגרשי־מישחקים לילדים. נוספו בתי־ספר, נבנתה קופת־חולים. בר אמנם לא היה בדווי, „אבל היה אחד משלנו."

חסן אל־הוזייל, מנהל מחלקת החינוך של רהט, שהוזעק גם הוא על־ידי ראובן ויסוקר כדי שנכיר בדווים „חיוביים" אומר: „בתקופתו של בר היה כסף. הוא היה קרוב לצלחת והזרים כספים לרהט. הוא עזב בגלל חילוקי דיעות."

צעירי רהט חשים מרירות כלפי המדיניות הנהוגה. „אנחנו רואים את עצמנו כחלק בלתי נפרד מהנגב," הם אומרים. „דורסים אותנו, לא נותנים לנו להרים את הראש. הופכים אותנו לקיצוניים. מביאים לכאן אדם שנוא, ראובן ויסוקר, שהוא התובע הראשי של מינהל מקרקעי ישראל, שהיה אחראי על הריסת בתים, ורוצים שנהיה מרוצים!" אומר סולטאן אל־הוזייל.

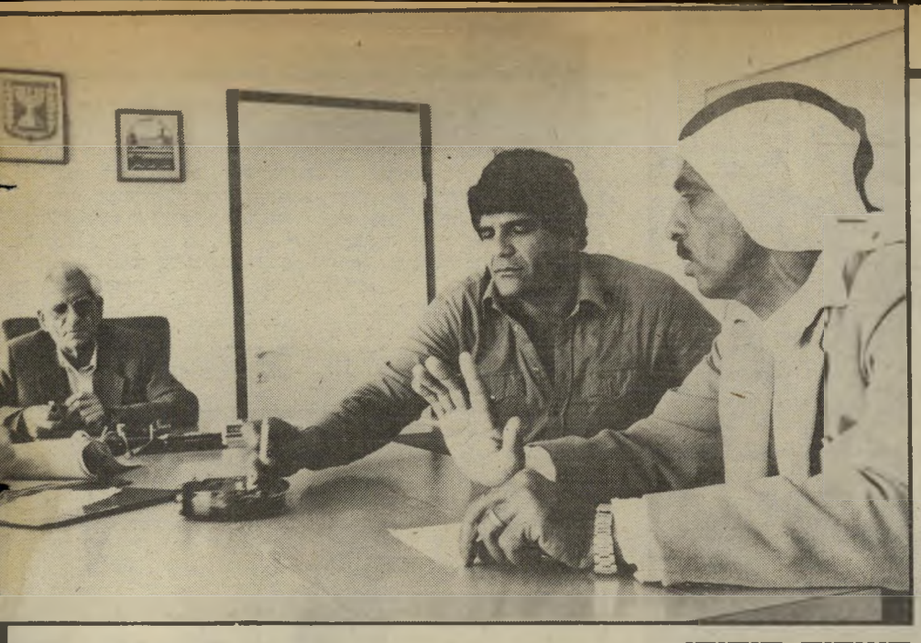
ראובן ויסוקר אומר אחר־כך כי סולטאן אל־הוזייל לא היה צריך לרבר איתנו מפני שהוא עובד המועצה המקומית. אל־הוזייל הגיב על כך: „אני מצפצף עליו."

עם קיבוץ שובל השכן אין כמעט יחסים. „הקיבוץ סגור. יש שומר בשער ולא נותנים לנו להיכנס," אומרים תושבי רהט.

האם הם רואים את עצמם ערבים? „עכשיו בוודאי שכן!" ויש גם כאלה שאומרים: „הנגב הוא חלק בלתי נפרד מהמדינה הפלסטינית שתקום," ו„כולנו ערבים פלסטינים," ו„ברוח ובדם נפרה את הנגב," והמתונים אומרים: „אין לנו ברירה. הגורל הפגיש אותנו, ואנחנו צריכים לחיות ביחד ואת הגלגל אי־אפשר להחזיר אחורנית. הגורל הביא אותנו שנחיה ביחד, אבל בשום פנים ואופן לא נסכים שזה יהיה על חשבוננו."

דיברנו על זכויות ועל חובות. רוצים להיות אזרחים שווי־זכויות ולא אזרחים סוג ב', ומישהו העלה את השאלה הנצחית על שירות בצה"ל, והתשובה

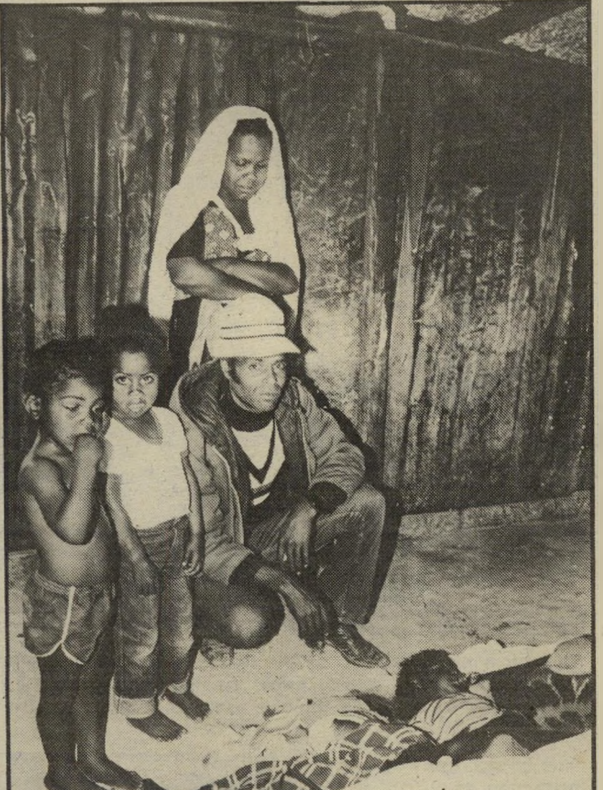
(המשך בעמוד 40)

השריף היהודי ראובן ויסוקר, ראש־הוועדה הממונה של רהט, תושב באר־שבע. הוא יושב בלישכתו בחברת שניים מתושבי המקום, הנמנים עם תומכיו. בכופיה: השייח' עטאווה אל עוברא, שהיה מראשוני רהט. לידו: חסן אל־הוזייל, ראש מחלקת החינוך.

הקומוניסט חוסיין אל עוברא, בעל חנות־הרהיטים היחידה וסוכנות־הביטוח היחידה בעיירה, יושב במיסעדה רהט, השייכת לאחיו. הוא טוען, כי הקומוניסטים ברהט צוברים כוח.

כבוד היו"ך חליל אל עבייה, יושב־ראש קבוצת־הכדורגל של הפועל רהט, עם אשתו וילדיו, באוהל שבו הם חיים בתנאים קשים. פעם היה אל־עבייה סוכן־ביטוח, אבל היום הוא מובטל.

מיספרה לגברים השייח' עטוואה אל עובראבא אל מיספרת־הגברים של רהט, כדי להסתפר בידי הספר היהודי. לרמה. שבאה לרהט כל יום מקריית־מלאכי, אין כמעט עבודה. היא ספרית נשים. „הן באות לפה עם הבעלים שלהן, שיושבים להן על הראש. הנועזות עושות צבע, אני עובדת להן שעה על הראש, עושה פאן והן שמות את הצעיף ומקלקלות את הכל. לפעמים הן מביאות את הילדים, לפעמים אין אפילו קליינטית אחת.

„אני הולכת אליהן לביקורי־בית. זה יותר מקובל עליהן, עובדת בהפסד, מתוך הנחה שלאט לאט ילמדו, ואז יבוא הרווח."

צעיר חבוש כיפה מתפעל את מיספרת הגברים. כאן אין בעיה. יש ברוך־השם פרנסה. הבדווים באים למיספרה המודרנית, מסתכלים בתמונות של החתיכות על הקיר. מתגלחים, חופפים ומסתפרים. למקום נכנס עטוואה אל־עוברא, חבר המועצה הממונה של רהט.

מאוחר יותר, כשראש־המועצה הממונה, ראובן ויסוקר, ביקש שנפגוש בדווי „חיובי". הוא הזמין את עטוואה שיגיד לנו כמה הוא מבסוט מאלאס מזה שיש ברהט מועצה ממונה ומזה שיש ברהט ראש־מועצה יהודי ממונה. עטוואה הוא האיש של המימסד. האיש של ראובן ויסוקר, אחד האנשים השנואים ביותר ברהט. האיש העומד בראש המועצה הממונה, האיש שתושבי רהט אינם יכולים לשכוח לו, כי הוא ולא אחר, היה ממונה על הריסת בתים לא חוקיים במקום.

בלי מים וחשמל. אחד מאלה שלא יכול לשכוח לוויסוקר כי הרס את בית אביו הוא סולטאן אל־הוזייל. סולטאן כועס לא רק על ויסוקר, אלא גם על הממשלה, על המדיניות, על האטימות ועל חוסר ההבנה. „אני חושב שהגיע הזמן שתהיה לנו מעורבות במה שנעשה למעננו. לא נסכים להיות צועני המדינה, עבדי הקבוצים בסביבה, לא נסכים להיות הידיים השחורות של הנגב. לא נסכים לכך שילדינו יישחקו במודרניזציה הישראלית ויגיעו לסמים וזנות. אם לא נתעורר ונעצור את הדברים, ברהט תהיה תחילת המאפיה הישראלית!" בדווי — אומרים ברהט — יש לו גאווה. הוא לא יכול ללכת ללישכת הסעד. אם אין לו, הוא יגנוב, ירצח, ולא יבקש סעד. רהט — הם אומרים — תהפוך לכפר של עבריינים, אף אחד לא יוכל לחיות בה.

ח'ליל אל־עבייה הוא יושב־ראש קבוצת הכדורגל הפועל־רהט. כבוד **היושב־ראש חי בתנאים לא אנושיים. הוא, אשתו וחמשת ילדיו חיים באוהל,** בלי מים ובלי חשמל. הם ישנים על האדמה הקשה. את צרכיהם הם עושים בחצר. את הילדים רוחצים בגיגית בתוך האוהל. ח'ליל אל־עבייה מספר כי היה לו שטח אדמה שהופקע ליד ערד. „אני מלומד. יש לי שכל. הייתי סוכן־ביטוח, היה לי מישרד. כעת אני מובטל, אבל אף פעם אני לא אלך ללישכת־הסעד. אני אמות ולא אבקש כסף מאף אחד!"

ברוח ובדם. ברהט מתגעגעים לראש המועצה הממונה הקודם, אריה בר. בר, לדבריהם הבין את הבדווים. פיתח את המקום. בזמנו של בר היתה ברהט קבוצת כדורגל פעילה. כעת נותר רק המיגרש. בזמנו של בר נבנו מיגרשי־מישחקים לילדים. נוספו בתי־ספר, נבנתה קופת־חולים. בר אמנם לא היה בדווי, „אבל היה אחד משלנו."

חסן אל־הוזייל, מנהל מחלקת החינוך של רהט, שהוזעק גם הוא על־ידי ראובן ויסוקר כדי שנכיר בדווים „חיוביים" אומר: „בתקופתו של בר היה כסף. הוא היה קרוב לצלחת והזרים כספים לרהט. הוא עזב בגלל חילוקי דיעות."

צעירי רהט חשים מרירות כלפי המדיניות הנהוגה. „אנחנו רואים את עצמנו כחלק בלתי נפרד מהנגב," הם אומרים. „דורסים אותנו, לא נותנים לנו להרים את הראש. הופכים אותנו לקיצוניים. מביאים לכאן אדם שנוא, ראובן ויסוקר, שהוא התובע הראשי של מינהל מקרקעי ישראל, שהיה אחראי על הריסת בתים, ורוצים שנהיה מרוצים!" אומר סולטאן אל־הוזייל.

ראובן ויסוקר אומר אחר־כך כי סולטאן אל־הוזייל לא היה צריך לרבר איתנו מפני שהוא עובד המועצה המקומית. אל־הוזייל הגיב על כך: „אני מצפצף עליו."

עם קיבוץ שובל השכן אין כמעט יחסים. „הקיבוץ סגור. יש שומר בשער ולא נותנים לנו להיכנס," אומרים תושבי רהט.

האם הם רואים את עצמם ערבים? „עכשיו בוודאי שכן!" ויש גם כאלה שאומרים: „הנגב הוא חלק בלתי נפרד מהמדינה הפלסטינית שתקום," ו„כולנו ערבים פלסטינים," ו„ברוח ובדם נפרה את הנגב," והמתונים אומרים: „אין לנו ברירה. הגורל הפגיש אותנו, ואנחנו צריכים לחיות ביחד ואת הגלגל אי־אפשר להחזיר אחורנית. הגורל הביא אותנו שנחיה ביחד, אבל בשום פנים ואופן לא נסכים שזה יהיה על חשבוננו."

דיברנו על זכויות ועל חובות. רוצים להיות אזרחים שווי־זכויות ולא אזרחים סוג ב', ומישהו העלה את השאלה הנצחית על שירות בצה"ל, והתשובה

(המשך בעמוד 40)

מיספרה לגברים השייח' עטוואה אל עובראבא אל מיספרת־הגברים של רהט, כדי להסתפר בידי הספר היהודי. לרמה. שבאה לרהט כל יום מקריית־מלאכי, אין כמעט עבודה. היא ספרית נשים. „הן באות לפה עם הבעלים שלהן, שיושבים להן על הראש. הנועזות עושות צבע, אני עובדת להן שעה על הראש, עושה פאן והן שמות את הצעיף ומקלקלות את הכל. לפעמים הן מביאות את הילדים, לפעמים אין אפילו קליינטית אחת.

„אני הולכת אליהן לביקורי־בית. זה יותר מקובל עליהן, עובדת בהפסד, מתוך הנחה שלאט לאט ילמדו, ואז יבוא הרווח."

צעיר חבוש כיפה מתפעל את מיספרת הגברים. כאן אין בעיה. יש ברוך־השם פרנסה. הבדווים באים למיספרה המודרנית, מסתכלים בתמונות של החתיכות על הקיר. מתגלחים, חופפים ומסתפרים. למקום נכנס עטוואה אל־עוברא, חבר המועצה הממונה של רהט.

מאוחר יותר, כשראש־המועצה הממונה, ראובן ויסוקר, ביקש שנפגוש בדווי „חיובי". הוא הזמין את עטוואה שיגיד לנו כמה הוא מבסוט מאלאס מזה שיש ברהט מועצה ממונה ומזה שיש ברהט ראש־מועצה יהודי ממונה. עטוואה הוא האיש של המימסד. האיש של ראובן ויסוקר, אחד האנשים השנואים ביותר ברהט. האיש העומד בראש המועצה הממונה, האיש שתושבי רהט אינם יכולים לשכוח לו, כי הוא ולא אחר, היה ממונה על הריסת בתים לא חוקיים במקום.

בלי מים וחשמל. אחד מאלה שלא יכול לשכוח לוויסוקר כי הרס את בית אביו הוא סולטאן אל־הוזייל. סולטאן כועס לא רק על ויסוקר, אלא

2 פרסים בינלאומיים

הגה הזהב - בגרמניה - מקום ראשון.
מכונית השנה -באירופה-מקום שני.

מספר חזק

205

כל אחד מנתוני ה־205 הינו מספר חזק — חזק מאד.

- מספר חזק בתצרוכת דלק - 21.3 ק״מ לליטר (לפי תקן UTAC במהירות של 90 קמ״ש - בדגם ה־G.R.).
- מספר חזק בטווח הנסיעה - יותר מ־1000 ק״מ ללא תדלוק.
- מספר חזק במהירות - 170 קמ״ש (בדגם ה־G.T.).
- מספר חזק ביציבות, באמינות ובשליטה בדרך.
- מספר חזק בבטיחות והגנת הנוסעים.
- מספר חזק בעיצוב ובנוחות - 5 דלתות, 5 מקומות ישיבה ותא מטען מרווח.
- מספר חזק בתאוצה מ־0 ל־100 קמ״ש - 11.6 שניות (בדגם ה־G.T.).
- מספר חזק בשפע הדגמים - נפחי מנוע של 954 סמ״ק, 1124 סמ״ק ו־1360 סמ״ק.

הנכם מוזמנים להכיר את המספרים החזקים של ה־205 ולנסיעת מבחן בסוכנויות פיג׳ו.

ק-8/84

PEUGEOT 205

דוד לובינסקי בע"מ

יבואן בלעדי למכוניות - פיג׳ו - טלבו - סיטרואן

ת״א, שונצינו 16. טל׳ 333214-9 ■ ירושלים, המלך דוד 24. טל׳ 224467-8-9

היופרה של חמת ברבור והרסה

דגמי 84

מוצרי היופרה
מבית כור בדגמי 1984 –
כולם "כחול לבן".
מירב החידושים הטכנולוגיים
בעיצובים אופנתיים, במגוון
צבעים ובתקנים בינלאומיים.
ברזים משוכללים,
מערכות שרותים ואריחים
מחומרים מעולים, קלים לניקוי
ועמידים מפני שחיקה.
יופי ונוחות המשרים הרגשה
של רעננות ונקיון.

המפיצים:

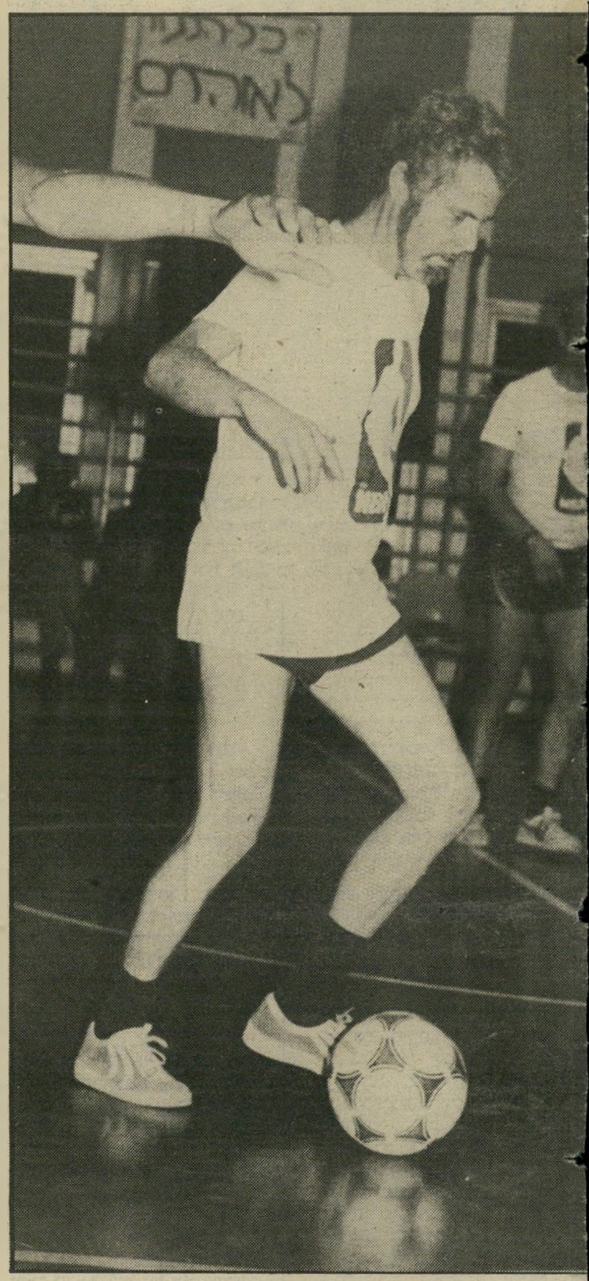
סולכור
חברה לשווק וקניות בע"מ

אולמי תצוגה "סולכור 99" –
ת"א: המלך ג'ורג' 49, טל' 03-299313/4

אנשים

מה הפחיד את ישראל קיסר ומה יעשה בני שליטא, אם יתפוס את אשתו...

■ שלושה ימים במצריים הזכירו לח"כ העבודה **אבא אבן** את ימיו הגדולים. כאשר נפגש עם הנשיא המצרי **חוסני מובארק**, כבר הגיעה לאוזנו של הנשיא הידיעה על ההופעה המוצלחת של השר הישראלי לשעבר במרכז־הדיפלומטי בקהיר, יום קודם לכן. הוא שוחח עם הדיפלומטים המצריים פנה אליו השר המצרי הוותיק **בוטרוס עלי** ואמר לו: „הרצאתך היתה מאלפת. אני בטוח כי כל מישרדי־החוץ מזמינים אותך להרצות לפני הסגל והצוערים שלהם." „נכון," הודה אבן, „כולם, מלבד מישרד־החוץ הישראלי."

מיכה רייסר בועט בכדור במישחק הוקרה בקריית־גת. ח"כ חרות האדמוני נאות להזמנת חברו דויד מגן, ראש עיריית קריית־גת, להשתתף במישחק ח"כים נגד ותיקי נבחרת־ישראל, לכבוד עליית הקבוצה העירונית לליגה גבוהה יותר. במישחק, שהתקיים ביום ראשון בעיר הדרומית, השתתפו רק ארבעה ח"כים, מלבד מגן ורייסר נכחו חיים רמון מהמערך ואהוד אולמרט מלע"מ. לח"כים צורפו שחקנים מקומיים, והם ניצבו מול הוותיקים, שאומנו על־ידי עימנואל שפר. בין הוותיקים היו יצחק שום, מרדכי („מוטל'ה") שפיגלר, צבי רוזן, יצחק ויסוקר, ג'ורג' בורבה ויהושוע („שייע") פייגנבאום. הוותיקים גברו על הח"כים 9:3, למרות שהח"כים הובילו 2:0. רייסר הבקיע את השער הראשון שלהם.

איתו שעה ורבע על הפילוסופיה של המשא־ומתן הדיפלומטי, ואחר־כך ביקש ממנו שימסור דרישת־שלום לשלושה ישראלים: **לשימעון פרס, לעזר וייצמן וליצחק נבון.** אבן מילא את מישאלת מובארק מייד בחוזרו לארץ.

■ אחרי שאבן נאם לפני נשות הדיפלומטים הישראליים במצריים.

■ המזכ"ל של המיועד של ההסתדרות, **ישראל קיסר**, נוהג לפתוח את יום עבודתו באימון טניס במיגרשי הפועל־תל־אביב, שבשדרות־רוקח. הוא בא לשם מביתו שבחולון בשעה 5 וחצי בבוקר. אחרי האימון הוא נוסע לבניין הוועד־הפועל. ימי הגשם הפתאומי בשבוע שעבר אילצו אותו לסטות ממסורת אימוניו. לעומת זאת. הוא זכה בעוד שעת שינה.

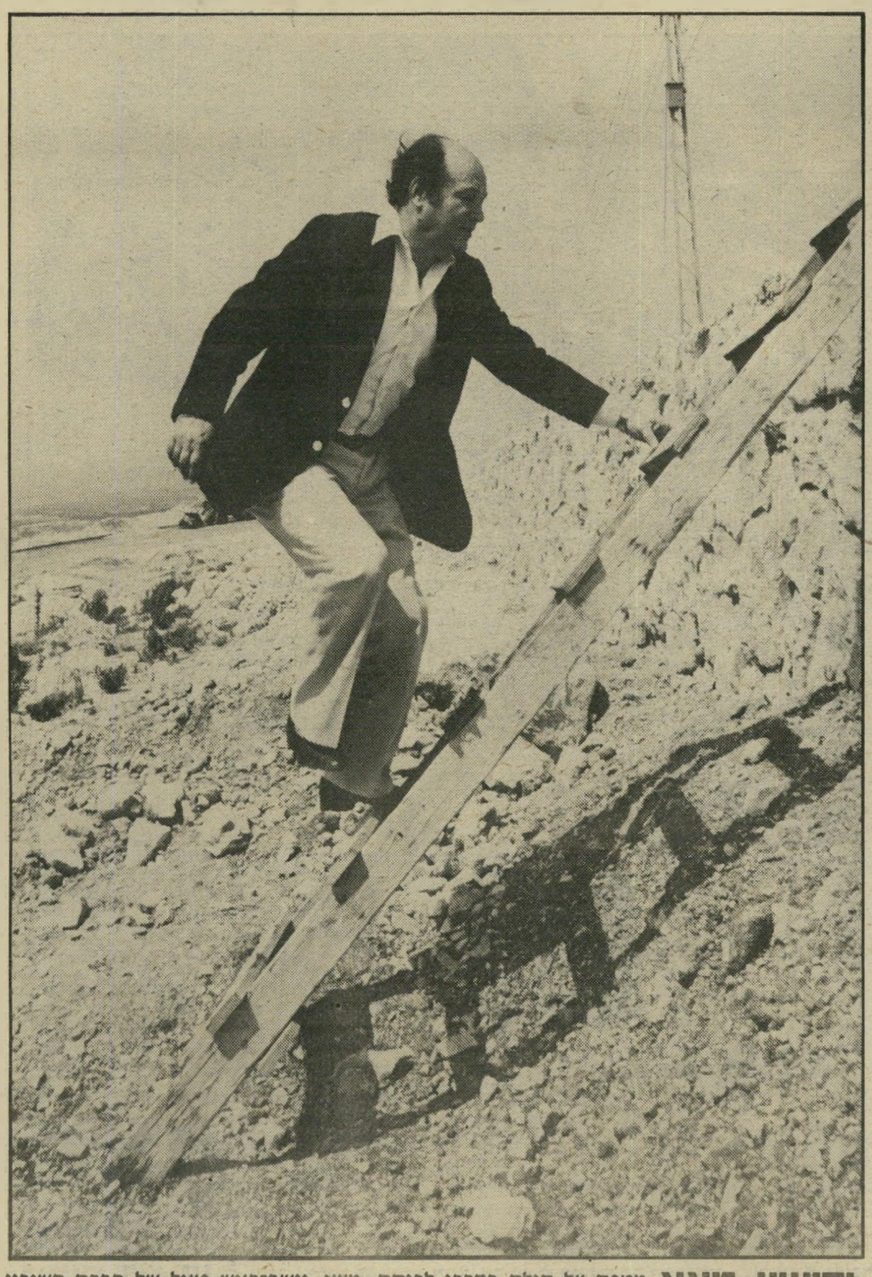
■ כל־אחד ועולם הדימויים שלו. ח"כ הליברלים **בני שליטא** התייחס להשעיית **אסף חסין** מהיחידה־המרכזית בתל־אביב מזווית שונה מעט. „הפרשה מזכירה לי בעל מרומה, שתפש את אשתו מתעלסת על ספה עם גבר זר. לאות נקמה הוא הלך ומכר את המיטה," אמר שליטא, וביקש מצמרת המישטרה שלא לעסוק בספה השלית של חפץ.

■ ריח הבחירות עלה באפו של העיתונאי **דן פתיר**, לשעבר יועץ לתיקשורת של שני ראשי־ממשלה — **יצחק רבין** מהעבודה ו**מנחם בגין** מחרות. פתיר, לשעבר הכתב המדיני של דבר, משלים עתה כתיבת מחקר רציני על הסכסוך השלום בקמפ־דייוויד. באחרונה הוא שב לארץ והוא אחד המועמדים לתפקיד־בכיר במטה־ההסברה של המערך לבחירות־הקרובות.

■ עד לחיפה הגיע יו"ר־ראש מיפלגת העבודה, **שימעון פרס**, ואף שתה תה עם חברו **משה שחל**. פרס הרחיק לצפון כדי לשכנע את הח"כ החיפאי שלא יתמודד מול **מרדכי** („מוטה") **גור** על תפקיד ראש מטה־הבחירות של המערך. אלא שיסתפק בראשות מטה־ההסברה.

■ רבים הופתעו לשמוע במיפלגת העבודה שיש כוונה למנות את ח"כ גור כשר־האוצר, אם המערך ירכיב את הממשלה הבאה. איש מיפלגה אחד לפחות לא הופתע — היה זה **יהודה חשאי**. כבר בתקופת מערכת־הבחירות לרשויות־המקומיות, הוא הירבה לדבר בשיבחו של גור, שאיתו הוא עבד אז בשיתוף־פעולה הדוק. חשאי אמר, שלגור עוד נכון תפקיד בכיר במיפלגה, אך עליו לעבור טבילת־אש מוצלחת כשר־אוצר דווקא. אם יוכיח את עצמו בתפקיד זה, הדרך תהיה פתוחה בפניו. מערכת־היחסים בין השניים היא כה הדוקה וחברית, עד שחשאי אינו יכול להיפרד ממיכתב אישי, שכתב לו גור אחרי הבחירות המוניציפיות. במיכתב הודה גור לחשאי על העבודה המשותפת המוצלחת.

■ חודש אפריל אינו אהוב במיוחד על **מאיר ניצן**, ראש עיריית ראשון־לציון. לפני שנתיים, בהיותו תת־אלוף בשירות הקבע, הוא היה אחראי על פינוי חבל ימית ופירוקו, כסגן ראש אגף־אפסנאות בצה"ל. ניצן, איש מיפלגת העבודה, אינו יכול לשכוח את התקופה, למרות שהוא רחוק מלהיות נץ.

יהושע מצא מטפס על סולם בדרכו לכנסת. מצא, יושב־ראש פעיל של חברת השיכון הממשלתית שיכון ופיתוח, יצא להתנחלות אלפי מנשה, בגדה המערבית, כדי לראות מקרוב איך מתקדמת שם העבודה באתר הבנייה של החברה. מצא הירושלמי, שמתחרה על מקום ריאלי ברשימת חרות לכנסת, לא התעצל וטיפס על סולם כדי לקצר את ההליכה הרגלית לאתר.

מה חושבת מרים פוקס על גברת צ'יבוטרו, ממה מוטרד אביטל מוסינזון ומיהי האלילה הנערצת של פנינה רוזנבלום

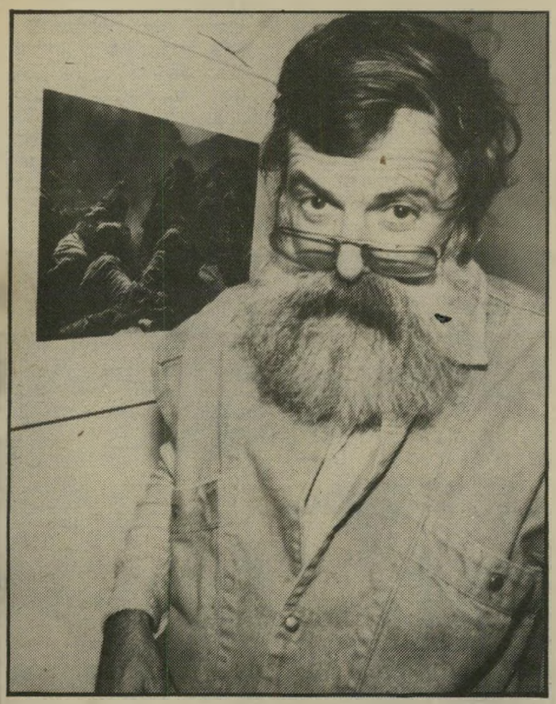
■ כאשר הודיע **יצחק נבון** שלא יתמודד על התפקיד המיוחל, הוא בוודאי הביט בצער בכל גיוריי־העיתונים שנאספו עבורו במשך השנה האחרונה. נבון, שמאוד ייחל לתפקיד, עקב בהתעניינות רבה אחרי הפיר־סומים עליו. ברונם הם היו אוהדים לו, ועובדה זו דירבנה אותו להתמודד. אחר־כך כבר התרחשו אירועים נוספים, שגר־מו לו לשנות את דעתו. **אורי סירה**, בניגוד לשמועות שהופ־צו במימסד הפוליטי, דווקא עו־דדה את בעלה להתמודד.

■ ערב ההצבעה במרכז חרות התראיין **אריאל שרון** בבימת היקב של **מיכה רייסר ומיכאל אלבין**. המופע אמור היה להיפתח ב־8 וחצי. שרון ואשתו, **לילי**, באו למקום, מלון רמאדה, **בשעה 8**. כשראו שהמקום ריק, הם יצאו ושבו רק ב־9 וחצי. לרגע אחד באותו ערב הם נפרדו זה מזה: היה זה כאשר שרון פנה לשירות־הגברים ואשתו נכנסה לשירות־הנשים.

■ מייד אחרי ההצבעה במרכז חרות, טס **רוני מילוא** לאר־צות־הברית לחופשת־חג, כדי לבלות עם אשתו, **אלישבע** וילדיו. אשתו תסיים בקיץ שנת־לימודים מעבר לים ותשוב לישראל. מילוא יבלה את ליל־הסדר בבוסטון.

■ תשרירי־השירות של חב־רת־החשמל על גברת צ'יבו־טרו גרמו לעורכי עלון החברה לפנות לשחקנית **מרים פוקס**, לשאול אותה אילו תגובות קיבלה בעיקבות התשדירים. ענתה פוקס: „התגובות שאני מקבלת על התשדירים הן מצויינות. אנשים שפוגשי אותי אומרים דברים חיוביים ונחמדים. כולם זוכרים: חשמל — לא בבת אחת, ומבינים שצריך להוריד את הלחץ על הפקק." השאלה המתבקשת היתה, אם היא שינתה את נוהגי צריכת החשמל בביתה. ענתה פוקס ללא היסוס: „איזו שאלה שטותית! אני שחקנית. אם מחר אשחק מישהי שמתאבדת, אז אלך להתאבד?! למעשה, אני גרה עם אמי, היא אשה עם תודעת חיסכון גבוהה, והולכת כל הזמן ומכבה את האורות בבית..." שאלה: „אז את חושבת שלתשדירים יש השפעה טובה?" פוקס: „זה בטוח. אני מוכרחה לספר לך, שלפני כמה ימים חזרתי מחפשת סקי בחו"ל. היית צריכה לראות את האנשים שהמתינו בלור. כשראו אותי, התחילו למחוא כפיים ולצעוק: צ'יבוטרו חזר לארץ. נורא התרגשתי." עורך־העלון, **אברי רביב**, פנה גם לעובדי־החברה וביקש את חוות־דעתם על התשדירים. רובם היו ביקורתיים מאוד, גם כלפי התוכן שלהם וגם כלפי פוקס.

■ בעיות ילדים מטרידות את **אביטל מוסינזון**, המנהל האמנותי של פסטיבל ישראל־ירושלים 1984. השחקן האנגלי **ברום מאיירס** אמור היה לבוא לפסטיבל עם ידידתו, כדי להו־פיע בהצגה דיבוק לשני אנ־שים. השבוע קיבל מוסינזון הודעה שהזוג האנגלי לא יבוא, מפני שבת־הזוג בהריון. לעומת זאת, קבוצת גרמנים, חברי להקת אספה. השרים שירים ביידיש,

מיכה ברעם פתח תערוכת־צילומים נוספת בבית־הספר **לצילום** קמרה אובסקורה **בתל־אביב. ברעם, שהוא צלם העיתון האמריקאי המכובד** ניו־יורק טיימס, **משמש גם כאוצר־צילום במוסיאון תל־אביב. הוא היה הצלם הישראלי הראשון שהציג תערוכה של צילומים במוסיאון ישראל.**

שלחו הודעה מסוג שונה: אחת המשתתפות בלהקה עומדת ללי־דת, היא תגיע לארץ עם הרך הנולד, וביקשה שידאגו לארח גם אותו. מדנמרק נשלחה רשי־מת השחקנים של תיאטרון אודין, ומופיע בה גם שמו של תינוק בן חודשיים. עתה מנסה מוסינזון לברר אם התינוק לוקח חלק בהצגת התיאטרון הדני, או שזהו בנם של אחד הארחים.

■ רק הספיק הצייר **משה רוזנטלים** להוציא אלבום לרגל תערוכה חדשה שלו, וכבר קיבל פנייה מארצות־הברית — חברת הפצה גדולה רוצה להפיץ אותו מעבר־לים.

■ ראש עיריית תל־אביב, **שלמה** („צ'יץ") **להט**, היה במצב־רוח יוצא מן הכלל בעת דיון על אתרי־בניה חדשים בתל־אביב. לישיבה באו יזמים ובידיהם דגמים לפרוייקטים בסמוך לחוף־הים. אחד מהם, חובש־כיפה, הביא דגם גדול ביותר של תוכניתו. שאל אותו צ'יץ': „זה באריאל או בתל־אביב?" ענה האיש במהירות: „אתה לא רואה שזה כאן? בתל־אביב יש ים, באריאל אין." שלף ראש־העירייה: „בהסכם קוא־ליציוני טוב אפשר יהיה להעביר את הים לאריאל."

■ במסיבת עיתונאיות שנער־כה לכבוד תחילת שיווקו של בושם חדש לנשים, סיפרה אחת העיתונאיות, שהשחקנית האמ־ריקאית **מרילין מונרו** מתה בגיל 37. במקום נכחה **סנינה רוזנבלום**, שהדבר חרה לה מאוד: „זה לא נכון, היא מתה אחרי גיל 40! אני קראתי את כל הספרים עליה. אני אנציקלופדיה של מרילין מונרו. היא האלילה שלי!"

■ התיאטרון הקאמרי מעלה עתה הצגה חדשה, שקרים שמה, שבמרכזה דילמה בין נאמנות למולדת ונאמנות לחברים. ההצגה, המבוססת על אירוע אמיתי, עוסקת בזוג מרגלים יהודים מאנגליה בשם קרוגר. שריגלו לטובת הרוסים. העיתונות הזרה טענה, שתפיסת בני־הזוג קרוגר הובילה לתפיסת מרגל בישראל דווקא, ישראל בר. התיאטרון פנה ל**איסר הראל** ול**יעקב ברוז**, שעבדו במוסד. השניים הכחישו מידע זה, אך הסכימו להשתתף בערב דיון אחרי אחת ההצגות. שיעסוק בדילמה שמעלה ההצגה.

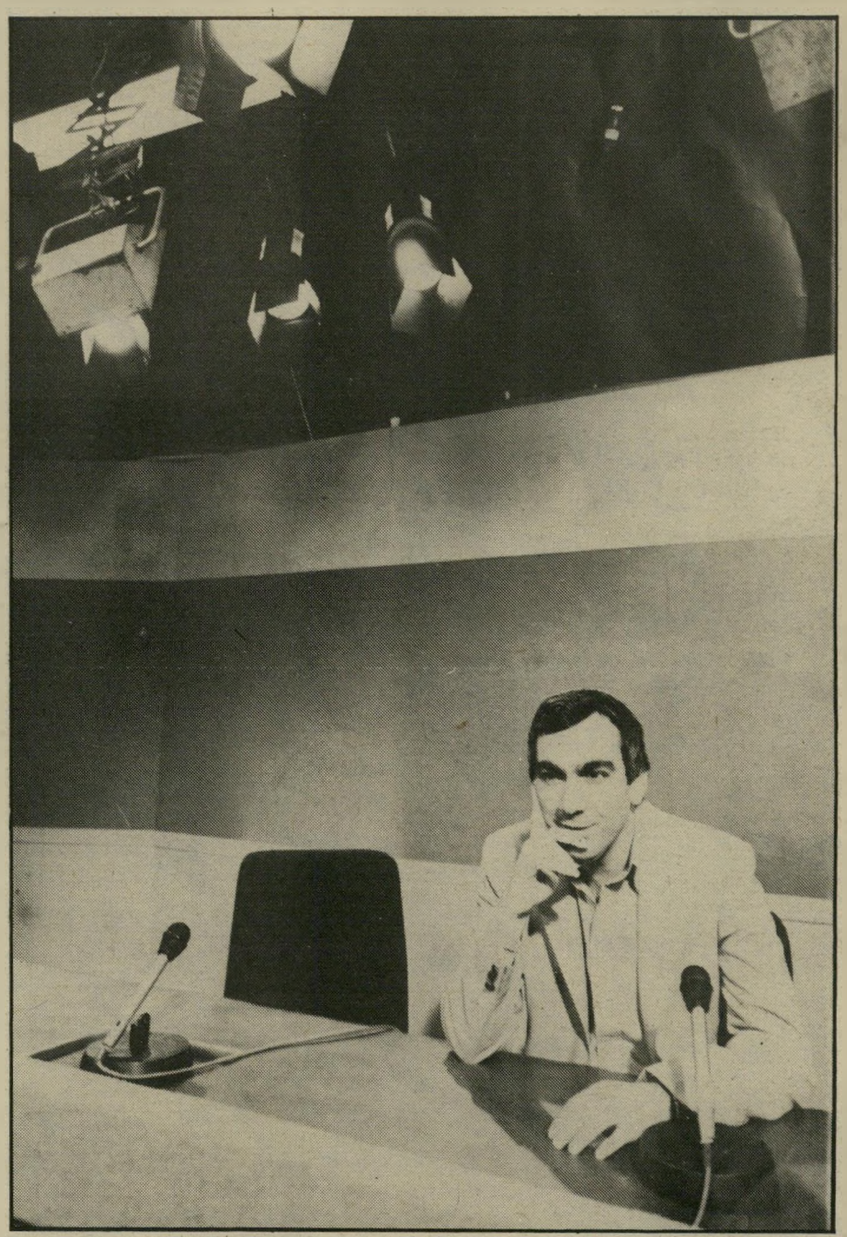
■ שחקני התיאטרון הקאמרי **שלמה וישינסקי** ואשתו אוסנת חבקו בן, **ליאור**. וישינסקי בילה 12 שעות בחדר־הלידה וצילם את כולה.

■ עורך הדין הירושלמי אברהם ברדוגו מוכר בחוגי־השמאל, אך השבוע הוא זכה לטפיחות־שכם דווקא מאנשי־ימין. כשעבר בשוק מחנה־יהודה, אמרו לו מכריו: „סלמתק, ברדו־גו, עברת לצד הנכון!" הסיבה לשבחים — הוא מייצג את אחד החשודים בהשתייכות לקבוצת טי־אן־טי, שנתפסה בשבוע שעבר בירושלים.

■ ניצב **צבי בר** עזב את המישטרה, אך לא לשם כניסה לחיים הפוליטיים, כפי שהוצע באחרונה. בר פשוט יצא לסיור עבודה במישטרות באירופה, כחלק מעבודתו כקצין אגף־המיבצעים של המישטרה.

■ **דנה**, בתו של **רמי שאולי**, באה לחופשה קצרה מאנגליה. היא התקלחה בביתו של אביה, ומים נתזו מהמיקלחת לכל עבר. האב, שלא הבחין בטיפות, החליק ונפל. התוצאה: שאולי שוכב במיטה, אחרי שנתפרו תישעה תפרים ברגלו.

■ **איש־העסקים יורם סר־לני**, ידידה של **גילי איילן**, שהתגרשה מאיש־העסקים **רמי איילן**, בא לארץ ומתגורר איתה בווילה המפוארת שלה, שהשאיר לה בעלה בהרצליה־פיתוח.

ניסים משעל יושב אומנם על כיסא אחד, אך יש לו כמה וכמה תפקידים בטלוויזיה. מלבד **היותו כתב לענייני מיפלגות הוא מונה באחרונה כראש הדוכנה לענייני בחירות 1984 ולעריכת והגשת** מוקד. **משעל, חובש הכיפה, יושב על כיסאו של יעקב אחימאיר קודמו במוקד. וכבר נוהג ממש כמוהו. הוא משעין את פניו על אצבע כף־ידו, כפי שנהג גם אחימאיר לעשות.**

אנשים

■ אלבום תצלומים בשם יום בחיי ישראלים יופק בדרך מאוד מיוחדת: 40 צלמים יתבקשו לתעד יום בחיי ישראלים. את הספר תפיק **באת' אילון**, והעורך יהיה בעלה, **עמוס אילון**, חבר מערכת הארץ.

■ הבחירות הממשמשות ובאות חייבו את המראיין הוותיק **איתן דנציג** להקפיד על האיזון הפוליטי המקודש. לכן בשבתרבות שהוא עורך בשבתות בשכונות בתל־אביב, הוא שיבץ מרואיינים הן מהליכוד והן מהמערך, במיספר שווה. המרואיין הראשון הוא ממלא־מקום ראש־העיריה, **יגאל גריסל**, ואחריו סגן־ראש העיריה, **דב בן־מאיר**, ח"כ העבודה. מייד אחריהם סגן־ראש־עיריה מהליכודרלים, **יצחק כספי**, ולסיום סגן־ראש־עיריה מהמערך, **נתן וולך**.

■ אם לא יחול שינוי של הרגע האחרון, תיפתח את מדינת־הילדים בגני־התערוכה **תרזה חדאד**, אלמנתו של רב־סרן **סאעד חדאד**, שתבוא לתל־אביב עם ילדיה ותשהה בה שלושה ימים. כוכב אחר שיופיע באותה מיסגרת, **רוברט** („בנסון") **גיום**, ביקש להיפגש עם ראש־הממשלה, **יצחק שמיר**. האמרגנים פנו ללישכת ראש־הממשלה, ויצחק שמיר נענה לבקשה.

פסוקי השבוע

● **השר ללא־תיק ארי־אל שרון:** „הסגרתם אותי לאספסוף של המערך!"

● **ראש־הממשלה יצחק שמיר**, על הנ"ל: „ממשלה זו לא הסגירה אף פעם יהודים!"

● **ח"כ הליברלים יצחק ברמן:** „מהמיפלגה הליברלית נשאר רק השם."

● **אלמוני** בדבר אחר: „פסוקו של פסח — רבן גמליאל היה אומר: כל שלא יאמר שלושה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי־חובתו: בגין: בגין: בגין!"

■ **ח"כ חרות מיכאל קליינר:** „איני שוכח לרגע את תרומתם העצומה של הקיבוצים למדינה. הם נותנים לצה"ל את טובי החיילים. וקיבוצי־הספר שביניהם עושים שליחות לאומית חשובה ביותר."

ענת טופול השחקנית מציגה זוג רגליים נאות. ברחוב דיזנגוף. טופול כמעט שברה את רגליה בהצגה טנזי. שבה היא השתתפה. בתו של חיים טופול יצאה בעיקבות כך להפסקה ועתה היא תעבור מבית־ליסין להבימה.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

משה רבנו

איך הזדמנו יחד קצינים בכירים (מיל'), המטיפים לכיבוש סעודיה, עם האגף הימני־קיצוני של הכנענים, המטיף לכיבוש סוריה וחלקים מעיראק, בביתו של משורר החולם על נהרות של דם ועל עולם מנופץ לרסיסים

הכוח החום

משורר רטוש
אלדד + רטוש = ארץ־ישראל עד הפרת

כינוס מוזר, שהתכנס בחודש ינואר 1981 בביתו של המשורר איתן איתן במושבה כינרת, כונה בעיתונות „כינוס הכוח החום".

בין המשתתפים באותו כינוס בלטו האלוף (מיל') בני פלד, אל"מ (מיל') אהרון דוידי, סא"ל (מיל') שלמה באום, מאיר הר־ציון, חבר־הכנסת מרדכי בן־פורת, הפיזמונאית נעמי שמר ובעלה, עורך־הדין מרדכי הורוביץ. משתתף נוסף, שידוע על השתתפותו בכינוס זה, הוא סא"ל (מיל') יוסף („יוספלה") טבנקין, אחד ממפקדי הפלמ"ח ובנו של מנהיג אחדות־העבודה, יצחק טבנקין.

את כינוס „הכוח החום" איפיינה העובדה שלראשונה, מזה שנות דור, הצליח גורם „כנעני" כלשהו לגייס סביבו קבוצה של אנשי־צבא בכירים.

את הסיסמה „הכוח החום" טבע בכינוס אהרון דוידי, קצין מאסכולת אריאל שרון, כשהי כוונה אינה לצבע הנאצי, אלא לצבע האדמה. אבל הסיסמה מזכירה מאוד את הסיסמה הנאצית „דם ואדמה", ודרושה אטימות נוראה כדי לזהות בישראל גוף כלשהו עם הצבע שהיה סימן־ההיכר של פלוגות־הסער גוש כלשהו עם הצבע

הסער הנאציות והס"ס — ובמילא ברצח המיליונים.

חלק מדיוני כינוס „הכוח החום" התמקדו בשקיעתה של החברה הישראלית, ובאם־שרות של הפיכה צבאית כמוצא אחרון להצלה.

הנושאים שבהם דנו בכנס היו אופייניים לאידיאולוגיה של האגף הימני בתנועה הכנענית. מייסודו של המשורר יונתן רטוש.

בסיפרו מילחמת היום השביעי התייחס אורי אבנרי לעיקרון הפא־שיסטי, המנחה את השקפת־העולם הטריטוריאלית של רטוש ויורשיו. כך כתב אבנרי בסיפרו:

„דברו של רטוש על ארץ־עבר, מן הים עד הפרת, ועל זכותם של העברים לשלוט בכל האזור עד גבולות תורכיה ופרס, מזכירים בצורה מזוהה את דבריה של אפסולה אחרת — זו של ישראל שייב.

„לכאורה מהווים רטוש הכנעני ושייב היהודי־הדתי שני קצוות מנוגדים. אך בצורה מוזרה מזדהה „ארץ־עבר" של רטוש כימעט עם „מלכות ישראל מנחל־מצריים עד הנהר הגדול, נהר פרת של שייב.

„פיתרון התעלומה: שניהם באו ממחנה הרוויזיוניזם הקיצוני. מאז מילחמת ששת־הימים הגיעו הדברים לביטוי מפורש וברור. ד"ר שייב הנקרא עתה ד"ר אלדד, הוא אחד מראשי „התנועה למען ארץ־ישראל השלמה". אהרון אמיר, ממייסדי הקבוצה הכנענית של רטוש ונושא־כליו העיקרי במשך שנים רבות, נמנה על ראשי „המטה לסיפוח השטחים". אחרי שפרש מן התנועה למען ארץ־ישראל השלמה בגלל הבדלים בניסוח. תוך השמעת סיסמות הפוכות הגיעו חסידי־שייב וחסידי־ רטוש בדיוק לאותה המסקנה: שיש לספח את כל השטחים המוחזקים ולהרחיב את המדינה עד נהר רפת, לפחות. אכן. הוכחה נוספת לכלל שההיפך מסוס הוא סוס הפוך..."

אבנרי המשיך ופרש את הרעיון האימפריאליסטי־כנעני, המטיף לברית עם חלק מתושבי הלבנון, שבה פועל בעשור האחרון ראש־החץ ה„כנעני", אהרון אמיר:

„רעיון הברית המשולשת של עברים־לבנונים־דרוזים מובר אף הוא. כששלטו הצרפתים בסוריה, ניסו לסכסך בין הדרוזים והמארונים ובין שאר הערבים בסוריה. הם המציאו „אומה מארונית' ו„אומה דרוזית', כמישקל נגדי לאומה הסורית הערבית. התכסיס נכשל. הצרפתים גורשו בבושת פנים מסוריה ומלבנון. אך לפני כן נספג הרעיון על־ידי צעירים רוויזיוניסטיים, שלמדו, כמו צעירים רבים בארץ, באוניברסיטה של ביירות.

„אלה הביאו משם את האידיאה הגדולה של קואליציה ציונית־מרונית־דרוזית נגד ה־לאומיות הערבית. זהו רעיון ציוני מובהק, המעיד על קירבת הציונות לקולוניאליזם האי־רופי."

כדי להבין את הרקע של מיפגש „הכוח החום", קיים צורך לעקוב אחר פעולתו של המתורגמן־משורר אהרון אמיר בשנים האחרונות. בניסיונות ליצירת ברית ישראלית־מארונית. הוא החוט המקשר בין המשורר יונתן רטוש המנוח ובין המשורר איתן, במושבה כינרת, מי שאירגן את מיפגש „הכוח החום".

● האימפריה של אמיר

דומה לכנענים אחרים, אין אהרון אמיר יליד הארץ. הוא נולד בפולין, בשם אהרון ליפץ. הוא תמיר־קומה, בעל תספורת קצרה, פרצוף ארוך ושפם. הוא דובר עברית מגוחכת מעט, תוך היגוי מוגזם של חי"ת ועי"ן, המכונה עברינענית.

אמיר סיים את לימודיו בגימנסיה הרצליה בשנת 1940. הוא עבר לירושלים ללמוד באוניברסיטה העב־רית. בשמשו כנוטר. בראשית שנות ה־40 סייע ליונתן רטוש באירגון „הוועד לגיבוש הנוער העברי".

ימינן סלד
„היכן ליישב 40 מיליון יהודים?"

המיסגרת הכנענית המאורגנת הראשונה, ובמשך שנות דור היה המנוע האירגוני של רסיסי תנועה אלה, שהופיעו מעת לעת, תחת שמות שונים („אלף", „מועדון למחשבה עברית", „מטה־הפעולה להחזקת השטחים". ובאחרונה „הוועד הציבורי הישראלי לעזרת לבנון").

בניגוד לרטוש, שנרתע בשנות ה־40 בידי הנהגת־היישוב, לא מנעה כנע־ניותו של אמיר לחם מפיו. ערב הקמת המדינה אף עבד במחלקת־ ההסברה של הקרן־הקיימת־לישראל, בעריכת עיתון הקק"ל קרננו.

כיום מתפרנס אמיר מתרגומים סיפרותיים. הוא סייע לרטוש בעריכת הירחון אלף בשנות־המדינה הרא־שונות. ב־1958 ייסד את קשת רבעון רב־יוקרה לספרות ולחברה, שראה אור במשך 18 שנה.

מאז מילחמת־יום־הכיפורים פעיל אמיר ביצירת קשרים עם גורמים שונים בלבנון, בעיקר עם המקבילה התרבותית הימנית של לבנון.

ברומה לגורמים כנעניים אחרים, רואה אמיר את כל תחלואי המדינה כדת היהודית ובגטו הממוסד, המנהל את המדינה.

ברב־שיח על חיי הרוח, החברה, התרבות והיצירה של „עם במצור", שנערך בספר השנה של העיתונאים לשנת 1976, הביע אמיר את עיקרי השקפתו:

„באיזה מקום שהוא התבטאתי, עוד לפני מילחמת 1976, שהחברה היש־ראלית, או מדינת ישראל, היא עצמה דיכוטומיה של שני הפכים, או שני ניגודים — שמצד אחד יש בה יסוד חזק של גטו ממוסד, ומצד שני יש בה יסוד חזק על מעצמה עברית. באותו הקשר אמרתי אז, שככל שיגיעו הדברים מהפנים או מבחוץ לידי כך שיובלט ויתחזק האופי המעצמתי של ישראל, ככל שהאופי הזה ייצא מן הכוח אל הפועל, מכלל עובר לכלל יש — כך ימעט מישקלו של הגטו הממוסד בתוכה — וכן להיפך. לכן יש לי הרגשה קשה מאוד שלאחר שקיבלנו מה שמוגדר כמכה צבאית־ פוליטית־מנטאלית בסוף 1973, עדיין אנו הופכים והופכים במכה הזאת השכם והערב, ובתוך כך אותו גרעין או עובר של כוח מעצמתי שהיה בנו, שהתגלם לטוב או לרע (ואין גילומים לטוב בלבד בדברים האלה!) בתקופה שבין שתי המילחמות האחרונות — נדחק עכשיו לקרן זווית, ועל פני השטח צף ועולה, בצורות המחליאות ביותר, אותו גטו ממוסד..."

ראשית המעורבות הישראלית בלבנון, שחלה ערב הטבח בתל־אלזעתר באותה שנה, הביאה את אהרון אמיר, ואחרים מאותה השקפה, לכדי רנסאנס. בסיוע השילטונות, הותר לאמיר לטפח יחסי־קירבה עם אנשי־רוח לבנונים ימניים, במטרה לטפח ברית תרבותית עימם, בבסיס לברית מורחבת יותר.

ב־1979 פירסם אמיר מיקראה תחת הכותרת לבנון – ארץ. עם מילחמה. מיקראה שהיא חלק ממאמציו לגשר בין התרבות ה„כנענית" לתרבות

ה„צידונית". מיקראה זו אינה מתעלמת רק מאפשרות הקשרים בין ישראל לרוב תושבי המרחב — המוסלמים — אלא שהיא מתעלמת גם מתופעות במו הנפוטיזם בפוליטיקה הלבנונית (בעיקר המארונית והדרוזית). כשמנהיגי **מיפלגות קובעים את בניהם כ„יורשים".**

„מיבצע ליטאני" חיזק את הפעילות של אהרון אמיר, שהתחיל לנהל מערכה מילולית במאמרים כמעט בכל יומוני המדינה, כדי להוכיח את הצורך בקיומה של הברית ישראל־המארונים־הדרוזים.

בדבר (18 אוקטובר 1979) כתב: „האידיאולוגיה של חלק גדול באוכלוסיה הלבנונית, ואני חוזר ומדגיש — לא רק של הנוצרים — מעוגנת בעבר הטרום־ערבי של האזור... " ולכן „בלבנון טמון פוטנציאל מדיני חשוב לישראל במיסגרת הרב־גונית האתנית של האיזור. עליה מוטל לשמש מוקד להתארגנות אלטרנטיבית, לא פאן־ערבית... "

אחרי ביקור אל־סאדאת בירושלים זיווג אמיר את מצריים בברית זו, וברשימה תחת הכותרת „ברית בין המשולשים" בידיעות אחרונות (13.12.1977), הטיף לברית צבאית „שציריה הגיאוגרפיים הם נהרות הנילוס, הירדן והליטאני". ברית שמשמעותה, בעיניו: „מעשה, שמש מעותו הגיאופוליטית וההיסטורית חורגת מתחומי המרחב של מיזרח שוב ושוב את הצורך בברית המשולשים שלו.

בשלב מסויים הבין אמיר שסכנה נשקפת לקשרים שהוא טווה עם הימין המארוני, דווקא מצד מנהיגי השטחים הכבושים. היוצאים דרך הגשרים־הפתוחים והמתארים בביירות „ישראל אחרת מזו שמתאר אמיר.

לכן, תחת הכותרת „לשקם את יוקרת המימשל הצבאי" פירסם רשימה בידיעות אחרונות (28 מאי 1980), שבה הטיף לסיפוח לא־זוחל של השטחים הכבושים לישראל. בנוסח דיפלומטי חלקלק כתב: „... ההזדקקות **המתמדת של האוכלוסיה המקומית והנהגתה למקורות של סמכות, הדרכה** ומימון שמחוץ לגבולותיה של ארץ־ישראל המערבית — כנוהג שהשתרש בחסדו של המימשל הצבאי גופו, אם לא בהשראתו ובעידודו.

„כגון הפסקת מסעי עלייה־לרגל של ראשי־עיריות ושאר עסקנים אל לשכות־הסתרים של כל עריץ ורודן במיזרח התיכון (לרבות מישרדיו של היושב־ראש ערפאת בביירות). ובמקביל לכך, הפסקתם של מסעי תעמולה ושליחויות־הסברה למיניהם אל מרכזים מדיניים ואקדמיים בעולם המערבי... "

באותה שנה, כאשר גברה מילחמת־האזרחים בלבנון, ייסד מכשיר־תעמולה נוסף, הפעם ביחד עם המשורר חיים גורי, והפעם תחת הכותרת „הוועד הציבורי הישראלי לעזרת לבנון".

ברשימה נוספת, תחת כותרת הנראית כיום כסאטירה שחורה „לבנון: השקעה כראית" בידיעות אחרונות (ספטמבר 1981), טען אמיר:

„ישראל לא התרוממה לגובה ההזדמנות שזומנה לה מכוח מעורבותה במאבק הלבנוני. היא לא השכילה לפתח את מימדיה הרעיוניים הרוחניים וההיסטוריים של שותפות־הגורל הישראלית־לבנונית... "

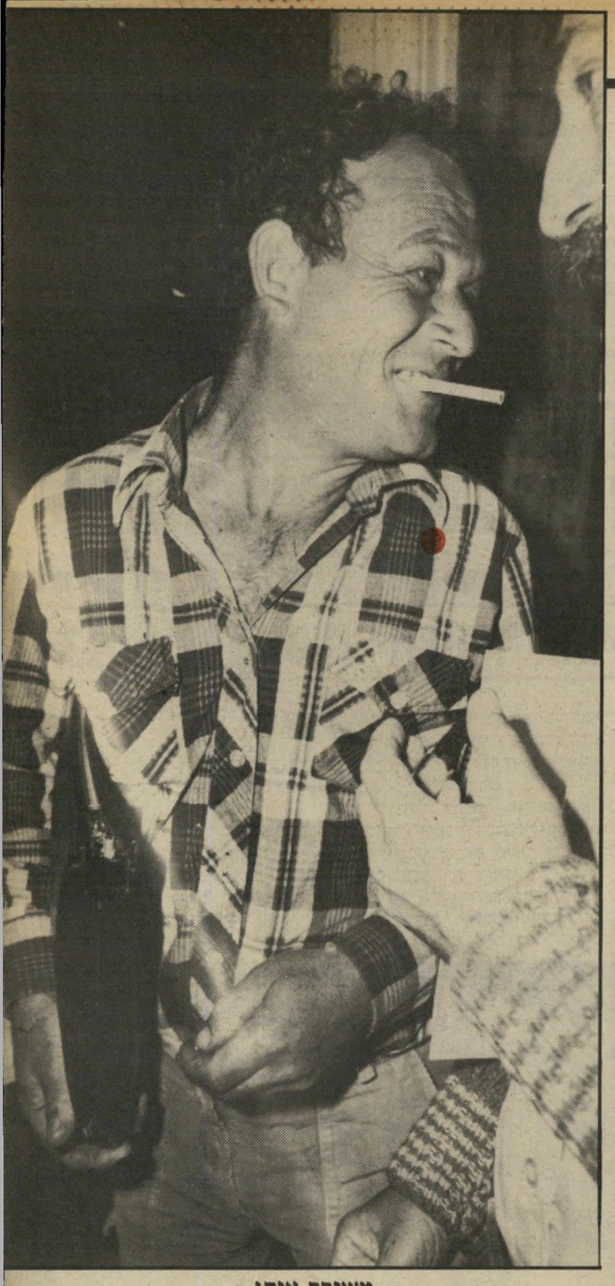
בעור שאהרון אמיר ומורי־ורבו יונתן רטוש היו אנשים נאיביים, הוזים והוגים באספמיה של ארצות ותרבויות לא־מוגדרות, במזיגה של אידיאולוגיה, בורות ושחצנות, הרי שהדור החדש של הכנענות הימנית הוא דור מסוכן. יש בו קשר מעוות בין שירה לרוצה, קשר שלא נוצר מעולם בימי יונתן רטוש.

נושא־הדגל בדור החדש של הכנענות הימנית הוא איתן איתן, מי שהצליח לקבץ בביתו את מיסגש „הכוח החום".

● „לכבוש את ערב־הסעודית"

ד דיווח העיתונאי היחיד של פגישת „הכוח החום" הופיע בדבר השבוע. היתה זאת עדות, של אחד ממשתתפי הכינוס בינואר 1981.

את פגישת „הכוח החום" פתח אלוף (מיל') בני פלד, שקבע „אנחנו לא חיים

משורר איתן
„ילדים, אתם שתמותו במילחמה הבאה..."

כנעני אמיר (ימין) עם מתתיהו שמולביץ, מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה, ואפרים קישון
„גשר יבשתי מתורכיה עד מצריים, וגם הרי כורדיסתאן"

הים־התיכון וצפון־אפריקה... "

כעבור ארבע שנים השמיע מנחם בגין תיזה פוליטית דומה.

תחת הכותרת „מטרות לאומיות" פירסם אמיר בדבר (30 ספטמבר 1979) רשימה, שבה הלך וגדל תיאבונו הטריטוריאלי. „מזוויות־הראייה של ארץ־ישראל, החבל הגיאופוליטי ה„אינטימי" שלה משתרע ממורדות הטאורוס (דרום תורכיה) עד לסואץ, ומן הים־התיכון עד המפרץ הפרסי. מהלכיה המדיניים והצבאיים בתוך החבל הזה הם העשויים לחרוץ את גורלה לאורך־ימים... " הוא דיבר על „גשר יבשתי... המוליך מגבול תורכיה עד גבול מצריים, לאורך חופיו של הים־התיכון, אך גם בהרי־הכורדים..."

אמיר, שעמד במשך שנות ה־80' הראשונות בקשר מתמיד עם חוגי מישרד־החוץ, שטיפלו במגע עם המארונים בלבנון, ביסס למעשה בישראל תשתית הסברתית לנציגי הפלאנגות בישראל, בחלק מהתשתית שקדמה למילחמת־לבנון, אשר אחר מיעדיה היה לגבש ברית זו, שהיא החלום הכנעני הישן.

היום כבר ידוע, כי מזה שמונה שנים קיימת זרימה סמוייה של נשק מישראל לא רק לצבא סעד חדד, אלא גם לפלאנגות. אמיר הוא שיצר את הרקע הציבורי לכך, ברשימה שהיא פאראפראזה לכותרת של נתן אלתרמן „אל תתנו להם רובים". את רשימתו, בשם „תנו להם רובים", סיים במילים:

„מן הדין הוא שכל פטריוט, כל אזרח שטובת הארץ וכל יושביה לנגד עיניו, יצרף קולו לקריאתם־שוועתם של האמיצים, הנבונים והנלבבים שבשכנינו: תנו להם רובים! וכל המקדים הרי זה משובח!"

אלה בליהנשק, שסייעו מן הסתם את „האמיצים, הנבונים והנלבבים שבשכנינו" בטבח צברה ושאתילא.

● רובים לרוצחי שאתילא

ב מסע־תעמולתו הבלתי־פוסק לברית ישראלית־מארונית, נהג אמיר ללוות את רשימותיו בציטטות כמו: „כאשר עם מאבד את ביטחונו העצמי, הוא שמח לתת ידיו באויקים שימנעו אותן מרעך — וולטר ליפמן... " ותמיד, אחרי ציטטות שנלקחו מטובי ההוגים בעולם המערבי, היה מפתח הצורך להקים מיפלגה כוללת של כל תומכי ארץ־ישראל, בקבעו: „אנחנו עומדים לפני חורבן תוך חמש עד שמונה שנים. וכדי למנוע את החורבן, צריך לעשות משהו מייד, ולכן יש קודם כל לחסל את המתפרנסים מהמצוקה, קרי: העובדים הסוציאליים... "

קודם העובדים הסוציאליים ואחר־כך לקוחותיהם. גישתו של דוידי תואמת בהרבה את גישתו של קלמן כצנלסון, איש המהפיכה האשכנזית ורוב אנשי גוש־אמונים, הרואים עצמם כמיעוט בתוך מיעוט: מיעוט אשכנזי בקרב מיעוט ספרדי בתוך רוב של ערבים במרחב.

בכל הפגישה של „הכוח החום" לא פצה אמיר הר־ציון את פיו, בעוד ששלמה באום נענע את ראשו בהסכמה.

כאשר נשאל „מסמר" הכינוס, בני פלד, אם בדעתו לרוץ לכנסת, הוא השיב, שהוא נגד כניסה אל „בית־הזונות". מוטב להיכנס אל „בית הכלים", בלשונו. הכוונה היתה ל„ארי סנל", מחסן־נשק — רמז לה־פיכה צבאית.

האלוף פלד קבע גם מועד משוער: בעוד שנתיים. הסיבה: אז תתחולל ירידה ברמת־החיים, וארצות־הברית „תעביר את האינפוזיות שלה למקומות אחרים... " לכן אין כלל טעם, בשלב זה, לייסד קבוצות פוליטיות, שתשנינה את המישטר. לדעתו, גם הצבא אינו צריך לשנות את המישטר, אלא לעבוד על „דעת הקהל".

פלד הציע „לזרוק לקלסיות סתקים לבנים. זה יהיה משמעותי, כאשר 20 אחוז יעשו זאת. מה זה בחירות? גם במדינת־ישראל, אלא במדינה גלותית על שטח פלסטינה, קהילה החייה בתחום המושב... הדרך לפולניה, משם באו הורי, חסומה בשבילי. החינוך שקיבלתי יצר אצלי שינוי גינטי. אני ארץ־ישראלי, אני נתין... " הוא הוסיף וקבע שאכן „לקהילה היהודית בארץ־ישראל יש צבא חזק וכמה מוסדות הפועלים לגמרי לא רע... " המינוח של כמה מדברי האלוף פלד הוא כנעני־ימני מובהק, מבית־מידרשו של רטוש, ובעיקר מונחים כמו „תחום מושב" ו„נתין".

אחרי בני פלד דיבר המארח, איתן איתן, שהגיש מזיגה של הכנענות הרטושית וצורכי החקלאות שלו עצמו:

„יש לנו ציונות קטנה. מה שנחרוץ לנו עכשיו זה לא שינוי, אלא מהפיכה. אנחנו זקוקים לגבולות אחרים, גבולות שי־אפשרו לנו להגיע אל מקורות האנרגיה והמים של האיזור — קרי: לכבוש את ערב הס־עודית..."

לדברים אלה לא נותר האלוף פלד אדיש, ובנוסחו אישר השקפה זו: „צריך להשתלט על הברז!"

קציין־הצנחנים בדימוס, אהרון דוידי, הגדיר באוזני המשתתפים את הצורך להקים מיפלגה כוללת של כל תומכי ארץ־ישראל, בקבעו: „אנחנו עומדים לפני חורבן תוך חמש עד שמונה שנים. וכדי למנוע את החורבן, צריך לעשות משהו מייד, ולכן יש קודם כל לחסל את המתפרנסים מהמצוקה, קרי: העובדים הסוציאליים... "

קודם העובדים הסוציאליים ואחר־כך לקוחותיהם. גישתו של דוידי תואמת בהרבה את גישתו של קלמן כצנלסון, איש המהפיכה האשכנזית ורוב אנשי גוש־אמונים, הרואים עצמם כמיעוט בתוך מיעוט: מיעוט אשכנזי בקרב מיעוט ספרדי בתוך רוב של ערבים במרחב.

בגטו וארשה היו בחירות! בחרו ביודנראט!"

אחרי שבע שעות של דיונים, שבהם דיברו המשתתפים על הכשרת דעת־הקהל והשתלטות על המדינה בכוח, לא הצליחו להגיע להסכמה על הפיכת השילטון בעזרת הצבא, אך הסכימו שבוא יבוא היום.

מאיר הר־ציון חילק למשתתפים בסיום טפסי־הצטרפות לגוש־אמונים.

● סנחריב מכנרת

מ איתן איתן, המשורר מכינרת, כנעני ימני, שהצליח לראשונה בתולדות הרעיון הכנעני לזווג את רעיונותיה של קבוצה זו עם קבוצת קצינים בכירים בדימוס?

איתן (מקביל למייג'ור מייג'ור במילכוד 22) הוא בן הדור השלישי במושבה כינרת, במחצית שנות ה־40 לחייו. גוץ, שרירי, בעל הופעה מתוחה ועצבנית מעט. סבו של איתן, דויד יזרעאלי, נמנה על מייסדי המושבה בשנת 1909.

בדומה למשוררים רבים, הוא פועל־יוצא של תיסכול־היצירה של אמו, הבכורה בבנות האיכר יזרעאלי. האם, ימינה שמה, החלה בילדותה בכינרת לחבר קטעי־פרוזה, והצהירה בחצר המושבה שהיא מתעתדת להיות סופרת לכשתגדל. יום אחד קמה ימינה, נסעה לתל־אביב, דפקה על דלתו של המשורר חיים נחמן ביאליק, הניחה בפניו את מיבחר כתביה עד אז וביקשה מהמשורר לקוראם. ביאליק אכן קרא, ומאחר שהיה קשה לו לעמוד מול קסמיה של צעירה נועזת זו מכינרת, מילל באוזניה כמה מילות שבח ועידוד.

(המשך מעמוד 25)

איתן, שגדל במושבה. העדיף, אחרי שנתיים של לימוד בבית־הספר התיכון, לקשור את גורלו בצה"ל, ועבר ללמוד בפנימיה הצבאית בחיפה. הוא הסביר זאת: „חבל על הזמן המבוזבז בלימודים גרידא, כאשר אתה יכול בו־זמנית להכשיר עצמך, כדי להיות כשיר לתרום למאבקה ולביטחונה של המדינה שלך. כך אמרתי לעצמי... "

ב־1958 התגייס איתן ליחידת במושבה כנרת. בחלקת־קרקע שקיבל ממישפחתו.

האם, ימינה, שלא הצליחה למצות את חלומה לכתוב, הצליחה להנחילו לבנה איתן איתן. מאז 1960 הוא מצא בכתב־הת קשת את ביתו הסיפרותי והאידיאולוגי.

ב־1968 פירסם בהוצאת הקיבוץ המאוחד את קובץ־שיריו הראשון מלך אסור ברהטים. באותה עת, מעט אחרי צאת סיפרו לאור, הגיע ביום

הבסיס האידיאולוגי להרפתקה הנוראה בלבנון, על אלפי הרוגיה ופצועיה, הונח על־ידי הכנענים בחסות מישרד־החוץ

הקומנדו הימי. בדומה להרפתקנים אחרים של הימין, ערך שלוש פעמים במהלך שירותו הצבאי „טיולים פרטיים" אל מעבר לגבול, ובהם טיפס להר־חרמון.

הטיול הראשון נערך ב־1959, כפי שסיפר: „פשוט רציתי לעשות טיול. בלי שום מעשה־גבורה. הלכתי עם חברים מאומנים היטב ובעלי כושר מעולה, ולא ראינו ברבר בעיה מיוחדת.

בהיר אחד לקפה טעמון הירושלמי, ששימש אז כמעוז לשמאל הקיצוני. איתן ניסה להתגרות אידיאולוגית בכמה מיושבי הקפה.

כעבור שנים אחדות פירסם בהוצאת־הספרים הסוציאליסטית סיפ־ רירית פועלים את סיפרו השני: בעל השם הכנעני ארץ אמור.

מתוך ראיון שהעניק איתן על חווית־ילדות קשה שעבר. אפשר

ימינן דווידי
דם ואדמה

ליוותה אותי במשך שנים. אני אזכור אותה. אי־אפשר לשכוח את זה ואי־ אפשר שלא להסיק מזה מסקנות..."

ואיתן איתן הסיק את המסקנות שלו.

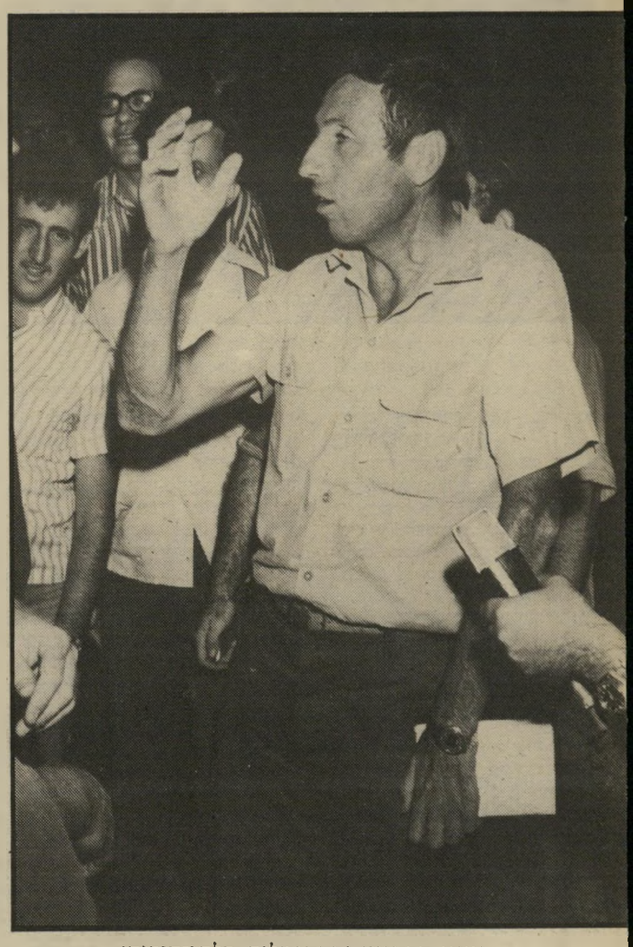
כיום, הוא נושא את דגל הכנעניות־הימנית־הקיצונית. גם שמות ילדיו אינם יהודים־ישראליים רגילים. שם בנו בכורו אסר, שם הגזור משמו של אסרדין, בנו של סנחריב. שם ביתו שירה. לא על שם גיבורת הרומן של ש"י עגנון, אלא על־שם הצוללת האיטלקית, שהוטבעה במיפרץ חיפה במילחמת־העולם־השניה, ושרק באח־ רונה הוחל בניסיונות למשותה מהמים. שם הבן השלישי נבו.

את עיקרי השקפת־עולמו של איתן תימצת מנחם תלמי בראיון:

„... הוא אומר לנו שאמת ונכון, כי השקפת־עולמו כתובה בבירור רב בשיריו."

הקיום המדיני של ישראל, הוא אומר, יכול להישען אך ורק על השטח שיבטיח לנו כל מה שהארין זקוקה לו — מרחב, מקורות־מחיה, מקורות־מים ובדומה. וכל אלה לא באים לבדי ביטוי בגבולות שבהם יושב צה"ל כיום. מכאן, הוא אומר, שאין מה לדבר על נסיגה מהשטחים, אלא יש לדבר על כיבושים נוספים.

„כן, אתה יכול לכתוב בפירוש: כיבושים. בלי זה אין לנו שום סיכוי לקיום מדיני לאורך שנים. מכאן, שאני לא בעד ארץ־ישראל שלמה, אלא בעד ארץ־ישראל בגבולותיה הגיאוגרפיים האמיתיים, שיכללו לא רק את כל מקורות־המים שיידרשו לנו. ופירוש הדבר, בין היתר, הליטאני והר־הלבנון בצפון וכל עבר־הירדן במיזרח. לא פחות מן הגבולות, הוא מוסיף, אחר הירהור קל, חשובים האנשים שבתוך הגבולות. וכל עוד לא יבינו אנשים אלה את המציאות שבה הם חיים — מציאות שבה הם מקבלים את כל אמצעי חווייתם מבחוץ ולא מכאן — צפויה לנו שואה... "

ימינן הר־ציון (בהתנחלות בלתי־חוקית)
טפסים של גוש־אמונים

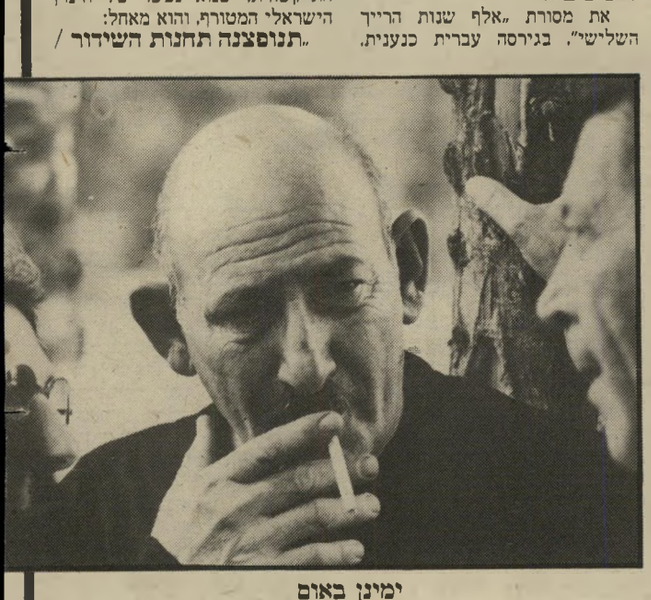
אפילו לא לקחנו איתנו נשק, כדי שלא נסתבך בקרב מיותר... " בטיול הראשון, מעל לכפר הלבנוני שוובא, בנקודת־מישמר לבנונית. נפתחה עליהם אש. הם הצליחו לחמוק ולהגיע לאיזור מעין־ברוך.

בשתי הפעמים הבאות עבר הטיול לחרמון בלא תקלות.

את סיפורו הראשון פירסם איתן איתן בקשת, שבעריכת אהרון אמיר. הסיפור מתאר את הטיול לחרמון. תוך תקופת שירותו הצבאי נשא אשה והתחיל להקים את משקו

לגלות מעט מהשקפתו הקיצונית:

„הייתי ילד בן 7 כאשר פלשו צבאות ערב לארץ־ישראל. כאשר העיראקים חצו את הירדן באיזור נשר. כאשר ריברו על הסכנה שבנפילת הדגניות. באו לפנות אותנו, הילדים והנשים, מהעמק הנתון בסכנת־כיבוש. אני לא יכול לשכוח את מבטי הבעתה בעיני המבוגרים, את ההבעות הדאוגות של החיילים שלנו שהיו במושבה, את סימני־השאלה שהיו בעיני המבוגרים שנותרו במקום, כאשר שיירת־הפינוי עמרה לזוז. כל תמונת המצב הזאת

ימינן באום
שתיקה וניענועי־ראש

„מתים, מתים, דם, דם..."

ד האידיאולוגיות של איתן איתן צימחוניות ליד צימאון־ הדמים של שירתו, שהיא שירה פאשיסטית צמאה־לדמים, שאין דומה לה בשירה עברית החדשה. ודומה שגם קטעי־השירה הדמיים שבשירת אורי צבי גרינברג, מורה הדרך של „ברית־הבירונים" הם צימחוניים ליד שירי איתן איתן.

בשיריו, שרובם מקובצים בקובץ ארץ אמור הוא מתאר את עולמו: „ארגן את הצבא את הצבאות מפתחות הרכב / נשמת אנשים שוקקת / מלכות בדם כהבטחת אלים מנופצים / אבל מי שלא מנופץ, אנחנו, מי / שלא מנופץ, אנחנו שמדמים להיות חיים. רוצים את המלכות כולה שלמה שלמות / אמת וצדק / וגם אם נבוא באלף טנקים ובמאתיים מטוסים..."

זהו צירוף של קטעי־שירה נאצייים מובהקים בגון השיר הנאצי המפורסם: „אנחנו ניצ־ עד קדימה", כשהעולם יתנפץ לרסיסים..."

את מסורת „אלף שנות הרייך השלישי". בגירסה עברית כנענית.

מביא איתן בשירו אלף, שבו הוא מבשר: **אלף שנים ואלף שנים זהב זהב וספירים ספירים / מקדם צל צללים ניגר בחשיכה (...) ברזל נשפך ברזל נקרץ (...) בשביל מה שלום בשביל מה (...) מתים מתים דם דם שדים שדות צלמי אלות / קצב אש**

לא נגמר לא נגמרת האיוולת / איוולת אנשים איוולת נשים איוולת חיים..."

בשיר אחר שלו. ערוך איתן איתן. תחת הכותרת הדרך לשיחרור ניסיון סאטירי. המלגלג על היישות והמאבק של הפלסטינים. והוא כותב:

„הדרך לשיחרור פלסטין רצופה גוויות / וערבים שביקשו לרצף דרך בגוויותיהם / זכאים לקבורה ונקברים כדתם (...) או אולי אין שום איוולת ברימון שאני משליך מידי / או אולי אין שום איוולת בתנועת האש הממיתה. / או אולי אין שום איוולת במילחמה נמשכת על האדמה הקדושה / הדרך לשיחרור פלסטין רצופה גוויות / אבל פלסטין לא תשוחרר משום שאין פלסטין..."

אחרון שירי קובץ־שיריו של איתן איתן הוא שיר על מולך האכזרי מכולם. שיר המשולל עדנת השיר והכישרון של אבי הכנענים יונתן רטוש. כאשר פורסם שיר זה, במוסף־הסיפרות של מעריב. שעורכו היה אז משה שמיר. עורר חמת־זעם בקרב קוראי הצהרון, שהציפו את המערכת במיכתבי־מחאה רבים, שאחד מהם, של נער בן 15 (ששמו לא פורסם) אמר: „הזדעזעתי מעצם כתיבת שורות אלה, אשר מתארות את עתידי כשאהיה בצה"ל וכאשר תגיע שעת המילחמה..."

ומהי בשורת „ילדים" של איתן איתן?

„ילדים, אתם שתמותו במיל־ חמה הבאה/ שרופים בטנקים או קרועים בפגז הלומי רסיסים/ וכרותי ידיים ואיברים פנימיים / אל תפחדו עכשיו/ ואל תפחדו בבואה/ כי תמותו במילחמה הבאה (...) כי אין מילחמה בלי מתים ואין מיל־ חמה בלי ריגשה רבה / ואין חיים בלי מוות במועד שייבחר. (...) ואל תחשבו מי יבוא ומי יעשה שלא תהיה מילחמה/ כי תהיה מילחמה/ ויהיו קרבות/ בשרים קרועים וגופים שרופים ודמים שפובים ועצמות מאפירות מצטמקות / ורוחות מתים מרחפות.

„ילדים אתם שתמותו במילחמה הבאה/ בלי להפסיד הרבה בעמק הבכא (...) אני שדובר אליכם על בוז למוות / על בוז למוות שתמותו במילחמה הבאה/ פשוטות דיברתי ואמת דיברתי... "

בילדים ניצל איתן איתן את ההזדמנות להעניק מיקרמה לכלי־ התיקשורת, שנואי־נפשו של הימין הישראלי המטורף, והוא מאחל:

„**תנוסצנה תחנות השידור / יוקעו גופי עיתונאים, פרשנים / מכוניות תבערנה ופגרים/ ימלאו את האויר בצחנה דביקה כבדה...**"

וכל הבשורה המטורפת הזאת, בקובץ שראה אור בהוצאת סיפריית פועלים:

(המשך בעמוד 73)

שיכור מי שלא קונה יין במחירי

על היין

מבצע חגלות הזדר אדיר לפסח!

- כל המבחר של כרמל !
- כל היינות כשרים לפסח !
- המלאי מוגבל! הזדרזו !
- אספקה מהירה עד דלת ביתך !
- שלש כוסות יין במתנה !

השוו מחירים!

עוד תרימו

כוסית לחיינו!

טלפן 03-224887 ובתוך שעות ספורות נביא לביתך 12 בקבוקי כרמל (או יותר) בהנחה גדולה, ו־ 3 כוסות יין במתנה!

הובלה חינם הביתה ! רק בגוש דן.

03-224887

אחרי השעה 17:00 טלפן 03-248121 מנוי 3044 ונתקשר אליך מיד.

ישראכרט אלא מה. ישראכרט אלא מה. ישראכרט אלא מה. ישראכרט אלא מה.

מערב־גרמניה: עם של תיירים

ב דרך כלל נוהגים לחשוב על הגרמנים כאילו היו נטולי אינדווידואליות, מעין קולקטיב ענקי, המותנה לפעולה מתואמת ומאורגנת למופת.

אבל סוכני־הנסיעות ברחבי העולם מתייחסים לסטיריאוטיפ הזה בספקנות רבה. לא רק שהגרמנים מגלים רוח הרפתקנות ונדודים יותר מכל עם אחר בעולם, הם גם נוהגים לעשות זאת לבדם — תוך גילויי תעוזה ותושיה בולטים.

70 אחוז מכלל הגרמנים שנסעו בשנה שעברה לחופשות בחו"ל, עשו זאת בעצמם. הם אירגנו ותיכננו את הנסיעה ללא סיוע של סוכן, ודחו מכל וכל את האפשרות לצאת לטיולים במיסגרת קבוצתית.

המדובר בציבור ענקי: 26 מיליון גרמנים יצאו בשנה האחרונה לחופש מחוץ לביתם. ומתוכם 16 מיליון נסעו לחו"ל!

האכסודוס האדיר הזה הפך את הגרמנים לעם המטייל

קנצלר קול*
נא לבקר בבואריה

הרומיננטי באירופה. הגרמנים מהווים 43 אחוז מכלל התיירים באיטליה ו־70 אחוז מתיירי אוסטריה. גם בארצות למו יוגוסלוויה, ספרד, תורכיה, הולנד ושווייץ מהווים הגרמנים את קבוצת המבקרים הגדולה ביותר. הם בולטים גם בין התיירים בבריטניה, בצרפת ובמדינות סקנדינוויה.

התייר הגרמני מבלה, בממוצע, 18 ימים בשנה בחו"ל, ומוציא בהם קצת יותר מ־70 מארק ליום. ניתן כיום לראות תיירים מגרמניה גם בארצות מרוחקות באסיה, באפריקה ובאמריקה הדרומית. עם זאת, רוב התיירים הם די מפונקים, מקפידים מאוד על הנקיון ועל רמת־השירותים, ומעדיפים לבלות את חופשתם בארצות בעלות תרבות, אורח־חיים ומנטליות אירופית.

גם התפריט בגרמנית. בשנים האחרונות רווחה בגרמניה אופנה של נסיעות למדינות מיזרח־אירופה, שהציעו חופשות זולות מאוד, בתנאי תשלומים מצויינים. אופנה זאת חלפה במהירות עצומה. תיירים שחזרו מאיזורי־נופש בבולגריה וברומניה, חזרו משם והפיצו סיפורי־זוועה על רמת האירוח והשירותים, שהיתה מתחת לכל ביקורת. בכמה מדינות, שהיו כבושות על־ידי הנאצים במילחמת־העולם השניה, דיווחו התיירים על רגשות־איבה נגד העם הגרמני, בעיקר בקרב האוכלוסיה הבוגרת יותר.

במיוחד בולטת התופעה הזאת דווקא בהולנד. האיבה לגרמנים בהולנד היא ירועה, אומנם. אבל היא מקשה להבין נתון מעניין נוסף, אודות תגובת התיירות באירופה: 21 אחוז מכלל המבקרים בגרמניה עצמה הם הולנדים — הקבוצה האתנית הגדולה ביותר מקרב התיירים לארץ זאת!

התופעה החברתית המרתקת הזאת, נסיעתם של מיליוני גרמנים לחוץ־לארץ בכל שנה, משכה כמובן את תשומת־ליבם של הסוציולוגים, הפסיכולוגים ומדעני־המדינה. ויצרה תעשיות נילוות ברחבי־אירופה. במדינות כמו יוגוסלוויה או תורכיה מופיעים בקיץ עיתונים בגרמנית. והתפריטים במיסעדות נרפסים גם בשפה הגרמנית. ידיעת שפה זאת הפכה במדינות רבות לחובה לכל סוכן־נסיעות או עובד בענף־התיירות.

בגרמניה עצמה מופיעים לקראת הקיץ מוספים מקיפים בנושא התיירות בכל העיתונים, המספקים מידע רחב ומגוון, כולל ניתוחים השוואתיים ונתונים מדוייקים על מחירי מיצרכים ושירותים ברחבי־העולם. כלי־התחבורה הראשי של הגרמני הנוסע הוא עדיין המכונית הפרטית — עובדה המגבירה, כמובן, את כוח־המשיכה של מדינות אירופה השכנות כאתרי־תיירות.

גם חופשה בבית. בעלי הסטטיסטיקה יודעים לנתח גם את נטיותיו של התייר הגרמני, לפי גילו ומינו. הם קובעים שנשים גרמניות צעירות נוטות לבקר בשוודיה ובשאר מדינות הצפון, ואילו גברים צעירים נמשכים בעיקר ליוגוסלוויה. המבוגרים יותר, הנוסעים לאותו אתר־תיירות מדי שנה, נוסעים בעיקר לאוסטריה. העובדה שארץ זו היא גם יפהפיה, גם זולה יחסית וגם דוברת גרמנית, מושכת את האוכלוסיה המבוגרת, שאיננה דוברת בדרך־כלל שפות זרות.

הקנצלר הגרמני, הלמוט קול, מבקש להפנות לפחות חלק מהציבור הענקי הנוסע לחו"ל לתיירות־פנים. סקר שנערך בקרב 10 אלפים נוסעים בנמל־התעופה של המבורג גילה, ש־78 אחוז מכלל היוצאים לחו"ל לא ביקרו מעולם בבוואריה ובאתרי־תיירות אחרים בגרמניה עצמה. קול הטיל על צוות מטעמו לעבד תוכנית, שתסייע לשפר את השירות לתייר הגרמני בתוך ארצו. הוא הביע תיקווה, שלפחות 20 אחוז מכלל הנופשים בחו"ל יחליטו השנה לבלות את חופשתם בגרמניה עצמה.

עולם קטן

תורכיה: 63 אלף אסירים פוליטיים

ק בוצה מהפכנית שמאלית בכלא הצבאי התורכי מאמאק החליטה השבוע להפסיק את שביתת־הרעב, שארכה 42 יום. מנהיגי הקבוצה הודיעו, שמטרתם היתה הועקת דעת־הקהל בתורכיה ובעולם לשיטות העינויים וההרעבה, הנהוגות בכלא התורכי.

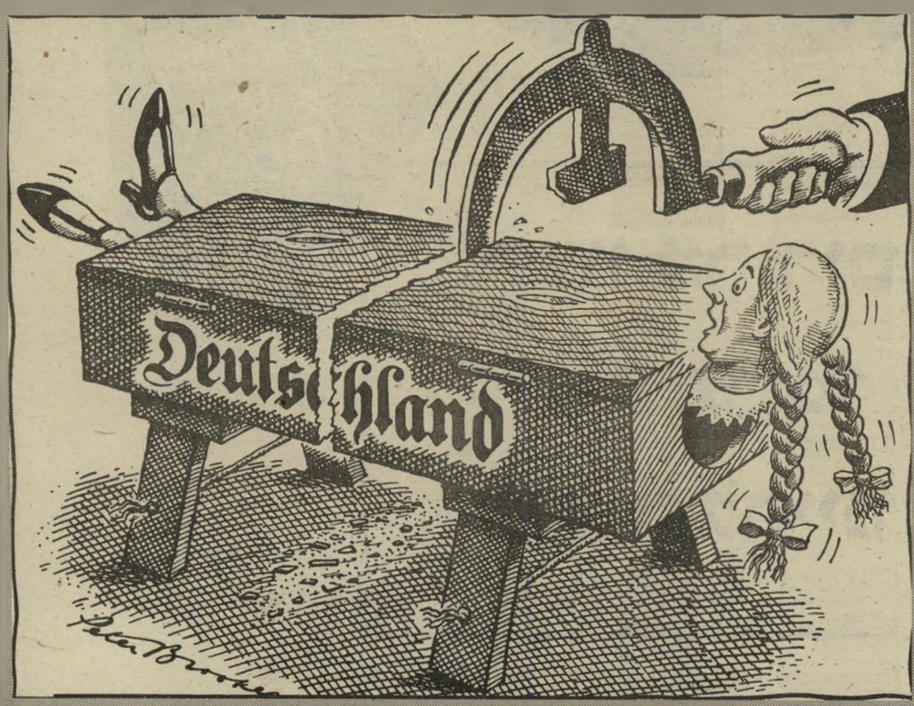
משקיפים במערב סבורים, ששובתי־הרעב נשברו בעיקר בעטיה של הצנזורה החמורה, הנהוגה בתורכיה. העיתונות התורכית כמעט שלא דיווחה על השביתה, מחוץ לכמה ידיעות לאקוניות, שהונפקו על־ידי דובר ממשלתי.

טיפול כושל. הגנרלים הקימו גם ועדת חקירה, שבדקה את נסיבות מותם של 53 אסירים פוליטיים בבתי־הכלא התורכיים, מאז שנת 1978. הוועדה דיווחה שמספר זה הוא, בעצם, נמוך יחסית, לאור העובדה שיש כיום בתורכיה 63 אלף אסירים פוליטיים.

הוועדה נאלצה להודות, ששני אסירים מתו מעינויים. 80 סוהרים, שהואשמו בהפעלת עינויים, או בטיפול כושל בעצירים ובאסירים פוליטיים, קיבלו עונש מישמעתי, שטיבו לא צויין.

משקיפים זרים רוחים את מסקנות הוועדה, וטוענים שאלפי בני־אדם נתונים עדיין למישטר שיטתי של עינויים. אירגוני־גולים תורכיים, בעיקר בצרפת, הצביעו על העובדה, שדי בתפריט העלוב של האסירים כדי להחליש אותם ולהפוך אותם לשלדים, נטולי כוח־התנגדות, כדוגמת קורבנות מחנות־הריכוז של היטלר.

בריטניה: אפילו פורנוגראפיה

הקריקטורה ב"טיימס"
אין השבעה על כלי־התיקשורת

ק אריקטורה זאת, שהופיעה בשבוע שעבר בלונדון ב"טיימס", היזמן היוקרתי של בריטניה, הביאה למחאה ראשונה מסוגה מזה זמן רב. רשת השידורים העולמית של בי־בי־סי דיווחה, ששגרירות ברית־המועצות בלונדון שיגרה לראש־ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, מיכתב־מחאה רישמי על "ההסתה האנטי־סובייטית הגסה, שנועדה לפגוע ברית־המועצות וביחסיה עם בריטניה הגדולה."

"טיימס". ממישרדה של הגברת תאצ'ר, ברחוב דאונינג מס' 10, נמסר שאין בדעת ראש־הממשלה לעגות באיגרת רישמית. בריטניה תסתפק בתשובה בעל־פה, שבה תטעים מחדש את העובדה, "שצריכה להיות יזועה לממשלת ברית־המועצות," שאין לממשלה הבריטית כל השפעה על תוכן וצורת הפירסומים בכלי־התיקשורת, ובעיקר בעיתונות המורפסת.

פרשן בי־בי־סי תמך בגירסתה של תאצ'ר, ואף טרח להזכיר לסובייטים שכמה קאריקטורות שפורסמו בעיתונות הבריטית נגד ראש־הממשלה היו עויינות "עד לגטות." לכמה מהן היה אפילו אופי פורנוגראפי. כמה עיתונאים שרואיינו על־ידי בי־בי־סי הגדירו את המחאה הסובייטית כמעשה "טימטום", הפוגע בתדמיתה של ברית־המועצות.

המחאה הזאת רק מזכירה שוב לדעת־הקהל בבריטניה את קיומה של הצנזורה על העיתונים בברית־המועצות.

* בעת ביקורו בארץ עם ראש־הממשלה יצחק שמיר.

כל זמן הוא הזמן לקפוץ ליוון!

החלטה נבונה.

ביוון והאיים השעון הרשמי הוא שעון השמש... הזמן זורם לאיטו ונוסך בך שלווה נפלאה. סביבך פרצופים מחייכים תמיד וטרדות היום יום הרחק מאחוריך.
לכן כל זמן הוא הזמן המתאים לקפוץ לחופשה ביוון והאיים. יוון תמיד מקבלת אותך בחיוך ופורשת לפניך את קסמיה: לטייל בין העתיקות, לתפוס שלווה באיים, לטעום משמחת החיים של היוונים: כל אלה מחכים לך קרוב קרוב ובמחיר נמוך.

עם אולימפיק ליוון החלטה נבונה!

אולימפיק יוצאת ליוון יום יום בטיסת בוקר נוחה. אתה נוחת לפנה"צ באתונה, ומשם ממשיך ליעדים אחרים.

חוברת צבעונית חינם!

חוברת צבעונית מהודרת על אפשרויות הנופש והטיול ביוון — חינם לכל דורש, בסוכנויות הנסיעות או ב"**קדמוס**".
טל. 286648 03-296433/4.

OLYMPIC AIRWAYS
The International Airline of Greece

תחזית הורוסקופ למשתתפים במשחק חיש-גד החדש:

חיש-גד הורוסקופ

1,500,000

כן, גבירותי ורבותי, גלגל המזלות של חיש-גד הורוסקופ כבר החל להסתובב במהירות וגם אתם יכולים לזכות במליון וחצי שקלים במקום!

1,298,487 פרסים בסך 282,920,000 ש' מחכים לכם בחיש-גד הורוסקופ!

*קנה 2 כרטיסי חיש-גד הכוללים את כל 12 המזלות ותכפיל את סכוייך לזכות!

10 בעלי המזל יגרדו לעצמם מליון וחצי שקלים במקום!

חיש-גד הזכיה המחירה ביותר במדינה.

מפעל הפיס

אמיסיה: 4,800,000
מחיר כרטיס: 125 ש'

תשר בראד & שות'

הידד ללגיונות

ייגאל ידין התלונן על סידרת־הטלוויזיה מצדה, שהציגה את הרומאים באור חיובי מדי, ואת היהודים באור נלעג. לדבריו, נבע הדבר מן הליהוק: פיטר אוטול הרומאי הוא שחקן יותר טוב לאין שיעור מאשר פיטר שטראוס היהודי. הכניסו לזירה מתאגרף בעל מישקל־כבד ומתאגרף בעל מישקל־נוצה.

אך חוששני שיש סיבה עמוקה יותר לתגובת הציבור בישראל. בסידרה לבשו היהודים בגדים ערביים, אף שאין איש יודע איך בדיוק התלבשו היהודים בסוף ימי הבית השני. לבושם של הרומאים ידוע היטב, כי הם ראגו להנציחו בפסלים ללא־ספור. מפיקי הסידרה העלובה לא רצו, כנראה, להמציא לבוש דמיוני, ועל כן הלבישו את היהודים של אז ככפריים ערביים בני־ימינו.

אוטול

כתוצאה מכך נראו היהודים בסידרה, אחינו גיבורי־התהילה, כחבורה של ערבים פרועים, מחבלים. אש"פיסטים, מיידי אבנים באוטובוסים רומאיים. אר־טר־טו הם היו מניפים על מצדה את דגל־אש"ף.

ואילו הרומאים היו אנשים כלבבנו. הגיוניים כאלה. שקולים: ארונים אמיתיים. בדיוק כפי שאנחנו מתארים לעצמנו את המושל הישראלי הנאור ברמאללה או בחברון.

אין זו אשמתם של המפיקים. הם יכלו, כמובן, לתאר את מגיני־מצדה בדמותם של לוחמי־שיחרור צרפתיים או גיבורי המהפכה האמריקאית. אך ברגע שהטביעו עליהם תו מיזרחי, העניין היה אבוד. הישראלי המצוי רוצה להזהות את עצמו עם המערב, עם השילטון, עם האימפריה — ולא עם אספסוף מיזרחי, עושה־צרות, אש"פיסטי.

זוהי האמת הפשוטה: למרות כל מה שנלמד בבתי־הספר, הישראלי המצוי של 1984 מזדהה במאבק זה עם הרומאים, ולא עם אלעזר בן־יאיר וחבורתו.

הבחור מן המוסיאון

תחילה לא היכרתי אותו. ואז נזכרתי.

זה היה בשיא המצור על ביירות, שבועיים־שלושה אחרי שחציתי את הקווים. החלטתי לסייר הפעם לאורך הקו, ובמשך כמה שעות עברתי מקצה אל קצה — משפת־הים ליד נמל־התעופה ועד לשפת־הים בנמל. ענת סרגוסטי היתה עימי וצילמה.

ליד מעבר המוסיאון, שהיה אז קו־החזית, נתקלתי בקצין צעיר, סרן, שפיקד על אנשי־השריון שבגיזרה זו. הוא הכיר את ענת והתנהג לשמש כמדריך שלנו, בתנאי שלא נזכיר את שמו ולא נצלם אותו. הסתבר לי שהוא איש־מילואים, סטודנט למדעי־הטבע במיקצועו.

במשך כשעתיים קיפצנו אחריו דרך חצרות אחוריות, וחלנו במקומות חשופים, טיפסנו לעמדות־תצפית, שוחחנו עם החיילים, שתינו ערק עם קבוצה של חיילים לבנונים (שנשארו מאחור). התפעלתי מן הבחור. הוא היה חסר־פחד. היה לו ביטחון־עצמי מובן־מאליו, סמכותיות ללא שחצנות. הוא דיבר על האוייב בלשון ענינית, בלי שינאה, בנימה של הערכה. עם אנשי הצבא הלבנוני נשא ונתן בכישרון דיפלומטי טיבעי, אף שלא היתה לו כמעט שפה משותפת עימם.

הוא היה כחור כלבבי. אחרי שעתיים עימו, באווירת הסכנה של הקו הראשון, בטחתי בו לגמרי. אף שיכול היה להיות בני, התייחסתי אליו כאל אדם מבוגר.

מדוע נזכרתי בו? מפני שהלכתי השבוע להצגת סרט ישראלי. האולם היה מלא באנשי־קולנוע, צעירים בוהמיים וכל מיני אמנים. אחד מהם, בחור צעיר בעל שערות פרועות, אמר לי: „היי, זוכר אותי?"

תהיתי. הפנים נראו לי מוכרות. ולפתע איתרתי אותו בזיכרוני: זה היה הסרן מן המוסיאון. הקצין הבוטח בעצמו, המבוגר מכפי גילו, השופע חוש־אחריות. נראה עתה ככל צעיר אחר, סטודנט חייכני.

כל עוד שהצבא מורכב מאנשים כמוהו, אין מה לדאוג.

גם אני מודה!

קהל הצופים בקירקס הישראלי זקוק לגירוי חדש בכל יום, ועל כן מתחלפים המיספרים בזירה בקצב מסחרר. אין זמן לחשוב על שום מאורע, כי לפני שמגיעים לכך בא המאורע הבא, ומסיח את הדעת.

לולא כן, אי־אפשר היה לעבור בשתיקה על הדוח של אירגון אמנסטי, שקבע כי בישראל נהוגה עתה שיטת־קבע של עינויים ומכות, כדי לסחוט מאסירים הודאות.

אמנסטי הוא אירגון בעל יוקרה אדירה בעולם, ואין איש המפקפק בחושי־האחריות שלו. כאשר הוא מצרף את ישראל לרשימה הארוכה והמדכאת של מדינות הנוקטות שיטות של עינויים, יש לקבל זאת באישור סופי.

אירגון זה מקדיש את כל מאמציו לאסירים פוליטיים, ועל כן דיבר הדוח בעיקר על האסירים הערביים בישראל ובשטחים הכבושים. אך אנחנו יודעים כי מינהגים נתעבים אלה פשטו מזמן מן השטחים הכבושים אל תוך ישראל, וכי שיטות־החקירה האלה מופעלות עתה כלפי יהודים וערבים כאחד, כמעט בלי הפלייה, כל עוד אינם דתיים.

מצב זה היה צריך לדכא את כולנו עד עפר. במדינה שלנו, בשמנו, נחקרים אנשים במכות ובעינויים. משמע, כולנו נושאים באחריות לכך. ושותקים. בעלי־המצפון, והמתיימרים להיות בעלי־מצפון.

אך מלבד הצד המוסרי והאנושי, יש לכך גם צד מעשי. גם הוא היה צריך להטריד אותנו מאוד־מאוד.

רובן המכריע של ההרשעות במדינת־ישראל מושגות על סמך ההודאה של הנאשמים. כאשר אדם מודה באשמה קל להרשיעו, ועל אחת כמה וכמה כאשר שיחזר את המעשה לעיני מצלמות־המישטרה.

אך במדינה שבה נוהגים החוקרים להפעיל דרך־קבע שיטה של מכות ועינויים — איזה ערך יש להודאה? איזה ערך יכול בכלל להיות לה? העציר המצוי, שנשבר בתא העינויים, יודה בכל

דבר שמבקשים ממנו, ואף יציג את המעשה בשיחזור מבויים.

כך מצטרפת מועקה למועקה. כאשר המישטרה מודיעה כי חמישה ערבים הודו ברצח הילד דני כץ, בלי שמץ של מניע סביר — איך אני יכול להאמין? אני מניח שבתנאים מסויימים הייתי גם אני מודה ברצח הילד דני כץ. כל אדם מודה לבסוף — הדבר תלוי רק בחומרת העינויים.

כמה אנשים — יהודים וערבים, „ביטחוניים" ופליליים — יושבים בשעה זו בכלא, אחרי שנשפטו לתקופות־מאסר ארוכות על סמך „הודאות" שהושגו בדרך זו?

זהו הרס מערכת־המישפט. אי־התגובה על דוח אמנסטי היא שערורייה. שתיקתם של ציבור השופטים, אירגוני המישפטנים, המיפלגות, אירגונים דתיים ואירגונים אחרים זועקת לשמיים.

תחת לעסוק בהופעת־הקירקס הקרויה על שמו של אסף חפץ, היה מוטב למישטרת־ישראל ולמפכ"ל שלה (איני רוצה אף להזכיר את שר־הפנים, מלך הציניקאים, בעל הלשון הנופלת על לשונו) לטפל בטיהור יסודי של המוסד המופקד בידיהם. מישטרת־עינויים היא מישטרה גרועה, והדבר מוכרח להרקיב אותה מבפנים, כמו סרטן בגוף החי.

צלבנים מן המערב הפרוע

הצלבנים ישבו בארץ במשך מאתיים שנה. היו שם „צברים" בני הדור השמיני והתשיעי. רבים מהם דיברו ערבית, רובם התלבשו כערבים והתנהגו כערבים. כמרים שבאו מן המערב לביקור הודעזעו לא פעם למראה הצברים האלה, והביעו בכתביהם תרעומת על אורח־החיים המיזרחי של חלוצים אלה של העולם המערבי.

מדוע לא הצליחו הצברים הוותיקים האלה, בני המיזרח, להגיע לשלום־קבע עם סביבתם? מדוע היו כל ההסכמים שלהם עם המושלים המוסלמים — והיו להם כמה וכמה הסכמי קמפ־דייוויד כאלה, בעיקר עם שליטי דמשק — בני חלוף?

היו לכך הרבה סיבות, עמוקות ופחות־עמוקות. אך אחת הסיבות החשובות היתה, שבכל פעם כאשר נרגעה החברה הצלבנית והיתה מוכנה להסתדר עם סביבתה, בא גל חדש של עולים חדשים מן המערב, והפך את הקערה על פיה.

החדשים באו לארץ כדי להילחם בכופרים ולהרחיב את שילטון הצלב בארץ הקודש. חלקם היו קנאים דתיים, אחוזי הטירוף הקדוש, שכל מחשבה על שלום עם המוסלמים עוררה בהם חלחלה. האחרים היו הרפתקנים תאווי־בצע, לרוב בנים צעירים של אצילים מערביים, שלא יכלו לרשת את אחוזות אבותיהם, ועל כן ביקשו לרכוש לעצמם, בדם ואש, אחוזות חדשות במיזרח, על חשבון המוסלמים. היה להם עניין מוחשי מאוד בהמשך המילחמה.

כאשר אלה השיגו את שלהם, התיישבו והיו מוכנים לחיות בשלום עם המוסלמים — בא גל חדש של קנאים מטורפים או הרפתקנים רעבים, וחוזר חלילה.

כאשר אני רואה את הפושעים הפוליטיים של הימין קיצוני, שכה רבים מהם הם עולים חדשים מארצות־הברית ומברית־המועצות, חוששני שתופעה זו פוקדת עתה גם אותנו. אני רק מקווה שלא יהיו לה אותן התוצאות.

להתמודד נגד העיתונות

זהו תהליך הקורה מדי פעם למלה עברית:

מרבים להשתמש בה במובן מושאל. בהדרגה היא נשחקת, מרוב השימוש במובן מושאל, אובדת המשמעות המקורית שלה. וכאשר חדלים להבין את המשמעות המקורית, משתבש גם השימוש המושאל.

למשל, מלה מודרנית מאוד: „להתמודד".

מדי יום אפשר לקרוא בעיתונים ולשמוע בכלי־התיקשורת האלקטרוניים כי נערכת התמודדות בין פלוני ואלמוני.

זה נראה ונשמע כך: „יצחק נבון החליט (או לא החליט) להתמודד מול שימעון פרס."

או: „אריאל שרון יתמודד נגד יצחק שמיר."

יתכן כי נבון ושרון יודעים מה הם עושים, אבל העיתונאים אינם יודעים מה זה „להתמודד".

„להתמודד" פירושו: אדם מודד את עצמו, את כוחותיו וכישרונותיו, בהשוואה לכוחו ולכישרונו של חברו או יריבו, או על פי המידה של תפקיד מסויים.

נבון מתמודד ע ם פרס, או ב פ ר ס. שרון מתמודד ע ם שמיר. או ב ש מ י ר. שניהם היו רוצים להתמודד ע ם המשימות (או עם הפיתויים) הכרוכים במישרת ראש־הממשלה.

בוודאי, אפשר גם להתמודד מ ו ל. אבל זה דבר אחר. למשל: נבון מתמודד ע ם פרס מ ו ל רבין. כלומר: בשעה שנבון ופרס מתקוטטים, רבין עומד מן הצד ומחכה, כדי לראות מי יהיה המנצח.

פצצת נפאלם בכנסת

חליפת־המיכתבים הישירה היחידה שהיתה לי אי־פעם עם משה דיין נגעה למילה.

זה היה במאי 1968, כשדיין היה עדיין שר־ביטחון טרי יחסית. הוא עמד על דוכן הכנסת והשיב לשאילתות. בין השאר דיבר על „נפאלם".

לא יכולתי להתאפק ושלחתי לו פתק: „שאילתה נוספת: כב' שר־הביטחון, למה אומר כב' השר נפלאם, כשהוא יודע שזה נפאלם?"

על כך השיב לי על אותו פתק: „אתה צודק, אבל בסלאנג של צה"ל השתרש הביטוי נפלאם (ובמילעל) — אולי בגלל הקלות בביטוי, ואני מבטא זאת כמקובל היום בצה"ל. מ.ד."

נפאלם הוא קיצור של שני היסודות המעורבים בנשק מחריד זה: נפטאלין ושמן הקוקוס הצומח על דקל (פאלם).

אין זו המילה הזרה היחידה המשתבשת בדיבור היומיומי. מכיוון שרוב־רובם של הישראלים, ובייחוד הצעירים, נתקלים במילים כאלה רק בכתיב עברי, ללא תנועות, אין להם כל אפשרות לדעת איך מבטאים את המילים הלועזיות.

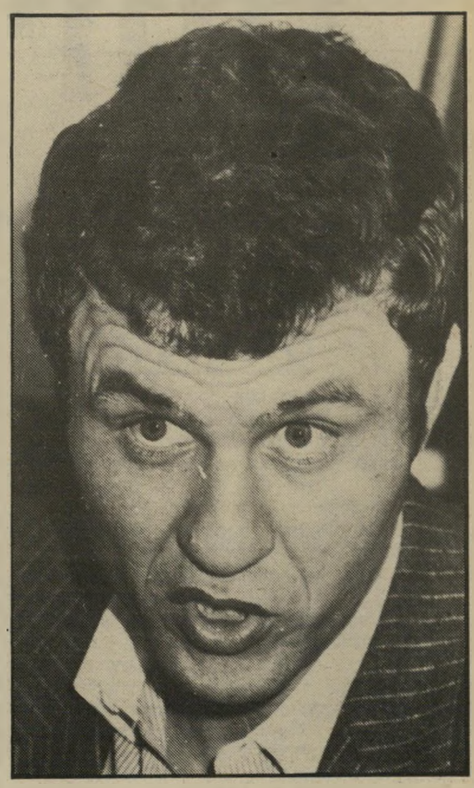
דיין

כך אפשר לשמוע מפי קצינים בכירים על „הדוקטורינה" של צה"ל, כאילו הומצאה תורה זו על־ידי דוקטורים (מדוע לא „פרופסורינה"?). הכל מדברים על סקופ, כאילו היה שייך למישפחת הטלסקופ והסנמסקופ. מדברים על „אורגינל", כ אילו היה זה עניין של אור, וכן הלאה. מדברים כך, ואחר־כך גם כותבים כך. הכל מדברים על „קונסוליום" של רופאים לדיין במצבו של חולה, כאילו היתה זאת אסיפה של קונסולים, ושמעתי פעם במו אוזני את הרב שלמה גורן מדבר על „פוסט מורטום".

זה רע לא רק מפני שזה מכתים את הדובר כבור, ומפקיר אותו ללעגם של יודעי־דבר, אלא גם מפני שהוא משבש את מקור המילה. „דוקטרינה" קשורה רק בעקיפין בדוקטור, כי שתי המילים נגזרות מן הפועל הלאטיני „דוקרה", שפירושו ללמד. „סקופ" (ו"ו שרוקה) הוא, במקורו, את־חפירה קצר־ידית, ובסלאנג העיתונאי הוא מציין ידיעה סנסציונית, שכאילו נחפרה מן האדמה. „אורגינל" בא מן המילה הלאטינית „אוריגו", מקור.

כל השיבושים האלה מעצבנים אותי, בייחוד כשהם מופיעים בכתב. אך לאחרונה מרתק אותי דווקא תהליך היווצרותם. כאשר ציבור שלם משבש מילה, אין ספק שפועל כאן תהליך בלתי־מודע של התאמת מילה זרה לחוקיות הצלילית של השפה העברית. „אורגינל" מקצר את המילה בהברה אחת, והרי השפה העברית שונאת מילים ארוכות. נפלאם מתגלגל מן הלשון העברית ביתר קלות מאשר נפאלם.

אולי יכתוב מישהו באחת האוניברסיטות עבודת דוקטוראט (ולא דוקטורינה) על כך?

מאיר שטרית:

„אהיה חוט מקשר בין הליכוד לעזר!"

במדור זה, בגיליון השבוע שעבר, אמר עזר וייצמן, כי אם חבר־הכנסת מאיר שטרית יטלפן אליו – יש על מה לדבר. זאת, למרות הצהרתו של וייצמן בדבר אי־שיתופם של אנשי ליכוד בתנועתו.

שאלתי השבוע את ח"כ מאיר שטרית, מה היא תגובתו להזמנת עזר וייצמן?

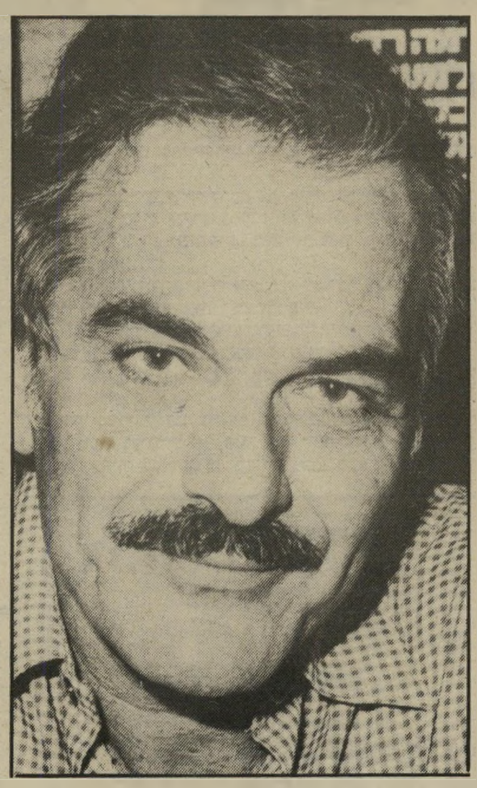
אני נשאר בתנועת החרות.

● אתה היית מתומכיו הנלהבים את וייצמן ומכאן שאתה מאמין באיש. מדוע לא תלך איתו?

אני ידיד של עזר ואני מחשיב אותו מאוד. האמנתי שעזר צריך לחזור לצמרת תנועת החרות. לדאבוני, המאמצים שלי לא עלו יפה ואני מוכרח להגיד שלא באשמתו ולא בגללו. הוא בחר היום בדרך שהיתה צפויה ואני מאחל לו הצלחה, אבל אני נשאר בתנועת החרות.

● לא דיברתם כלל על אפשרות צירוסך לתנועתו?

לא דיברנו על זה בכלל. אני מקווה מאוד שאוכל להיות, אחרי הבחירות, החוט המקשר בין הליכוד ובין תנועתו של עזר.

דודו דיין:

„ובכל זאת זה מגיע לחייל שלך!"

למרות שיום־העצמאות יחול בעוד כחודש ימים, מיבצע השירותרום של גלי צה"ל התחיל כבר השבוע ב„קול ענות גבורה" כמו שאומר אחד מעורכיו, דודו דיין.

● מדוע אתם פותחים כבר עכשיו במיבצע שאמור לאסוף כסף ביום־העצמאות?

יום־העצמאות הוא יום המוקדש כולו על ידי גל"צ לשירותרום. אבל ההתרמה כבר התחילה שלשום. אלפים רבים של אזרחים רוצים לתרום ורוצים לשמוע את קולם בגלי־האתר. כל ההכנות נעשות עכשיו, כדי שלא יהיה לחץ שלא נוכל לעמוד בו, ביום אחד.

● אולי תסביר לקוראים, שהם התורמים הפוטנציאליים, למה בדיוק הם תורמים?

הכסף שאנחנו אוספים מועבר במלואו לוועד למען החייל והוא מיועד לשרותי רווחה לחיילים. האגודה שכל כספה בא מתרומות, מממנת את כל הדברים שאינם כלולים בתקציב הביטחון.

● כמו מה?

בעיקר שיפור תנאי הפרט. למשל, הדאגה לחייל הבודד (זה שאין לו הורים בארץ) דיור, כלכלה בסופי שבוע, מתנות מיוחדות, סופי־שבוע לחיילים שמתחתנים, אפילו מיספרות לחיילות, ועוד הרבה דברים קטנים וגדולים שמנעימים את חייו של החייל.

● כמה כסף אספתם בשנה שעברה?

כחמישים מיליון שקל.

● ומה נעשה בכסף הזה?

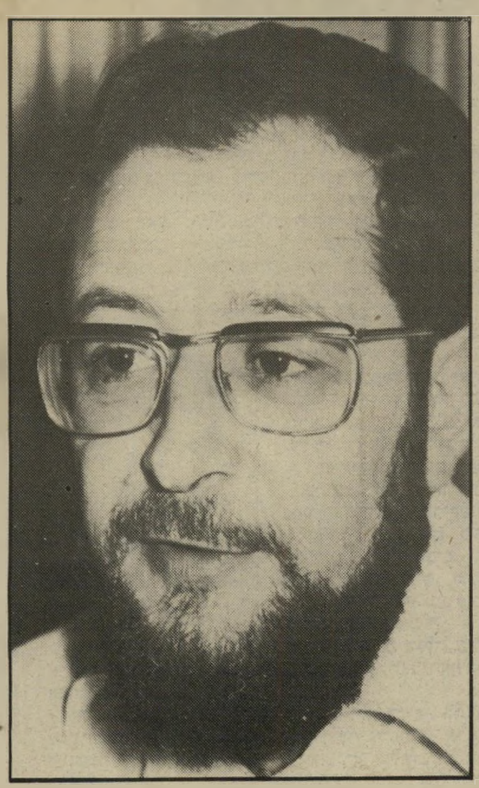
מחלק הארי של הכסף נבנו 206 מועדונים.

● השנה היא שנה קשה לאזרחים מבחינה כלכלית. כמה כסף אתם מקווים לאסוף?

מפני שהשנה קשה לא קבענו תיקרה ולא ריצפה. לכל הפניות שלנו. ביומיים שעברו מתחילת המיבצע, לא היה עוד אף סירוב. הסיסמה שלנו השנה היא „ובכל זאת זה מגיע לחייל שלך."

● האם אתם לא מתחרים בלב"ו?

חס וחלילה. לב"ו אוספים כסף בעיקר לחינוך החייל, ואנו אוספים כסף לרווחתו.

ישראל לאו:

„בלוח היהודי יש ארבעה ראשי־שנה!"

לפני כל חג, הילדים שואלים שאלות שבן־תמותה רגיל לא יכול לענות עליהן. השאלה הפעם, היתה „בספר שמות כתוב על חודש ניסן, החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לחדשי השנה." אז מדוע שינו את תאריך תחילת השנה לא' בתשרי?"

עם שאלה כזו, פונים כמובן לרב ישראל לאו. מתי ראש השנה, בא' בתשרי או בא' בניסן – שאלתי אותו.

למעשה, בלוח היהודי יש ארבעה ראשי־שנה. כל אחד מהם הוא התאריך הקובע לגבי הלכות מסויימות. א' בניסן הוא ראש־השנה בעניין מלכים ורגלים. א' באלול הוא ראש־השנה למעשר בהמה, ואז צריך לתת עשרה אחוז מיבול הבקר לכוהנים. ט"ו בשבט הוא ראש־השנה לאילנות, וא' בתשרי הוא ראש־השנה לבני־אדם. אנו קובעים הלכה, שהעולם נברא בכ"ה באלול, ואז א' בתשרי הוא היום השישי לבריאת העולם ועל כן היום שבו נברא האדם. זאת אומרת, א' בתשרי הוא יום־ההולדת של האנושות.

● אני זוכרת שבאירופה תמיד היו ויכוחים בין היהודים אם ראש־השנה חל בראש השנה או בפסח, וכל אחד הביא מובאות להוכחת עמדתו.

זה קרה, כי בעניין בריאת־העולם יש מחלוקת בין התנאים ובין ר' יהושע בן־חנניה, אשר טען כי בניסן נברא העולם. אבל טענתו לא התקבלה.

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם

איונה בראון:

„אני חושבת שהמוסיקה הקלאסית תישאר לעולם!"

בימים אלה נמצאת בארץ לסידרת הופעות עם תיזמורת רשות־השידור, הכנרית־המנצחת איונה בראון מהתיזמורת של „סנט מרטין אין דה פילדס" באנגליה. איונה בראון, המוזמנת להופעות בתיזמורות החשובות ביותר בכל העולם, מוצאת זמן בכל שנה, לבוא ארצה ובין הופעה להופעה, היא עובדת עם תיזמורת לא מיקצוענית ולא מפורסמת, כמו תיזמורת־הקיבוצים. איונה היא, כנראה, האשה היחידה בעולם המנגנת כינור סולו, וממקומה ככנרית היא מנצחת על התיזמורת בקשת הכינור במקום בשרביט המנצח.

שאלתי אותה מדוע היא מסכימה לעבוד כל שנה עם תיזמורת־הקיבוצים שאינה תיזמורת מקצוענית מהסוג שהיא רגילה לעבוד איתן.

לפני כמה שנים באו לביתי באנגליה נועם שריף וקרלה קמחי, והזמינו אותי לעבוד עם תיזמורת־הקיבוצים, שאז עוד לא ידעתי שהיא תיזמורת לא מיקצוענית. הסכמתי לבוא כי שנים רבות רציתי לבקר בישראל, מאחר שאני חושבת שהיהודים הם המוסיקאים הכי טובים בעולם. כשבאתי והסתבר לי שזו תיזמורת לא מקצוענית, כבר היה מאוחר מדי, כי התאהבתי באנשים בתיזמורת־הקיבוצים. אני אוהבת אותם ואני אוהבת את הגישה שלהם למוסיקה. לפי דעתי יש להם פוטנציאל לא מפותח ואני רוצה להמשיך לעבוד איתם.

● איך מתייחסים אליך באל כנרית־מנצחת בעולם של גברים, שהם הרוב בכל תיזמורת?

תני לי חמש שעות ואענה לך. אין ספק שאשה צריכה להוכיח את עצמה יותר מגבר, וההתחלה היא קשה מאוד. אולי היום אני כבר לא מרגישה את ההבדל, אבל אני זוכרת את הדרך ואת החשדנות שהיתה. ברור לי שגם היום, אנשים מסויימים היו מרגישים יותר נוח איתי, אילו הייתי גבר.

● בכל הופעה שלך את משמשת גם ככנרית וגם כמנצחת. איך את רואה את עצמך, כנרית או מנצחת?

למעשה אני כנרית־מובילה. אני מובילה את התיזמורת ממקומי ככנרית. אני לעולם לא עומדת על רוכן־המנצחים ולא מחזיקה את השרביט ביד. אני אוהבת לחשוב על עצמי כמוסיקאית. אילו הייתי צריכה לבחור, ברור לי שעל הכינור לא הייתי מוותרת. וכמובן הכי טוב לעשות את שניהם. היום גם לא ניתנת לי האפשרות לבחור בין השניים, כי כל מי שמזמין אותי להופעה, מזמין אותי בגלל שני הדברים שאני עושה בו־זמנית.

● איך את רואה את עתידה של המוסיקה הקלאסית בעידן של הפופ והרוק וכל השאר?

אוהבי המוסיקה הקלאסית הם תמיד אחוז קטן מהאוכלוסיה, אבל האחוז הזה יישאר תמיד. המוסיקה הקלאסית תישאר לעולם, אני חושבת.

אוריאל אופק:

„ספר טוב לילדים טוב גם למבוגרים!"

אחד מסיפרי הילדים היפים והמרתקים ביותר בסיפרות העולמית, יצא לאור בימים אלה, בפעם השניה בעברית, את „הרוח בערבי נחל" מאת קנת גרהם, מכירים אלה שקראו אותו בתרגומו של המשורר יונתן רטוש, והנה יוצא הספר שוב והפעם בתרגומו של אוריאל אופק. שאלתי אותו מדוע היה צריך לתרגם את הספר מחדש.

תרגמתי את „הרוח בערבי נחל" לפני 31 שנה, ואחרי שגמרתי לתרגם, הסתבר שהזכויות לא היו שייכות להוצאה שהזמינה אצלי את התרגום. גנזתי את התרגום ומאז יש לי חלום שיום אחד יראה הספר אור בתרגומי.

● האם התרגום שעשית לפני 31 שנה, הוא התרגום שהוסיע השבוע?

בהחלט לא. ההוא מונח בבויירם ואפילו לא הצצתי בו. תרגמתי הכל מחדש.

● מה דעתך על תרגומו של יונתן רטוש לספר הזה?

עשיתי השוואות עכשיו. לפי דעתי, התרגום של רטוש הוא לא מספיק קריא לילדים, ויש בו גם הרבה טעויות־תרגום קשות מאוד.

● גם אני השוויתי את שני התרגומים, וראיתי שזה שלך כתוב ממש בסלנג של ילדים. מישפטים כמו „זה עצום! שווה סי אלף." ידוע ש„הרוח בערבי הנחל" הוא ספר ילדים שהגדולים אוהבים אותו במיוחד. האם בתרגומך חשבת איך לחבבו על ילדים?

בפירוש כן. אני מסכים איתך שזה ספר שהמבוגרים אוהבים לקרוא אותו ואני מאוד מקווה שעכשיו הוא „יתפוס" גם ילדים.

● מדוע בכלל יש נטיה לתרגם מהסיפרות הקלאסית לעברית, כל כמה שנים מחדש?

השפה העברית היא דינאמית ומשתנה. ספר שתורגם עם קום המדינה, ייראה לילד של היום כתוב בלשון מיושנת וקשה, ואם רוצים שילד יאהב את מה שאנחנו אהבנו בילדותנו, צריך לתרגם את זה לעברית שהוא מכיר.

● כחוקר סיפרות־ילדים, איך אתה מסביר את העובדה שחלק גדול מסיפרות הילדים הקלאסית, ספרים כמו „סו הדוב", „עליסה בארץ הפלאות", „הנסיך הקטן" ועוד, הפכו במרוצת השנים לסיפרות של מבוגרים, שאולי מבינים אותה ואוהבים אותה יותר מהקטנים?

על השאלה הזאת כבר ענתה לאה גולדברג בזמנו „אם ספר הוא באמת טוב לילדים, הוא טוב גם למבוגרים."

שלי שבדרון:

„אני כמו כולם למדתי לשתות בחו"ל!"

פסח בלי יין – אי אפשר. ובעניין יין אני פונה אל שלי שבדרון מחברת „שטוק".

● אומרים שהישראלים אינם יודעים לשתות. האם זה נכון?

ככלל זה די נכון. אבל מאז שהישראלים נוסעים בעולם הם לומדים. פעם, לפני לא כל־כך הרבה שנים, שתיה, בשביל ישראלי ממוצע, היתה כוסית של יין קידוש. היום כבר קונים יינות מסוגים שונים וליקרים וברנדי ואפילו יודעים מתי ואיך לשתות.

● סבא שלך היה כורם, מראשוני ראשון־לציון. האם המומחיות שלך ביין זה מהבית?

בבית של סבא שלי כמעט לא שתו. גם אני, כמו כולם, למדתי לשתות בנסיעות לחו"ל. ועם הטעם הטוב בפה באתי ארצה והשתלמתי אצל מנהל היקב שלנו, מר צוקרמן, שהוא ממש מומחה לעניין.

● מהו היין הנמכר ביותר בארץ?

היין הנמכר ביותר מתוצרתנו הוא יין הריזלינג שהוא יין חצי יבש. בעולם שותים בעיקר יינות יבשים לגמרי, אבל כאן התהליך הוא רק בתחילתו וכנראה שלא קל לעבור מיין מתוק ליין לגמרי יבש. עד לא מזמן אנשים היו באים למכולת ומבקשים יין חמוץ. אין דבר כזה, יין חמוץ הוא יין מקולקל. יין ייבש הוא יין שלא הוסיפו לו סוכר ולכן הישראלים קוראים לו חמוץ ועדיין קצת מעקמים את הפנים.

● אנחנו עומדים לפני לילי־הסדר. גלי לנו מה שותים בארוחה החגיגית הזאת.

אני מציעה לשתות עם הדגים יין סוביניון לבן, ואם זה יבש מדי אז יין ריזלינג. עם הבשר אפשר לשתות יין פטיט־סירה שהוא יין אדום מאד ארומטי, ולקינוח אני ממליצה על ליקר אמרטו שהוא ליקר שקדים מצויין. אם רוצים יין מיוחד לקידוש, יין העצמאות נוצר לזה. אבל כאן אגלה לך, שהחוק הזה שיין לבן זה רק לדגים ויין אדום זה רק לבשר — בוטל. אם את אוהבת את הגפילטע־פיש עם ברנדי — מותר. שיהיה לכולם חג שמח וטעים.

דניאלה שמי

צל"ג

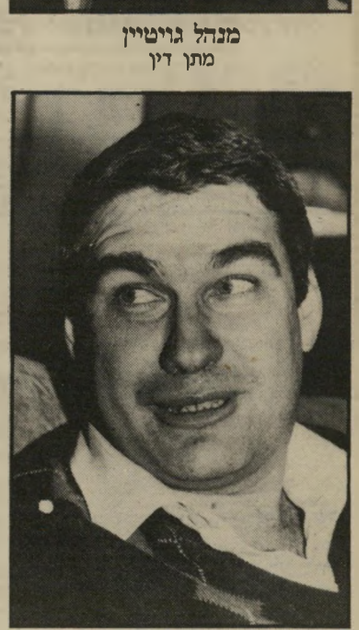
שערוריה אביבית

● למנהל מחלקת־הרפראמה־והמוסיקה של הטלוויזיה הישראלית, **איילן גוייטין**, על מישדרי השבועיים המייגעים ביותר בתולדות המירקע בישראל, תחת הכותרת היומרנית „פסטיבל האביב בטלוויזיה הישראלית".

אוסף מיקרי זה של סרטים, שחסר קונספציה ועמוד־שידרה אידיאי, החל בהמלך גוסטאב ה־3, דרך חזרת התיזמורת וכלה ברקוויאם הכנסת רוני מילוא, והעמדות ששניהם ייצגו, חזרו והוכיחו את רמתם של פרלמנטרים המגיעים לבניין הכנסת, בזכות שיטת המינוי של המועמדים לכנסת במרכזי המיפלגות. במיקרה זה: מועמדים המציגים את הכנסת במערומיה. על סדר ישיבתה של הוועדה עמדה בעיית הרב מאיר כהנא והוצאתו אל מחוץ לחוק. התיקווה האחת שבאה לידי ביטוי בדיון היתה טמונה בעמדותיו של חבר־הכנסת הצעיר חיים רמון, שהציג תביעה ברורה להגנה על הדמוקרטיה הישראלית מפני תופעות גזעניות נוסח הרב כהנא.

מנהל גויטיין
מתן דין

ח"כ רמון
תיקווה

גרמני, שעימם זיווג, כמייצג היצירה ה„מקורית", המתבן במנהטן. הפך את הטלוויזיה הממלכתית לשיעמומון ממלכתי, שהוריד את מיספרי הצופים בערוץ היחיד, בשאיפה לאפס.

הניסיון לעריכת פסטיבל טלוויזיוני, תוך התעלמות מצרכי הצפייה של קהל־הצופים והתחמקות מעריכת סקר־צפייה (כפי שהורה באוזני העולם הזה **צבי שפירא**, מנהל מחלקת התוכניות בעברית), גובל בשערוריה. אילו היה בישראל עוד ערוץ טלוויזיה, ועל המרקעים היה עולם פסטיבל שכזה, היו גם טכנאי הטלוויזיה הישראלית באותה שעה ברשת השניה.

צל"ש

כנסת במערומיה

● לעורך במבט שני, **חיים יבין**, על תוכניתו שהתמקדה בתיעור של ישיבה אחת של ועדת־החוק־והמישפט של הכנסת. בכתבה זו, שהיתה חשיפה תקדימית של דיון פנימי בוועדת־כנסת, הובאו לעיני הצופה כל תחלואי הדמוקרטיה התחיקתית בישראל, תוך חשיפת דלותם הרעיונית של רוב חברי הוועדה. ההתפרצויות של סגן־השר **רב שילנסקי** וחבר־הכנסת **רוני מילוא**, והעמדות ששניהם ייצגו, חזרו והוכיחו את רמתם של פרלמנטרים המגיעים לבניין הכנסת, בזכות שיטת המינוי של המועמדים לכנסת במרכזי המיפלגות. במיקרה זה: מועמדים המציגים את הכנסת במערומיה. על סדר ישיבתה של הוועדה עמדה בעיית הרב מאיר כהנא והוצאתו אל מחוץ לחוק. התיקווה האחת שבאה לידי ביטוי בדיון היתה טמונה בעמדותיו של חבר־הכנסת הצעיר חיים רמון, שהציג תביעה ברורה להגנה על הדמוקרטיה הישראלית מפני תופעות גזעניות נוסח הרב כהנא.

מאחרי המירקע

גורלו של קרפין

אחת ההכרעות הראשונות שיהיה על המנכ"ל החדש לקבל היא בדבר הפיכת מינויו של עורך מבט, **מיכאל קרפין**, למינוי של קבע — או מציאת אדם אחר למילוי התפקיד.

ב־15 במאי עומד לפוג המינוי הזמני, שהעניקו המנכ"ל והיו"ר הקודמים של רשות־השידור לקרפין.

מינויו או אי־מינויו יהיו בבחינת הצהרת־כוונות גלוייה של פורת על אופן ניהולה של הטלוויזיה הישראלית ומחלקת־החדשות שלה בתקופת מנכ"לותו.

סיירת פורת

ער לשבוע שעבר היתה קיימת בבניין כלל, בקומת מינהלת רשות־השידור, סיירת שכונתה „סיירת לפיד".

עם אנשיה נמנו **נקדימון רוגל** ו**ארי אבנר**, ששימשו כיועציו וכבודקיו של **יוסף לפיד** לבעיות השונות של רשות־השידור.

בין השאלות הנשאלות כיום: האם יביא אורי פורת יועצים שהם מאנשי־שלומו? מה יהיה מעמדם של רוגל ואבנר? האם יצורפו ל„סיירת פורת" גם **טוביה סער** ו**יאיר שטרן**?

שאלה נוספת, המנסרת בפרוזדורי רשות־השידור: האם ל„סיירת פורת" יצטרף גם היועץ המישפטי הוותיק של רשות־השידור, **נתן כהן**, או שיתפוס את מקומו פרקליט אחר, שהתמחה בבעיות חוק ותיקשורת?

כך או אחרת, אין ספק שישונו פניה של סיירת המנכ"ל החדש.

ערוץ התורה

מיד עם כניסתו של **מיכה ינון** למישרת יו"ר רשות־השידור החלו האקורדים הדתיים לצרום במיסדרונות רשות־השידור. עוד בתפקידו הקו־דם, כסגן יו"ר הרשות, הטיף ינון לפתיחת רשת־רדיו שתיקרא „קול התורה".

האקט הראשון היה תפילת „מי שבירך" שינון ערך בשבת לעובדי רשות־השידור. את ישיבות הוועד־המנהל פותח ינון בברכה, ואין הוא מסתיר את כוונתו להפיק תוכניות טלוויזיה ורדיו בעלות רוח דתית, או לפחות „רוח מסורת ישראל". הוא פועל להפקתה של תוכנית שתעסוק בעולם היהודי בתפוצות, במגזין בטלוויזיה שידוות, בין השאר, על המתרחש בקיבוץ הדתי, ושאר נגיסות של תוכניות־דת ותוכניות־דת מוסוות, על חשבון מעט זמן־השידור הקיים בערוץ היחידי של הטלוויזיה הישראלית.

ינון יודע גם שמנהל־הטלוויזיה הנוכחי, **טוביה סער**, לא יבלום אותו, שהרי הוא נבחר לתפקידו בזכות קולו של ינון, והוא זקוק לקולו של ינון כדי להתגבר על משוכת אורי פורת, המאיימת עליו, בשל אירגון שדולת ראשי־התיקשורת לבחירתו החוזרת של **יוסף לפיד**.

במיסדרונות רשות־השידור החלו בשבוע האחרון לכנות את הרשות שלוחה חילונית של „ערוץ התורה".

שני רובדים

כיום פועלים ברשות־השידור שני רובדים, למרות תביעות מישרד האוצר מרשות־השידור לצמצם את כוח־האדם.

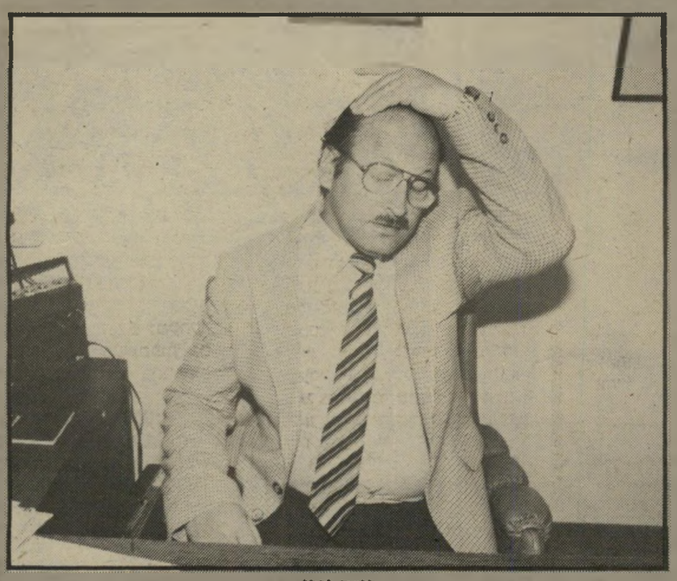
רובדת אחת היא **ירדנה הראל**, מנהלת לישכתו של היו"ר הקודם, הפרופ' **ראובן ירזן**, שהמנכ"ל היוצא, **יוסף לפיד**, העביר אותה במיכרז לתפקיד, כמה ימים לפני עזיבתו את התפקיד.

היו"ר החדש, **מיכה ינון**, הביא עימו מהמפר"ל ראש־לישכה בשם **יצחק ראט**, כעוזר אישי בחוזה־מיוחד (המגדיל את תקציב רשות־השידור). יצחק ראט, מי שהיה ער למינויו עוזר אישי לינון, שימש ככתב יומן המפר"ל הצופה באיזור רמת־גן.

ראט מנהל מגעים עם העיתונאים, סוקרי רשות־השידור, כמו היה הדובר שנבחר במיכרז במרתפי מחלקת־הסרטים־הקנויים של הטל־וויזיה, עם מישדרים חוזרים, וסרט חדש אחד (סופרסטאר).

בשנים רחוקות יותר, ער לסוף עידן **יצחק שימעוני** בהנהלת הטלוויזיה, היה ניסיון מתמיד לרכז יצירה מקורית טלוויזיונית בחגים כחג הפסח, או מופעים פומביים נוסח **שרה'לה שרון**.

חדר למנכ"ל החדש

יו"ר ינון
ניהול או צנזורה?

בשבוע הראשון לכהונתו של **אורי פורת** כמנכ"ל רשות־השידור, החלה להתבהר התמונה, העשויה לאפיין את תקופת מנכ"לותו של פורת.

בעוד שהמנכ"לים הקודמים, **יצחק ליבני** ו**יוסף לפיד**, כמעט שלא הגיעו לבניין הטלוויזיה, ובסיסם היה במינהלת רשות־השידור, התחיל אורי פורת לבלות את רוב זמנו בבניין־הטלוויזיה, תוך קביעה ברורה של נקודת התורפה שבה הוא עומד לעסוק.

כהצהרת־כוונות גלויה הורה פורת למנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, לפנות לו חדר בבניין הטלוויזיה, כדי שיוכל לעקוב אחר מהלך־העניינים מקרוב.

הצדקה לדרישתו של פורת לחדר בבניין־הטלוויזיה יש בעובדה שבמשך תקופת ניהולה של הטלוויזיה בידי טוביה סער העביר סער את ההכרעות השונות לחדר המנכ"ל בבניין כלל, תוך שהוא נמנע מלהכריע ולהחליט במקומות שם היה עליו להחליט. מיגוי של חדר עבור פורת בבניין־הטלוויזיה יקל על התיקשורת בין העובדים לבין המנכ"ל, מצב העשוי לגלות לעוכרים, שאחרי תקופה ארוכה יש לטלוויזיה מנהל־בפועל, ואפילו הוא מנכ"ל רשות־השידור. אך יכול כמובן לקרות משהו חמור הרבה יותר: שהמנכ"ל יהיה צנזור ראשי של הטלוויזיה.

לייצג את רשות־השידור, ובאמצעותו שומר היו"ר החדש את קשריו עם העיתונות המודפסת.

ביעור חמץ

לפי כמה חודשים התפטר מנהל הרשת הראשית של הטלוויזיה הצרפתית בגלל מצלמות אלקטרוניות, שלא הגיעו לאתר־דיווח כולשהו, ומנעו ריווח ענייני מקהל צופי הטלוויזיה הצרפתית.

מינהג זה של התפטרות מתפקיד בשל מחדלים תיקשורתיים אינו מאפיין את מנהל־הטלוויזיה הנוכחי, **טוביה סער**, שבשבוע של שביתות־הצלמים והמהדורות מבט המקוצרות בילה חופשה איי־שם, הרחק מישראל.

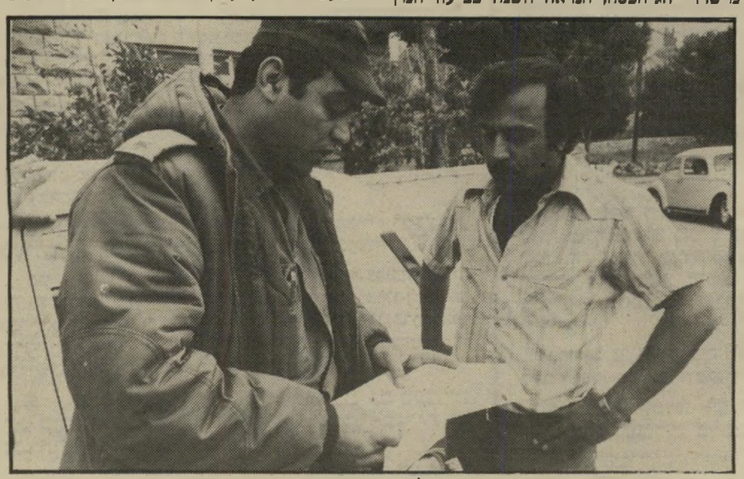
למחדלי התקופה האחרונה מצטרף לוח מישדרי חג־הפסח, הנראה השנה כביעור־חמץ בחג הפסח הנוכחי מילאו טוביה סער ועוזריו את מישבצות־השידור בחומר משעמם לקוי, ובו שאריות של פסטיבל האביב (ראה: צל"ג), שידורים חוזרים וסתם זיבלוני טלוויזיה.

אלא שברשות־השידור נכון לעכשיו, אין מתפטרים על מחדלים. אלא מקבלים טפיחה על השכם.

פסקול

רפיק מתגל"ץ

על אימרתו של המנכ"ל החדש, **אורי פורת**, אודות „טלוויזיה המשדרת בשחור־לבן", הגיב אחד מראשי חטיבת־החדשות: „אני חושש שעכשיו יגיע עידן השלג למסך שלנו!" ●●

עורך חלבי (מימין) בתסקיד
משדה־הקרב לגל"ץ

אחד מוותיקי מחלקת החדשות הוסיף ואמר, ביום כניסתו של פורת לתפקיד: „טוב, יש לו אורכת־זמן לעשות מה שהוא רוצה עד ליום־הבחירות. מעניין איך הוא יתפקד אחרי הבחירות." ●● **רפיק חלבי**, ששירת עד עכשיו כקצין קרבי בצה"ל, הגיע לגיל שבו עליו לרדת מהמצבה הקרבית, ובימים אלה הוא מתחיל שירות־מילואים ראשון בגלי צה"ל.

תוכניות מועדפות

יום שני

ליל פסח

16.4

● **פולקלור: מה נשתנה? (9.00 — מזמר ומדבר עברית).** בתוכנית מופיעות להקת צפון מערב מארוקו, להקה תימנית ממושב גאולים ולהקה מבוכרה. מקהלת האקדמיה למוסיקה בירושלים שרה עיבודים מיוחדים למקהלה של שירי־פסח. משתתפות גם הזמרות מיכל טל ואופירה גלוסקא.

● **סרט קולנוע: מן המירסמת (מדבר אנגלית).** סרט המבוסס על הרומן המפורסם מאת ג'ון או'הרה, שהתמחה בתיעוד חייהם של בני המעמד הבינוני בארצות־הברית. צעיר חוזר מן השירות הצבאי, אך מסרב להשתלב במיפעל של אביו. הוא בז לאביו, בשל יחס האב לאמו. הבן מקים לעצמו עסק עצמאי בניו־יורק, תוך הקרבת חייו הפרטיים למען ההצלחה שבה הוא חפץ בכל מחיר. הסרט הופק בשנת 1960.

בלין וניומן: מן המירסמת
ערב פסח שעה 10.00

יום שלישי

א' פסח

17.4

● **דראמה + מוסיקה: שירת הים (8.00 — מדבר ומזמר עברית).** תוכנית מיוחדת. המשלבת דראמה ומוסיקה, בביצוע ארבע מקהלות והתזמורת הסימפונית ירושלים. עם הסולנים דורו פישר ואופירה גלוסקא. הדראמה מעלה מערכת יחסים בין דייג תימהוני ובין ילד שנקלע לחוף־הים. בשיחותיהם עולות פנטסיות שונות הנוגעות לשירת־הים.

● **סידרה: מישפט דיבה (9.15 — מדבר אנגלית).** פרק שלישי בסידרה, המבוססת על רומן מאת ליאון יוריס. הפרק מתמקד באברהם קיידי, הסופר האמריקאי שחשף בסיפרו את סיפורו של ד"ר קלנו.

יום חמישי

19.4

● **בידור מוסיקאלי: אלגרו (9.30 — מדבר עברית).** חידון מוסיקאלי פומבי. בתוכנית הפעם: סערות מוסיקאליות, ג'ורג' ביזה והא־מרגן, אסטרולוגיה למוסיקה, מזכירות אוטומטיות, שירי הבל, מקור וחיקוי.

● **מותחן: רב מרגלים ריילי (10.20 — מדבר אנגלית).** פרק אחרון בסידרה, תחת הכותרת סוף הדרך. פפיטה, אשתו של ריילי, פועלת לגילוי האמת על היעלמותו של ריילי. ממשלת בריטניה מנסה להציל את ריילי, בעוד הוא עובר ברוסיה חקירות ועינויים קשים, עד שסטאלין מצווה להוציאו להורג.

יום ששי

20.4

● **סרט קולנוע: אן של אלף הימים (9.05 — מדבר אנגלית).** סרט היסטורי על אן בולן, אשתו השניה של המלך האנגלי הנרי השמיני, ועל אלף הימים שבהם מלכה על אנגליה.

בוז'ולד: אן של אלף הימים
יום שישי, שעה 9.05

שבת

21.4

● **בידור: שלושה בדירה אחת (8.30 — מדבר אנגלית).** הפרק על טועמים ומטעמים. שבו הבוס של כריסי שוכר את שירותיו של ג'ק להגשת הכיבוד במיפגש חבר־המנהלים של החברה. הכל מתנהל כשורה, בעזרתן של כריסי וג'נט. עד הרגע שבו מגלה ג'ק כי הבוס חומר את כריסי.

● **תעודה. צ'אלנג' של הכרנו (10.30 — מדבר אנגלית).** פרק שלישי ואחרון בסידרה, שבו מובאים סרטים שצ'פלין עשה להנאתו.

יום ראשון

22.4

● **פולקלור: מערב עד שחר (9.30 — מדבר ומזמר עברית).** תוכנית פולקלור ובידור עם הזמרת עופרה חזה.

● **סרט קולנוע: סופרמן (10.10 — מדבר אנגלית).** הסרט הנודע. בכיכובו של כריסטופר ריב.

יום שני

23.4

● **תעודה: דויד גרין (9.30 — מדבר עברית).** על ארבעה ימים של דויד בן גוריון בסג'רה, סירטו של חיים („כיימול") גיל.

● **מותחן: מטרה (10.20 — מדבר אנגלית).** פרק נוסף בסידרת המותחנים הבריטית.

יום שלישי

24.4

● **סידרה מקורית: קרבים־קרובים (8.02 — מדבר עברית).** פרק נוסף בסידרה שבהפקת הטלוויזיה הלימודית. המוקרנת בטלוויזיה הכללית.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 18.4.84

● **אמנות: אומנות הצילום (6.30 – 3 – 50 דקות – מדבר אנגלית).** השחקן לאונרד נימוי, הזוכר מן הסידרה מסע בין כוכבים, משמש כמארח בסידרה זו, המציגה את סודות אומנות הצילום וההסרטה בסירטי טלוויזיה וקולנוע. כל תוכנית מוקדשת לנושא ספציפי, כאשר בין הנושאים ניתן למצוא אפקטים מיוחדים, שילוב כפילים בתפקידים מסוכנים בסרטים, איפור מיוחד, אנימציה ועוד.

● **הרפתקות: בית־מלון (10.15 – 50 דקות – מדבר אנגלית).** ווהר, דראמה והתרגשות נחשפים במלון האלגנטי ביותר בסן־פרנסיסקו סט גריגורי, שבין אורחיו אנשים מחצרות־מלוכה, מבלי ירחד־דש, אמנים וענקי־התעשיה. הסידרה עוקבת אחרי תגובותיו וחייו של צוות־המלון להתרחשויות השונות בכל פרק. ובעיקר היא עוקבת אחרי בעלת המלון (בט דייויוס), המשלבת עסקים עם גאווה אישית באירוח, וכן אחרי המנהל הכללי, ג'יימס בולינס.

יום חמישי 19.4.84

● **תוכנית לילדים: חידון (6.00 – 30 דקות – מדבר ערבית).** תוכנית של חידונים והיכרויות בין תלמידי בית־ספר עממי, שמשולבים בה ידע, תרבות, מדע ובידור. לזוכים ניתנים פרסים.

● **סידרה קומית: רג'י (9.30 – 25 דקות – מדבר אנגלית).** רג'י פרדר הוא אדם הגון, ממוצע, בן 47, המוצא את עצמו מתמודד בפרנויה בחוסר־ביטחון ובמשברים הנובעים ממתח וחרדה של גיל־העמידה. רג'י מתמודד באופן קבוע עם מתחים תכופים בבית, בחיי היום־יום, וכן בעבודתו, שבה הוא צריך להתמודד עם צעירים ממנו.

יום שישי 20.4.84

● **אנימציה: דון קישוט וסנשו פאנסה (11.00 לפני הצהרים – שני הערוצים – 30 דקות – מדבר ערבית).** סידרת אנימציה מספרת את העלילה הידועה של דון קישוט ומשרתו, אשר הופקה במולדתו של המחבר, ספרד.

● **סידרת־מתח: הפרש (3.40 – שני הערוצים – 50 דקות – מדבר אנגלית).** סידרת־מתח שבמרכזה עומדת מכונית משוכללת מאוד, המסוגלת לחשוב ולפעול באופן עצמאי. בשיתוף פעולה עם אביר אמיץ, המשמש כנהגה, היא מצליחה במילחמה בפושעים ובנוכלים שונים.

● **מישפט: מישפטי הבתר (8.50 – ערוץ 6 – 70 דקות – מדבר אנגלית).** סידרה אנגלית מרתקת, המביאה אל המסך הקטן מישפטים מפורסמים, שהתנהלו באנגליה בשנים האחרונות.

יום שבת 21.4.84

● **מלאכת־יד: (6.15 – ערוץ 3 – 15 דקות – מדבר ערבית).** תוכנית המיועדת לילדים הצעירים. מטרתה להקנות לילדים ידע באירגון מישחקים חינוכיים מחומרים פשוטים, המצויים בכל בית, כגון: קרטון, צמר־גפן, מיספריים, גביעי־לבן ריקים וכו'.

● **סידרה קומית: ג'ניפר ישנה כאן (8.30 – ערוץ 6 – 25 דקות – מדבר אנגלית).** ג'ואי הוא בן 10, ניו־יורקי טפוסי שעבר זה מקרוב להוליווד עם מישפחתו. ביתם החדש היה ביתה של כוכבת נערצת, ג'ניפר פרל. אך צרותיו של ג'ואי מתחילות באמת עם הופעתה של „רוח־הרפאים" של ג'ניפר, המסרבת לעזוב את הבית. ג'ניפר לא רק רוצה לתת לנער עצה, היא רוצה גם ללמד אותו איך ליהנות מהחיים.

יום ראשון 22.4.84

● **תוכנית לילדים: צריף הסיפורים (5.40 — ערוץ 3 — 20 דקות — מדבר ערבית).** תוכנית לילדים עם מוסר־השכל, המשתפת את הצופה הצעיר במה שקורה על המסך. בכל תוכנית מסופר סיפור. הילדים מתבקשים לכתוב חיבור על אותו נושא ולשלוח אותו למערכת. החיבור הטוב ביותר זוכה בפרס.

● **דראמה: נפוליון והאהבה (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** נפוליון בונפרטה, המצביא המפורסם ביותר בהיסטוריה, היה מנוסה באהבה כמו שהיה מנוסה במילחמה. בעוד שפעולותיו הצבאיות והפוליטיות של נפוליון זכו בסיקור נרחב, ידוע הרבה פחות על חייו הפרטיים. חברת תמז האנגלית חושפת חלק מחייו הפרטיים ותשים המרכזיות בחייו — ז'וזפין, דזירה, פאולין וג'ורג'ינה — ומספרת על השפעתן על הקריירה הצבאית והפוליטית שלו, ולמעשה על ההיסטוריה.

יום שני 23.4.84

● **ספורט: ספורט היום (7.15 — ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר צרפתית).** תוכנית המגישה לצופה לקט מאירועי הספורט בשבוע החולף, בצרפת ובעולם.

● **סרט מידע מגזין מדעי (9.20—ערוץ 6 — 10 דקות — מדבר אנגלית).** סרט מדעי אינפורמטיבי, המציג חידושים והמצאות בטכנולוגיה ובמדע.

יום שלישי 24.4.84

● **סידרת אימה: גוונים בחושך (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה אנגלית של שבע דראמות נפרדות, שכל אחת מהן היא מותחן שנוצר בידי טובי התסריטאים בבריטניה. הסידרה עוסקת בתופעות לא טיבעיות, במיקרים פאראנורמליים שמעל לחושים.

דיוקנו של אוהד:

ניצחון זה כמו אורגזמה

כשג'ו קוט קופץ מהמיטה בבוקר, כשהוא מפזז לו שיר בצהלה, ומבצע בצעדי־דיקוד את הפעילויות הקטנות של הבוקר, לצלילי המוסיקה הבוקעת מן הטייפ, זה סימן אחד בלבד: קבוצת הכדורגל, שאותה הוא אוהד, לא רק שניצחה בשבת, אלא גם יושבת גבוה בטבלת הליגה.

באותו יום יודע ג'ו, שהכל ילך לו חלק. מייד הוא עונה בחביבות בטלפון, מגיע לפגישות עיסקיות בזמן, והכל מתנהל אצלו בחיוכים, שביעות־רצון ורוחב־לב בולט.

ג'ו קוט, תל־אביבי גרוש בן 32 ואב לבן, שייך לקבוצת האנשים בעולם שמצב קבוצת־הספורט שאותה הם אוהדים, בונה, או הורס, להם את השבוע, תלוי אילו תוצאות השיגה על המיגרש.

הקבוצה המשפיעה בצורה כה מכרעת על חייו של ג'ו, היא קבוצת הכדורגל של הפועל תל־אביב. אם הקבוצה מנצחת, „יש לי שיגעון של שבוע. הכל הולך חלק מבחינת עסקים, בחורות, מצב־רוח, הכל".

כשהפועל הפסידה בשלושה מישחקים, „היו לי שלושה שבועות חרא." מצב קבוצתו, לדבריו של ג'ו, בונה לו את החיים. סביבה הוא מסדר לו את כל השאר.

ג'ו הוא אחד מרבים, המגיעים למיגרשים כדי לצפות בתחרויות־ספורט. חלק מגיע מסיבות של ספורט טהור, לשמו בלבד. אחרים נושאים סממני־הזדהות חלקית, או שלמה, עם קבוצה מסויימת. יש כאלה שהם אלימים וקיצוניים יותר ולפעמים אפילו מסוכנים. האחרונים הם כאלה שנגעלים על הקבוצה.

רעש בלילה חייו של ג'ו, האוהד־המתופף, מסתובבים סביב קבוצתו. ההימורים וחיי־הלילה. שלוש אה־בותיו אלה מכניסות. לדבריו, את המתח, העניין, הסבבה והכייף לחייו.

החרנגול המיסכן

המונף בידו של ג'ו קוט, האוהד הש־רוף של הפועל תל־אביב, הוא תרנגול־המזל. ג'ו אימץ את הכישוף בעזרת תרנגול ממרוקאי זקן וזאת כדי לשפר את מזלה של קבוצתו: „גם אני צחקתי על זה בהתחלה. אבל, עובדה, זה עוזר." צער בעלי־חיים.

ג'ו הוא דוגמה קלאסית לאוהד נעול. מלבד האלימות הפיסית, ממנה הוא נמנע יש בקוט, את כל האיפיונים האחרים של אוהד מושבע ומסור — עד כדי פאנאטיות. זה כולל, קנאות מוגזמת לקבוצה ובעיקר, למעמדה בטבלה. כל השאר, „מחוץ למיסדרון האדום שאליו אני שייך," הם אויבים פוטנציאליים. ג'ו אינו מתבייש להודות בפה מלא שהוא שונא אותם. השינאה מתמקדת בעיקר ביריבה העירונית — מכבי תל־אביב („השם שלה בלבד מעורר בי צמרמורת").

תרנגולת שיכורה

הדאגה לגורלה של הקבוצה ושחקניה הולידה אצל קוט טקסים וכישופים. האוהד בהיר־השיער אינו מסתפק בהתרגשות, התלהבות, צעקות, קללות („כשצריך"), שהם חלק בלתי־נפרד מהצפייה במישחק. הוא אימץ שיטה להשפיע ולשפר את מזלה של הקבוצה. בבאר־שבע הוא פגש פעם את בוסקילה, מרוקאי זקן, שלימד אותו את סוד תורת־המזל. „תהליך הכישוף של התרנגולת."

„גם אני צחקתי על זה בהתחלה, אבל עובדה שזה עזר," אומר ג'ו, ואינו שוכח לספר כיצד שבתאי לוי, שחקן הפועל, לא הבקיע במשך חמישה מחזורים אף גול, „שמתי לו את התרנגולת, ומאז הוא לא מפסיק להבקיע. „גם לגילי לנדאו, הכוכב של הקבוצה התל־אביבית, רצה ג'ו לעזור, אך גילי, „מחזיק מעצמו אשכנזי" סרב לבקשותיו של ג'ו לעבור את תהליך הכישוף („עזוב מהשטויות, זה תלוי רק בי").

„ומאז ועד היום, מתוך 24 מחזורי מישחק, לא הבקיע גילי ולוא גול אחד."

מוסיף ג'ו: „גילי הוא לבן, לא מאמין ברברים האלה. שבתאי הוא תורכי?"

התרנגולת המביאה לג'ו מזל, היא לא סתם תרנגולת מהלול או מהרחוב. ג'ו נוסע למשחטה שבכרם־התימנים

דוגמה לבן דני, בנו בן ה־12 של ג'ו בן ה־32, נדבק בחיי־דק הכדורגל של אביו ומנסה את כשרונותיו, לשביעות־רצונו המלאה של האב, בקבוצת הנוער של „הפועל תל־אביב".

אלכוהול ומוסיקה

הם תחביביו הנוספים של ג'ו (.ח. כל ביחד זה תישלובת סבבא!") הנהנה מהכינוי .נער השעשועים". לדבריו, הוא אינו בנוי כרגע לחיי מישפחה: .איזו אשה תסכים לחיות איתי, כשאני נוהג לבלות כל לילה מחוץ לבית עד השעות הקטנות?"

ושם קונה תרנגולת. זאת חייבת להיות השביעית בסרט הנע אל השחיטה. הוא צובע אותה בצבע־מאכל (סיני) אדום. אחר־כך הוא נותן לה גם לאכול גרגירי חומוס וכל הטיפול הזה הופך את התרנגולת לאנרגתית, קולנית, מכר־שפת ומביאה את המזל המבוקש.

מתפרנס מהקבוצה

ג'ו ועמיתיו אינם מתייחסים לקבוצת הכדורסל של מכבי תל־אביב כאל משהו המייצג אותנו בזירה האירופית, שניצחונותיה בעבר הפכו מזמן לגאווה לאומית. בעניין זה מתגלה פרצופו האמיתי של האוהד הפאנאטי המושלם: .כשמכבי מפ־סידה, אני שמח. באופן אוטומטי אני שואף שקבוצתי תיקח את מקומה, ואיך תיקח, אם מכבי על הגובה?"

גם כשהוא צופה בטלוויזיה בהת־מודדות של מכבי מול ריאל מאדריד, כל תיקוותיו שמאדריד תנצח.

הדבר הכי חשוב לו, בשבת, אחרי קבוצתו, למרות שהיררדה לליגה השלישית. מעורבותו הכלכלית והמר־ראלית היא שבנתה את הקבוצה מחדש והזניקה אותה בשנתיים האחרונות לצמרת הליגה האנגלית. כיום מדברים על וואטפורד בנשימה אחת עם האלופה ליברפול.

ג'ו אינו מעורב כלכלית בקבוצתו, למרות שהופעתו העיקבית לכל מישחקיה הם תרומתו הקטנה. לעיתים, כשטוב ליבו באופן מיוחד מהניצחון, מזמין האוהד את שחקני הקבוצה ומנהליה לארוחה במיסעדה מפוארת, על חשבונו, כמובן. להיות אוהד שרוף, מושבע ומסור כל־כך, כרוך בהוצאות לא קטנות: .אילו הייתי חי על משכורת, היה לי יותר קשה."

כמו תעלוליו עם תרנגולת־המזל גם פה ג'ו מפתיע: .אני מתפרנס מהפועל," הוא לא חושש להכריז ומשאיר את כולם פעורי־פה: הכיצד?

יש לו שתי אהבות בחיים. כדורגל והימורים. .את הלנצ'יה־ספורט החונה בחוץ עשיתי ממישחק אחד," הוא מגלה וחיוכים רבים נשפכים על פניו, כשהוא נוכח בתדהמה שסביבו.

.אם הקבוצה מנצחת יש לי שיגעון של שבוע — הכל הולך חלק: עסקים, בחורות, מצב־רוח, הכל!"

שקבוצתו ניצחה זה שהיריביה הפסידה: .או הניצחון יותר מתוק."

זאת עובדה שרק אוהדים מסוג ג'ו מחזיקים את קבוצתם מבחינה כלכלית ולעיתים גם מוראלית. כי רק אוהדים משוגעים באמת, הנעולים על הקבוצה, ילכו לראות את שחקניהם גם כשהם בשפל התחתית ושאינם מציגים כדורגל משובח או נלחמים על כתר בצמרת.

הדוגמה הידועה היא סיפורו של הזמר אלטון ג'ון האנגלי שמגיל קטן העריץ את קבוצת עירו וואטפורד שהיתה פעם משהו בכדורגל האנגלי. כשאלטון תפס עוצמה, פירסום וכסף, הוא המשיך לצפות במישחקיה של המישחק עם נתניה עשיתי 8500 דולר מההתערבויות." ובחוב ליבו הוא מוסיף. .תמיד אני נותן תיקו פורי!"

באחרונה לא היו לקבוצתו הרבה ניצחונות וג'ו הפסיד 6500 דולר ועל כך הוא מפרש: .השנה הביאו להפועל מאמן שיש לו רק הגנה בראש. הוא שכח מה זה התקפה."

ביקורת על מצבה המיקצועי של הקבוצה היא חלק ממעורבותם של האוהדים: .להפועל יש חומר שחקנים מצויין. מספיק היה להוציא את צביקה רוזן (המאמן) ולשים את ישין (אוהד) ולא ביקשתי את רוביד (שווייצר) או את שפר (עמנואל) שיעלה את ההרכב הקיים, הם יפרקו כל קבוצה."

.התערבתי על הפיזו שלי תמורת הלנצ'יה ונתתי תיקו פור," (גם אם היתה עתידה התוצאה להיות תיקו הוא היה מפסיד.) זה היה במישחק עם נתניה, ולדבריו היה סיכוי שנתניה תפרק את הפועל במיגרשה הביתי. אך הפועל חזרה עם תוצאה מהממת של 4:1 וג'ו חזר עם מכונית נוספת.

להמר על הטלת מטבע

כך מתנהלים חייו של ג'ו מדי שבת: .בן־ארם שמתערב על מכונית, זה אחד שלא חסר לו כסף. עד מישחק הכדורגל של שבת בשביל ג'ו הוא גם פרנסה. .זה לא מדוייק כי יש בזה מעבר לצד הכספי בלבד, אחרת לא הייתי נותן תיקו פור." ובגילוי־לב הוא מתוודה: .אני מהמר מטיבעי. מהמר על כל דבר שיש לי אפשרות הוגנת ושווה להרוויח. מה זה עושה לי? הכל. מתח, עניין. אני משוגע על זה."

ג'ו נחשב אדם מסודר ומבוסס. עד לפני מיספר שנים התפרנס מתיפוף בלהקה, במועדונים ובחתונות. אחר־כך ניהל במשך כשנתיים את המועדון של מלון קיסר באילת ומאז הוא בעסקים שונים, אבל .את כל הביסוס הזה אני מוכן להמר על הטלת מטבע, או להכפיל או להתחיל מהתחלה: אני סלף־מיירמן. מגיל 14 עשיתי הכל לבד, בכוחות עצמי ובכוחות ההימורים. זה לא נראה לי מסוכן, מכסימום אהיה יותר מבוסס או שאתחיל הכל מחדש."

אלימות וסיכסוכים

לפעמים קורה שתוצאת המישחק נשארת קפואה עד לשניות הסיום, כמו שקרה בדרבי שלפני שנתיים. רק ברקה ה־90 הוכרעה התוצאה לטובת הפועל. .זה היה בשבילי כמו סיום אורגיה עם ברוק שילדס ופיי דאנאוויי. כמו אורגזמה!"

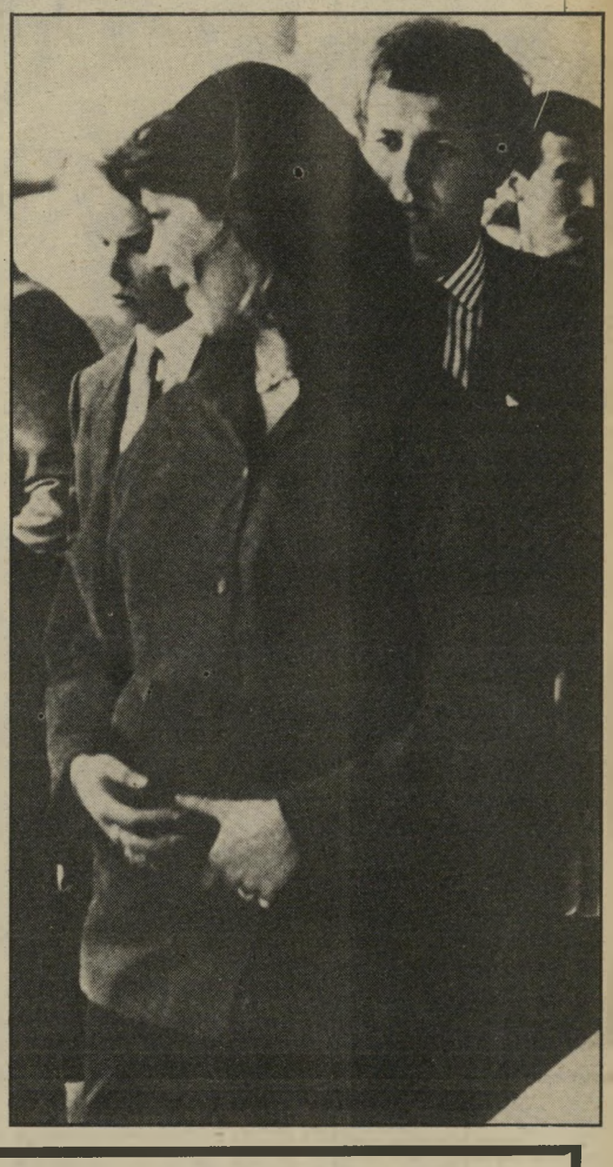
בגיל 20 היה כבר ג'ו אבא לבנו דני, שהיום הוא נער בן 12. תחביבו של האב דבק בבן, המנסה בימים אלה את כישרונותיו בקבוצת הנוער של הפועל

(המשך בעמוד 64)

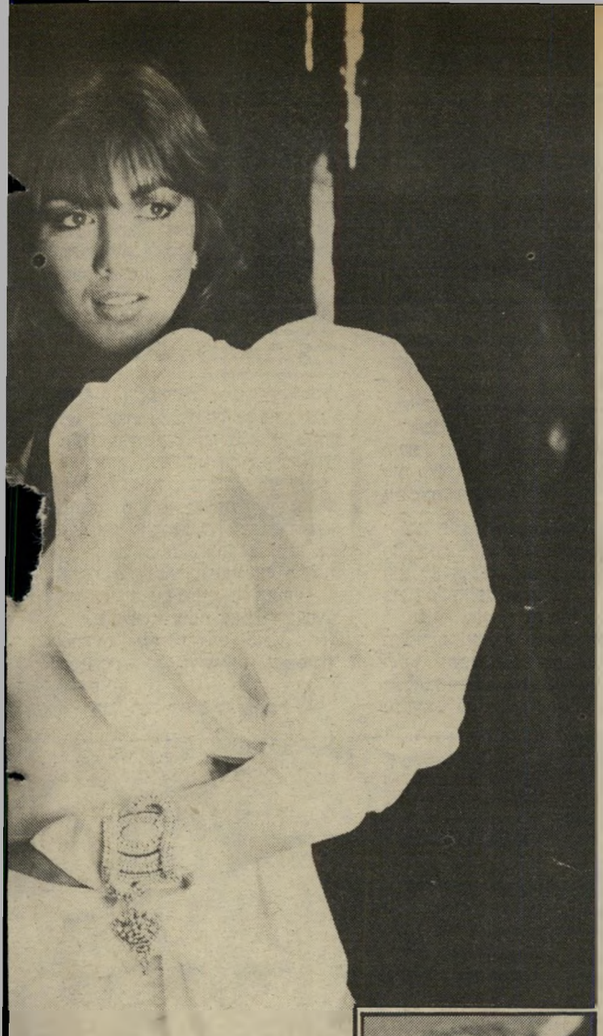
שמח מסתובב ג'ו רק כאשר קבוצתו מנצחת ומי־קומה בטבלה משביע את רצונו.

אנשים בעולם

קארולין ממונאקו:
הריון
בלתי־חוקי

לקרדינלים הזקנים של הוואתיקן, אשר ממילא נאסרה עליהם כל מחשבת חטא, יש כל הזמן שבעולם כדי לדון בסוגיית חוקיות הנישואין של הבת הבכירה לבית **גרימאלדי**, אבל לבת עצמה אין פנאי כלל וכלל. הנסיכה **קארולין**, שניישאה זה מקרוב לאיש־העסקים האיטלקי **סטפאנו קאזירגי**, הצעיר ממנה בשלוש שנים, (היא בת 27 הוא בן 24), אינה יכולה להסתיר עוד את העוברות הפשוטות שהטבע עצמו מגלה אותן: היא מצפה לתינוק וכל השמלות שבחרה לאחרונה, בביקורה בפאריס, מצביעות על כך בבירור. אמנם היא טיילה בשם בית נסיכות מונאקו בכל רחבי העולם, וייצגה את המין היפה ששולט בנסיכות המיניאטורית, אבל אין בכך, כידוע, סגולה למניעת הריון. כל העניין היה טבעי ומובן מאליו, אילולא ה"ה הנסיך **רנייה** אביה, קאתולי מאמין, ואילולא השתייכה מישפחתו לחיק הכנסיה הזאת. אולם הכס הקדוש, כפי שנקבע כבר לפני עידן ועידנים, אינו מוכן להכיר בבעיות הסנטימנטליות של זוגות צעירים, אפילו הם ממישפחות מלכותיות ומסרב בעקשנות להתיר גט וגירושין. מאחר שקארולין היתה נשואה קודם לכן, יש לה היום בעיה: רישמית היא עדיין גברת **זינו**, למרות שנפרדה מן האדון לפני כמה שנים. החוק האזרחי אמנם יקבל באהבה את הצאצא החדש שתביא לעולם בקרוב, אבל אם הקרדינלים לא ישתכנעו גם הם שצריך לבטל את אותו ניסיון אומלל וקצר־מועד שהתנסתה בו, אזי היא עוד עשויה ללדת, לפחות בעיני הכנסיה, ממזר. אוי לבושה שכזאת.

קארלוס סוטומאיור:

הגברת **סוטומאיור** הצעירה, שלמ... ביותר, אינה יורדת מן הכותרות של ... שהתמזל מזלה והיתה לבת לווייתו הקו... כידוע, כוכב הקופה מס' 1 בצרפת. עכ... פיזמונים במיקצב ארץ מולדתה ברזיל ... נראתה גם בישראל, בסרט הגבר, ... מידידותיה מבינה תצוגת אופנה, פוצ... המהוללים. זאת עשתה לאחרונה ב... אלקאר. היא אמנם רווקה, אבל פתחה (איזה רעיון?) וסיימה אותו בלבנה.

3 דורות של צ'רצ'ילים בבונקר אחד ★ ג'ולי אנדריוס חוזרת לבימה ★ ההימנון שטרודו לא הכיר

ראש ממשלת בריטניה **מארגרט תאצ'ר** פתחה חגיגית מחדש, לפני הקהל הרחב, את הבונקר שבו ישב, במילחמת־העולם השנייה, אחד מקודמיה המפורסמים ביותר בתפקיד, סר וינסטון צ'רצ'יל. שלושה דורות של צ'רצ'ילים נכחו בטקס, כולל נינו בן ה־8, ג'ק. מוסיאון המילחמה, שהיה אחראי לשיפוץ 19 החדרים שבתוך הבונקר והפיכתם לאתר־תיירות, מעריך שכ־300 אלף מבקרים עשויים להגיע למקום מדי שנה בשנה. הבונקר נמצא בקירבת מקום לבית הפרלמנט הבריטי וכמעט מתחת למישרדה של תאצ'ר, ברחוב דאונינג 10 ●●●

תושב ירדני עזר באחרונה לפתור בעיה אישית קשה, שבה התלבטה כוכבת העבר של הטלוויזיה האמריקאית, **לוסיל בול**. בראיון לעיתונות, היא התלוננה שגמרה את מלאי החינה המצרית שרכשה בזמנו, כדי להקנות לשערה את הגוון הארמוני משדרים עדיין בקביעות פרקים ישנים של הסידרה הקומית שלה. התייצב זמן קצר אחרי פירסום הראיון בביתה, ובאמתחתו 25 קילוגרם חינה, מן האיכות המשובחת ביותר. „גם קליאופטרה השתמשה בה פעם," אמר ●●● אחרי הפסקה של ארבע שנים עומדת **ג'ולי אנדריוס** לחזור ולהופיע על הבימה. הכוכבת, שזכתה לתהילה דווקא באולם המחזמר, כאשר הופיעה במשך שנים ארוכות כלייזה דוליטל בגבירתי הנאווה, התרכזה בשנים האחרונות בהופעות קולנוע וטלוויזיה בלבד. עתה היא עומדת להופיע בקונצרט, שייערך בעיר הארטפורד ושכל הכנסותיו יהיו קודש להקמת מרכז אמנויות בעיר. למטרה נכבדה כזו, אפילו מרי פופינס אינה יכולה לסרב ●●● ראש ממשלת קנדה, **פייר אליוט טרודו**, כמעט גרם תקרית דיפלומטית בגלל בורותו בענייני מוסיקה. זה היה בטקס קבלת־הפנים לראש ממשלת סין־העממית, **צ'או צ'יאנג**. התיזמורת החלה מנגנת מנגינה כלשהי וטרודו הזמין את אורחו לשבת. זה דווקא התעקש לעמוד וכדי להפשיר את הקרח התיישב טרודו בעצמו ונתן דוגמה לאורח, שחיקה אותו באי־רצון בולט. מה שטרודו לא ידע, הוא שאותה מנגינה אלמונית לא היתה אלא ההימנון הסיני. מיד לאחר מכן, כאשר פתחה התיזמורת בהימנון הקנדי, שאותו למד כבר טרודו לזהות, הוא מיהר לקום על רגליו, והסיני, בנימוסיו המופלאים, לא שמר לו טינה וקם גם הוא. מה חשב בליבו, לא אמר לאיש ●●● במשך יומיים תמימים הסתובב צעיר אלמוני מזוקן בין העיתונאים שסיקרו את פעולות תחנת השידור אנ־בי־סי בלוס אנג'לס והציג את עצמו כאחד עמיתיהם החדשים. רק אחרי יומיים גילה מנהל רשת־השידור כי העיתונאי אינו אלא אשה צעירה ואפילו נאה מאוד בשם **ריבין דאגלס**, שחקנית קולנוע וטלוויזיה, שעומדת להופיע בסרט טלוויזיה של החברה בשם חיי כגבר. כל העיתונאים פערו פה מרוב הפתעה והחלו מייד לשחזר לעצמם מה אמרו ומה עשו בחברת אותו עיתונאי אלמוני ●●● **מרלן דיטריך**, המתגוררת מזה שנים באחד הרובעים המפוארים של פאריס ומרחיקה מעצמה עיתונאים, נהגה בצעירותה להנות מארוחות מיוחדות במינן: כוס שמפניה ולחמניה עם נקניקיה. חבריה למטעמים אלה היו פעם אנשים כמו **ארנסט המינגווי** והאמרגן **מייק טוד**. היום, מספר נכדה, סוכן הצלמים **פיטר ריווה**, היא ממשיכה עדיין לשתות שמפניה, אבל אינה נוגעת עוד בנקניקיות. לא מטעמי ריאטה ולא מטעמי בריאות. פשוט, אין עוד להשיג בפאריס נקניקיות

שון קונרי:
לא רק נשים

מאז חדל להופיע בתפקיד סוכן 007, לפני כתריסר שנים, הצליח **שון קונרי** לבנות לעצמו תדמית של אדם רציני, של שחקן מוכשר בעל קשת מגוונת של אפשרויות. אמנם תהילתו ירדה במקצת, אבל כבודו עלה בהרבה. עתה, כאשר נכנע לשיכנוע הידידותי של חמישה מיליון דולר ושב להיות בונד, מצא את עצמו שוב מסתבך בכל מיני פרפראות ושטויות, שאינן בדיוק לחם חוקו של שחקן רציני. לדוגמה, הוא נבחר ל„גבר השנה" על־ידי איגוד בשם תיאטרוני האסטי פודינגס (הרפרפת הפזיזה) והוזמן לטקס חגיגי כדי לקבל את התואר. ומה הסתבר לו בטקס? שכל המשתתפים בהצגות של הלהקה המוזרה הזאת, שעליה לא שמע קודם לכן, הם גברים המחופשים בביגדי נשים. ואם לא די בכך, שניים מחברי הלהקה התעקשו לכבד את „גבר השנה" שלהם בנשיקה מצלצלת על הלחי. ומה על התדמית?

סידני רום: ארץ חדשה עיסוקים חדשים ותיקוות חדשות לבעל חדש

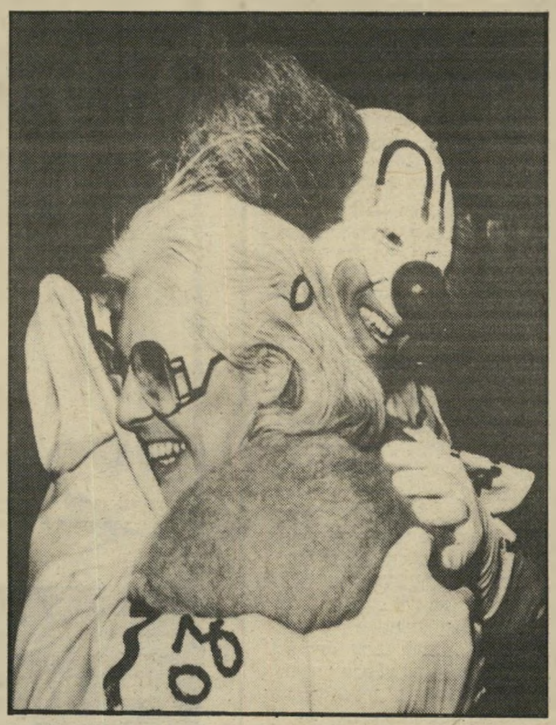
תהילתה של **סידני רום** בקולנוע היתה קיצרת־מועד. סרט אחד של **רומן פולנסקי** בשם מה, שגם הוא לא היה מוצלח במיוחד, ומאז רק סידרה של תפקידים שנשכחו עוד לפני שעלו על המסך. אחר־כך שום דבר. שתיקה ממושכת. כאילו פצתה הארמה פיה ובלעה אותה. עכשיו מסתבר שמאחורי „שום דבר" מס־תתרת אהבה חדשה וקאריירה חדשה. רום פגשה בכוריאוגראף הבלגי **ז'אן־פייר ליאג'**, התאהבה בו עד מעל הראש והחליטה להקריב את הכל למענו. מאחר שהוא חי היום בברלין ומועסק ככוריאוגראף ראשי באופרה שם, עברה גם סידני לברלין. אבל משום שלא רצתה לשבת באפס מעשה שעה שהגבר בחייה עסוק כל־כך, החליטה להציע לטלוויזיה הברלינאית תוכנית של התעמלות אירובית בנוסח התוכניות של **ג'יין פונדה** בארצות־הברית. ההצעה התקבלה, התוכנית כשם בוא נזוז הפכה להיט, וסידני פתחה בזה אחר זה ארבעה אולפנים להתעמלות אירובית, פירסמה ספר הנושא את שם התוכנית שנמכר כבר ביותר מ־150,000 עותקים והקליטה תקליט המשלים את הספר שעבר כבר את חצי המיליון הראשון. תרגומים לשאר השפות האירופיות נמצאים בהכנה בימים אלה. עכשיו חוזרים אליה גם התפקידים הדרמתיים: סרט על מחתרת של יהודי ברלין במילחמה, סידרה קומית לטלוויזיה האיטלקית ותיקווה אחת גדולה באופק: שהכורי־אוגרף שלה ישא אותה לאשה כדת וכדין. הנה, כנראה הוכחה נוספת לכך שהיעלמות נכונה ברגע הנכון והופעה מחדש עם הגבר הנכון עשויות להיות צעד נבון.

...וגמנות בשעות הפנאי

...ת שמה הפרטי הגברי היא בעלת צורה נשית ...יתוני הרכילות הצרפתית. כל זאת משום ...עה של **ז'אן־פול בלמונדו**. בלמונדו הוא, ...ין, בהיותה אישיות מבוקשת, היא מקליטה ...היא מופיעה בסרטים ליד אהובה (לאחרונה ...פקיד של יצאנית) וכמובן, כאשר אחת ...אליה כדי שתמלא את השמלות בחמוקיה ...ה שהתנהלה במועדון־הלילה הפריסאי ...ת תהלוכת הדוגמניות בשימלת כלה שחורה

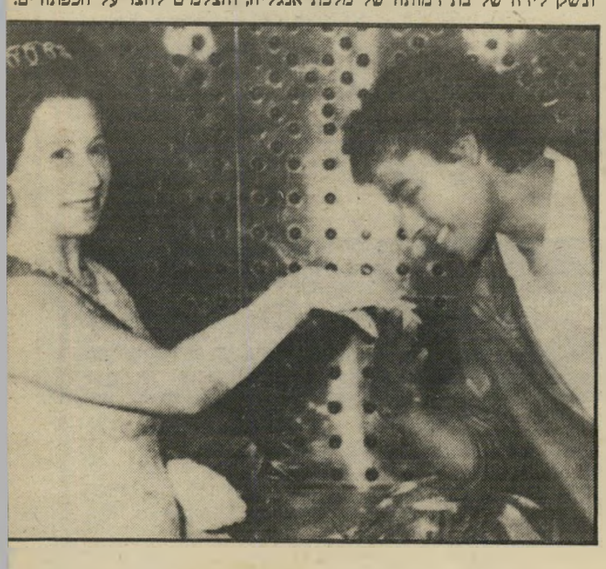

לארי הארמון: עוד ליצן רוצה להיות נשיא

הכל זוכרים איזו מבוכה גרם הקומיקאי הצרפתי **קולוש**, כאשר הכריז על כוונתו להשתתף בבחירות האחרונות לנשיאות בצרפת. הוא לא רק הכריז, אלא אף נגס נתח רציני מקולות המתחרים האחרים. עתה קם לו אח ורע בארצות־הברית, ליצן בשם **לארי הארמון**, שהכריז על כוונתו להגיע לבית הלבן וכבר זוכה לחיבוקים ונשיקות ממעריצות נלהבות.

מייקל ג'קסון ואליזבט השנייה: המלך נושק את ידי המלכה

אין היום איש שיעז לערער את עמדתו של מייקל ג'קסון, כמלך הכל יכול של עולם הפיזמונים הבינלאומי. לא זו בלבד שהוא שבר את כל שיאי מכירת התקליטים וקיבל יותר פרסים מכל זמר אחר עד היום, אלא שהוא עומד להפוך שחקן קולנוע שיגלם את צ'ארלי צ'אפלין על המסך. לא פחות ולא יותר. אשר למלכה אליזבת השנייה, אין כמובן עוררין על מעמדה הרם, מלבד אותם משוגעים לדבר, והם אינם רבים, שרוצים להפוך את אנגליה לרפובליקה. אז מה טבעי יותר מפגישה בין שני מלכים אלה? העיתונות כולה ציפתה לפגישה כזאת בכליון־עיניים, אלא שהשניים עסוקים בינתיים בענייניים רציניים יותר. כדי לנחם את הצלמים הרעבים לסקופים, אירגנה העיר ניצה מיפגש בינלאומי של כפילים מפורסמים, ובמיסגרת אותו המיפגש, ניגש ההעתק של מייקל ג'קסון, קד קידה ונשק לידה של בת דמותה של מלכת אנגליה, והצלמים לחצו על הכפתורים.

(המשך מעמוד 18)

שהתקבלה היא שלא צריך לשרת בצה"ל. כדי למלא חובה אפשר גם לשרת במיסגרות הומניטריות. „אני לא יכול, כערבי שיש ג'ו מעבר לקו קרובי־משפחה, להילחם בערבי שיכול להיות אחי. זה ברור כאילו ביקשו הגרמנים מיהודי אחר לירות באחיו. במילחמת העולם."

סולטאן אומר: „אני מוכן ללחום בכל מדינה שתפלוש למדינת ישראל. אלא אם כן היא מדינה ערבית. אם אמריקה, צרפת או אנגליה ינסו לפלוש לכאן, אלחם בהן. אבל שלא ידרשו ממני ללחום באח שלי."

לסולטאן אל־הוזייל עשרה אחים. ארבעה מתוכם חיים בחו"ל. שניים בארצות־הברית, שניים בגרמניה. מישפחה משכילה: האחד לומד מישפט בינלאומי, האחד בעל תואר דוקטור בפסיכולוגיה, ויש גם עיתונאי המתמחה במיקצועו בגרמניה. אח אחר לומד הנדסה כימית ואחר לומד מדעי־מדינה. הם רואים את עצמם כשגרירים של הבדווים בעולם.

אני אומרת לסולטן: „אתה חי לגמרי לא רע. יש לך בית בן שתי קומות, יש לך מכונית, יש לכם פה ברהט שישה בתי־ספר מטופחים, גנים ציבוריים, חשמל, מים. מה רע?"

„אני לא אומר שחיים רע," הוא עונה. „אבל לא נותנים לנו לחיות כמו שבראש שלנו. שיפסיקו כל הער־ביסטים למיניהם לעשות מאיתנו גרוטאות, מטומטמים. לעשות הון פוליטי על חשבוננו, שלא ימנו עלינו אנשים. יש בינינו אנשים משכילים. צומחת מתוכנו מנהיגות. יש בינינו אנשים המבינים את המודרניזציה כמו כל ישראלי אחר. לא רוצים מועצה ממונה, רוצים לבחור מתוכנו את האנשים. בנותנו הולכות לאוני־ברסיטות והם מתייחסים אלינו כאילו היינו מפגרים."

מה מקום האשה בחברה הבדווית? „בגלל יפי־נפש כמוך הצטייר מעמדה של האשה הבדווית כרע. כל השנים היה לאשה בחברה שלנו מעמד טוב. כל השמרנות הזאת, המוכרת לך, החלה בתקופת התורכים, כאשר הם התחילו לאנוס את נשותינו. אבא שלי והזקנים כיבדו נשים ושמרו עליהן. אין עוד בעולם עם ששומר כך על נשותיו. לא מתוך קנאות, אלא מתוך אהבה."

החברה קובעת. האם גם כיום מאלצים נערה להינשא לגבר שאביה חפץ ביקרו? סולטאן אומר שזה רק באגדות. היום, לדבריו, מי שרוצה בחורה, מבקש אותה מאביה. האב מבקש שבוע כדי לשאול את פי הנערה. אם היא מסכימה — סחתיין. אם לא — אין חתונה.

הוא מספר על אחת מאחיותיו, שהיתה מאורסת במשך שנה. באותה שנה החליטה שהבחור לא בשבילה וביטלה את האירוסין. שום דבר לא קרה.

חיזוק לכך שהנערה הבדווית יודעת כיום לעמוד על שלה מצאנו בפגישה עם נערה אחרת, בת 22, שסיפרה כי אינה נשואה מכיוון שכל החתנים שהוצגו לפניה לא מצאו חן בעיניה. אביה, שעמד לצידה בשעת השיחה, אמר: „מודרנית, מה לעשות?"

שאלתי את סולטאן אם הוא היה רוצה כדי לשמור על כבוד המישפחה. אחרי רגעים ארוכים של מחשבה ענה: „לא יודע. הביני, זה לא הבן־אדם שקובע. זו החברה. אתה לא יכול להתהלך בחברה הבדווית אם כבודך מושפל. זה עניין של מסורת."

סיפרו לנו על נערה בדווית שילדה מחוץ למיסגרת הנישואין והוסתרה על־ידי מישרד־הרווחה. אביה של הנערה אמר שהוא מבטיח לא להרוג אותה אם תחזור לביתה. „אני לא מאמין לו," אומר סולטן.

הגברים הצעירים ברהט מתחתנים בסביבות גיל 30. עד אז הם מסתפקים בידידות יהודיות. יש שגם מתחתנים איתן. דרורה סוויסה פגשה את בעלה עלי אל־עביד בבאר־שבע. כעת היא עוזרת לו לבנות את ביתו ברהט. עלי איש לא צעיר. שכמה שיניים חסרות בפיו. הוא היה נשוי כשפגש בדרורה. כעת חיות שתי נשותיו זו בצד זו בהרמוניה גמורה.

נערי רהט מתאמנים בכדורגל
נשאר רק המיגרש...

בחצר ביתה של דרורה יושבת רחל. גם היא יהודיה הנשואה לבדווי. למטה, בעמק — סיפרו לי — בתוך אוהל מט לנפול חיה יהודיה נוספת עם בדווי.

על תושבותיו היהודיות של רהט אומר ראובן ויסוקר, ראש־המועצה: „שמעתי אבל זה לא מעניין אותי."

אשה זהב! ראובן ויסוקר אינו מעניין גם את דרורה סוויסה. בכלל. עברה היהודי לא מעניין אותה. היא לבושה בשמלה בדווית. ראשה מכוסה בצעיף והיא מסתירה את פניה כדרך הנשים המוסלמיות. היא סירבה לדבר איתנו ורק אחרי שקיבלה הוראה מפורשת מבעלה, הדובר אליה עברית, היא סיפרה: „הכרתי את בעלי לפני שנה. ידעתי שהוא נשוי וזה לא הפריע לי. כשמכירים אחד את השני ולומדים את האופי של הבן־אדם, זה לא חשוב שיש לו עוד אשה. כשהחלטתי ללכת אחריו לרהט, התאסלמתי. אם כבר. אז כבר. המישפחה שלי התנגדה. אחר־כך הבינו שאין להם ברירה והסכימו."

ברהט בתים מפוארים. יש בתים שעל גגם אנטנה מרכזית. יש בתים שמותקנים בהם מיטבחים מודרניים. אצל דרורה סוויסה אין חשמל ולא מים. היא חיה כבדווית לכל דבר. ישנה על הריצפה. כשבחדר השני ישנה צרתה, אשתו הראשונה של בעלה.

איך היא מסתדרת עם האשה השניה? „מצויין. יש לו אשה זהב: בשבילי היא כמו אחות. לא מפריע לי כשהם ביחד. אני לא מקנאה. גם היא לא מקנאה כשהוא איתי."

עלי מחייך בפיו חסר־השיניים, מעיף מבט אוהב ברעייתו הצעירה וזו ממשיכה ומספרת: „עבדתי כפועלת בחברת מכתשים. כל בוקר הייתי פוגשת את עלי. גם הוא עבד שם. התפתחה בינינו אהבה ממבט ראשון. הוא דואג לי וכיבד אותי יותר מכל בחור יהודי. אני מרוצה ברהט. אני

מרגישה שזה המקום שלי וגם ההורים שלו. שבהתחלה התנגדו שהוא יתחתן עם יהודיה, למדו לקבל אותי. אני חיה כמו כל עקרת־בית. קמה בבוקר, עוזרת בעבודות הבית. אין לי עדיין ילדים. אבל הילדים שלו זה כמו הילדים שלי ויותר. ואם את רוצה לדעת, החיים שלי פה מלאים. לא חסר לי לא הקולנוע ולא הבילויים. קולנוע ובילויים לא קונים אושר."

אחר־כך פגשנו את הגר. היא מתגוררת עם בעלה הצעיר ותינוקה בן 20 היום בבית חמה, עלי אבו־שארב, זהו בית־אבן מודרני, שבו מיטבח רחב־ידיים. הגר היתה לבושה במיכנסי ג'ינס ובסוודר אפור. היא סיפרה שעכשיו זה לא מה שהיה פעם. „עכשיו אנחנו לומדות ועובדות. אני עצמי למדתי תשע שנים."

כשהיתה בת 19 שאלו אותה אם תרצה להינשא לבעלה. היא הכירה אותו מילדות. הוא מצא חן בעיניה והיא הסכימה. „אני מעורבת בכל מה שקורה עם הבעל שלי. הוא עובד בגינון והוא משתף אותי בבעיות שלו. יש לי ילד אחד. אם היה אפשר, הייתי מסתפקת בילד אחד. אבל אני יודעת שהמסורת לא תרשה את זה. בכל אופן, אני לא רוצה ילד כל שנה. אני רוצה ללמוד ולהתפתח. גם בעלי מבין את זה. הוא עצמו לא קנה אותי מההורים שלי. בסך הכל קנה לי כמה תכשיטים, טבעות ושרשראות."

שאלתי אותה מה היתה עושה אילו בעלה היה נושא אשה שניה. „אני לא יכולה להגיד לו לא. אבל הייתי מעדיפה שיסתפק בי."

נושא האשה השניה הוא מעין בדיחה פרטית של תושבי רהט. כמעט כולם סיפרו לי שהמציאו פטנט כדי להילחם בחוק הישראלי, האוסר ביגמיה. לפטנט. הם אומרים. קוראים „ירועה בציבור".

חסיין אל־עוברא הקומוניסט. כפי שהוא מכונה ברהט. הוא חבר מועצת־המנהלים, סוכן־ביטוח ובעל חנות רהיטים. הקומוניסט הזה, שהוא אחד מעמודי התווך של חד"ש ברהט, הוא גם אחד האנשים המבוססים ביותר שפגשנו. בביתו מיטבח מודרני אמריקאי BUILT IN וחלונות צרפ־תיים הפונים אל העמק.

אין כבשים. את חסיין אל־עוברא פגשנו בבית־הקפה של רהט כשהוא קורא עיתון ומתווכח בעברית על סיכוייו של שימעון פרס. הוא טוען כי חד"ש זכתה במקום השני בבחירות הקודמות ברהט. אחרים אומרים אחר־כך שהוא מגזים. בסך הכל קיבלו שם 18 קולות. „אני רוצה לגלות לך סוד," הוא אומר, „בבחירות האלה נקבל מקום ראשון."

הוא מדבר. כמו קומוניסט טוב. נגד המועצה המקומית, המנתקת מים לתושבים. הוא גאה מאוד במישפחתו. „יש לנו במישפחה בוגרי תיכון ואוניברסיטה, עובדי קופת־חולים ופקידים." הוא מחשיב את עצמו מודרני מאוד. כבדווי, הוא אומר שלא יכריח את בתו להינשא למי שאינה רוצה בו. „מובן שלא ארשה לה ללכת איתו לסרט. אני לא אשלם מוהר, אבל מי שירצה את הבת שלי, יותר טוב שיהיה לו בית."

הוא מספר על תושבי רהט שיש להם ארבע נשים, כי מבחינה דתית זה מותר. הוא עצמו, כשנשאל אם הוא בעד נישואין לכמה נשים, מהסס ועונה: „זו שאלה קשה. אני כציר לא הייתי רוצה לשאת יותר מאשה, אבל אני לא מוכן לשבור את כבוד הזקנים. כבוד הזקנים זו בעיה רצינית בלהט. יש ויכוחים ולא תמיד מקבלים את עמדתם, ביחוד בכל מה שנוגע לקשר עם המימסד והשילטונות הישראליים. אך כבודם בכל מיקרה נשמר."

אחד הצעירים אומר בזעם: „מזמר־נים את הזקנים לנשיא והם רואים בכך כבוד, וכך משתיקים אותם."

חסיין אל־עוברא, הקומוניסט, מצהיר: „כבוד המישפחה הוא מעל לכל; במיוחד בענייני נשים, וכאן אין פשרות. אתה יכול להיות בוגר אוני־ברסיטה, להיות ראש־ממשלה, מהנדס, רופא, אבל קודם כל לשמור על הכבוד!"

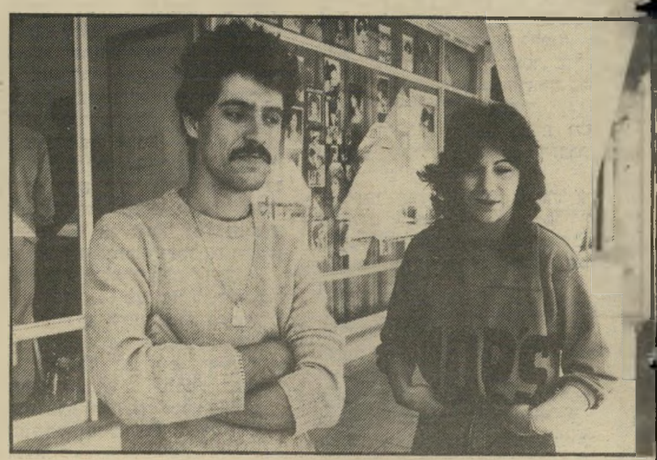
הוא מלא כעס וטינה כלפי המימסד הישראלי. קורא לרהט בשם „מחנה עובדים". רהט, לדבריו, נבנתה כדי לספק ידיים עובדות ליישובי הסביבה. אין בה תעשיה, כדי לא להתחרות בתעשיה של הקיבוצים. מדי בוקר יוצאים אוטובוסים למיפעלים של הסביבה ורהט ריקה מגברים. לסיירת הירוקה הוא קורא בשם הסיירת „השחורה". „זוהי סיירת של שינאה. הם הקימו את הסיירת, כדי לפגוע במסורת שלנו, לפגוע בגאווה שלנו." הוא אומר כי אין אפשרות לקיים את המינהג הבדווי הקדום לשחוט כבש לכבוד אורח, מפני שאין כבשים. אין כבשים מפני שאין שיטחי־מירעה.

„בקיצור ולעניין, חיי האוכלוסייה כאן מדוכאים. אני דורש שוויון־זכויות עם כל תושבי מדינת ישראל. אני ממלא את כל חובותי ומשלם מיסים. אני דורש מועצה נבחרת בבחירות דמו־קרטיות. שיסלקו מכאן את הגזען ראובן ויסוקר, האיש המפורסם בהריסת בתים ערביים. אני, כתושב מדינת ישראל, לא מוכן לשמוע שגרמני יהיה ראש ממשלת־ישראל, אז מביאים לנו אדם שלא השאיר בית ערבי, ודיכא את האוכלוסיה הערבית בנגב. לקחו את אריה בר, שלמרות שהוא לא מתיישר בקו אחד איתי, היה מקובל על כולנו. לקחו בן־אדם שהאמנו בו, שפיתח את רהט, ושמו את ויסוקר שלא מבין דבר וחצי דבר במנטליות הבדווית."

ואיך הולך קומוניזם עם בדווים? חסיין אל־עוברא: „אני מתפלא עליך. מה זה בדווי? בדווי זה ערבי, זה חלק בלתי־נפרד מהערבי הפלסטיני. הערבי האמיתי הוא הבדווי, אז למה שאני לא אהיה קומוניסט, מה זה מפריע?"

הוא קומוניסט כבר 22 שנה. „הייתי קומוניסט ואשאר קומוניסט. סבלתי בגלל הקומוניזם שלי. אסרו עלי להיכנס לשטחים הכבושים, הוציאו את

(המשך בעמוד 55)

ספר וספרית לפני מיספרתם
...הצעיף מקלקל את התיסרוקת...

רק הסכין הטוב ביותר מצוייד במתקן ניקוי עצמי

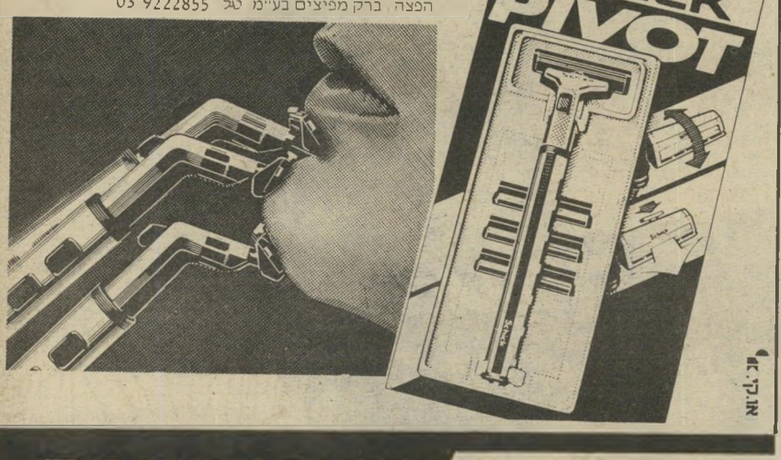

"שיק-פיבוט", הסכינסובב המחליק בשלמות על עור פניך ומגלח אותן מכל זוית, מציע לך עוד יתרון חשוב ובלעדי: **מתקן ניקוי עצמי** לחיצה קלה על הכפתור הלבן מסלקת את כל שיירי הזיפים והקצף מבין הלהבים.

רק להבים נקיים מעניקים לך גילוח מושלם לאורך זמן... אז בוא, עבור ל"שיק-פיבוט".

שיק פיבוט-הסכינסובב
עם מתקן הניקוי העצמי.

יבוא י. רוזנהויז. בע"מ טל 03-621775
הפצה ברק מפיצים בע"מ טל 03-9222855

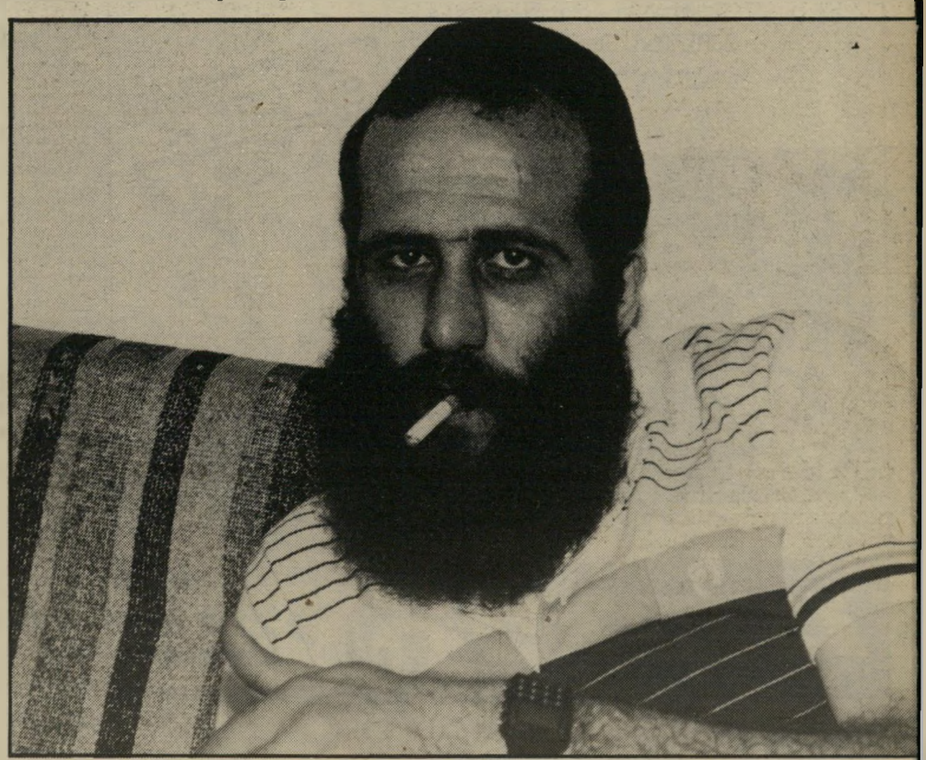
שיק פיבוט

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

הוא זוכה מאשמת רצח. לפני כן שאמו ויתרה עליו. עכשיו הוא רצח

„עשיתי את הכל למען נערותי!" אומר יעקב קטרי על עברו

וכך נראה יעקב קטרי השבוע, אחרי שחזר בתשובה וזוכה

ד שוסטים אורי שטרוזמן, מאיר צבי הכהן וחיים אדר היו תמימי דעים: הם זיכו את יעקב קטרי, שנאשם ברצח הפרוצה רווזה וקנין (העולם הזה 14.3.84).

אב בית־המשפט, השופט אורי שטרוזמן, אמר כי בית־המישפט מאמין שהנאשם לא ביצע את הפשע המיוחס לו, ודחה את הקראת הנימוקים לתאריך ה־10 במאי 1984.

פגשתי את יעקב קטרי (27) בכרם־התימנים, יום אחרי שיחרורו מהכלא. יעקב, מגורל זקן, לבוש בחולצת טריקו ספורטיבית ובמיכנסי ג'ינס וכיפה לראשו. הגבר החסון, בעל המבט התמים והתוהה מעט, אומר לי כי הוא רוצה לספר הכל. הוא רוצה לדבר על העוול שנעשה לו ורוצה לשכוח את 14 החודשים שישב בכלא, על לא עוול בכפו.

שאלתי את יעקב קטרי אם לא רצח את רווזה וקנין. הוא ענה בתרהמה: „אל תראי אותי שאני נראה כזה חזק, יש לי גוף של אריה עם נשמה של ציפור."

איך זה קורה שאדם כמוהו נקלע לנסיבות כאלה ומואשם ברצח אשר לא ביצע?

קטרי מבקש לספר את קורותיו ועל הנסיבות שהביאוהו להתחברות עם קבוצת האנשים שהפילו אותו בפח.

מספר יעקב:

נולדתי בחולון לאב שהיה נהג־משאית. אבי שיחק קלפים באופן קבוע. הוא היה אדם שתלטן, ונהג להכות את חמשת אחיי ואותי. גם את אמי נהג להכות, במיוחד כשהיה מגיע הביתה, שיכור ומופסד במישחקים.

לי היה מובן שהוא רוצה לחנך אותי בדרך כואת, עד לאותו יום שהיכה את אמי, אליה הייתי קשור מאוד. הגנתי על אמי ושאלתי, מדוע הוא מתנהג ככה? אז התנפל עליי והיכה אותי מכות איומות.

אני הייתי אז בבית־הספר העממי, ונהגתי לברוח מבית־הספר ולהסתתר ברחובות. פחדתי לחזור הביתה. ככה זה נמשך שנים.

לאמי היה גידול סרטני בבטן, והיא חששה לעזור ניתוח. היא ראגה שלא יהיה מי שיטפל בנו, הילדים. אמי נפטרה וכעבור כמה חודשים התחתן אבי עם אשה אחרת, שלה היו ארבעה ילדים, ועבר לגור בביתה. הוא השאיר אותנו לבד וטיפל בילדי אשתו.

אני הסתובבתי ברחובות. לא למדתי ולא עבדתי. לא היה לי מה לאכול והתחלתי לגנוב.

הסתובבתי ממקום למקום. התפרצתי לחנויות ולבתים. מכרתי את הרכוש הגנוב וחייתי מהכסף.

נעצרתי בפעם הראשונה כשהייתי בן 15, נשפטתי ונשלחתי למוסד נוה־נוער באור־יהודה. שם, במוסד, לימדו אותנו לייצר נעליים.

אחרי שנה וחצי, כשהשתחררתי מהמוסד, לקח אותי אבי איתו, כדי שאנהג במשאית שהיתה לו. המשאית הובילה מכולות מהנמלים. אני נהגתי ללא רשיון, ואבי ישב לידי. לפעמים שילם לי כמה לירות.

אבי נתן לי לישון במשאית, כי אז כבר לא היה לי בית. באותה תקופה נהגתי לגנוב. הכסף שאבי נתן לא הספיק לי כדי להתקיים.

שוב נעצרתי על־ידי המישטרה בגלל שימוש ברכב ללא רישיון, וגם בגלל כמה התפרצויות.

ישבתי שנה בכלא תל־מונד, משם יצאתי עם „דיפלומה" של מומחה להתפרצויות.

היו שם גנבים ותיקים ומנוסים, שאיתם התחברתי. הם לימדו אותי שיטות יותר חדישות ויותר מתוחכמות.

„פתאום קפצתי מהגדר וברחתי"

ד שתחררתי מהכלא והתגייסתי לצה"ל. התקבלתי לצבא אחרי בדיקות. שרתתי בחיל־האוויר כנהג של ראש מחלקת־ההדרכה של החיל.

כעבור שנה וחצי הכרתי בחורה, שאיתה רציתי להתחתן. ביקשתי מהצבא לשחרר אותי למשך שנה, כדי שאוכל להתחתן ולעבוד.

התקבלתי לעבודה במישרד־הביטחון כנהג־מיכלית. באותה תקופה התנהל נגדי מישפט על גניבת רכב, ורשיוני נשלל ממני.

התחננתי אז לפני השופט, שישאיר לי את הרשיון. ביקשתי שיתן לי קנס או על־תנאי, הסברתי לשופט שהס־תדרתי וכי אני עובד כנהג־משאית. השופט לא השתכנע ופסל את הרשיון שלי. שוב נפלתי לעולם הפשע.

בשנת 1979 נשפטתי לתקופה של 16 חודשים. הייתי בכלא מעשיהו. באחד הערבים, פיתאום נמאס לי לשבת בכלא. קפצתי מהגדר וברחתי. כעבור שבועיים נתפסתי על־ידי המישטרה והוכנסתי לכלא באר־שבע. שם המקום מדכא במיוחד וקשה לברוח ממנו.

אני הייתי נורא עצבני באותה תקופה, בגלל שלילת הרשיון, ולא הייתי מסוגל להתאקלם בכלא. אני יכולתי לעבוד רק בתור נהג־משאית. זה אצלנו מיקצוע מישפחתי, ואפשר לומר שהמיקצוע עובר בתורשה. אצלנו כולם נהגי־משאיות.

כחודש וחצי לאחר שיחרורי מכלא באר־שבע שוב נשפטתי ונשלחתי ל־15 חודשי־מאסר, שאותם העברתי בכלא־דמון.

בתקופה של החודש וחצי, שהייתי חופשי, השתוללתי וגנבתי בלי סוף. ביזבזתי את הכסף על בחורות ובילויים. אהבתי לבלות בדיסקוטקים, גרתי בבתי־מלון והבאתי לשם את הבחורות.

לבחורות הייתי קונה מתנות יקרות מזהב. לאחת אפילו קניתי יהלום. את הסחורה שהייתי גונב מכרתי, ובכסף שקיבלתי בתמורה קניתי את המתנות — תמיד עם קבלה ואחריות.

את הקבלות נהגתי לשמור אצלי בכיס, והייתי מראה לבחורה, שלא תחשוב חס וחלילה שמשהו לא כשר במתנה שקניתי.

אני טיפוס שמתאהב מהר. הת־אהבתי הרבה פעמים. אני רציתי להת־חתן ולהקים מישפחה, אבל הבחורות שלהן הצעתי נישואין — והיו הרבה בחורות כאלה — לא רצו להתחתן איתי. הן רצו לבלות בדיסקוטקים וללכת לטיולים.

לא פגשתי אף בחורה רצינית שבנויה להקים מישפחה.

באותה פעם תפסה אותי המישטרה כשהתפרצתי לסופרמרקט בשכון ב־בלי. הייתי לבד, כמו תמיד. אני עבדתי רק לבד.

הצלחתי לחמוק מהנקודות האלק־טרוניות שמחוברות מהסופרמרקט ישר לניידות המישטרה. העמסתי את הסחורה, שהיתה מלאי של סיגריות תוצרת־חוץ ומשקאות חריפים, גם כן תוצרת־חוץ.

בדרכי החוצה (עשיתי כמה נגלות), קלטה אותי עין חשמלית שבמערכת. המישטרה הגיעה כעבור כמה דקות ותפסה אותי בשעת מעשה, כלומר, כשאני מעמיס את הסחורה על הרכב שלי. בקיצור, נתפסתי על חם.

„תלמידות ניצלו אותי"

ב כלא־דמון עבדתי בבית־דפוס. רציתי ללמוד אך משום־מה הפריעו לי ולא איפשרו לי ללמוד.

כששוחררתי מאותו מאסר, ציידו אותי בפתק עבור מישרד־הרווחה, כדי שאוכל לקבל דירה מהעירייה.

לא היתה לי תעודת־זהות ולא כתובת מגורים קבועה. הסברתי בעירייה שאני תושב־חולון.

משכו אותי תקופה ארוכה, עד שהוחלט להשתתף איתי בשכירות חודשית, לא הסכמתי. לא רציתי לעבור ממקום למקום. רציתי בית משלי, וזאת הסברתי להם.

נמאס לי מהסחבת, וכתבתי לנשיא המדינה, יצחק נבון. סיפרתי לו את הצרות שלי. שוב הבטיחו לעזור, ודבר לא נעשה.

כל־כך נמאס לי, עד שהעדפתי לחזור לבית־הסוהר, שם היתה לי מיטה, אוכל, טלוויזיה ותנאים פחות־או־יותר טובים לחיות.

באותה תקופה קיבלתי ירושה מאמי ז"ל. זה היה סכום כסף שהספיק בדיוק לקנית המכונית שלי, מדגם דודג' קורונט. נהגתי לישון באוטו. התפרנסתי מגניבות מזדמנות.

עשיתי אז הרבה כסף, אבל הכל היה מתבזבז על הנערות שאהבתי. הן היו בדרך־כלל תלמידות־תיכון בנות 17—18 מצפון תל־אביב. הן נראו לי הגונות ותמימות.

כל הנערות האלה ניצלו את הטוב שבי ואת העובדה שאהבתי לחלק מתנות ביד רחבה.

נודע לי, שהמישטרה מחפשת אותי וכי אני מבוקש על ידם. נסעתי באוטו שלי לאשדוד, לבחור בשם ג'וג'ו עוגן, שאותו הכרתי, כאשר ביקרתי את אחיו, פטריק, שישב איתי בכלא באר־שבע. ג'וג'ו עוגן התגורר בבית אמו באשדוד, יחד עם בחורה בשם שרה שטיינר, שעבדה בזנות בכביש פלמחים.

יחד איתם בדירה היתה עוד פרוצה, בשם נורית רובקין, שהסתבכה באותה תקופה עם הסרסור שלה, ערבי מעזה בשם נאפז גינדי. הוא היכה אותה והיא הסתלקה ממנו לג'וג'ו עוגן.

אמרתי לג'וג'ו אחרי כמה ימים שאני לא רוצה להישאר אצלו, כי אני מבוקש על־ידי המישטרה, וכי הבית שלו מוכר למישטרה. שאלתי אותו אם יש לו מקום אחר לקחת אותי אליו.

רציתי להסתתר מהמישטרה. לא היה בראש שלי להיכנס שוב לכלא. ג'וג'ו הבטיח שיסדר לי מקום מתאים אצל בחורה בשם רווזה וקנין. למחרת נסענו לכביש פלמחים, שם עברו שתי הפרוצות נורית ושרה, וג'וג'ו אמר לי שהוא הולך לרגע לדבר עם רווזה. רווזה אמרה לג'וג'ו שתתן לו תשובה כעבור יומיים. במשך הנסיעה סיפרה נורית חבקין שיש בחורה בשם שרה אמין, שנמצאת בבית החולים אסף הרופא. אחרי שילדה תינוק לא מזמן. נורית אמרה שזו בחורה טובה, שרוצה

הכיר באבהות על ילד לא לו. הילד נלקח לאימוץ אחרי

תובע את הילד לעצמו — כדי לחנכו באורח דתי קיצוני

בלי רוצח

להתחתן, ובינתיים מחפשת אב חוקי לילד שנולד לה, אחרי שהאב האמיתי של הילד לא מעוניין להכיר בתינוק ובה.

נורית המשיכה ואמרה, שאם אותה שרה אמין לא תמצא אדם להתחתן איתו, יקחו לה את הילד וימסרו אותו לאימוץ, ואז אותה שרה אמין עלולה להידרדר לזנות.

הסכמתי לראות את שרה, כדי לשמוע מפיה מה בדיוק קורה. ג'וג'ו עוגן, נורית חבקין ואני נסענו לבית החולים אסף הרופא. הם הסבירו לה מי אני, והיא אמרה לי תיכף שהיא מסכימה להתחתן איתי, כדי שיהיה אבא חוקי לילד.

שרה אמין מצאה חן בעיניי מהרגע הראשון. היא נראתה לי בחורה מיסתורית, ועניין אותי למה מישפחתה לא מכירה בה.

האם שרה אמין, היא שמסרה שתי גירסות מפלילות, שבגללן הועמד יעקב קטרי לדין.

"הם הגעילו אותי!"

מרוב סקרנות נסעתי לבית הורית, שהם קראים, במושב מצליח שליד רמלה. הצגתי את עצמי לפני ההורים, ואמרתי שאני האיש שעומד להתחתן עם שרה, ושאני מעוניין שיחדשו את הקשרים איתה.

נסעתי גם לבית סבה וסבתה בכפר־סבא, ושוחחתי איתם.

סיפרתי לשרה על הביקור אצל קרוביה, והיא התנפלה עליי ואמרה שזה היה מיותר, כי היא לא רוצה כל קשר איתם. היא כיום בת 18½, ועזבה את ביתה בגיל צעיר והתגלגלה ממקום למקום.

חיכיתי ששרה תוכל לעזוב את בית־החולים. לתינוק היתה צהבת ולשרה לא היה לאן ללכת.

היא סיפרה לי כי אביו של התינוק נרקומן, שאינו רוצה בתינוק וגם בה אינו רוצה.

התייחסתי לכל הפרטים האלה. אני הצהרתי ברבנות ובבית־החולים שאני אבי הילד ואף קראתי לו בשם יוסף, על שם אבי, שנפטר בינתיים.

עברנו לגור בשכונת שפירא, בבית של נורית חבקין. עם שרה לא קיימתי יחסי־מין, מפני שהיתה אחרי לידה. אני הבנתי שעם הזמן נחיה כמו כל זוג אחר.

האווירה בביתה של נורית לא היתה לרוחי. גרו שם גם נאפז גינדי, שרה שטיינר וג'וג'ו עוגן.

רציתי להוציא את שרה משם, ואמרתי לה זאת. היא אמרה שהיא רוצה להשאר, כי הם עזרו לה בחיים.

שרה אמין ביקשה שאסיע את חברותיה הפרוצות למקום עבודתן בכביש פלמחים. בכניסה לכפר־גבירול. אני נהגתי לנסוע עם הזונות ועם ג'וג'ו עוגן. תמיד הורדתי אותן במקום העבודה, והמשכתי לדרכי.

העולם של הזנות היה זר לי. מעולם לא התחברתי עם אנשים כאלו, ובחיי לא היו לי קשרים עם פרוצות. תמיד היו לי ידידות צעירות בנות 17—18, ולמעשה אפשר לומר שהטיפוסים האלו הגעילו אותי. אני די ילדותי, ולא מסוגל ליצור קשר עם אשה מבוגרת. נשארתי בבית הזה רק בגלל שרה, שאותה אהבתי, והתינוק שאליו נקשרתי וראיתי בו את בני. קניתי לתינוק כל מה ששרה ביקשה ממני.

בתאריך ה־31 בינואר 1983 היתה שרה אמין אמורה להיות בבית־המישפט לנוער בקשר לילד.

אני לא רציתי לקחת אותה לשם. פחדתי שיקחו לה את הילד. לקחתי אותה באוטו, יחד עם נאפז גינדי, ואמרתי לה שניסע קודם לקנות לילד חיתולים.

בדרך ראתה שרה שאנחנו נוסעים למקום אחר, ואני הסברתי לה שאני רוצה ללמד אותה לנהוג באוטו.

נסענו לקרובי־מישפחה, כדי להזמין לטקס ברית־המילה, שאמור היה להערך לילד למחרת. יום קודם הייתי אצל אחי בכרם־התימנים וביקשתי ממנו כסף עבור הברית. אחי, שידע שהתינוק לא שלי, אמר שיחדל לדבר איתי בגלל זאת.

הייתי גם בבית אחותי ברחובות. יצאנו מבית אחותי בין 2 וחצי ל־3, לכיוון כביש פלמחים. לפני הכניסה לפרדס, כחמישה מטר, עקפה אותי מכונית סובארו השייכת לקצין בצה"ל.

בפרדס אמר לי נאפז גינדי: „יש בחורה שוכבת בכניסה לפרדס" בלמתי את האוטו ונסעתי אחורה, כמטר וחצי, ואז ראיתי בחורה שוכבת.

קפצתי מהאוטו והלכתי לכיוון הבחורה ששכבה. זיהיתי שזוהי רוזה וקנין. צעקתי: „רוזה, רוזה!" לא היתה שום תגובה. ראיתי את הסובארו מאחורי.

ניגשתי לחלונו של הקצין ואמרתי לו, כי בחורה שוכבת בפרדס ואי־אפשר להשאיר אותה ככה, וצריך לקחת אותה לבית־חולים.

הקצין הסתכל על הבחורה כחצי דקה, פנה אלי ואמר לי, שאסור לגעת בה כי היא מתה.

ביקשתי ממנו שיצלצל למישטרה. כי לי יש סידורים של ברית־מילה של הילד שלי. למעשה, לא רציתי להשאר במקום, כי הייתי מבוקש על־ידי המישטרה.

נסעתי משם. שרה אמרה לי בדרך, כי הקצין רשם את מיספר האוטו שלי. ביקשתי מנאפז גינדי לרשום את המיספר של הקצין. נאפז לא הספיק, ואני רדפתי אחרי הקצין עד לתחנת־הדלק.

נסעתי הביתה. בדרך אספתי את שרה שטיינר ממקום עבודתה בכביש פלמחים. עוד בחורות עלו לאוטו.

בבית ספרנו לשרה ולנורית ולג'וג'ו מה שראינו. כעבור שלושה ימים נעצרתי על־ידי המישטרה. סיפרתי בדיוק מה שקרה. נאפז גינדי, שהיה גם כן עצור סיפר אותו דבר.

"אין לי אף אחד אחר"

שרה אמין מסרה עדות ארבעה ימים אחרי שנעצרתי. היא סיפרה שנעלתי נעלי אדידס, ומסרה עדות זהה לעדותי.

היא סיפרה לשוטרים שלא נוח לה להיות איתי וכי לא נוח לה שחתמתי על הילד. היא אמרה להם שהיא לא אוהבת אותי, ושהיא רוצה לחיות עם הילד אצל האבא שלו.

זה היה הדבר שגרם למישטרה לפברק כל מיני עדויות שבאו יותר מאוחר, ואשר הפלילו אותי.

באותן עדויות מסרה שרה שעצרתי את האוטו במרחק של 30 מטרים מהכביש, ושנכנסתי יחד עם רוזה וקנין לפרדס. נאפז גינדי אמר, שעצרתי 80 מטרים מהכביש.

בעדות נוספת סיפרה שרה אמין שהיא ראתה בחורה עומדת ליד הכביש. אחרי זה סיפרה שראתה בחורה עומדת בפתח הכניסה לפרדס, בצד שמאל, במרחק של 15—20 מטרים.

חקרו אותי שעות ארוכות, כשאני צועק שאני חף מפשע. המישטרה לא רצתה לשמוע.

באחד השלבים של החקירה אמר לי מפקח שלום ישראל: „יעקב, בינינו

הנדצחת רוזה וקנין שעבדה בזנות בכביש פלמחים. חבריו של קטרי ביקשוה להלין אותו בביתה וכך הכיר אותו יעקב קטרי.

בבית־המישפט טען כי לא דיבר עם רוזה מעולם. קטרי גילה את גופתה של רוזה וקנין כשעבר עם שרה אמין ונאפז גינדי במכוניתו ליד הפרדס.

הנעליים

הגשש ראה עק־בות נעליים אח־רות, ובכל זאת הועמד קטרי לדין.

לבין עצמנו, אתה היית במקום. אין לי אף אחד אחר. את מי אתה רוצה שאביא לבית־המישפט, אם לא אותך?"

רס"ר אברהם רווח, במשך כל שלבי החקירה, צעק עלי: „אתה הרוצח!"

הייתי אז עצור בבית־המעצר ברחוב. לא החזקתי מעמד. מצאתי בתא־המעצר שפופרת של שמפו נגד כינים, שעליה היה מודפס רעל – לשימוש חיצוני בלבד. רוקנתי את השפופרת ובלעתי את תוכנה. רציתי למות.

הייתי מחוסר הכרה במשך יומיים. סחבו אותי לבית־החולים ככול באזיקים בידיים וברגליים.

החזירו אותי לכלא מטושטש לגמרי.

היה קשה להשלים עם המציאות. הבנתי שתפרו לי תיק. הכל היה מפוברק, למשל, עדותו של הגשש המישטרתי שטען בעדות הראשונה שלו כי הוא רואה כניסה של נעליים שנכנסות לתוך הפרדס עד לפני בלימת צמיגים של מכונית, וכי אינו רואה שום עקבה זהה לאותה עקבה, שראה נכנסת, בכיוון הזה. לכן צילם את העקבה ואת הצמיגים של אותו הרכב.

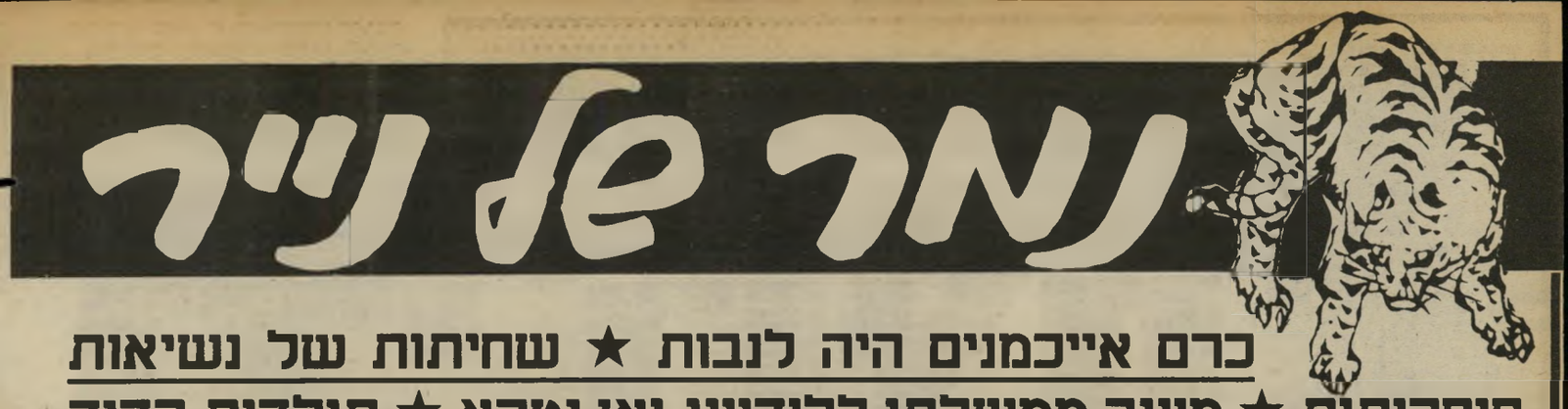
אחרי ששרה אמין ונאפז גינדי שינו את עדותם, ואמרו שנכנסתי ויצאתי מהפרדס, פיתאום אחרי 17 ימים, אותם נעלים שנכנסו ובעדות הראשונה לא יצאו מהפרדס — יצאו לפתע בעדותו השניה של הגשש! דבר זה מראה עד כמה שהגשש ניסה להתאים עצמו לעדויות של שרה ונאפז, שהפלילו אותי.

עימות בבית־קפה

אותן נעליים, שעקבותיהן נראו, היו במיספר יותר גדול משלי, ולא היו נעלי אדידס, כמו שאני נעלתי (גם לפי עדותה של שרה אמין).

הואשמתי ברצח לפני השופט אורי שטרוזמן ונשלחתי לבית־המעצר ברמלה.

(המשך בעמוד 64)

נמר של עיר

כרם אייכמנים היה לנבות ★ שחיתות של נשיאות סיפרותית ★ מענק ממשלתי ללודוויג ואן נטרא ★ תולדות הדוד סם ★ המשורר מסיבוב כפר־סבא ★ הצייר מתל־אביב הקטנה

היסטוריה

ארצות־הברית

מרבית המו"לים בישראל מתמקדים בשנים האחרונות בעשיית רווחים מהירים ובהולים, תוך כדי הזנחת עיסוקי־העומק של ענף המו"לות.

התוצאה: מיעוט פירסומים העוסקים בהיסטוריה של עמים ואומות.

הוצאת זמורה ביתן החלה לטפח באחרונה

וושינגטון (משמאל) וממשלתו
מיסמך מרתק

סידרה של ספרי היסטוריה, כאשר הבולט שבהם הוא ספרו של **דייוויד תומסון** אירופה מאז נפוליון.

בימים אלה ראה־אור בהוצאה זו ספר־היסטוריה חדש, בשני כרכים, תחת הכותרת ההיסטוריה של ארצות־הברית, שמחבריו הם **סמיואל אליוט מוריסון, הנרי סטיל קומאנג'ר וויליאם אי לכטנברג***.

שני כרכי ספר זה הינם המיסמך המרהיב ביותר שראה־אור עד עצם היום הזה על תולדות ארצות־הברית. זהו ספר העורך חתכי אורך ורוחב של תולדות ארצות־הברית, דרך הסוציולוגיה, התרבות, העימותים, הולדת האומה האמריקאית, ייחודה הדמוקרטי, יסודותיה וריקעה.

תולדות ארצות־הברית מובאים כאן בסיוע תמונות ותצלומים מרהיבים, מראשיתה של אומה זו, מעידן התרבות האינדיאנית, דרך יסודותיה הראשונים, וירג'יניה, מושבות־הבעלות של **הולנד בולטימור**, יסוד הקווקיינות, ניו־יורק, ראשית התסיסה נגד המלכות, תשתית ראשית התעשיה והמיסחר — ויציקת ערכיה הבסיסים של אומת־העל האמריקאית.

בפרקים הבאים יש תיאור המהלכים שקדמו למהפכה, המאבק במיסוי הבריטי, הכרות העצמאות והקמת השילטון המורד של ג'ורג' וושינגטון וחבריו והמאבקים הצבאיים שביססו את העצמאות.

נוחברי הספר פורשים יריעה נרחבת על ימי הראשית של הרפובליקה, דרך ועידת פילדלפיה ויציקת החוקה הפדראלית, אל אירגונו יוצא־הדופן של המימשל האמריקאי, זכויות האזרח, לידתן של המיפלגות ואל הדמוקרטיה הג'פרסונית. ותלאה: המילחמה השניה עם בריטניה הגדולה (1809־1815), הקמת שיטת הבנקאות הפדראלית, היווצרות שני איזורי ההשפעה השילטוניים, והמאבקים המוליכים למילחמת האזרחים, על מיבחניה. ובעיקבות המילחמה: מהלכי שיקומה של הארץ, ראשית המהפיכה הכלכלית, תיעושה של ארצות־הברית, ראשית המאבק ב„ברונים השודדים", בטראסטים ובמונופולים.

הספר ממשיך ומתאר את המהלכים שהביאו להפיכת ארצות־הברית לאידיאל של תנועת הגירה עולמית, תוך מחיקתו של הספר, והופעת הרכבת ההופכת לסמל של תהליכי־הפיתוח האמריקאיים.

הברך השני נפתח במאבקו של החקלאי, שכתוצאה ממנו הפכה החקלאות האמריקאית את ארצות־הברית לאסם המזון של העולם. לא נפקד תיאור חיי־הרוח האמריקאיים במאה שעברה, על ייחודם, תיאור המהלכים שהפכו מדינה גדולה זו למעצמה עולמית ותיאור המשברים הכלכליים הגדולים שבין שתי מילחמות העולם, שמהם נחלצה ארצות־הברית בשיטה הכלכלית של הניו־דיל וקואליציית רוזוולט, שהפכה לדגם־האב של ערכי הפוליטיקה הפרגמטית בארצות־הברית.

בפרקים האחרונים מובא החלק האחרון (בינתיים) של ההיסטוריה האמריקאית, דרך מילחמת העולם השניה והפיכת ארצות־הברית למעצמת־העל, מנהיגת המילחמה־הקרה בין הגושים, החלום של **ג'ון פ. קנדי**, הטרגדיה של מילחמת וייט־נאם ועד למלודראמה הניקסונית.

לסיכום, שני כרכי ההיסטוריה של ארצות־הברית הם מיסמך מרתק של תולדות הדוד סם, על העוצמות והחולשות של מדינת ענק זו, תוך ליווי של תצלומים נדירים. ספר מומלץ ביותר.

מקור

עונת האביונים

אמנון נבות (שם אמיתי) נוהג בסיפורת הישראלית כתלמיד הלא־מוכשר של מורים בעלי כישרון מוגבל. קודם לכניסתו לאכסדרת הסיפורת עקב אחרי כללי־המישחק שלה, והגיע למסקנה שקודם לפירסום־בתולים סיפרותי עליו לבצר מעמדו כמבקר־סיפרותי, כדי לקנות לעצמו עמדת־כוח לשם קידומו בשלבים המאוחרים...

כך החל נבות („היזרעאלי" — בפי מקורביו) לפרסם רצנזיות שטוחות וריקניות, שבמהלכן קטל את **יצחק בן־נר**, את **עמוס קינן** ואת **עמוס עוז**, כינה אותם נטולי כישרון ספרותי והתפלמס עם הערכיות הבסיסית של כתיבתם.

למרות הפטנט הבדוק הזה, של פריצה לחיים הספרותיים ברוח־סערה וקטילת דור הסופרים הקודם, איש לא הניד עפעף למקרא הרצנזיות של נבות. מיתקפותיו האלימות עוררו גיחוך על שפתי מותקפיו, ששאלו: „מיהו נבות?"

הפרק השני בתולדותיו היה כתיבת רומן. בלהט מתנשא מסר נבות את כתב־היד לידי הוצאת סיפריית פועלים. כעבור זמן קצר הוחזר כתב־היד לידיו, עם ההערה הנימוסית של „אין באפשרותנו לפרסם סיפרך..."

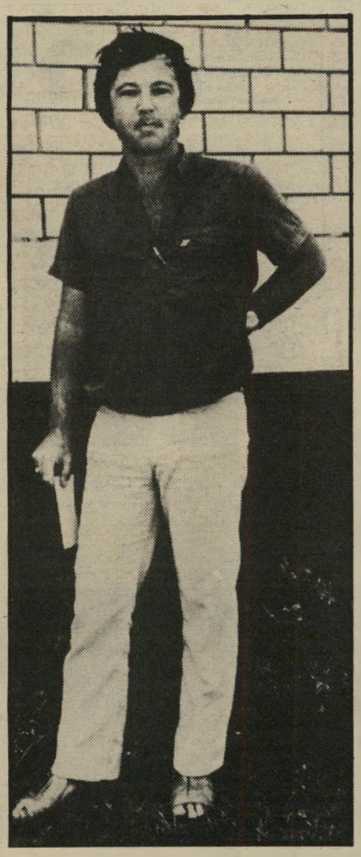
אלא שנבות הוכיח תושיה סיפרותית רבה, וניגש עם כתב־היד להוצאת כתר, שבה הוחלף עורך־סידרה מיקצועי בעורך לא־מיקצועי, שהתרגש לעצם המחשבה שנתגלגלה לו הזכות לפרסם רומן של המבקר הוותיק.

כתב־היד הזה ראה אור תחת הכותרת עונת המלכים – או הכשל של הסוסים*.

רומן זה ראוי לתואר: הרומן הפחות מבטיח של הסיפורת הישראלית בשנות השמונים, וגם הגרוע ברומנים שנדפסו בשנים האחרונות.

עונת המלכים הוא מזיגה מוזרה, של מילחמות־ילדים בלתי־אמינות בשיכון ותיקי ההסתדרות בבני־ברק, ביחד עם התפעמות מדמויות שני הארולפים, **היטלר ואייכמן**, תוך חוסר־רגישות והתגרות בשארית ניצולי־השואה החיים בארץ.

את הסאגה הפאשיסטית שלו מתחיל נבות כבר בעמוד הראשון של ספירו: **לסגן המלך לא היו פסקות עוד בטרם עינה הספק את המלך: היטלר ברח מגרמניה והוא בכלל יושב במקום שבו לא עזלה על הדעת לחפשו: בבני־ברק.**

סופר נבות
אושוויץ סיפרותי

ברחוב מרדכי אנילביץ מספר 34... — — איזו אטימות, כבר בעמוד הפתיחה!

הרהורים בשבחי שני הארולפים שזורים בעמודי הספר בהזיות מיניות, זיווג כזה נהוג לכנות בעגה הסיפרותית־ישראלית בשם שבת־אות, קרי: דבקות בנוסח הכתיבה הנוסטאלגי של **יעקב שבתאי** המנוח. אולם לשון הכתיבה של נבות, בהשוואה למורו ורבו שבתאי, מזכירה לשון של אנאלפבית ליד מילון.

דוגמה של שבתאות אנאלפבית: **„והפרש המלכותי, כאילו לא הוא הוכה אלא החמור, צעק אתה בכלל הורג אותו הלוואי שכבכה יהרגו אותך באושוויץ. באושוויץ. ושבתאי החלבן לא ענה (כי שבתאי החלבן היה בכלל אילם) אלא הסב את השוט אל החמור, וגבריאל התעוות כאילו הוא הוכה וקמץ אגרוף וצעק אייכמן. אייכמן..."** כן, יש עוד אייכמנים

* *אמנון נבות – **עונת המלכים – או קו הכשל של הסוסים**; הוצאת כתר; 209 עמודים (כריכה רכה).*

החוויה הישראלית

נשיא לכל החיים

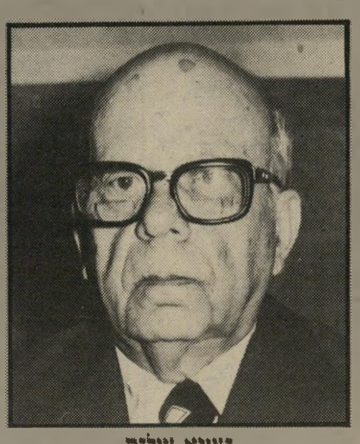
מפיו של פעיל מרכזי לשעבר בהנהלת אגודת־הסופרים נודע לי, שמשורר־החצר החיפאי **ש(פירא) שלום** („שיר לפקיד מדינת ישראל") ממלא את מישרת נשיא אגודת־הסופרים במינוי לכל חייו.

המחשבה שחרון ברמה שלישית משמש נשיאם של סופרי ישראל אינו נורא. שהרי באגודת־הסופרים בולט חסרונם של כמה מחשובי הסופרים והמשוררים בישראל (ביניהם: **עמוס עוז, פינחס שדה, עמוס קינן, יורם קניוק** ועוד רבים וטובים). כך שאין כל רע בכך שלבלר־חריזה מכהן כנשיא האגודה.

נשיאות לכל חייו היא מינוי שבו לא זכה אפילו **חיים נחמן ביאליק**, והדבר מעיד כי בעסקנות סיפרותית היה ש' שלום בשנות אונו טוב עשרת־מונים מח"נ ביאליק, מש"י **עגנון** ואחרים.

במעמדו של שלום כנשיא לכל חייו יש משום סמל למצבה של אגודת־הסופרים כולה: היא סובלת מהסתיידות־עורקים, מעניקה לעסקניה טובות־הנאה, אך מתעלמת משחיקת מעמדו של הסופר, המשורר, המתרגם והחוקר בחברה־הישראלית.

עצם הרעיון למינוי אדם כנשיא לכל חייו באירגון או באגודה ציבוריים יש בו טעם של סוטאליטאריות. רעיון כזה מתאים לאגודת סופרים סובייטית, ולא לאירגון שהיה צריך להיות איגודם המיקצועי של סופרי ישראל. דרך אגב, אם עוסקים באיגוד מיקצועי, הרי כראי להזכיר לחברי האגודה כי אפילו מוכ"לותו של **יהודה משל** בהסתדרות עומדת להגיע לקיצה בימים אלה. ומה שטוב להסתדרות, טוב גם לאגודה.

נשיא שלום
אפילו ביאליק לא זכה

כל עוד יהיו אנשים כמו ש' שלום נשיאים לכל ימי חייהם באגודת־הסופרים, יהא מעמדו של הסופר בישראל נחות ממעמדו של הסנדלר.

* *סמיואל אליוט מוריסון, הנרי סטיל קומאנג'ר וויליאם אי לכטנברג – **ההיסטוריה של ארצות־הברית**; שני כרכים; הוצאת זמורה ביתן; עברית אמיר אורן; 884 עמודים; מפתח עניינים נרחב (כריכה קשה).*

רבים כהנה וכהנה, בעונת־האייכמנים של נבות. לאייכמנים, לשבתאות, להזיות המיניות, לשיעמום ולכל שאר מיגרעותיו של סלט־המילים הסיפרותי שלו מנסה המחבר להוסיף תבניות של יצירות־סיפרות אחרות, העוסקות בעולם של ילדים, תוך פזילה לחתול ועכבר של **גינטר גראס**, או כתיבה בסיגנון **בלה סנש**, אביה של **חנה סנש**.

עונת המלכים הוא ספר עקר על התמודדות עם שורשי המיליטריזם בין ילידי־הארץ, שאינו יכול לפתח את הנושא בכלים סיפרותיים ראויים לשמם.

את מקוריותו היצירתית של נבות אפשר לגלות בעמ' 160 של סיפרו, כאשר גיבורו עובר חוויות בנוסח המשורר היהודי **אלן גינסברג** בהקשר לאמו, חוויות שנבות מעתיקן כמעט מילה במילה.

לסיכום, סיפרו של נבות הוא בליל מילים ארוך ומייגע, שלמרות רמתו הנמוכה לא עבר עריכה בסיסית בבית־ההוצאה, שזילזל בכתב־היד, המלא שגיאות כתיב. הקורא האמיץ, שיגיע לסוף השליש הראשון בעונת המלכים, יגלה כי המדובר בעונת־האביונים הפוקדת את הסיפרות העברית.

אם בראשית דרכו הסיפרותית של נבות, כמבקר, הוא הוכיח כי **אהרון אפאי**, שאף הוא הפך ל־מבקר סיפרות" הוא גאון־הדור — הרי שכסופר הוכיח אמנון נבות כי הוא נחות מאותם מחברים המפרסמים על־חשבונם ספרים שאיש אינו קורא.

שירה

עד כה

אחד מהשירים שהפכו מיתולוגיה בתרבות הישראלית, הוא שירו של המשורר **ע(ומר) הלל** בסיבוב כפר־סבא. הלל כותב בשירו: **אך בסיבוב בפר־סבא תקפה עלינו סריחת העולם. / והסרדסים בילבלונו ברעם ריחותם / המתוקים־המתוקים...**

באחרונה ראה אור שיר זה, מחדש, בקובץ מיבחר שיריו של ע' הלל, תחת הכותרת עד כה *, המקבץ שירים ממיבחר ספריו של הלל ארץ הצהרים, נישרה, טרוף טורף, הודיה דברי ויוסף ואשת פוטיפר.

בעד כה מתגלית עוברת היותו של ע' הלל משורר יוצא־דופן בדורו דור תש"ח, משורר ששירתו עומדת במיבחן הזמן, עשרת מונים

משורר ע(ומר) הלל
אנחנו החיילים האפורים

משיריהם של אחרים מבני דורו. שורות כמו: **כאן ניבנה בית! / קבלנים: רזניק את רזבינשטיין. / בעיניי דירה — נא לפנות במקום! // הא! איזו ליריקה עזה וחדישה! / ברזל־בטון... והלאה**, אל אחד מהנהדרים שבשירי דור תש"ח, השיר דבר החיילים האפורים: **אנחנו החיילים האפורים, שירינו שחורות־מילחמה. / שנחירינו צחנני־מוות. שלשונינו נחרה מדרך. / צועקים אנו אהבה אל תוכבי נפשותיכן. / אל נרקיסי צחוקכן. / אל תונת עיניכן הבהולות (...) כי יסיתן מבחת לבנו. / ואנו קשים מן האש. בסלעי הארץ הזאת...**

* ע' (ומר) הלל – ***עד כה***; *שירים; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 158 עמודים (כריכה רכה).*

שיריו של ע' הלל הם מעין מיפוי מרגש של הנופים, שהם החוויה הישראלית, כמו השיר במעלה עקרבים (**במעלה העקרבים. בראבה עמק הערבה, נגד אדום. / ראיתי אספוותי, עד בלותי בבי...**) את שירי הקובץ נישרה פותח הלל בהמודד, זה המדד **בהרים דרך / ויבוא אדון לארץ. / רישמות הנדסה צופן הקרב (...) הר בהר ניפגש וירא / ויד אדון בחימש הר. / סופי מצוק מולהו רמז / זעו לביאי סלעים...** והלאה נוף אחר נוף, בעוצמה תיאורית, שלא חסרים בה מרכיבים כנעניים מאוד חזקים, המחורזים בשירה כה אישית, כה ייחודית.

שירי ע' הלל, מחזיקים מזיגה בין סמלי עבר תנ"כיים ובין מציאות קשוחה בהווה, כאשר אחד משיאי מזיגה זו, מצוי במיבחר שירי טרוף טורף. ששיר הכותרת שלו, נפתח **בפתח ביתך אדם יערי ניצב / אבי, פתח לו, פתח!** (...) **מה הדבר אשר לעת חצות תביא? // כותנת היא זו אשר בידי / כותנת בנכם תאדים ידי. // ובני, בני יחידי, איה בני? / טרוף טורף בנכם. / חיה רעה אבלתהו...**

למרות שבשירי ע' הלל מצויה מידה לא מבוטלת של אידיאולוגיה ימנית, במונחים ישראליים, הרי שעוצמת הכתיבה והאמת השיירית שלו מכסים על כך, ועוצמת הדימויים, השאיפה אל מרחבי המידבר, העימותים המצביים, הופכים את שיריו לשירה הישראלית במיטבה. שירה, שלאורך שלושים וכמה שנות כתיבתה, שומרת על איכות כמעט אחידה.

מהמומלצים שבמיבחר השירה שראו־אור במה־לך השנה החולפת.

עיון

יזהרסקי

ב־20 השנים האחרונות מהווה **ס' יזהר** תופעה העשויה לסקרן פסיכולוג סיפרותי. הוא חדל זה שנים רבות לפרסם יצירות, ותוך מאמצים עקרים הוא חותר לבסס את מעמדו כאיש חינוך ומחקר הסיפרות.

פרי־באושים נוסף לעקרותו היצירתית של יזהר הוא קובץ מאמרים דק, תחת הכותרת סיפור אינו *. הממשיך את מחקרו הדליל לקרוא סיפור **. שהקיף שני כרכים מיגעים וריקניים בסידרת אופקים.

יזהר סמילנסקי, המכונה על־ידי סופרים ועסקני סיפרות בשם "יזהרסקי", קיבץ בסיפרו החדש רשימות והרצאות, שבהן ניסה להפיץ את עמדותיו על הסיפורת הישראלית, עמדות אשר אינן עומדות במיבחן המציאות של סיפורת זו. תחת הכותרת לא דור ולא בני דור הוא תוקף את עובדת קיומו של דור תש"ח בסיפורת העברית. מבלי לשכנע בטיעוניו, שאינם חסרים

* ס. יזהר – ***סיפור אינו***; *הוצאת הקיבוץ המאוחד; 112 עמודים (כריכה רכה).*
** ס. יזהר – ***לקרוא סיפור***; *סידרת אופקים; הוצאת עם עובד; 2 כרכים; 735 עמודים (כריכה רכה).*

את הניחוח הדמגוגי. בגישה זו הוא ממשיך ברשימה סיפור אינו משקף.

רוב רשימותיו/הרצאותיו של יזהר סמילנסקי זהות בבשורתן, ומן הראוי להתייחס לרשימה אחת, לקראת סופו של הקובץ, שפירסומה הביאה מן הסתם את **ש"י עגנון** להתמוגג במרומים בצחוק פרוע. הרשימה מעגנגים לא יהיו לך

סופר ס(מילנסקי) יזהר
סימני־שאלה אמיתיים

שואפת לבטל את הפרשנויות לכיתבי ש"י עגנון, את פותחי המפתחות למנעולי סופר מתוחכם זה. אלא שיזהר, בתפיסתו השיטחית את משמעות כיתבי עגנון, מחמיץ את העובדה שעגנון הותיר בכתביו מנעולים לחוקרי־סיפרות (למעגננים בלשונו של יזהר) לעוד אלף שנה.

פרט אחד לזכותו של יזהר, שכאן המקום להביאו, הוא בעובדה שלשון מאמריו בקובץ זה בהירה עשרת מונים מלשון סיפוריו וספריו, מה שמוסיף לסימני־השאלה האמיתיים האופפים את נושא יזהר סמילנסקי בסיפורת העברית.

אמנות

ראובן

אמנים ישראלים, חשובים ככל שיהיו, חייבים כנראה ללכת לעולמם, כדי שיצא לאור אלבום מכובד המכנס באופן רטרוספקטיבי את עבודת חייהם, בצירוף מיסמכים ועדויות מיצירתם.

אל אמנים אלה הצטרף באחרונה הצייר **ראובן רובין**. בימים אלה ראה אור האלבום ראובן * העוסק בו, בעבודתו ובעולמו.

ראובן, ממניחי היסוד של הציור הארצישראלי, מוצג כאן ברטרוספקט מלא, עם הקדמה של ר"ר **חיים גמזו** המנוח, לשעבר מנהל מוסיאון תל־אביב, והקדמת המנהל הנוכחי, **מארק שאגאל**.

* **ראובן** – אלבום; *הוצאת מסדה; 230 עמודים (כריכה קשה + תדפיסים צבעוניים רבים).*

את שיר ההלל של מנהלי המוסיאון ממשיכה האוטוביוגרפיה של ראובן, שהיא בעלת איכויות סיפרותיות, שבה הוא מתאר את עיר־הולדתו ברומניה, את עלייתו ארצה מתוך כוונה ללמוד בצצלאל ואת החלטתו ללמוד בניכר, בפאריס. מילחמת־העולם הראשונה מתוארת בידי ראובן בקלילות, ואחריה מתוארות נסיעתו הראשונה לארצות־הברית וחזרתו לתל־אביב בראשית שנות ה־20.

האוטוביוגרפיה של ראובן מלווה באנתולוגיה של מיבחר יצירותיו, המסתכמות לכדי מיתולוגיה אישית ארצישראלית. שהיא מעין שימור הנוף החיצוני של הארץ, אנשיה ותולדותיהם. למרות שבאלבום נפקד מקומו של הפורטרט שעשה רובין למשורר **אברהם שלונסקי** (ראה:

שלונסקי של ראובן
עוד מיתולוגיה ארצישראלית

גלופה), הרי שהוא מהווה עוד מיסמך מתעד של פרק יציקת היסודות לתרבות הארצישראלית, שבימים אלה שוקדים רבים כל־כך לקעקעה. וכך, בין השאר, מתאר רובין את ראשיתה של התרבות הארצישראלית: **עקרתי לתל־אביב וביתי הראשון בה היה אוהל על החולות. הבאתי עמי את כלי הציור שלי. הנחתי מרבד ומיטת בריזל על הריצפה. תליתי את בגדי על חבל שנמתח בין דפנות האוהל והתהלתי לחפש מודלים לציור. נושאי היו החלבן, הסבלים, מובילי הזיפזוף וכל מי שהצלחתי לשכנעם לשבת לפני. אהבתי את מראה החזודים התימנים שישבו ליד אוהלי ואת עזיהם שדחקו פעם בפעם ראשיתן מתחת לבדים שלי...**

האלבום ראובן הינו עוד אחד מניכסי התרבות הארצישראלית, שמקומם בכל בית.

אימפריית הפנסיונרים מכה שנית

מי מדיבה

יד רוחצת יד
כיסאות מוסיקאליים

אם **לודוויג ואן בטהובן** היה חי במדינת־ישראל בשנות השמונים, הוא לא היה זוכה בכל מענק־תמיכה ממשלתי לחיבור יצירותיו.

בישראל של שנות השמונים יש עסקני־מוסיקה, המחברים בעיתות הפנאי שלהם יצירות המיועדות לכלי־נגינה, דבר שעדיין לא הופך אותן ליצירות מוסיקאליות.

בימים אלה נתפרסם ברבים, שפרס היצירה מטעם ראש־הממשלה למוסיקה הוענק ל**פרג'יו נטרא**, בן ה־60. לא פלא. שהרי הגיע תורו לקבל את הפרס, העובר בסבב כיסאות מוסיקאליים בין "**שריף־אבניאבידום־אורנד־נאטרא** וחוזר חלילה.

פרס היצידה במוסיקה לא ניתן מעולם למלחינים ישראליים צעירים ומוכשרים. כמו **יוסי מר־חיים, אריק שפירא** או **עידו אבראבאיה**, שהם עדיין בגיל שבו החיים היצירתיים עדיין לפניהם.

אבל לא זו דרכם של מענקים. והמענק הוענק לסרג'יו נאטרא, שעיקר הישגיו המוסיקאליים היו קטעי מוסיקה דתית, שהוזמנו על־ידי בית־הכנסת עימנואל בסאן־פראנסיסקו — מה שלא מפתיע בעידן **זבולון המר** בחינוך ובתרבות.

לא הייתי מתייחס לזכייתו של נאטרא במענק, אילמלא הודעת סירוב מטעם איגוד הקומפוזיטורים בישראל, בחתימת עסקן המוסיקה **עמי מזייני**, ששיגר אליי אחד המלחינים הצעירים שנדחו על־ידי ועדת־הפרס.

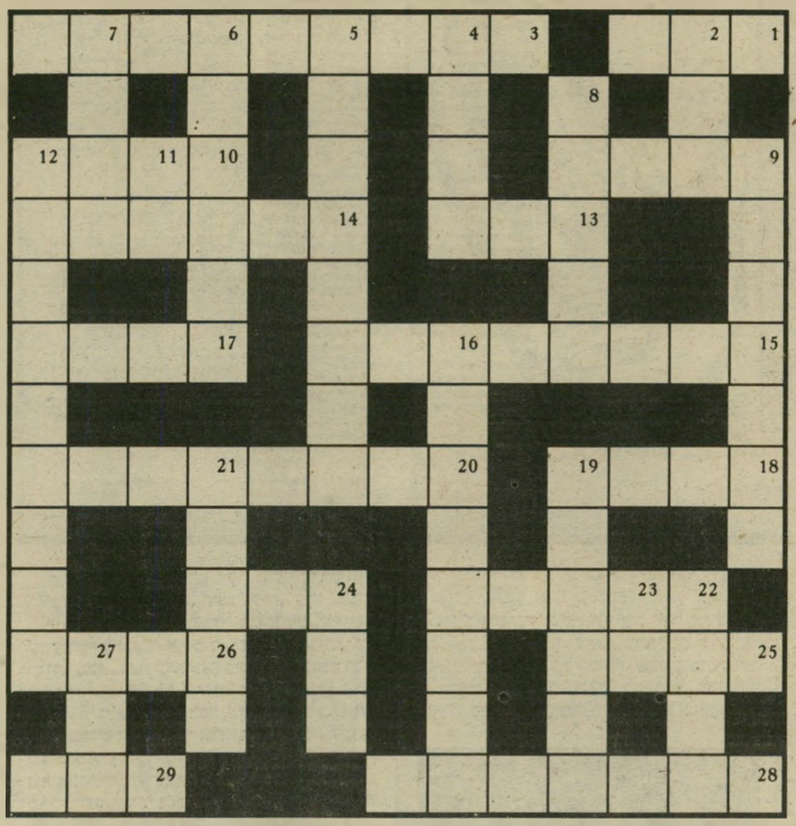
במיכתב המצורף להורעת־הסירוב הוסיף המלחין הצעיר ולחתב:

דחרי המיסמך. או אם תרצה, פרק נוסף בעלילות .אימפריית הפנסיונרים מכה שנית. אין טעם לחשב את הגיל הממוצע הביולוגי והאמנותי של הדירוזאורים הנזכרים. המחשב יתפוצץ. נודע לי שהבחונה המקדירית היתה לממן בניית מציבה מוסיקאלית על קיברו של בדחנים זמל (זיברון־מלחיך־לברכה), אך הסכום ($9600) הספיק למציבה מדנו בלבד...

אין ספק, שלא רק דבר אחד רקוב בממלכת המוסיקה הישראלית ועסקניה, המבוססת על העקרון של יד ויד מפריסה פרס.

תשבצופן

2433

מאת אביגיל ינאי

מאוזן:

1. בדיוק כמו יין, כדאי לשמור (3)
3. מה שעשה נבוקוב ב"לוליטה" (3, 6)
9. להעביר ישר לסל (4)
10. בזכותו חזר אוטרוק נסיך הפולובצים למולדתו (טשרני־חובסקי) (4)
13. יש לכם רכוש רב, תגיעו אליו (3)
14. מה שלוקחת אשת הגשש במקום חמצן (6)
15. אם אינך נושא ספרו של דוסטויבסקי, הקריאה אינה מופנית אליך (2, 6)
17. נחליף את שם ככר אתרים! (4)
18. אם אתה מלצר, מוטב שתדע אנגלית כשמבקשים ממך את החשבון (4)
20. שחקן מנוסה יורע מה מר גורלו של ההולך על כל הקופה (4, 4)
22. דן סיים את שנות הרקודים (2, 3)
24. גם מי שמסתפק בלחם שמיים יקבל את שלו (3)
25. איש אשר מח לו, פותר חידות ובעיות (4)
26. אט אט תצליח לסלק את הלכלוך (4)
28. השאלה הרטורית שנשאלה ב"לכור" ביום ההצבעה לבחירות מוקדמות (3, 4)
29. הח"כ קבל צל"ש גם כשהיה חלש (3).

מאונך:

2. מאסטרו מוסיקה! המפתח סול (3)
4. קיימת דעה כי לא טוב היות האדם זקן (4)
5. לניירות יש נטיה ברורה לשוב למקום שבו נמצא הכסף (8)
6. מתפלש בביצות מרצונו החפשי, אין לו כל טרוניות (6)
7. הנצחון לא ניתן כשי לממשלת צרפת של פטן (4)
8. יש קן אי שם לעוף החוזר אלינו בחורף (5)
9. מה נשתנה? לא נשתנה כבר מאות שנה (3, 4)
11. בושם לגבר (2)
12. מסתגרים בד' אמות של תא קר ורוטנים (5, 4)
16. זה היה כאשר ראה אלוהים והנה טוב מאד, ולא ברור מרוע, (מ) (3, 5)
19. לא אח"ם? אין רבר (2, 4)
21. מריחה קלה פה ושם לא תזיק, זה כסף טוב (5)
22. קריאה נרושה של אב היוצא מחדר הלידה (4)
23. לא לשוא הוא אינגו נע (2)
24. ברור יותר שקל יותר אתו מאשר בלעדיו (3)
27. מחזה שהעלה בקמרי הוא בפרוש לא רע (3).

הווי

עליה לצורך ירידה

ב־תל־אביב גילה סקר של חברת־מחקר כלכלית, כי ברוב החברות שיצאו לפני שנתיים בהנפקה לבורסה היו הרווחים שעליהם דיווחו לקראת ההנפקה גדולים במידה ניכרת מאלה שעליהם דיווחו בשנה שאחרי ההנפקה. וכי בכמעט 80% מן המיקרים היתה הירידה ברווחים, אחרי ההנפקה, רצינית ביותר.

* * *

שיבת הסורים

ב־חיפה הודיעה רשות שמורות הטבע כי היא תפתח חי־בר (שמורה שבה חיים בעלי־החיים בחופש מבוקר) ברמת־הגולן ותאכלס אותה בכבשי־בר, בעיזי־בר, באיילי־כרמל, ביחמורים פרסיים ובדוב סורי אחר.

* * *

אמא זאת אמא

ב־ירושלים גילה מחקר על מישפחות חד־הוריות, כי לרוב המישפחות מסוג זה ילד אחד בלבד, ובשני שליש המיקרים מישפחה כזאת מורכבת מאם וילד, ורק בשליש אחד של המיקרים מאב וילד.

* * *

שוק משותף

ב־חיפה העלה צוות ספינת־דיג בחכתו כריש במישקל 240 קילו ובאורך שלושה מטר, לא הצליח למכור את הכריש לתנובה. מפני שהיא אינה משווקת בשר שאינו כשר, התקשר לבסוף עם סוחר־דגים עזתי, שרכש את הכריש על סנפיריו ומלתעותיו, במחיר 50 שקל הקילו.

* * *

אמר רב ש"י: "וין"

ב־ירושלים הודיע בנק־ישראל כי עוד השנה ינפיק שטר של 5000 שקל (נושא דיוקן ראש־הממשלה המנוח לוי אשכול), כי בתוך שנה יונפק גם שטר של 10.000 שקל (נושא דיוקן ראש־הממשלה המנוחה גולדה מאיר) וכי הוא כבר מתכנן שטר של 50 אלף שקל (שישא את דיוקנו של הסופר ש"י עגנון).

* * *

ריווחי מלחמה

ב־וושינגטון פירסם עיתון מקומי, במיסגרת סקירה על מילחמות־השבת בישראל, את הסיבה מדוע מופעלת תחבורה ציבורית בחיפה בשבת: היו אלה הבריטים, שליטי הארץ במילחמת־העולם השניה, שעמדו על כך כי התחבורה בעיר, לנמל חיפה — באותן שנים הנמל הגדול ביותר בידי בנות־הברית בים־התיכון — תופעל שיבעה ימים בשבוע, כדי שלא להפריע למאמץ המילחמתי.

* * *

הברירה הטיבעית

ב־הרצליה גילה אלוף (מיל') כיצד נקבע האדם למישרה של מנכ"ל במוסד ציבורי, שבו הוא הציע את מועמדותו אחרי סיום שירותו בצה"ל: בין 42 המועמדים היו שלושה אלופים, שני שרים לשעבר, שני תת־אלופים, כמה עורכי־דין בעלי־שם וכמה מנכ"לים רבי־נסיון. אך במישרה זכה המועמד ה־43, שהוצע על־ידי ועד העובדים במוסד.

* * *

וגם דייטה עוזרת

ב־תל־אביב המליץ ספר־ייעוץ לשמנות הרוצות להיראות רזות, לא ללבוש חצאית מכווצת, לא ללבוש שרוולים שלושת־רבעי ומעל לכל לא להידחס לבגדים הקטנים ממידות הגוף.

סובל מסבירות?
אקס - לאקס
השוקולד המשלשל
להשיג בכל בתי המרקחת

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירת על בריאותך ורכושך
איתן עמיחי הדברת מזיקים

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור
★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)
★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה
★ הכנת כלות
• מחירים עממיים • שרות מעולה
1983
דיאנה
ת"א, דיזנגוף 190 (יהפת 4) 226066, 229388

למכירה דירה
בבת־ים, דירה 3 חדרים מרווחים
ברחוב יוספטל 43
טל: 87 46 99

פלירט

להרגיש לגמרי אחרת.

פלירט, סידרת מוצרי טיפוח חדשה מבית עץ הדרים

DYNAMIC
שם:
אבטח משפ'
שם:
אבטח משפ'
תאריך לידה:
תאריך תחילת עבודה:
תפקיד:
שם:
תאריך לידה:
תאריך תחילת עבודה:
תפקיד:

הצעקה האחרונה:
אופנת דינמיק
פורצת לרחוב בסערה
- אישי -
אנשי לודזיה
מרגישים דינמיק
48590
SPACE
לודזיה
DYNAMIC®
ז. תא וקברג

מרים בנימיני

בין שור לטלה

לא פעם קורה שאדם מתלבט ואינו יודע לאיזה מזל הוא בעצם שייך. מדובר כאן על תאריכי־המעבר. זה שנולד ביום האחרון של מזל מסויים או ביום הראשון של מזל אחר – לא תמיד יודע איך לשבץ את עצמו בגלגל־המזלות. מה שברור הוא, שאדם לא יכול להשתייך לשני מזלות בעת ובעונה אחת.

בעיתונים שבהם קיימת תחזית שבועית, מצויין תאריך ההתחלה והסיום של כל מזל. אולם התאריכים המצויינים אינם זהים בכל עיתון, וזה גורם למבוכה לאותם שאינם מתמצאים ברזי האסטרולוגיה.

למעשה, בשנה מסוימת עשוי האדם להשתייך למזל הקודם, ובשנה אחרת לזה שאחריו. לא בכל שנה תאריכי המעבר זהים. אם זאת אפשר לברר על־ידי הסתכלות בספר אסטרולוגיה, שבו מופיעות הטבלות של סדר־הכוכבים במזלות השונים.

ובכל זאת, המקובל הוא שהתאריכים מה־21 במרס עד ה־20 באפריל שייכים למזל טלה. מה־21 באפריל עד ה־20 – מזל שור. מזל תאומים מתחיל ב־21 במאי ונגמר ב־21 ביוני. מה־22 ביוני ועד ה־22 ביולי – מזל סרטן. מה־23 ביולי עד ה־22 באוגוסט – מזל אריה. מזל בתולה מתחיל ב־23 באוגוסט ומסתיים ב־22 לספטמבר. מאזניים מתחיל ב־23 בספטמבר ומסתיים ב־22 באוקטובר. מה־23 באוקטובר עד ה־21 בנובמבר – מזל עקרב. קשת מתחיל ב־22 בנובמבר ומסתיים ב־21 בדצמבר. מה־22 בדצמבר עד ה־19 בינואר – מזל גדי. דלי מתחיל ב־20 בינואר ומסתיים ב־18 בפברואר. מה־19 בפברואר עד ה־20 במרס – מזל דגים.

באשר לאותם שנולדו בתאריכים האחרונים של המזל, או הראשונים של המזל הבא – אלה ימצאו שיש בהם מסימני ההיכר של שני המזלות.

אנו נמצאים כעת בתקופה שבין טלה לשור, ונסה לנתח את שיוכם של אותם שנולדו בשלושת הימים האחרונים למזל טלה או בימים הראשונים של מזל שור.

לאנשים אלה, על פי רוב, חזות המזכירה דווקא את השור, יותר מאשר הטלה. בדרך־כלל הם איטיים, נוטים להשמנה, וגם אם המישקל מראה שהם רזים – הרושם הוא שהם עגלגלים. קלסתר הפנים, לפחות, נוטה להיות עגול. בהתנהגותם ניכרת אדישות מסויימת. לעולם אינך יכול לדעת אם הם אכן שקטים ושלווים, או שמא הם מסתירים בתוכם אופי סוער, שאיכפת להם מה שקורה בסביבתם הקרובה או הרחוקה.

אדם מהטיפוס הזה מקובל בדרך־כלל בחברה. נעים לשוחח איתו. הוא יודע להקשיב – הוא לא מאותם המפסיקים אותך באמצע ומתעקשים להשמיע את מה שיש להם לומר. הרושם העיקרי הוא שלפנינו אדם שקט, נעים ולא כל־כך עירני. אך לא כך הדבר. למרות האדישות לכאורה, שבה שקוע טיפוס זה, הוא בעל אמביציות וחייב למלא אחרי המטרות שהוא מציב לעצמו.

אפשר להוציאו מן הכלים, ואז אפשר לצפות להתפרצות וולקנית, שכל השומר נפשו יעדיף להתרחק ממנו. השקט המטעה של טיפוסים אלה מחביא לעתים אדם אימפולסיבי, העושה לפני שהוא חושב.

הטיפוס הזה אינו אוהב להיות לבד, וכאשר הוא מוצא לו בן־זוג המתאים לו – הוא נאמן ומסור, ואין לו צורך להביט לצדדים. בדרך־כלל הוא שלם עם בחירתו. לא בקלות ימצא את בן־הזוג האידיאלי – ועד שימצא, הוא מסוגל להתפרפר ולהחליף את נושא אהבותיו לעתים מזומנות. אך, כאמור, זה אינו מאפיין אותו. הוא ביסודו אדם מונוגמי.

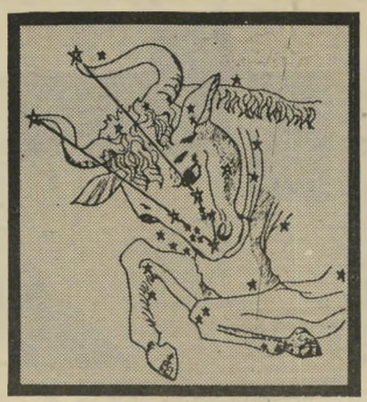
הנוחיות חשובה לו לאדם זה, ולעתים שיקוליו מונחים לא לפי ההיגיון כי אם לפי מצב חוסר־הנוחיות העלול להיגרם לו. אדם זה מסוגל להיות עקשן עד כדי חוסר־התחשבות בזולת. הגובל לעיתים במידה של אכזריות. כשהוא מתעקש, אי־אפשר להזיזו מדעתו או לשכנעו – הוא חושב ומתנהג כילד, ואין טעם להתווכח עימו.

לאוכל יש חשיבות לא מעטה בעיניו – הוא נהנה לאכול, ולעיתים קרובות יש לו חוש מיוחד לבישול.

גם המוסיקה חביבה עליו, ולעיתים קרובות הוא ניחן בכישרון מוסיקלי בולט. הוא יכול אף להגיע להישגים לא מבוטלים בתחום הנגינה, אם הוא מוצא בעצמו די כוח־התמדה.

לימודים מהווים לגביו בעיה. מאחר שהוא מגלה בתוכו חוסר רצון ללמוד, קורי־רוח וחוסר־סבלנות להתעכב על עבודות שהן קשות ודורשות כושר־ריכוז גבוה.

בחברת ילדים הוא מרגיש בנוח, מאחר שהוא עצמו מעט ילדותי. זה לא אומר שהוא יבחר לעצמו מקצוע הקשור בילדים – לזה אין לו די סבלנות.

כשהם מוצאים לעצמם בן־זוג מתאים, הם הופכים מונוגמיים

ילידי שלושת הימים האחרונים של מזל טלה דומים דווקא לשוורים

הם שקטים, נעימים ובלתי עירניים – אבל מסתירים שאיפות ורגשות סוערים

מרים בנימיני

בין שור לטלה

לא פעם קורה שאדם מתלבט ואינו יודע לאיזה מזל הוא בעצם שייך. מדובר כאן על תאריכי־המעבר. זה שנולד ביום האחרון של מזל מסויים או ביום הראשון של מזל אחר – לא תמיד יודע איך לשבץ את עצמו בגלגל־המזלות. מה שברור הוא, שאדם לא יכול להשתייך לשני מזלות בעת ובעונה אחת.

בעיתונים שבהם קיימת תחזית שבועית, מצויין תאריך ההתחלה והסיום של כל מזל. אולם התאריכים המצויינים אינם זהים בכל עיתון, וזה גורם למבוכה לאותם שאינם מתמצאים ברזי האסטרולוגיה.

למעשה, בשנה מסוימת עשוי האדם להשתייך למזל הקודם, ובשנה אחרת לזה שאחריו. לא בכל שנה תאריכי המעבר זהים. אם זאת אפשר לברר על־ידי הסתכלות בספר אסטרולוגיה, שבו מופיעות הטבלות של סדר־הכוכבים במזלות השונים.

ובכל זאת, המקובל הוא שהתאריכים מה־21 במרס עד ה־20 באפריל שייכים למזל טלה. מה־21 באפריל עד ה־20 – מזל שור. מזל תאומים מתחיל ב־21 במאי ונגמר ב־21 ביוני. מה־22 ביוני ועד ה־22 ביולי – מזל סרטן. מה־23 ביולי עד ה־22 באוגוסט – מזל אריה. מזל בתולה מתחיל ב־23 באוגוסט ומסתיים ב־22 לספטמבר. מאזניים מתחיל ב־23 בספטמבר ומסתיים ב־22 באוקטובר. מה־23 באוקטובר עד ה־21 בנובמבר – מזל עקרב. קשת מתחיל ב־22 בנובמבר ומסתיים ב־21 בדצמבר. מה־22 בדצמבר עד ה־19 בינואר – מזל גדי. דלי מתחיל ב־20 בינואר ומסתיים ב־18 בפברואר. מה־19 בפברואר עד ה־20 במרס – מזל דגים.

באשר לאותם שנולדו בתאריכים האחרונים של המזל, או הראשונים של המזל הבא – אלה ימצאו שיש בהם מסימני ההיכר של שני המזלות.

אנו נמצאים כעת בתקופה שבין טלה לשור, ונסה לנתח את שיוכם של אותם שנולדו בשלושת הימים האחרונים למזל טלה או בימים הראשונים של מזל שור.

לאנשים אלה, על פי רוב, חזות המזכירה דווקא את השור, יותר מאשר הטלה. בדרך־כלל הם איטיים, נוטים להשמנה, וגם אם המישקל מראה שהם רזים – הרושם הוא שהם עגלגלים. קלסתר הפנים, לפחות, נוטה להיות עגול. בהתנהגותם ניכרת

כשהם מוצאים לעצמם בן־זוג מתאים, הם הופכים מונוגמיים

בחברה. נעים לשוחח איתו. הוא יודע להקשיב – הוא לא מאותם המפסיקים אותך באמצע ומתעקשים להשמיע את מה שיש להם לומר. הרושם העיקרי הוא שלפנינו אדם שקט, נעים ולא כל־כך עירני. אך לא כך הדבר. למרות האדישות לכאורה, שבה שקוע טיפוס זה, הוא בעל אמביציות וחייב למלא אחרי המטרות שהוא מציב לעצמו.

אפשר להוציאו מן הכלים, ואז אפשר לצפות להתפרצות וולקנית, שכל השומר נפשו יעדיף להתרחק ממנו. השקט המטעה של טיפוסים אלה מחביא לעתים אדם אימפולסיבי, העושה לפני שהוא חושב.

הטיפוס הזה אינו אוהב להיות לבד, וכאשר הוא מוצא לו בן־זוג המתאים לו –

ילידי שלושת הימים האחרונים של מזל טלה דומים דווקא לשוורים

אדישות מסויימת. לעולם אינך יכול לדעת אם הם אכן שקטים ושלווים, או שמא הם מסתירים בתוכם אופי סוער, שאיכפת להם מה שקורה בסביבתם הקרובה או הרחוקה. אדם מהטיפוס הזה מקובל בדרך־כלל

הם שקטים, נעימים ובלתי עירניים – אבל מסתירים שאיפות ורגשות סוערים

הוא נאמן ומסור, ואין לו צורך להביט לצדדים. בדרך־כלל הוא שלם עם בחירתו. לא בקלות ימצא את בן־הזוג האידיאלי – ועד שימצא, הוא מסוגל להתפרפר ולהחליף את נושא אהבותיו לעתים מזומנות. אך, כאמור, זה אינו מאפיין אותו. הוא ביסודו אדם מונוגמי.

הנוחיות חשובה לו לאדם זה, ולעתים שיקוליו מונחים לא לפי ההיגיון כי אם לפי מצב חוסר־הנוחיות העלול להיגרם לו. אדם זה מסוגל להיות עקשן עד כדי חוסר־התחשבות בזולת. הגובל לעיתים במידה של אכזריות. כשהוא מתעקש, אי־אפשר להזיזו מדעתו או לשכנעו – הוא חושב ומתנהג כילד, ואין טעם להתווכח עימו.

לאוכל יש חשיבות לא מעטה בעיניו – הוא נהנה לאכול, ולעיתים קרובות יש לו חוש מיוחד לבישול.

גם המוסיקה חביבה עליו, ולעיתים קרובות הוא ניחן בכישרון מוסיקלי בולט. הוא יכול אף להגיע להישגים לא מבוטלים בתחום הנגינה, אם הוא מוצא בעצמו די כוח־התמדה.

לימודים מהווים לגביו בעיה. מאחר שהוא מגלה בתוכו חוסר רצון ללמוד, קורי־רוח וחוסר־סבלנות להתעכב על עבודות שהן קשות ודורשות כושר־ריכוז גבוה.

בחברת ילדים הוא מרגיש בנוח, מאחר שהוא עצמו מעט ילדותי. זה לא אומר שהוא יבחר לעצמו מקצוע הקשור בילדים – לזה אין לו די סבלנות.

טלה

21 במרס – 20 באפריל

הנושא החשוב ביותר השבוע קשור לתחום הכספי, כאן עליכם להיות זהירים ושקולים. אל תמהרו לחתום על עיסקות או על חוזים. ברגע זה אין אפשרות לראות את החיסרון, שיתגלה מאוחר יותר. כל חתימה או החלטה על שינוי הקשור בת־חום הכלכלי – טוב לדחות לפחות בשלושה שבועות. כמו כן, שימו לב שלא לאבד כספים ותעודות. בשטח הרומנטי המצב נראה טוב למדי. מחפשי ההרפתקות יוכלו להצליח.

* * *

עדיין אינכם מרגישים חזקים ואופטימיים כתמיד. השלווה שאליה אתם מתגעגעים מכם וחלאה. עניינים שונים גורמים לכם ליריד במצב־הרוח. החלטות של בן־הזוג או של חבר קרוב קשורות לעתידכם. זה אינו יודע עדיין מה להחליט. מצב זה מכניס אתכם ללחץ ולא משפיע לטובה על המצב הבריאותי. ה־20 וה־21 בחודש יהיו ימים יותר טובים, וכדאי לצאת מהבית ולהיפגש עם ידידים. קשרים עם אנשים מחו"ל יחודשו.

* * *

השבוע תוכלו ליהנות מבילוי משותף עם בני־משפחה וידידים. התאריכים שבהם מזומנות לכם הפתעות נעימות הם ה־18 וה־19 בחודש. בשטח העבודה או הלימודים אתם עלולים למצוא את עצ־מכם מתוסכלים. בגלל תוכניות שלא מתממ־שות. אבני־נגף בלתי־צפויות ואנשים שהשפ־עתם אינה רצויה גור־מים לקשיים. בני מזל קשת מתאימים לבילויים רומנטיים משותפים, ועם בני גדי – קשרים רציניים.

סרטן

21 ביוני – 20 ביולי

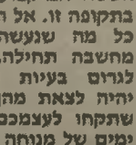
השבוע עליכם להיות זהירים בכל הקשור לידידים – זה לא הזמן לשתף פעולה או לפתוח בפרוייקט חדש. שבו עליכם להסתמך על שותף. כל דבר שאתם מבצעים חייב להיות ללא תלות במישהו אחר. ה־20 וה־21 בחר־דש יאמרו להיות נעי־מים ומבטיחים מבחינה רומנטית. אותם הסוב־לים מקשרים מסובכים. או שעדיין לא מצאו להם בני־זוג, יפגשו בקרוב באנשים הקרו־בים לליבם. בשטח הכספי – זהירות כדאית.

* * *

השטח המיקצועי מעסיק אתכם במיוחד בתקופה זו. אל תמהרו להחליט החלטות – כל מה שנעשה ללא מחשבה תחילה, עלול לגרום בעיות שקשה יהיה לצאת מהן. טוב שתקחו לעצמכם כמה ימים של מנוחה – שיו למקום אחר. שבו תוכלו להירגע. ה־22 וה־23 בחודש לא יהיו קלים. אתם עלולים להס־תכסך עם בני־הזוג בג־ל עניינים חסרי־חשיבות. הגב עלול להציק השבוע – אין טעם לגשת לרופאים.

* * *

מצבם הכספי של קרובי־משפחה גורם לכם דאגה, כמו כן הבריאות של אנשים הקרובים לכם – גם היא גורמת לכם אי־שקט. ברגע זה יותר חשוב שתטפלו בעצמכם. נראה שאתם מעדיפים להתעלם ממה שמתרחש אצלכם. מכ־תבים או שיחות מחו"ל. שלהם אתם מצפים, עלולים שלא להגיע ולהתעכב אפילו כמה שבועות. אל תדאיגו את עצמכם, התקלה היא בתיקשורת, ולא בשום דבר אחר. כדאי להיזהר מהשקעה כספית.

בתולה

23 באוגוסט – 22 בספטמבר

אריה

23 ביולי – 22 באוגוסט

שור

21 באפריל – 20 במאי

תאומים

21 במאי – 20 ביוני

מאזניים

23 בספטמבר – 22 באוקטובר

בתקופה זו עליכם להיות מאוד זהירים בכל הקשור למעבר לדירה אחרת, למכירת דירה או לקנייתה. לא זה הזמן לחתום על חוזים או על התחייבויות. אבל אם אין לכם ברי־רה, כדאי שתבררו הי־טב אם אין איזה דבר העלול לסבך אתכם מאוחר יותר. נסיעה מוצלחת במיוחד תוכלו לבצע ב־18 וב־19 בחו־דש. פגישות רומנטיות שייכות גם הן לשבוע זה. יש סיכוי להיפגש עם אנשים שזמן רב לא התראיתם עימם.

* * *

מצפה לכם שבוע קשה. מלא לחץ, שיקשה על ההתקדמות. בעניינים כספיים המצב נראה לא רע, וזה אולי התחום היחידי שבו תוכלו לתמ־רן וגם להצליח. בשאר הדברים המצב לא קל. בתחום הרומנטי אתם נאלצים להיפרד לתקו־פת־מה מהאנשים היק־רים לכם ביותר. וזה מביא אתכם להרגשת בדידות ומועקה. בקרוב תוכלו להיפגש עם אדם שיעזור לכם לעבור את התקופה. לקראת סוף־השבוע אתם עלולים לאבד מפתחות.

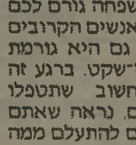
* * *

התחום הרומנטי מעסיק אתכם בזמן האחרון בצורה מאוד אינטנסיבית. נוצרים קישרי־חיבה ואהבה מעניינים, ולמרות שא־תם פוחדים לאבד את החופש – הכל קורה בצורה כל־כך מפתיעה ובלתי־שיגרתית. שאינ־כם יכולים לשלוט במ־צב ונסחפים אחרי ריג־שותיכם. בתחום הכס־פי אתם אופטימים מדי ויכולים לשגות, בעיקר ב־21 וב־22 בחודש. אל תסכנו את כספכם בתקופה זו. אוהבי הספורט יוכלו ליהנות.

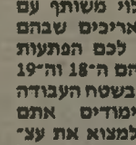
קשת

23 בנובמבר – 20 בדצמבר

עקרב

23 באוקטובר – 22 בנובמבר

דלי

20 בינואר – 18 בפברואר

השבוע תהיו עסוקים בענייני הבית וה־מישפחה. אורחים יגיעו לביקור, גם אם לא הודיעו על כך מראש. המצב בבית לא יהיה כל־כך קל, מכשירים חשמליים עלולים להת־קלקל, ואביזרים בי־תיים שכמעט אי־אפשר בלעדיהם. לא יפעלו כשורה. טוב לתכנן טיול או שהייה של כמה ימים עם כל המישפחה במקום אחר. ה־10 וה־21. יהיו ימים מעט בעייתיים. לא נראה שת־היו מאוד סבלנים, ורק תרצו – להשאר לבד.

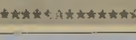
* * *

השבוע תוכלו לקדם עניינים כספיים. יכול להיות לכם הישג כספי חיובי. אם תעזו להפעיל רעיון חדש שהוצע לכם או שהגיתם אותו בעצמכם. בתחום המיקצועי אתם נהנים מפופולריות בקרב אלו העובדים אתכם. גם שם תוכלו להעז לבצע שי־נויים, שעד עכשיו לא באו בחשבון. ה־20 וה־21 בחודש יהיו ימים נעימים מבחינה חבר־תית – גם אם לא התכוונתם לפגוש אנשים באותם ימים, תמצאו את עצמכם מוקפים.

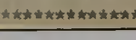
דגים

19 בפברואר – 20 במרס

דלי

20 בינואר – 18 בפברואר

עקרב

23 באוקטובר – 22 בנובמבר

מאזניים

23 בספטמבר – 22 באוקטובר

בתקופה זו עליכם להיות מאוד זהירים בכל הקשור למעבר לדירה אחרת, למכירת דירה או לקנייתה. לא זה הזמן לחתום על חוזים או על התחייבויות. אבל אם אין לכם ברי־רה, כדאי שתבררו הי־טב אם אין איזה דבר העלול לסבך אתכם מאוחר יותר. נסיעה מוצלחת במיוחד תוכלו לבצע ב־18 וב־19 בחו־דש. פגישות רומנטיות שייכות גם הן לשבוע זה. יש סיכוי להיפגש עם אנשים שזמן רב לא התראיתם עימם.

* * *

מצפה לכם שבוע קשה. מלא לחץ, שיקשה על ההתקדמות. בעניינים כספיים המצב נראה לא רע, וזה אולי התחום היחידי שבו תוכלו לתמ־רן וגם להצליח. בשאר הדברים המצב לא קל. בתחום הרומנטי אתם נאלצים להיפרד לתקו־פת־מה מהאנשים היק־רים לכם ביותר. וזה מביא אתכם להרגשת בדידות ומועקה. בקרוב תוכלו להיפגש עם אדם שיעזור לכם לעבור את התקופה. לקראת סוף־השבוע אתם עלולים לאבד מפתחות.

* * *

התחום הרומנטי מעסיק אתכם בזמן האחרון בצורה מאוד אינטנסיבית. נוצרים קישרי־חיבה ואהבה מעניינים, ולמרות שא־תם פוחדים לאבד את החופש – הכל קורה בצורה כל־כך מפתיעה ובלתי־שיגרתית. שאינ־כם יכולים לשלוט במ־צב ונסחפים אחרי ריג־שותיכם. בתחום הכס־פי אתם אופטימים מדי ויכולים לשגות, בעיקר ב־21 וב־22 בחודש. אל תסכנו את כספכם בתקופה זו. אוהבי הספורט יוכלו ליהנות.

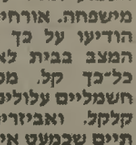
נדי

21 בדצמבר – 19 בינואר

השבוע תהיו עסוקים בענייני הבית וה־מישפחה. אורחים יגיעו לביקור, גם אם לא הודיעו על כך מראש. המצב בבית לא יהיה כל־כך קל, מכשירים חשמליים עלולים להת־קלקל, ואביזרים בי־תיים שכמעט אי־אפשר בלעדיהם. לא יפעלו כשורה. טוב לתכנן טיול או שהייה של כמה ימים עם כל המישפחה במקום אחר. ה־10 וה־21. יהיו ימים מעט בעייתיים. לא נראה שת־היו מאוד סבלנים, ורק תרצו – להשאר לבד.

* * *

השבוע תוכלו לקדם עניינים כספיים. יכול להיות לכם הישג כספי חיובי. אם תעזו להפעיל רעיון חדש שהוצע לכם או שהגיתם אותו בעצמכם. בתחום המיקצועי אתם נהנים מפופולריות בקרב אלו העובדים אתכם. גם שם תוכלו להעז לבצע שי־נויים, שעד עכשיו לא באו בחשבון. ה־20 וה־21 בחודש יהיו ימים נעימים מבחינה חבר־תית – גם אם לא התכוונתם לפגוש אנשים באותם ימים, תמצאו את עצמכם מוקפים.

זני

20 בינואר – 18 בפברואר

השבוע תהיו עסוקים בענייני הבית וה־מישפחה. אורחים יגיעו לביקור, גם אם לא הודיעו על כך מראש. המצב בבית לא יהיה כל־כך קל, מכשירים חשמליים עלולים להת־קלקל, ואביזרים בי־תיים שכמעט אי־אפשר בלעדיהם. לא יפעלו כשורה. טוב לתכנן טיול או שהייה של כמה ימים עם כל המישפחה במקום אחר. ה־10 וה־21. יהיו ימים מעט בעייתיים. לא נראה שת־היו מאוד סבלנים, ורק תרצו – להשאר לבד.

* * *

השבוע תוכלו לקדם עניינים כספיים. יכול להיות לכם הישג כספי חיובי. אם תעזו להפעיל רעיון חדש שהוצע לכם או שהגיתם אותו בעצמכם. בתחום המיקצועי אתם נהנים מפופולריות בקרב אלו העובדים אתכם. גם שם תוכלו להעז לבצע שי־נויים, שעד עכשיו לא באו בחשבון. ה־20 וה־21 בחודש יהיו ימים נעימים מבחינה חבר־תית – גם אם לא התכוונתם לפגוש אנשים באותם ימים, תמצאו את עצמכם מוקפים.

גדי

21 בדצמבר – 19 בינואר

דגים

19 בפברואר – 20 במרס

סליחה, האם את בהריון?

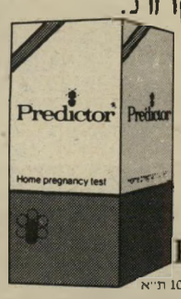

פוינט

חדש

בין אם תשובה חיובית היא משמחת ובין אם היא מדאיגה, את מעוניינת לדעת זאת מהר ובדיסקרטיות. פרדיקטור הוא מתקן קטן, פשוט וחכם שפותח לאחרונה במעבדות שפארו אינטרנשיונל בהולנד והפך למוצר הנמכר ביותר מסוגו בארה"ב, צרפת, אנגליה ויפן. הוא היחידי המשיב לך כבר לאחר 24 שעות מיום אחור הווסת באם את בהריון או לא. השימוש בפרדיקטור קל ופשוט. אמינותו גבוהה מאד (מעל 99%) ועיצובו ייחודי. את בודקת בעצמך, והדיסקרטיות חשובה לך, הלא כן? המחיר? - פרדיקטור עולה רק מעט יותר מכרטיס קולנוע. כדאי לך להחזיק אחד בבית. מי יודע, אולי תזדקקי לו.

להשיג בכל בתי-המרקחת.

Predictor

הפצה חכמי בע"מ, אלנבי 103 ת"א

פרדיקטור נותן לך תשובה מהירה

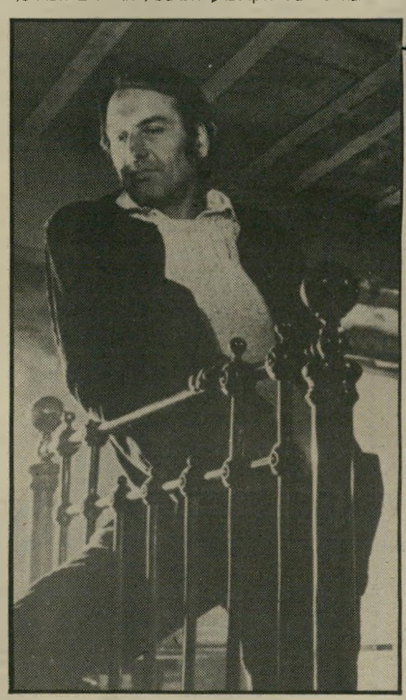
סרטים

חיסול חשבונות

תפקידו הגעים של המדור הזה, בין השאר, הוא להכין את צופי הקולנוע לקראת סרטים מיוחדים, מסובכים יותר, יוצאי־דופן, מן הסוג שאין מציגים כל יום בישראל. זאת, משום שהניסיון מלמד כי ללא הכנה, נופלים סרטים אלה לא פעם על אוזן אטומה ונכשלים עוד לפני שהיתה להם הזדמנות להגיע לקהל היעד הנכון שלהם.

מצב הדברים, סרט שעשה הבימאי הגרמני וים וונדרס לפני קצת יתר משנתיים, ועתיד להיות מוצג בקרוב בארץ, מתאים בהחלט להגדרה הזאת. זהו סרט שחור־לבן של בימאי שנחשב אמנם אחד היוצרים החשובים ביותר בגרמניה, כיום, אבל בישראל מכירים אותו רק בזכות החבר האמריקאי. סרט שהופק במהירות רבה בפורטוגל ועיקרו הרהורים על עשיית סרטים בכלל, על חוויותיו האישיות של הבימאי וונדרס בפרט, ובשני מישורים אלה, יש בהחלט צורך בהבהרות.

הגאון האמיתי. אם פאסבינדר היה „הילד הנורא" של הקולנוע הגרמני, הרי וים וונדרס,

סטריק בושי במצב הדברים
וונדרס מתוודה

לדעת הרבים, הוא הגאון האמיתי שצמח שם. טרם הגיע לגיל 40 ומאחוריו כבר תריסר סרטים באורך מלא, אם לוקחים בחשבון את פאריס־טכסאס שהוא עומד להציג השנה בפסטיבל קאן.

הוא מטורף אמיתי לקולנוע, שעליו אפשר לומר, תוך שימוש בציטטה של ז'אן לוק־גודאר, כי המציאות בסרטים קרובה לו יותר מן המציאות שבחיים. הוא חסיד נלהב של הקולנוע האמריקאי וסרטיו מלאים במחוות ליוצרים הגדולים שהוא מעריץ.

לדבריו, הוא למד לעשות סרטים תוך התבוננות ביצירותיו של הבימאי היפני יאסוג'ירו אוזו, נעזר לכל אורך הדרך בהמצאותיו של אלפרד היצ'קוק, גילה את הסיפור הקולנועי אצל הווארד הוקס ואת חוש המוסר אצל ג'ון פורד. הוא מסוגל להמשיך את הרשימה הזאת שעות על גבי שעות, הוא מזכיר את ניקולאס ריי (על מותו עשה וונדרס את אחד הסרטים המוצעזים ביותר שנעשו אי־פעם על כליון הגוף האנושי), גודאר, ברסון, אנטוניוני וכן הלאה. והוא מצטט ומזכיר את כולם בסרטיו.

יש המחלקים את סרטיו לשתי קאטגוריות: סרטים שהוא עצמו כתב להם את הסיפור, והם מצולמים בשחור/לבן, וסרטים שבהם עיבד לקולנוע סיפורים של אחרים, ואלה נעשו בצבעים (דוגמה לסוג השני הם החבר האמריקאי לפי פאטרישיה הייסמית או חרדת השוער מול בעיטת הפנדל לפי פיטר האנדטקה).

בתנועה מתמדת. התכונה הבולטת החוזרת על עצמה כמעט בכל סרטיו, היא התנועה המתמדת שבה נמצאים גיבורים, הנוסעים תמיד ממקום למקום, נראים חסרי שורשים ובית, מחפשים יעד שלרוב אינם מגיעים אליו, בדיוק כפי שהם מחפשים את עצמם ואינם מוצאים תשובה. התכונה הזאת של אנשים בדרך איפיינה אותו עד כדי כך, שכאשר החליט להקים לעצמו חברת סרטים עצמאית בגרמניה, הוא קרה לה סירטי הדרך.

חלום שהתגשם. בעיקבות הצלחות היוקרה הרבות שלו, דלה אותו פראנסיס פורד קופולה מאירופה והביא אותו לאמריקה, במטרה לטפח דור חדש של בימאים הוליוודיים בנוסח גרמניה, בדיוק כפי שלפני 50 שנה, טיפחו שם בצורה זו או אחרת אנשים כמו פריץ לאנג, ארנסט לוביטש, בילי ווילדר ואחרים. בעיני וונדרס היה זה חלום שהתגשם, סוף כל סוף לעבוד כמו כל הגדולים שהעריץ כל חייו, מה עוד שהוזמן, באותה הזדמנות, לביים סרט על אחת הדמויות אשר השאירה חותמה על כל הקולנוע הקלאסי של אמריקה, הלא הוא מחבר ספרי המתח ראשיאל האמט.

הפקת הסרט האמט הפכה לאפוס בפני עצמו. היא נמשכה ארבע שנים עם הפסקות קטנות וגדולות ושלבים שבהם נדמה היה שהסרט כולו יבוטל. לגבי וונדרס, האיש שרגיל היה לצאת ליום הצילומים הראשון כאשר אין לו יותר מסקיצה של תסריט ביד, ואשר אילתר, שינה, שיפץ ושיפר תוך כדי עיבוד את הסרט שהוא עשה, היתה זו חוויה מהממת.

ואמנם, בין חטיבה אחת של צילומים לשניה, בהאמט, הוא הספיק לעשות, בדרכו שלו, שני סרטים נוספים באורך מלא, ועוד שניים קצרים. וכיום, סבורים רבים ששני הסרטים הארוכים שנעשו בתקופה זו, ברק מעל המים (על ניקולס ריי) ו־מצב הדברים, נושאים עליהם את חותמו של וונדרס הרבה יותר מן הסרט האמט, שנראה כהפקה הוליוודית אופיינית ואנונימית במידה רבה.

יומן אישי. מצב הדברים נראה, במידה רבה, כיומן אישי של וונדרס, זאת למרות שהוא מכחיש בתוקף כאילו זה תיאור חוויותיו הפרטיות, בעבודתו על האמט. עלילת הסרט מספרת על צוות הפקה העובד בפורטוגל על סיפור מדע־בדיוני בשם הניצולים, שאינו אלא גירסה חדשה של סרט ישן בשם האיש המסוכן בעולם שנעשה על־ידי אחד מוותיקי הבימאים של הוליווד, אלן דוואן. (דוואן נפטר לפני כשנה, בגיל 98).

כל הצוות מתגורר יחד במלון על שפת האוקיאנוס האטלנטי, והמחצית הראשונה של הסרט מתארת את מערכת־היחסים שבין העובדים, הצוות הטכני, השחקנים, התסריטאי והבימאי. זאת אחרי שהצילומים נפסקים משום שהכסף הדרוש להמשך העבודה אינו מגיע עוד והמפיק ההוליוודי אינו משיב לכל הפניות המופנות אליו.

בחלק השני של הסרט, נוסע הבימאי, שהתייאש מן ההמתנה, ללוס־אנג'לס, כדי לחפש את המפיק ונתקל בכל המערכת הפינאנסית הסבוכה והמפוקפקת העומדת מאחרי תעשיית הסרטים, ושולטת בה הלכה למעשה. את המפיק עצמו הוא מוצא בתוך קרונוע, החג ללא הרף על פני כבישי העיר האינסופיים, ומנסה להימנע מפגישה עם כרישי העולם התחתון, אשר נתנו את הכסף להפקה, אבל בוודאי שלא ציפו לאותם המראות האכזוטיים שנשלחו להם על־ידי הבימאי „האמנותי" מפורטוגל. „לא שהם רוצים להרוג אותי," מסביר המפיק, „אבל מה לעשות, הם מחפשים סיפור. זה מה שהם רוצים." וכצפוי.

(המשך בעמוד 52)

ג'ק ניקולסון:

אוסקר של חיבה

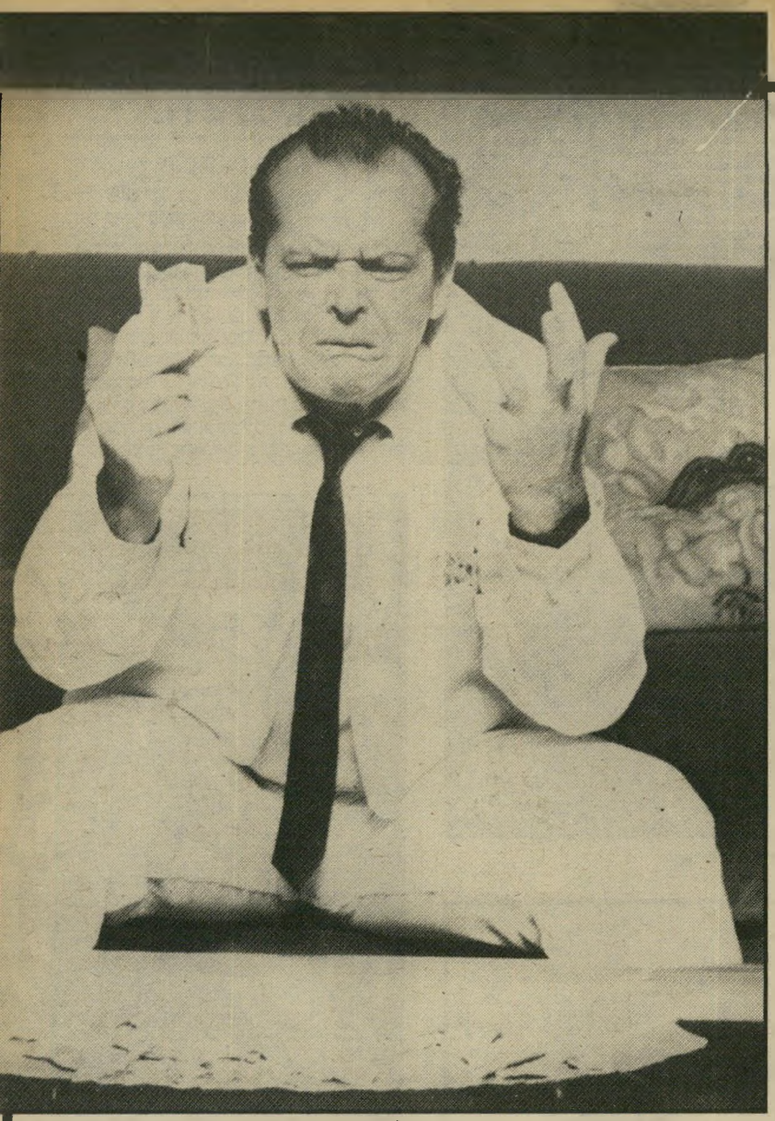
קשה להעלות על הדעת חלוקת אוסקרים משעממת יותר מזו של השנה. הכל היה צפוי מראש והתרחש בדיוק לפי התוכנית. תנאים של חיבה היה המועמד הגדול, וזכה בכל מה שניצאו כי יזכה. בין השאר, בפרס על תפקיד המישנה הטוב של השנה, אשר הוענק לאחד הכוכבים הגדולים של הוליווד, אשר הסכים להופיע באחד התפקידים היותר צנועים בסרט.

לגבי ג'ק ניקולסון, אין זה יוצא־דופן. דרכו לתהילה החלה עם תפקיד מישנה בסרט אדם בעיקבות גורלו. אחרי שהופיע בתפקידים ראשיים רבים לפני כן, ואיש לא השגיח בו. מאז הוא מכריז, ללא הרף, כי התפקיד הוא שמעניין אותו, ולא היקפו. הוא הוכיח זאת גם בעבר, כאשר הסכים לגלם את דמותו של הסופר יוג'ין או'ניל. בסירטו של וורן ביטי אדומים. שהכוכבים בו היו ביטי עצמו ודיאן קיטון.

„איני יכול לשכוח את עצתו של טוני קרטיס. שאמר לי פעם, כי אני נוהג בחוכמה כשאני מסכים להופיע בתפקידי מישנה כבר היום, כי כך לא ירגיש אף אחד בשינוי, כאשר כל מה שיוצע לי יהיו רק תפקידי מישנה."

לא שיש לניקולסון סיבה לדאגה. אחרי שהיה מועמד לאוסקר שבע פעמים וקיבל אותו פעם אחת (על קן הקוקיה) הוא אחד מכוכבי־העל של עיר הסרטים.

את תפקיד האסטרונאוט בדימוס המנסה להתכחש לשנים שחולפות, לכרס התופחת

שחקן ג'ק ניקולסון בביתו
לא צריך דיאטה

ולקרחת המתפשטת. בהתעלסויות עם נערות שיכולות להיות בנותיו. הוא מסביר בפשטות: „אני כבר בן 46 ואיני מתכונן להמשיך כל חיי בתפקידים של בני 35. חוץ מזה, זאת הפעם הראשונה שלא הייתי צריך לעשות דיאטה לפני ההסרטה ולא הייתי צריך להתקשט בפיאה נוכרית."

מובן שמהות התפקיד רומזת לקירבה מסויימת לסרט אחר, שגם הוא היה בין המועמדים לפרסי האקדמיה, הצוות המובחר. שהוא סיפור תוכנית החלל האמריקאית. „האמת היא שביקשתי לראות את הסרט לפני תחילת הצילומים של תנאים של חיבה. אבל הוא עוד לא היה מוכן. עם זאת, החלטתי להמר ולשים דגש חזק עם מרכיב קומי ברור, על הדמות שאני מגלם. משום שהייתי משוכנע כי דברים אלה חייבים להיות חלק בלתי־נפרד מן הטיפוס של האסטרונאוט."

ואכן, אין ספק שכל מי שיילך בימים אלה לראות את הצוות המובחר יגיע למסקנה שגיבורי הסרט, לכשייצאו לגימלאות. עשויים בהחלט להיראות כמו ניקולסון בתנאים של חיבה.

חתן ג'ק ניקולסון וכלה שירלי מקליין בתנאים של חיבה
בלי פיאה נוכרית

קולנוע

(המשך מעמוד 51)

כאשר המאפיה נכנסת לתמונה, אין עוד מי שיכול לשחק בהתייפיפות הנפש.

בתוך שבועיים. וונדרס לא התכונן כלל לעשות את הסרט הזה, כאשר נסע לפורטוגל כדי לבקר באתר ההסרטה של הבימאי הצ'יליאני הגולה, ראול רואז, שעשה שם סרט אחר. תוך שבועיים קרם הרעיון של מצב העניינים עור וגידים, התסריט נכתב, הכסף להפקה גוייס, השחקנים הוחתמו (רובם השתתפו ממילא בסרטו של רואיז ונמצאו במקום). וונדרס סבור עד היום שהוא שבר את השיא העולמי באירגון הפקה. אשר לסיפור העלילה עצמה, כל אחד יכול לשפוט בעצמו. הבימאי שבסרט שבתוך הסרט, שמו פריץ מנרו והוא ממוצא גרמני, נתקע עם הפקה ואינו יכול להמשיך אותה. וונדרס קרה אותו הדבר. מפיק הסרט הוא טיפוס עגלגל (השחקן היהודי אלן גורביץ מופיע בתפקיד זה), שיש לו קשרים עם המאפיה. מפיק הסרט עמוס הצרות של וונדרס היה, כאמור, בן דמותו של קופולה, בימאי הסנדק. מובן שאין כאן זהות מוחלטת בין שני המפיקים, תהיה זאת איוולת לחשוב כך, אולם אין ספק שבאמצעות הסרט הזה, מחסל וונדרס הרבה מאוד חשבונות עם סוג מסויים של מימסד קולנועי, אשר גרם לו צרות רבות.

אבל לא רק איתו. המיפגש שבין אנשים אשר הגיעו מכל קצות העולם כדי לעשות את הסרט (הכוונה לסרט בתוך הסרט), כאשר כל אחד בא מרקע שונה, מתרבות שונה ועם בעיות שונות, מהווה בעצם תמונת מצב של תהליך היצירה הקולנועית, כפי שוונדרס רואה אותה.

הצלם האמריקאי הוותיק שבע כבר סרטים מכל הסוגים. עבד בכל התנאים והתנסה בכל שיטות העבודה ומלא סיפורים כרימון, אבל עיקר מעייניו, בזמן ההסרטה, הוא לדעת מה שלום אשתו המאושפזת בבית־חולים, בקליפורניה. הבימאי עצמו חי עם קייט, נערת התסריט.

לשחקנית הראשית, אנה, יש רומן כושל עם השחקן, מארק. התסריטאי נלחם על זכות היצירה שלו, וכן הלאה.

תמורת סיגרים. אותנטיות גדולה עוד יותר לכל הסיפור, מעניקה העובדה שוונדרס משתמש בכמה יוצרים נערצים עליו, כשחקנים בסרט. סם פלור מגלם את הצלם ג'ים קורבי הוותיק, ומספרים שהוא היה מוכן להסכים לתפקיד משום שהוא מחבב את וונדרס (הוא הופיע בסצינה אחת של החבר האמריקני), משום שהיה לו שבוע פנאי ומשום שהובטח לו כי במקום שכר, יביאו לו כל יום קופסה מלאה סיגרים קובניים. ואכן, הוא מעשן סיגרים לכל אורך תפקידו ואין ספק כי הרבה מחוכמת החיים שהושמה בפיו בסרט הזה, היא תרומתו האישית.

איזאבל ווינגרטן וג'ארי קיים בסירטו של וים וונדרס מצב הדברים
תרומה פרטית לאסכולת שמונה וחצי

קטע מתוך הסרט הבדיוני הניצולים המוסרט בתוך הסרט מצב הדברים
סרט ישן בשם האיש המסוכן בעולם

פטריק שובו בתפקיד הבימאי פריץ מנרו עם וים וונדרס
הבימאי כבימאי

דמויות הניצולים
גירסה חדשה

סם פולר בתפקיד ג'ים קורבי
הבימאי כצלם

דמות אחרת, הפרקליט החמקמק שפוגש הבימאי כאשר הוא נוסע להוליווד לחפש את מפיקו, מגולמת על־ידי רוג'ר קורמן, שהיה בעצמו, לפני שנים, ילד־פלא של הקולנוע האמריקאי, אדם שהוציא מתחת ידיו סרטי אימים שהפכו לקלאסיים, שאותם צילם תוך כמה ימים בלבד, והיה למעין אגדה חיה.

צעירים רבים עשו את צעדיהם הראשונים בצילו, בעיקר מאז שהפך מפיק (בין אלה פראנסיס פורד קופולה ומנחם גולן).

וונדרס פנה אל קורמן תחילה, משום שרצה להשתמש באחד מסרטיו הישנים היום שבו בא קץ העולם כנושא לסרט שבתוך הסרט. קורמן

אלן גורביץ בתפקיד המפיק
בעיקבות קופולה

רוג'ר קורמן בתפקיד הפרקליט
בעיקבות הנערצים

הציע לו במקום זאת את סירטו של דוואן, ובו זמנית הסכים להופיע בתפקיד הפרקליט.

מהרבה בחינות, אפשר לראות בסרט זה של וונדרס, את תרומתו הפרטית לאסכולת שמונה וחצי ו־הלילה האמריקאי, סרטים של בימאים על עבודתם. מישפטים כמו „הקולנוע אינו מספר על החיים, אלא על הקולנוע" או „עלילות קיימות רק בסיפורים, החיים אינם זקוקים להם כדי להימשך." נשמעים כמו שעורים באתיקה קולנועית. אין ספק שכל המתעניינים בקולנוע כאמנות , ומתעניינים בשלבי התהוותו, ימצאו חומר רב לענות בו בסרט הזה. אין ספק שהסרט נועד בעיקר עבורם. אבל בהתחשב בעובדה שאין אדם אשר הולך לקולנוע ואינו חושב עצמו מומחה בנידון, יש להניח שסרט כזה יכול לעזור לכולם להיות קצת יותר מבינים בנושא.

זווית מקורית משולש נצחי

בגידה (פאר, תל־אביב. אנגליה) – זהו סרט קאמרי, אינטימי ומרוכז מאוד. הדומה להפליא למחזה טלוויזיה מן הסוג הטוב ביותר שמגיע לישראל מאנגליה. ואין פלא בכך, כי הכותב הוא הארולד פינטר, אולי הבולט במחזאים הבריטיים של דורינו, והשחקנים הראשיים הם בן קינגסלי (שגילם את גנדי) וג'רמי איירונס (שהופיע בחמדת ימים ובאהובת הקציץ הצרפתי).

לבד מהם, יש עוד דמות אחת בסרט, המשלימה את המשולש הקלאסי. זו פאטריסיה הודג', המגלמת את רעייתו של מו"ל (קינגסלי) ונמצאת בהליכי גירושין ממנו, והיא גם אהובתו של סוכן הספרות (איירונס) עימו היא מנהלת רומן בן שבע שנים.

אין בכך כדי לגלות משהו מסודות העלילה משום שפינטר מחליט, במקוריות רבה, להתחיל את הסיפור מן הסוף, כאשר האשה מבשרת לאהובת, שממנו נפרדה כבר לפני שנתיים, כי היא עומדת להתגרש מבעלה, שהוא החבר הטוב ביותר של המאהב. אחר־כך, שלב אחרי שלב, לוקח אותנו פינטר אחורנית, וחושף בהדרגה את מקורות המשולש הרומנטי הזה, כאשר כל קפיצה אחורנית מציגה תמונת־מצב אחרת בין השלושה, עד אשר בתמונה האחרונה מוצג האירוע השטותי לכאורה, שהיה במקור כל הפרשה המתמשכת הזאת.

הסרט כולו הוא מין מישחק של חתול ועכבר, שבו אין התס־

פאטרישה הודג' וג'רמי איירונס: אהבה לאחור

ריט מגלה אף פעם את כל קלפיו בפני הצופה. בדיוק כפי שהד־מויות עצמן אינן נחשפות עד הסוף, אחת בפני רעותה. הניחו־שים שהן מנחשות והנחות שהן מניחות לגבי הסובבים אותם, מוצאים את הקבלות בניחושים ובהנחות המתעוררים בקהל תוך כדי הצפיה, וזה חרי תהליך שבו פינטר הוא אמן מאין כמותו. צריך רק לומר, שדווקא באווירה הריאליסטית לגמרי שטורה כאן, עובדת השיטה שלו בהצלחה גדולה עוד יותר.

השוביניזם הפמיניסטי

ינטל (שחף, תל־אביב. ארצות־הברית) – אין ספק שברברה סטרייסנד לקחה את עצמה מאוד ברצינות בסרט הזה. זאת הפקה עשירה, זוהרת וקפדנית מאוד, מסוג אותן המלאכות שרק הוליווד מסוגלת להתמודד עימן. הצילום, התפאורה, התלבושות, איכות־החקול, הכל מעורר התפעלות כהישג בפני עצמו. מובן שהשאלה הגדולה היא, איך כל זה יחד משרת את המטרה הסופית, שהוא הסרט עצמו.

מבלי להיכנס לדקויות של השוואה בין הסיפור של באשביס זינגר לסרט, יש כמה עובדות ראשוניות שמפריעות בעניין. ינטל היא דמות סיפרותית, אשר כל עוד קוראים עליה, ניתן להאמין במה שהיא עושה. אבל במראה־עיניים, דרוש יותר מסיפור, וברברה סטרייסנד, בתפקיד הראשי, שאינה יוצאת מעין המצלמה ולו רק פעם אחת, לכל אורך הסרט, היא־אשה בשלה, במיטב שנותיה, ואינה יכולה להיראות בשום פנים ואופן, כנערה תמה וזכה, ולא כנער שלא הצמיח עדיין זקן.

פרט שני: המוסיקה והפיזמונים, שצריכים להיות המונולוג המנימי של הגיבורה, אשר אינה יכולה אחרת להוציא החוצה את הגיגי ליבה, הופכים מיכשול בתפתחות העלילה, הנעצרת מדי פעם בפעם כדי לפנות מקום מה להגיונים המושרים. מאחר שאין זה מדיום שעובד לפי מוסכמות אופראיות, למשל, העיקרון הוא בעוכרי התוצאה. מה עוד שהמוסיקה של מישל

ברברה סטרייסנד – לא בפתח־תיקווה

לגראן נשמעת הרבה יותר מדי כמוצר מלוטש של מחזמר אמריקאי, חסר אופי אישי משלו.

ולבסוף: הניסיון שלא לפגוע בקודשי היהדות והרצון להקנות לסרט אופי בינלאומי, נפלו בין כל הכיסאות. חריפות העימותים רוכבה כפי שהמראות לוטשו על־ידי מצלמתו של דייויד ואסקין, והתוצאה היא הרבה יותר שיגרתית מן הכוונות.

השוביניזם האמריקאי

הצוות המובחר (גת, תל־אביב. ארצות־הברית) – זהו מיבצע מרשים מכל הבחינות. טכנית. הסרט משחזר בנאמנות מופלגת את כל השלבים של התפתחות תוכנית החלל הראשונה של ארצות־הברית, תוכנית מרקיורי. הסרט מתעכב על הפרטים המדעיים הכרוכים בנושא, ומהווה מבחינה זו, נתח היסטורי מרשים. השילוב של קיטעי העודה עם קטעים מבויימים, מזכיר לפרקים את זליג של וודי אלן, (שעדיין מחכה למועד הצגה), התיפאורות והמלאקטים המיוחדים מרהיבים להפליא ודווקא העובדה שהבימאי פיליפ קאופמן הקפיד שלא יהיו נוצצים יתר על המידה, מוסיפה לתוצאה הסופית מידה רבה של אמינות.

מדובר כאן בחיפוש אחרי דמות הגבר האמריקאי של סוף המאה ה־20, זה הושמץ עד בלי די על השוביניזם הפאלי שלו, אולי משום שמזה שנים רבות לא נותרה לו שום חזית להילחם בה, חוץ מן החזית המינית.

הפעם מדובר באנשים שיש להם את אותו „החומר הנכון" (זה שמו המקורי של הספר וגם של הסרט), אנשים הבנויים כך שהם זקוקים להעמיד את עצמם כל העת במיבחן, לבדוק בלי הרף מה הוא גבול היכולת הפיסית והנפשית שלהם ולהתקרב אל הגבול הזה עד כמה שאפשר יותר. ואפילו בעידן של מכונות משוכללות שבהן האדם אינו צריך להיות יותר מפקח המתבונן

אד הריס בתפקיד גיון גלן: התיפארת החללית

מן הצד. יש למימד המיוחד הזה של הגבר האמריקאי, כפי שהוא בא לידי ביטוי באותם טייסי חלל ראשונים, חשיבות מירבית לא רק לפריצת הדרך אל הכוכבים. אלא גם למיבנה הנפשי של האנשים שעל כדור־הארץ.

הדמות המרשימה ביותר של הסרט, היא דמותו של צ'אק ייגר. כפי שסם שפארד מגלם אותו.

כדאי מאוד לראות.

צעירה ילידת מארוקו, בלי פרוטה בכיס, כתבה, ביימה והפיקה סרט מפחיע בעדינותו

כמעט במחתרת. „תקציב לא היה," מספרת מישל, „אחרי שקיבלתי תק־ציב קטן מן הוועדה לעידוד הסרט הקצר, התחלתי להסתובב בכל מיני חברות ומוסדות. כולם סירבו. הם לא אמרו לי שזה בגלל הנושא של הסרט, אבל גם לא נתנו הסבר אחר לסירוב. עד שלבסוף הגעתי לאשה ישראלית מבוגרת, שתרמה לי כסף שהספיק כדיוק לגמור את הצילומים."

זיכרונות ממארוקו

דצוות עבד כולו בהתנדבות. כשנגמרו הצילומים, עבדה מישל במשך שלושה חודשים לילה־לילה במעבדה בירושלים, שהעמידה לרשו־תה שולחן־עריכה. כעבור שלושה חודשים אזל התקציב, ומישל נאלצה ללכת לעבוד כמה חודשים נוספים, כדי לחסוך עוד כסף, שיספיק לה לגמור את הסרט.

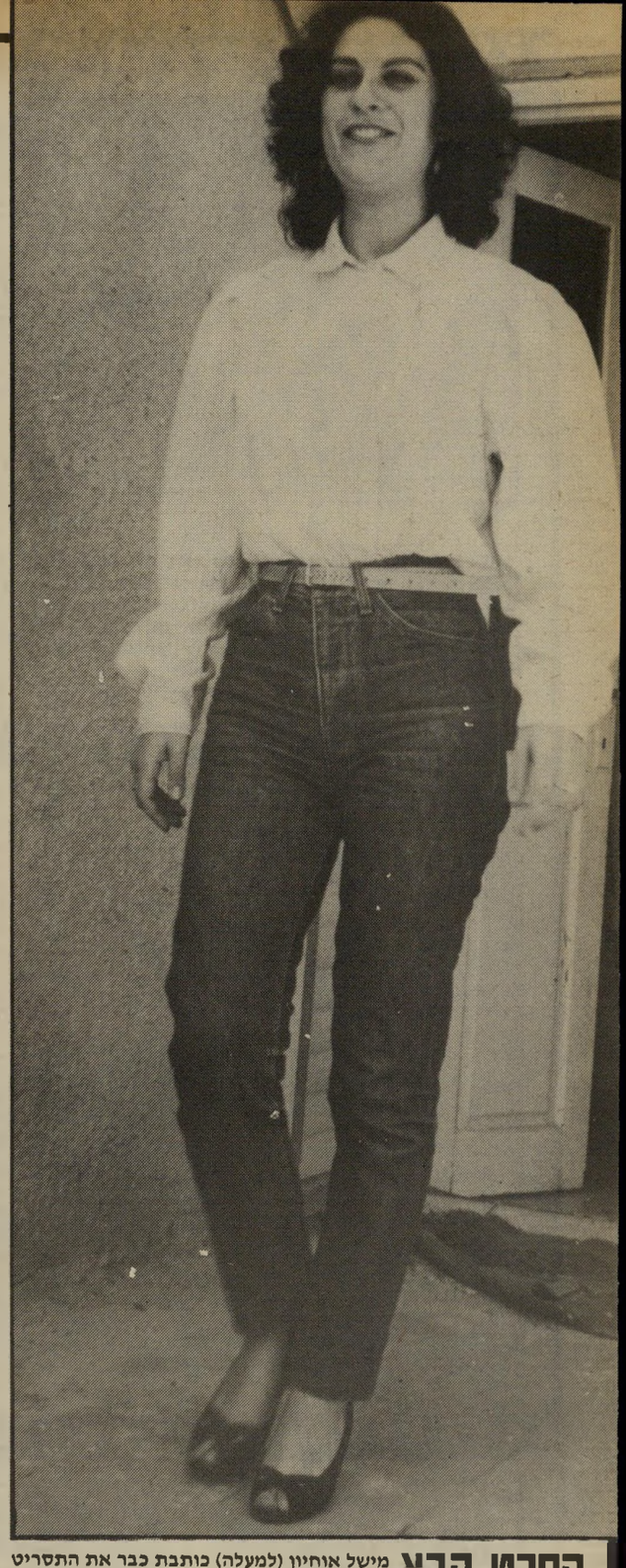
שנה אחרי שהתחילו הצילומים יכלה מישל לחתום על המוגמר ולחפש

ערבי ויהודיה מישל אוחיון (במרכז) עם מחמוד אסי ואורלי זילברשץ. השחקנים הראשיים בסרט, המגלמים זוג נאהבים—הוא ערבי והיא יהודיה. השניים, חברים טובים של מישל, הם שחקנים מיקצועיים והס־כימו להופיע בסרט בהתנדבות, ללא תשלום.

בקשת עזרה יומה, הבחורה היהודיה, השחקנית אורלי זילברשץ, בקטע מהסרט שבו היא מבקשת עזרה מן המרצה של חברה, ראיף. המרצה הוא הצייר הירושלמי אריה אזן.

הבלש של

הסרט הבא מישל אוחיון (למעלה) כותבת כבר את התסריט לסירטה הבא, שיספר על חבלי הקליטה של מישפחה מארוקאית בארץ. סירטה הראשון היה על שחקן ערבי.

דבלש פתח את הדלת בבעיטה ופרץ אל תוך הדירה הקטנה. יומה, שהתעוררה מרעש הפריצה, קפצה בבהלה והתיישבה על המיטה, כשהיא מנסה לכסות את עצמה בסדין. הבלש העיף מבט מהיר סביבו ושאל את יומה בתוקפנות: „איפה ראיף?"

אחר־כך התברר, כי כוחות־הביטחון קיבלו מידע, שלפיו חשוד ראיף בהשתייכות לחולייה המתכננת פיגוע. ראיף נעצר עוד באותו היום, לעיניה הנדהמות של יומה. מרגע זה התחיל מסע־היסורים של הזוג הצעיר, שנגמר בפרידה, מכורח הנסיבות.

יומה היא צעירה ישראלית, יהודיה, סטודנטית באוניברסיטה בירושלים. ראיף, צעיר בן כפר בשטחים הכבושים, ערבי, לומד גם הוא באותו מוסד. השניים התאהבו ועברו לגור יחד, עד למעצרו של ראיף.

זהי תמציתו של סרט ישראלי קצר (52 דקות) בשם לחץ, שנושאו פוליטי עכשווי, על יחסי יהודים וערבים בישראל של שנות ה־80.

מישל אוחיון (24), צעירה ירושלמית, שכתבה, ביימה והפיקה את הסרט, עמלה קשה כדי להשיג מימון לתסריט שאינו מיסחרי במיוחד, וקהל הצופים הפוטנציאלי שלו בארץ הוא קטן מאוד. „קשה להאמין שהטלוויזיה הישראלית תקנה סרט כזה להקרנה," אומרת מישל בצער, „למרות שהייתי רוצה מאוד להציג את הסרט בטלוויזיה ושיראו אותו כמה שיותר אנשים בארץ."

הנושא פרובלמטי מדי לרשות ממלכתית, ולכן לא מאפשרים הקרנתם של סרטים כאלה על המסך הקטן בארץ, ומאלצים את היוצרים הצעירים ללכת ולרעות בשדות זרים, כדי להחזיר לעצמם את ההשקעה האדירה הכרוכה בהפקתו של סרט. באין ברירה ובאין ביטוי בארץ, צריכים הבימאים לפנות לטלוויזיות זרות באירופה ובארצות־הברית.

סירטה של מישל אוחיון, כמו רוב הסרטים הישראלים הקצרים, נעשה מקום להקרנתו.

היא מרוצה מאוד מן התוצאה: „אני הכי־מבסוטית מזה שנכנסו 95 אחוז מן החומר המצולם!"

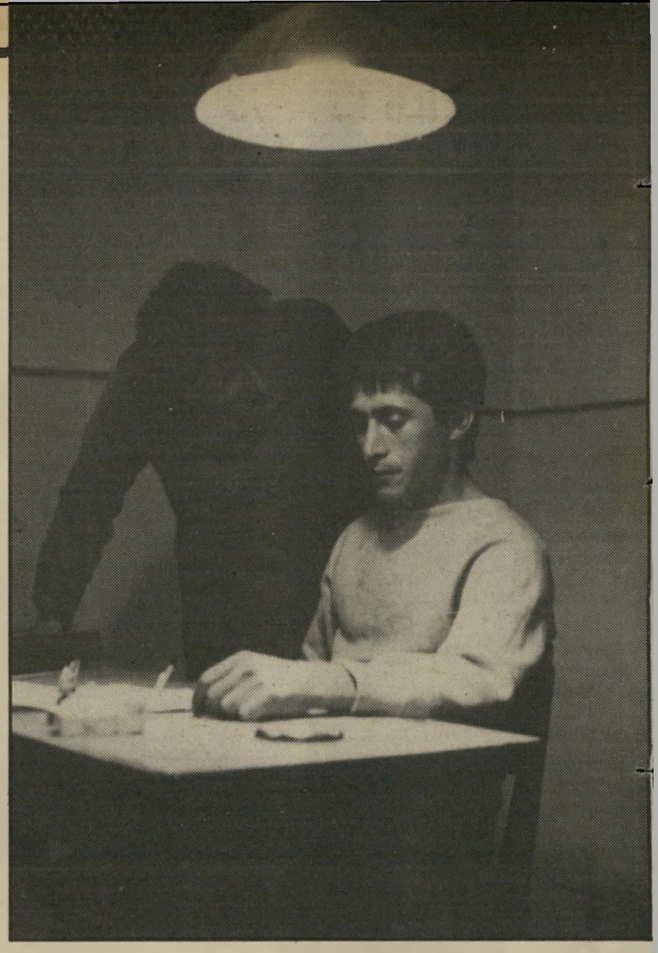
מישל גרה בדירה קטנה בקומת־גג בדרום תל־אביב. החדר מרוהט בפש־טות. מדפי הספרים עמוסים בסיפרות על קולנוע, בעברית, באנגלית ובצר־פתית. היא צעירה נמרצת, ואינה בוחלת בשום עבודה הקשורה בסרטים. מישל נולדה בקזבלאנקה שבמא־רוקו ב־1960, ועלתה לארץ בגיל 5, ביחד עם מישפחתה. „אני זוכרת רק טראומות ממארוקו," היא אומרת, „אבא היה פעיל עליה, וזה לא היה ליגאלי שם. כך שאין לי זיכרונות טובים במיוחד."

בבית מישפחת אוחיון דיברו צרפתית. הם היו מן היהודים האמידים בעיר וגרו מחוץ למלח (הגיטו). הם היו מאוד עשירים, עם שתי עוזרות ומטפלת לארבעת הילדים. אבל כשיצאו משם ועלו לארץ, מתוך ציונות, איבדו את כל רכושם והגיעו ארצה חסרי־כל.

המישפחה הגיעה לנתניה ואחרי שנה עברה לירושלים. מישל זוכרת את חבלי־הקליטה בארץ, כאשר לא ידעה את השפה ולא הבינה מה מדברים בבית־הספר.

החינוך בבית היה מאוד ציוני — פטריוטי, לדבריה — אך בגיל 16 התחילה להיות מודעת יותר לנושאים פוליטיים והלכה שמאלה.

אחרי השירות הצבאי עברה לתל־אביב והתחילה ללמוד קולנוע באוניברסיטה. „זה מדיום שכולל את כל התחומים — כתיבה, כושר־ארגון, עבודה עם אנשים, יכולת התבטאות, העברת מסר. זה מדיום טכני ויצירתי — צירוף שלא קיים בתחומים אחרים."

חקירה ביטחונית השחקן הערבי מחמוד אסי (ארצי), המשחק בסרט בתפקיד ראיף, בחקירתו. ראיף נחשד בסרט בהשתייכות לחוליה המתכננת פיגוע בישראל.

מישל

הסרט הראשון שעשתה במיסגרת לימודיה היה סרט דוקומנטרי על שחקן ערבי. „אז זו היתה סנסציה," היא נזכרת.

היום יש גל של סרטים קצרים על נושא היחסים בין יהודים וערבים בארץ, ונראה כאילו זו אופנה. „זו לא אופנה," אומרת מישל בהחלטיות, „זה צורך השעה. זה דווקא טוב שעושים סרטים על נושא כזה, מכיוון שלפני־כן היו סרטים סוריאליסטים מופשטים. עכשיו מתחילים להתעורר. באמת הגיע הזמן."

חשוב, לדעתה, שיעשו בארץ סרטים על נושאים ישראליים מובהקים, גם, ואולי דווקא, אם רוצים למכור אותם לחו"ל. הסרטים האלה יכולים לעניין מחוץ לישראל, דווקא משום שהם אותנטיים. „לכן," היא אומרת, „אני מעריצה את אנדרה ויידה, הבימאי הפולני, מכיוון שהוא עושה סרטים רק על פולין, ועובדה שזה מצליח גם במקומות אחרים."

עוד לא מתוסכלת

מישל היא בימאית צעירה, למרות שהיא לא כל־כך מתיי־חסת לצד הנשי שבעניין.

היא יודעת שכדי לעשות סרט, צריך לדעת לוותר על כל הדברים האחרים. „בזמן ההפקה צריך לוותר על חיי־חברה ועל הכל. אין זמן לשום דבר חוץ מהסרט. במיוחד כשאין כסף ועובדים קשה והתחרות מאוד גדולה."

וכך יהיה לכל אורך הדרך. לכן היא עוד לא חושבת על מישפחה, בינתיים, וגם כשזה יבוא — קשה לה להאמין שתוכל לוותר על העולם שלה. המישפחה היא שתצטרך לוותר.

בינתיים היא לא מתוסכלת מן העובדה שלא היו סרטים ישראלים איכותיים שהצליחו בחו"ל. אבל „התיסכול עוד יבוא," היא אומרת בחצי חיוך, ובתיקווה גדולה, שאולי בכל זאת תצליח יותר.

מישל כותבת כבר את התסריט לסרט הבא שלה, שנושאו: מישפחה מארוקאית המגיעה לארץ. נושא הקרוב אליה במיוחד. זה יהיה סרט ארוך וההפקה תהיה מיקצועית, הפעם לא בהתנדבות.

מישל נחושה בהחלטתה. היא צעירה ומלאת אופטימיות. בינתיים, כבימאית וכאשה צעירה, עדיין מפרנסים לה בחוגי־הקולנוע בארץ, ולא שמים לה רגל. אולי, לוא היתה גבר צעיר, היה יותר קשה.

הסרט הראשון שעשתה מצליח. כשהציגה אותו בפעם הראשונה בסינמטק בירושלים, הופתעה ממיספר האנשים שבאו לראותו אותו. היו שם מכל הגוונים ומכל הסוגים, לאו דווקא אותם שבאים ממילא לראות סרטים פוליטיים. כך הוצג הסרט באותו ערב, בעת ובעונה אחת, בשני אולמות ההקרנה בסינמטק, דבר שהוא יוצא־דופן.

גם אחרי שיצאו אנשים מן ההקרנה, לא קיבלה תגובות שליליות, למרות הנושא העדין והרגיש.

בימאית בפעולה מישל מאחורי המצלמה בזמן צילומי הסרט, עם הצלם אברהם קרפיק. זהו סירטה הדרמאתי הראשון. הוא יצא, לדבריה, בדיוק כמו שרצתה.

מישל עשתה סרט מיוחד, הנוגע בבעיה כאובה. היא לא גלשה לאמירות פוליטיות קיצוניות, הדיאלוגים לא משמשים כל קבוצה פוליטית מסר יימת.

ראיף, הבחור הערבי, נעצר על־ידי כוחות־הביטחון. יומה, חברתו היהודיה, מנסה להיעזר בחבריה המשתייכים לתנועה שמאלית, אך לא מקבלת שם עידוד רב. בינתיים ממשיכים להטריד אותה מן המישטרה, מתוך תיקווה שתסכים לשתף איתם פעולה.

מישפחתו של ראיף וגם מישפחתה של יומה מתנגדים לקשר ביניהם, בגלל השוני בלאום.

לבסוף, אחרי כמה ימי־מעצר, משוחרר ראיף, אך הוא חוזר לכפרו. יומה, השומעת על שיחרורו של אהובה, ממהרת אליו לכפר, אך שם היא מקבלת את המכה: בעודה עומדת ליד השער ומחכה לקלוט את מבטיו של ראיף, נודע לה כי הוא עומד להתחתן עם צעירה בת הכפר.

הדברים לא נאמרים במפורש על המסך, אלא בצורה עדינה, במבטים, ברמזים, בדיבורים.

בקרדיט של מישל יש עכשיו סרט שאותו, כך היא אומרת, תוכל להציג בעתיד לפני משקיעים־בכוח, כאשר תבוא לבקש כסף למען הסרט הבא שלה, ש„גם אותו אביים, אינשאללה."

ענת סרגוסטי ■

בקזבלנקה מימין: אלי ופרלה אוחיון, עם בתם הקטנה מישל (בעגלה), ברחוב בקזבלנקה. מישל נולדה במארוקו ועלתה לארץ בגיל חמש. המישפחה היתה עשירה. אך איבדה את כל רכושה כשעלתה לארץ. משמאל: מישל הקטנה עם אחיותיה ז'ואל (הבינונית) ואנני הגדולה.

פצצת־זמן בנגב

(המשך מעמוד 41)

המשאית שלי מקואופרטיב אגד."

לעומת זאת, לא מפריע לו, כקומוניסט, ללכת למיסגד ולהעריץ את האחים המוסלמים תושבי רהט. „את הכסף הראשון למיסגד תרמה המיפלגה הקומוניסטית ברהט," הוא אומר.

בצהריים חזרו הילדים מבית־הספר. אמהות וילדיהם התנהלו לאיטם במעלה הגבעה. קידמה ובערות מתקיימות זו לצד זו ברהט. בתים מודרניים לצד אוהלים שרוחות החורף חודרות לתוכם. ילדים מטופחים ונקיים לצד ילדים זבי־חוטם. ילדים הישנים במיטות רכות לצד ילדים הישנים על האדמה הקשה.

מודרניזציה ומסורת ובתווך הבדווי הצעיר. המבולבל. השומע מוסיקה של מייקל ג'קסון מתוך הטייפרקורדר הענקי שלו. ושותה קפה תורכי בישיבה מיזרחית, בחצר ליד הבית. צעירים חסרי מנוח. עיניהם נפקחות בעיר הגדולה, בבתי־הקולנוע, בדיס־קוטקים, ישובים במיסעדה של רהט. קוראים עיתונים. מתווכחים. מדברים עברית בינם לבין עצמם.

זה ייגמר בדם. לא יודעים לאן הם שייכים. האם הם ישראלים או ערבים פלסטינים? הם לומדים באו־ניברסיטות. פוגשים בנשים יהודיות משוחררות וחוזרים הביתה להתכ. אל הנשים השקטות. המסתתרות מאחורי הצעיפים. הם מרגישים מדוכאים ונעלבים כשאומרים להם שאינם מסוגלים להצמיח מתוכם מנהיגות. הם מרגישים כאילו הם הידיים השחורות של הנגב. נטלו מהם את כבודם.

ראובן ויסוקר, ככל הנראה, אינו מבין זאת. הוא מנסה לשכנע אותי כי דיברתי עם קבוצת קיצוניים. לא השתכנעתי. ויסוקר אומר לי, כי מתוך 4000 צווי־הריסה ביצע רק שמונה. הוא אומר „בכל פעם שהרסתי בית ברהט, ראיתי לנגד עיני את אנטבקה." יתכן שחש כך, אבל למה צריך היה לבחור דווקא בו, באיש שהיה ממונה על הריסת מבנים בלתי־חוקיים. להיות ראש המועצה ברהט?

הצעירים ברהט יושבים על לבה רותחת. המתונים מנסים למתן, להשקיט ולהרגיע, אך קשה מאוד להרגיע יצרים צעירים. הם רוצים מועצה משלהם. הם רוצים לבחור בה.

ויסוקר מסביר שזה מסוכן, שהח־מולות יריבו ביניהן, שזה יגמר בדם.

„אני ראש מועצה פופולארי," אומר ויסוקר. „האנשים שפגשת הם אינטרסנטים. מדברים מתוך קינאה. אנשים שנכשלו בעסקים. אחד אפילו פתח אוטובוס של פורנוגרפיה, פה ברהט, עם סרטים כחולים. התושבים לא קיבלו את זה. כעת הוא מנסה להיכנס לפוליטיקה."

חסן אל־הוזייל, האיש של ויסוקר, אומר לי: „אני קרוב לכל העניינים. אני אומר לך שטוב לנו כיום עם מועצה ממונה. זה לא אומר שאין אנשים שמסוגלים להזין את נושא המועצה ברהט, אבל הרכב האוכלוסיה ברהט מצביע על כך שלא יכולה להיות מועצה נבחרת. הנה, אני עצמי ג'נטלמן ובחור משכיל ולא השתחררתי עדיין במאה האחוזים מתפיסת החמולה. לא משנה מי ייבחר למועצה וכמה ייטיב עם האוכלוסיה, מספיק שיעשה טעות אחת ויזקפו את זה לחובת החמולה שלו. וזה יכול להביא אפילו לשפיכות־דמים."

בכיכר סיפרנו לצעירים היושבים שם, מה אמר חסן אל־הוזייל וחברי מועצה. הצעירים מבטלים את דבריהם: „הם קרובים אל הצלחת. נוח להם לאכול ממנה."

סיפרתי לצעירים כי ויסוקר אמר לי שבכל פעם שהרס בית, הרגיש כמו אב הנותן סטירה לבנו. וכאב לו הלב. הדברים התקבלו בביטול ובחוסר אמונה. הם לא מאמינים לוויסוקר או לכל אחד אחר, שאינו ברור. הם רוצים שיישב במועצה אחר משלהם, שהם יבחרו אותו כמו שנהוג במדינה דמוקרטית, שהם במיקרה אזרחיה. „אנחנו פצצת־הזמן של הנגב. תגידי להם, שם בתל־אביב, שהם עוד יתגעגעו לפלסטינים, אחרי שאנחנו נתחיל לפעול."

שרית ישי ■

בעיני רבים הוא נחשב כזמר־חתונות, אך בעיני עצמו הוא זמר מהשורה הראשונה הסוען שהוא האמן העשיר ביותר בארץ

לרקוד על כל החתונות

בוישה נוי פתח את הרדיו במכונית שהסיעה אותו לנמל־ תעופה של מינכן. „סייב יור לאב, מיי ארלינג: סייבה יור לאבי" שר הזמר טון אופראי. נוי לא האמין למישמע זוניו. כל חייו חלם על שלאגר כזה להקה שלו. כשנגמר השיר, העביר תחנה אחרת. גם שם שמע את השיר ששיגע את אירופה, שירם של רנה רנטו, שימרי את אהבתך.

בלי הרבה היסוסים, הכניס נוי את

טולני להקת הדולפינים שלו דורו ג'וזאן וסימה עמיאל, לאולפן־ הקלטות וכך נולד השלאגר שימרי את אהבתך בביצועם של השניים זמן קצר לפני שהגיע ארצה השלאגר המקורי בביצוע רנה ורנטו, הזמרים האנגליים. השיר הזה היפנה את הזרקורים אל להקתו של מוישה נוי.

הסקסופוניסט הרינמי נמצא כבר שנים רבות על מפת הבידור המקומית, בניגוד לזמרים אחרים מעולם לא ויסה להסתיר כי את הכסף האמיתי

שארל אזנבור מוישה נוי ולהקת הדולפינים עם השאנסונייר הצרפתי, שאותו ליוו בעת הופעה בנשף השנתי של האופרה הווינאית: „מכל להקות באירופה בחרו בנו!"

טולו הוא עושה בחתונות ובנשפים. עם את כואב למוישה נוי שרואים אותו כלייזמר. הוא הרבה יותר מזה. עובדה, שהגיע לישראל סמי דיווים, גייסו את מוישה נוי והדולפינים כדי שינגנו יתו. כשהגיעה לארץ ברברה סטרייז־ נד, שוב נבחרו מוישה נוי והדול־ ינים להנעים לסופרסטאר.

ילדות עם אריס סאן

סיפורו של נוי הוא סיפור של ילד מוסיקאי, שצמח בעולם בידור הישראלי. כשהוא נשאל כמה נים קיימת להקת הדולפינים, משיב י בן ה־36: „מאז שאני מנגן, ואני וכר כבר 21 שנים במיקצוע."

נוי הקים את להקת הרוק הראשונה שלו בארץ, כשהיה ילד ממש. ללהקה קראו בלו סטאר. אחד הכוכבים הגדולים בימים ההם, אריס סאן, גילה את נוי („הייתי ילד־הפלא של אריס סאן"). סאן צרף את ילד־הפלא לתיזמורת שלו. „הוא היה המורה הכי טוב שמוסיקאי יכול לחלום עליו. הוא היתווה לי את קו־המחשבה שלי בשואו־ביזנס. ניגנתי איתו שמונה שנים בסקסופון ובקלרינט וליויתי אותו כזמר."

בצבא שירת נוי כנגן בתיזמורת חיל־האוויר. וגם כאן נזדמן לו לעבוד תחת שרביטו של אחד האנשים שהשפיעו ביותר על חייו, המנצח, סגן־ אלוף אריק טייך. „האדם הזה יקר לי עד כדי כך, שכשאני מדבר עליו אני מתחיל לבכות. הוא נהרג בתאונת־ דרכים ביחד עם אשתו. הוא כבר לא היה צעיר. בן 76. יומיים קודם אמרתי לו, אריק, אל תנהג יותר, קח נהג. אחרי יומיים הוא הלך. הוא היה כמו אבא שלי. כשהתחתנתי הייתי עדיין חייל שלו ואת הרהיטים הראשונים לדירה שלי ושל אשתי הוא נתן לי.

„אני רואה את תקופת אריס סאן כילדות שלי במוסיקה. את תקופת הצבא עם אריך טייך אני רואה כתקופת שיא. כל שבוע הופענו בתוכנית הרדיו תיבת־נוח. זו היתה תקופת ששת־ הימים, הופענו בלי סוף בנשפים.

„כשהשתחררתי מהצבא, עמדתי על פרשת דרכים מה לעשות עם עצמי. אני זוכר שהצלחתי בצורה בלתי־רגילה. הופעתי במלון רמת־אביב, אלפיים איש היו באים לשמוע אותי ולרקוד. אירגנתי ערבי־ריקודים לחיילים, היה מפוצץ. ראיתי את עצמי על תקן של כוכב, אפילו בהשוואה לששי קשת ולאבי טולדאנו."

מדוע אם כך לא הצליחו שירים של נוי להגיע למיצעדי־הפיזמונים ברדיו? „היתה לי בעיה אחת. לא יכולתי לשיר בעברית. הייתי חלוץ בסגנון האי־ טליאנו. היו מתרגמים לי שירים איטלקיים לעברית וברדיו סירבו בתקופה ההיא לשדר שירים מתור־ גמים. בכלל, הרדיו התייחס לא רק אלי, גם לתיזמורת חיל־אוויר, כמו לבן חורג, כלי להביא בחשבון שמ־ התיזמורת הזו יצאו כוכבים כמו כרמלה קורן, שהיא היום סטאר בגרמניה, חיים עמרני, האח של חדווה, שהוא הזמר הטוב ביותר שיש בארץ ושהיום, במקום לשיר, בגלל היחס אליו, יש לו מיכבסה; יואל דן, היום מורה למוסיקה בארצות־הברית, ציפורה אנוך, זמרת שגעונית שלא שרה יותר, עדנה גורן וזמר בשם הוגו, שהיום הוא סטאר בברזיל, כי בארץ לא היה לו מה לעשות. אפילו מייק בראנט, למרות שלא שירת בצבא, קיבל צ'אנס אצלנו ואת צעדיו הראשונים עשה עם תיזמורת חיל־האוויר."

סיגנון חדש בחתונות

באותה תקופה, בהיותו חייל, כבר נישא מוישה נוי וגם היה אב לילדה. סיפור אהבתו לרעייתו הוא סיפור־אהבה מהסרטים. השניים הכירו בהיותם ילדים. ההורים היו חברים והמישפחות מיודדות. בשלב מסויים נסעה רעייתו לארצות־הברית, נישאה ונולדה לה ילדה. כשחל משבר בנישואיה, היא חזרה ארצה עם תינוקת בת שנה ופגשה מחדש את נוי. בין השניים ניצתה אהבת־הילדות מחדש והם נישאו זה לזו ומאז נולדו להם עוד שתי בנות ומוישה נוי הוא אב גם לבתה של אשתו מנישואיה הקודמים, כך שבגיל 36 הוא אב לחיילת.

והוא נזכר: „עדיין במרים. מצד אחד שאול ביבר צעק לי אליל־הנוער: ומצד שני היו לי אשה וילדה לפרנס. אם הייתי הולך על גלי־צה"ל, לא היה לי

(המשך בעמוד 73)

סמי דיווים מוישה נוי עם הבדרן האמריקני הנודע, שאותו ליוותה להקת הדולפינים בעת שהופיע בארץ: „כשצריך להקת־ליווי טובה שוכחים שאנחנו מנגנים גם בחתונות."

Marlboro Lights

האיכות המפורסמת של מרלבורו בסיגריה דלת זפת וניקוטין

Made in U.S.A.

אזהרה: משרד הבריאות קובע כי - העישון מזיק לבריאות

טיולים לצעירים ב-10 תשלומים

מסלולים מרתקים

כשאנו אומרים אירופה הקלאסית או אמריקה מחוף אל חוף, איננו מתכוונים רק למגדל אייפל או הקולוסיאום, ולא רק לפסל החרות ובניין הקפיטול. אנו מתכוונים למקומות, נופים, הווי אווירה ותרבות, שבלעדיהם (לדעתנו לפחות), לא יכול המטייל לומר הייתי ב... לבחירתך מסלולים שונים המקיפים את אירופה וארה"ב, ומאפשרים לך לראותם כראוי, ללא החיפזון המאפיין טיולים מאורגנים אחרים. תבקר גם באתרים שמחוץ למפת התיירות הקלאסית, ומלבד דיסנילאנד ושער הנצחון, תבקר גם בעיירות טיפוסיות, טירות, פסגות מושלגות וחופי רחצה מפורסמים. תאכל מאכלים מקומיים ותבקר במופעי בידור ופולקלור. תבלה בדיסקוטקים ותערוך קניות בשווקים מפורסמים ובירידים עממיים.

טיול שעושה חברים

קמפינג- כך מטיילים צעירים בעולם. לא עוד תיירות מרובעת אלא אווירה חופשית "בלתי מכופתרת". אתה פוגש צעירים מכל רחבי תבל הבאים לבלות בקמפינגים מן השורה הראשונה: בדיסקוטק או בבריכה (כן, יש בקמפינג), במינימרקט או באמבט (כן, יש בקמפינג), ליד מכונות הכביסה והייבוש האוטומטיות (כן, יש בקמפינג) עם גיטרה ביד באוהל המרווח והמודרני, או בתחרות תחפושות משגעת (כן, יש בקמפינג). בלי מחיצות, בלי מסגרות, כמו שצעירים אוהבים.

סקר מגלה: חברים ממליצים על קמפינגטורס

סקר מקיף שנערך בין מטיילי קמפינגטורס מגלה כי 85% מקרב הצעירים הצטרפו לטיולינו בגלל 2 סיבות עיקריות:

א. המלצת חברים או בני משפחה.

ב. האווירה המיוחדים של טיולי קמפינגטורס.

הרבה יותר בהרבה פחות מזומנים

במקום להשקיע במלון, במלצרים, בטיפים ובכל השאר, אתה משקיע בעצמך. מחירי טיולינו כוללים הכל: דמי הכניסה לאתרים (אין הפתעות בלתי צפויות), לינות בקמפינג (וגם בבתי מלון), 2 ארוחות מלאות - חגיגה אמיתית (ולפעמים גם במסעדות), חסוך עשרות רבות של דולרים, תוכל לבזבז אותם על עצמך בלבד!!!

יורוקמפ

לחרוש את אירופה בחמישה מסלולים נהדרים לדוגמא: 25 יום אירופה הגדולה: לוצרן, ונציה, רומא, פירנצה, הרביירה הצרפתית, פריז, אמסטרדם, לונדון.

בכל קמפינג ימתין לך טבח עם ארוחה טובה, ונציג החברה יעמוד לרשותך בכל נושא.

המחיר **$1539** כולל טיסה

אמריקמפ

המחיר **$1290** ללא טיסה

ביצוע מעולה

לוח הזמנים הגמיש, הארגון המעולה והמסלולים המגוונים נותנים לך "תפריט חו"ל" שלא תמצא באף מקום אחר.

צוות מומחי הקמפינג של קמפינגטורס ידריך וילווה אותך לאורך הטיול.

נסיוננו רב השנים בביצוע טיולי קמפינג מנוצל כולו לטובתך, הנוסע.

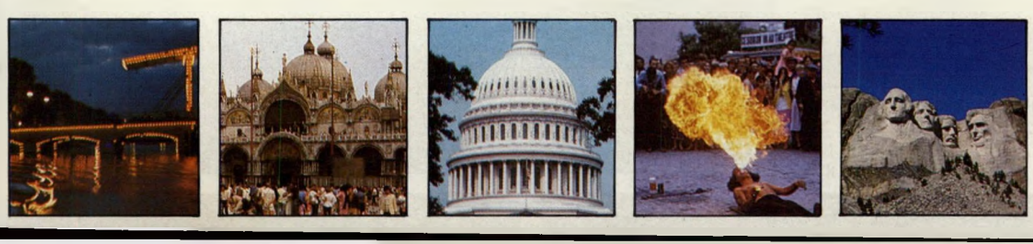

כך מטיילים צעירים בעולם. קמפינגטורס.

ליבסנגן צרפתי

10% הנחת מזומן לנרשמים עד 18.5.84
או 60% במזומן 40% ב-4 תשלומים
ללא הצמדה וללא ריבית

אביב בשחור־לבן

הבת של חברה שלי לקחה את אמא שלה לשיחה בעניני־פסח. הילדה הסבירה לאמה, שהיא שונאת את החג הזה, מפני שתמיד מלבישים אותה ואת אחותה בגדים חדשים וחגיגיים, ומייד אחר־כך מזהירים אותן שלא להתלכלך, שלא להתקמט ושלא לעשות שום תנועה היכולה להזיק לבגדים החדשים והיקרים. הילדה אמרה, שאם ההורים לא מסכימים שהבנות תלבשנה ג'ינס וגופיות לליל־הסדר — הן פשוט מסרבות להשתתף באירוע.

היה ויכוח, היו שיכנועים ובסוף הושגה פשרה: הבנות תלבשנה חולצות טריקו שחורות (שחור הוא צבע חגיגי וגם לא מתלכלך בקלות), ואמא שלהן תתפור להן חצאיות מבד שחור פשוט (גם כן לא מתלכלך), ועל החצאית היא תרקום כמה פרחים צבעוניים, שיסמלו את בוא האביב ויתנו קצת צבע לשחור.

לא רעיון נהדר? במישפחה של חברתי כולם יהיו מרוצים בחג הזה. אפילו הבנות.

ברגע האחרון

תמיר, איכשהו, יום לפני החג, אנחנו נזכרים שלא קנינו מתנה למישהו חשוב. משהו כמו המטפלת של הילדים, או החברה שהומינה אותנו אליה לסדר, או אפילו לאמא של הבעל. אלו אנשים שאי־אפשר לקנות להם מתנה סתם. צריך משהו יפה במיוחד ומרשים במיוחד. בשנה שעברה הצעתי לכם כמה דברים ואחר־כך הערתם לי שהצעתי רק מוצרים תוצרת־חוץ. אני מתנצלת כאן (אם כי באיחור), על חטאי מן השנה שעברה, והפעם דבר אחד כחול־לבן אמיתי, ועוד דבר שהוא כחול־לבן בהיר, כי הידע נרכש בחו"ל. זה מותר, לא?

הנה מתנה נפלאה. היא שימושית, היא יפה, היא גדולה ועושה רושם, היא תוצרת־הארץ והיא עולה כ־4000 שקל. קוראים לזה סט כתר לאמבטיה, וזה מכיל מיתלה למגבת אמבטיה, מיתלה למגבת ידיים, מחזיק מיברשות שיניים וכוס, סבונית, זוג מיתלים כפולים. הכל בצבע לפי בחירתכם.

ועוד מתנה, אבל בשום אופן לא לחותנת

היא היתה יפהפיה מהממת, בלונדינית חטובה, אלילת־מין. היא היתה קפריזית, מפונקת, מפתה, ילדותית ומסתורית. היא היתה חלומו של כל גבר. היא היתה מרילין מונרו. מה שנשאר ממנה 20 שנה אחרי מותה — זה ריח טוב. ואת הריח הזה משווקים מהשבוע בבקבוקים עם מיכסה ורוד. בושם מרילין מונרו.

★★★

קנה בקבוק „מרילין" לאשתך ושמור לעצמך את האריזה עם תמונת האלילה.

סדר וניקיון

היא לא יכולה לעמוד בזה שוב, אמא שלי. כל שנה אותו דבר. כמה כבר אפשר לסבול. וזה לא סתם להכין סדר פסח. בדרך־כלל הם מזמינים אורחים. בשנה שעברה הם היו 10 אנשים סביב השולחן. „את יודעת מה זה להכין סדר ל־10 אנשים?" היא שואלת אותי. „לא," אני אומרת לה, „אצלנו פחות מ־25 איש זה לא נחשב בכלל." אבל אמא שלי לא אוהבת את התשובות המתחכמות שלי ולכן היא מסבירה לי באריכות מה תפקידה של עקרת־הבית בחודש שלפני פסח.

קודם כל, מורידים את כל הווילונות, מכבסים אותם ותולים אותם לייבוש. אחר־כך מגהצים אותם ותולים שוב על החלונות. מובן, שאת כל השטיחים שמקבל אותם לניקוי לא יחשוב שהשטיחים באו מבית מלוכלך. עד שהשטיחים חוזרים מניקוי יסודי, מטפסים במשך שלושה ימים רצופים על סולמות מכל הסוגים, בשביל מה שנקרא „לנקות למעלה". רוחצים את כל התריסים של הבית בסבון ובברזולית, ואחר־כך שוטפים במים נקיים ואחר־כך עוברים על הכל במטלית יבשה. הכל מבחוץ ומבפנים. שיוכלו לראות גם מבחוץ איזה בית נקי יש לאמא שלי.

עכשיו מגיע תור הארונות. מוציאים את כל הבגדים ואת כל המצעים ובכלל, כל מה שיש בארונות (כולל 30 חבילות שוקולד שהיא עד היום מחביאה מאבא שלי) ושוטפים את כל הארונות, בשלושה סוגים שונים של מטליות. (המפורט למעלה). אחר־כך מגיע תור ארונות המיטבח. כאן, מלבד ניקוי הארון עצמו, יש גם הבעיה של לשטוף כל כלי במים וסבון, לייבש אותו ולהחזירו לארון (לא הצלחתי לברר את הסיבה). הגענו לסלון. מוציאים את כל הספרים מארון־הספרים ומאבקים אותם טוב טוב. מורידים את כל התמונות מהקירות, מנגבים את הזכוכיות ואת המיסגרות. את כל פיסלי הקרמיקה, האגרטלים, המאפרות וכל שאר הדברים המונחים על משהו בסלון, רוחצים במים חמים ובסבון.

אוי, שכחתי את הפאנלים של הקירות. את העבודה הזאת צריך לעשות בפוזה של כריעה. לוקחים ברזולית ומשפשפים. אמרתי לאמא שלי שבבית נורמאלי הפנלים לא מלוכלכים, אבל היא אמרה שתמיד אני מדברת שטויות ומוצאת לעצמי סיבות לא לעבוד.

הלאה. חיטוי רציני של המקרר, תנור האפיה והכיריים — זו חובה לאומית לקראת פסח. וכמובן, במשך החודש המדובר צריך לשטוף את הרצפות בכל הבית כ־30 פעם וגם... את השאר לא שמעתי כי נרדמתי מעייפות.

עכשיו אתם מבינים שכבר אין לה כוח למיסבנה, לעוד סדר־פסח? אז היא החליטה לקחת את אבא שלי ולנסוע איתו ללונדון. זו גם הסיבה שאני מרשה לעצמי לצחוק ממנה. כי כאשר ג'ילין זה יראה אור, אמא שלי לא תהיה בארץ ולא תקרא אותו.

תפריט חג לשוחרי חירות

פסח, כידוע, הוא חג מישפחתי. כל זוג נקרע בין המישפחה שלו ובין המישפחה שלה. אם הולכים להורים שלה — ההורים שלו ייעלבו, וכמובן ההיפך, אז לפעמים מנסים לארגן ששתי המישפחות יעשו את הסדר ביחד. אבל למישפחה של הבעל יש שבע דודות ו־12 בני־דודים ובבית של ההורים שלה אין מקום לכל־כך הרבה אנשים. מצד שני, מישפחת הבעל לא יכולה להזמין אליה את מישפחת האשה, כי הם אוכלים רק כשר ובבית מישפחת הבעל זה לא כל־כך כשר. זה כבר מבלי לדבר על העובדה שבבית אחד שרים את השירים בהברה ספרדית ובשני בהברה אשכנזית, וזה עושה בילבול איום.

לפעמים זה נגמר בריב גדול, ושנה אחרי הפסח עוד אף אחד לא מדבר עם אף אחד. לפעמים מגיעים לפשרה וסביב שולחן הפסח יושבים 25 איש חמוצים ונעלבים. ויש גם האפשרות השלישית, שמרוב מריבות הזוג מחליט לעשות את הסדר בבית שלו, עם עוד זוג חברים (או יותר) שגם הם פליטי מריבה מישפחתית סוערת.

אם זה קרה לכם השבוע, כלומר הפיצוץ, ויש לכם רק עוד שלושה ימים להכין את הסדר, אל תתייאשו, זה הרבה פחות מסובך ממה שזה נראה. בסופו של דבר, זו סתם ארוחת־ערב, קצת יותר עשירה מהרגיל.

הנה הארוחה:

דג מטוגן
מרק־עוף עם קניידלך
עוף ברוטב פיטריות
בשר אפוי חמוץ מתוק
אורז
סלט חסה
תפוחי־עץ ממולאים בגלידה

וכמובן, יין.

ועכשיו לעבודה: קונים שני עופות ומבקשים מהמוכר לחתוך כל עוף לשמונה חלקים. באים הביתה. ארבע חתיכות עוף ואת שני הצווארים שמים בסיר אחד, יחד עם סלרי, גזר, בצל אחד ושמיר, מוסיפים לזה הרבה מים ואבקת מרק משגע. מי שאמא שלו לא לימדה אותו לעשות קיינדלך לבד, שייקנה קופסה כואת של קניידלך במכולת ויעשה לפי ההוראות שעל העטיפה. יוצאים הכי טוב שאפשר. זהו, יש מרק.

עכשיו לוקחים את חתיכת הבשר לצלי, ומטגנים אותה במחבת מכל הצדדים, עד שהיא משחימה. זה טיגון קצר וחיצוני, רק כדי שהמיצים לא יצאו. אחרי שטיגנתם (כל העסק לוקח 10 דקות), תוציאו את חתיכת הבשר מהמחבת, תקררו אותה קצת ותמרחו אותה היטב בחרדל מעורב בדבש. שני שליש חרדל על שליש דבש.

כשהכל מרוח, תכניסו את חתיכת הבשר המרוחה לתנור, בחום בינוני, לאפיה של שעה או יותר (תלוי בגודל גוש הבשר). מדי פעם תשפכו על התבנית קצת יין, כדי שהבשר לא יתייבש. עכשיו יש לכם גם בשר אפוי, טעים להפליא. עכשיו ניגשים ל־12 חתיכות העוף שנשארו. מערבבים שתי כפות קמח עם מלח, פלפל שחור ופפריקה, ומורחים את התערובות על כל חתיכות העוף. מטגנים את העוף עם הקמח במחבת עם שמן או חמאה משני הצדדים. אחרי הטיגון הקצר מוציאים את חתיכות העוף המטוגנות קלות ושמים אותן בתוך פיירקס גדול, כך שכל חתיכה תיגע בתחתית. לתוך השמן או החמאה שנשארו במחבת, שמים 200 ג"ר פיטריות קטנות או חתוכות. מטגנים קלות. על הפיטריות שמים כף קמח ובוחשים מהר מהר. תוך כדי הבחישה מוסיפים חלב וממשיכים לבחוש, עד שמתקבל רוטב סמיך. שופכים את הרוטב על חתיכות העוף ומעל לרוטב שופכים קצת יין פורט או יין אחר לא יבש מדי. סוגרים את הפיירקס בנייר כסף ומכניסים לתנור של 200 מעלות לשלושת רבעי שעה.

עכשיו המנה האחרונה. רוחצים עשרה תפוחי־עץ גולד דלישס. חותכים מהם כובע ושמים אותו בצד. מתוך כל תפוח מוציאים את התוכן בעזרת כפית, כדי שיווצר חור ובכל זאת תישארנה דפנות די עבות. את כל התפוחים מבשלים במעט מים, סוכר וקינמון בערך חמש דקות, רק כדי שקצת יתרככו. מקררים וקצת לפני ההגשה ממלאים בתוך כל חור גלידה מוכנה. שמים על הגלידה את הכובע ומגישים.

איך עושים אורז וסלט חסה אף אחד לא צריך ללמד אתכם. ואת אומרת שיש לנו רק לטגן את פרוסות הדג, זמן קצר לפני ההגשה ולהגיש אותן עם חזרת. זהו, הסדר שלכם מוכן.

בתאבון וחג שמח.

דניאלה שמי

חדש!

הופיע זה עתה

„עקרון הצחוק הפיטרי"

מאת: **ד"ר פיטר וביל דנה**
בעריכת ארנון הדר

הצחוק – והדבר מוכח ב־200 עמודי הספר, בהלצות ובסיפורים ובקריקטורות – מסייע להשיג את שלושת הדברים הנכספים ביותר: **בריאות, אושר ושלוות נפש.**

ד"ר לורנס פיטר התפרסם בספרים הסאטיריים. שתורגמו לעשרות שפות ונמכרו במיליוני עותקים.

ביל דנה הוא אחד התסריטאים המצחיקים והמפורסמים ביותר בעסקי־השעשועים של אמריקה.

הוצאת **מודן**

למכירה

גורי רוטווילר, מסטינו נפוליטני וזאבים.

טל־ 775507

מבצע מפתח:
מחלקים 40 אלף מפתחות של „רנו"

בעצם הימים הללו נערך מבצע חסר תקדים אשר במסגרתו מחולקים למעלה מארבעים אלף אזרחים מפתחות התנעה של „רנו 9".

המפתח צמוד לכרטיס הזמנה ומקבלי ההזמנות מתבקשים לבוא אל אולמות התצוגה של „רנו" עם מפתחות המבצע. מתוך כל המפתחות, 50 מתאימים ל־7 ממכוניות „רנו 9" המוצגות באולמות התצוגה של מפיצי „רנו" ברחבי הארץ.

כל מוזמן יקבל שי צנוע, אך אותם אנשים אשר מפתחות המבצע שבידיהם יתאימו למתגי ההנעה של המכוניות, ישתתפו בהגרלה מיוחדת שהזוכה בה יקבל כפרס מכונית „רנו 9 טי.סי" כולל כל המיסים.

המבצע מתקיים במסגרת יובל ה־50 לחברת בני משה קרסו, יבואני „רנו". על הצד הפרסומי מופקדת חברת הפרסום „פלד".

מאווררי תקרה

גם דקורטיבי עם מנורה – „הוואנה פאנס" – גורדון 45 ת"א, טל. 426011

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
הנהלת צעירי החזית

צעירות וצעירים, סטודנטים, נוער עובד ולומד
הנכם מוזמנים

למפגש ארצי יהודי־ערבי
לידידות, אחוה והבנה

שיתקיים באום־אל־פחם
שבת, 21.4.84, בשעה 10.30 בבוקר
הנושא: **הדור הצעיר ומערכת הבחירות**

הסעות בתשלום

מירושלים: בנייני האומה, ב־8 בבוקר.
מתל־אביב: דואר אלנבי, ב־8.30, מהיכל התרבות ב־8.30.
מחיפה: רחוב חורי, סוללבונה, ב־9 בבוקר.

זקוק דחוף למודעה?

מודעפון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-622828, 623311

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

דמירל
מחיצות גבס
מבצע לבתים פרטיים
22 $ בלבד למ"ר
טלפון: 052-84218 (24 שעות)

רק הוא היה חסר

שני דגלים ופרחים הדגל הפלס־טיני (ירוק אדום שחור לבן) והדגל הישראלי (כחול לבן), שהם סמל המועצה הישראלית לשלום ישראל פלסטין, צינצנת צנועה עם פרחים, עמדו על הפסנתר. בצד הבימה, תמונתו של ד"ר סרטאווי, קורבן הדו־שיח.

"כי דרך זו, אשר למענה שפכנו דם יקר, היא הדרך המוסרית, הדרך הפטריוטית..."

קולו של האיש בקע מתוך רשמקול קטן. תמונתו עמדה על פסנתר חום בצד הבימה, ולידה צינצנת־פרחים צנועה.

באולם הושלך הס. הכל הקשיבו לדברים שבקעו מתוך המכשיר. לרגע נדמה היה כאילו הוא שם. עיניו כאילו דיברו אל הקהל הרב שישב באולם.

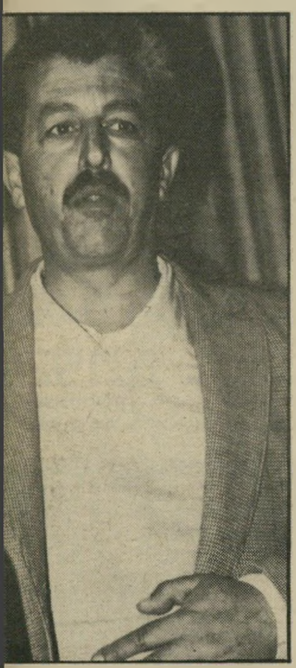
אך עיצאם סטראווי לא היה באולם, שבו נערכה אזכרה וחלוקת פרסים על־שמו, במלאת שנה להירצחו.

הדרך השלישית. חודש לפני הרצח הופיע עיצאם סרטאווי ביחד עם אורי אבנרי באסיפה בלונדון, שם אמר, בין השאר: "... כאשר התחלתי להילחם למען השלום, גיליתי מה פירושה של הבדידות של לוחם השלום. גיליתי שדרוש אומץ־לב גדול פי מאה כדי להילחם למען השלום..."

קטע מדבריו אלה השמיע אבנרי, מעל גבי הרשמקול, באסיפה שנערכה השבוע.

ערבים ויהודים, פלסטינים וישראלים התקבצו ביחד באולם הקטן בתל־אביב, ולולא השפות השונות שריברו בהן, קשה היה להבחין ביניהם. היו שם פלסטינים מן השטחים הכבושים, ערבים מן הגליל ויהודים מכל הארץ.

(המשך בעמוד 70)

הדודן עותמאן סרטאווי, בן דודו של עיצאם, מן הכפר סרטה שבגדה המערבית.

"אם חושב מישהו ששוחרי־השלום הם רכרוכיים, הוא טועה. עושי־השלום הם קשוחים מאוד. וכה יעזור לנו האלוהים: אם יתגרו בנו,

קולו של עיצאם סרטאווי בקע מן המקלט, כאשר סופר יהודי וסופר ערבי זכו בפרסים לכבודו

אנחנו נוכיח עד כמה שאנחנו קשוחים!

"אותנו אי־אפשר להשתיק בצע־קות. אותנו אי־אפשר להפחיד. אותנו אי־אפשר להרתיע מלהמשיך בדרך שבחרנו לעצמנו," המשיך הקול.

שני גנרלים מימין אלוף (מיל') מתי פלד נואם באזכרה, כשתמונתו של סרטאווי ניבטת מן העבר השני של הבימה. סרטאווי היה לוחם פלסטיני והשתתף בקרב כראמה. הוא נהג לספר על הפגישה הראשונה שלו עם ישראלי, מתי פלד, והגדיר אותה כפגישה בין שני גנרלים.

חתני הפרס עמוס קינן (בתמונה מימין) מקבל את הפרס מידי בועז עברון. בתמונה השמאלית במרכז: אביו של ראג'ה שחאדה, השוהה כעת בחו"ל, קיבל במקומו את הפרס.

אפילו גמל היה במסיבה המיזרחית שנערכה במועדון היוקרתי בתל־אביב ★ הימורים על פקקים של בקבוקי־בירה ★ נשים מפילות גברים על הבימה ומחוץ לה

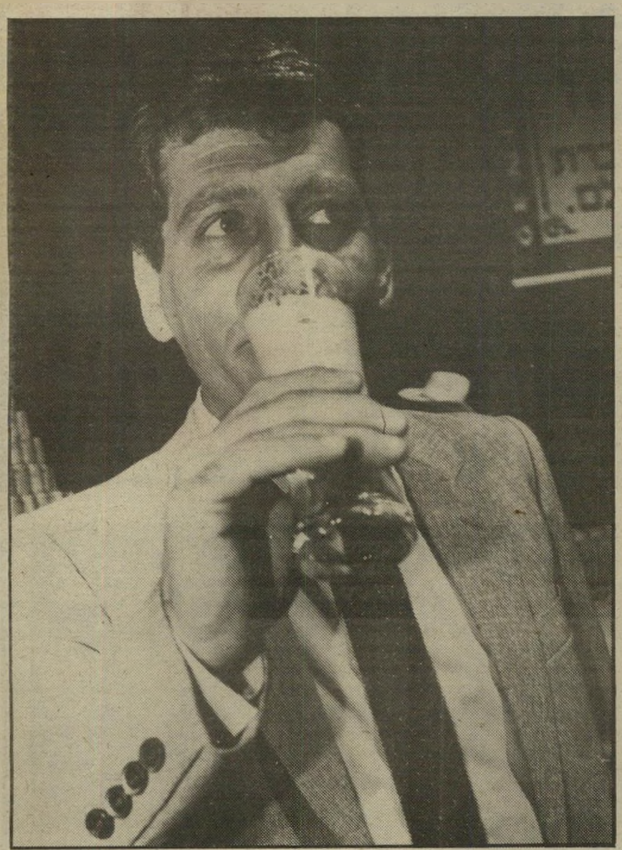
עליזות מיובאת

גליזינגר הביא את הידע של ייצור הבירה מצ'כיה לארץ, ב־1944. הוא הקים את מיפעל הבירה הראשון ביפו.

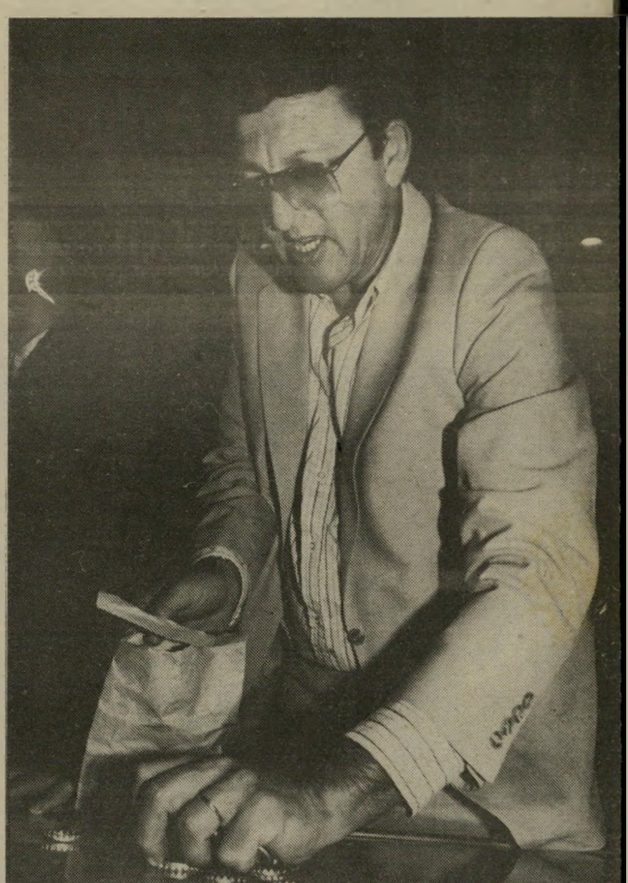

ארי גולדמן בנו של מנהל בירה באדוויזר, שמיפעליו הענקים נמצאים בקנדה. ארי בן ה־24 גם הוא בעסקי הבירה. הכבוד שרוחשים לו הישראלים בערב המסיבה בהילטון תל־אביב בא לידי ביטוי בכך שהיה עליו לחתוך עוגת ענק בצורת בקבוק בירה.

יהושע פורר מנכ"ל מישרד המיסחר והתעשיה בא ליהנות מבירה יבוא תוצרת אמריקה. על היבוא הוא לא רצה לדבר. לא הפריע לו שהוא שותה בירה מיובאת ולא כל־כך טעימה כמו הישראלית. במרבית הערב עמד ושוחח עם סוחרים מבית־לחם.

מאה סיבובים בזירה

יאיר שטרן מנהל חטיבת החדשות בטלוויזיה בא עם אשתו. הם היו כל הערב לידשולחנות ההימורים. הם זכו במתנות רבות כמו תיק, חולצות וכובעים. המישחק התנהל על פקקים של בקבוקי־בירה שחולקו בכניסה לאולם, לכל הבאים למסיבה חרטובה.

נירה רבינוביץ היא אחת השחקניות הראשיות בהצגה טנזי. היא מתאגרפת על הבימה וגם מחוץ לבימה. במסיבה שנערכה בבית־לסין, היא הפילה את כל הגברים על הריצפה והראתה להם את נחת זרועה. היא עשתה זאת כבר ב־100 הצגות עד היום. שחקני ההצגה סירבו לשתות בירה מכבי או להצטלם עם בקבוק, בטענה שאינם עושים פירסומת חינם, אלא בתשלום.

מזרח ומערב

שוש אלוני אחותם הצעירה של הזמרת מירי אלוני והרקדן מאיר אלוני. בפעם הראשונה שישבה על גב הגמל הוא עשה את צרכיו. לכן בפעם השניה שהתבקשה לעלות על גבו חששה. את הגמל הביאו לקלאב A מבית־לחם ושמו חממי. הוא בן שנתיים וחצי.

דורי בן־זאב הצטרף להצגה באמצע, והוא השופט בזירה. משתתפת בהצגה בתפקיד טנזי. משמאל: אירית בן־צור, אשתו, שגם היא ההצגות ושמרה שאבריה היקרים לא ייפגעו. היא הרוח החיה בהצגות.

בארי סימון רקדנית־בטן תושבת חיפה, שרק בימים אלה עברה לתל־אביב. היא הופיעה בערב מיזרחי שנערך בקלאב A. באי המועדון לא קפצו על הדיוגמנית ולא דחפו לה שטרות של כסף. הם הסתכלו עליה מרחוק כשהיא מחוללת. כשסיימה לרקוד הם מחאו לה כף והמשיכו לטבול את הפיתה שלהם בחומוס ולאכול את הקבב. בארי למדה ריקוד במצריים, ארץ המוצא של הוריה.

אני בל היא מלונדון ואחראית על המוסיקה במועדון וידועה בתילבושות החושפניות שלה. משמאל: יובל כספין, האופנאי שהכין את התילבושות ואת התיפאורה המיזרחית, ואחד האחראים לעריכת הערב. הוא תלה בדים ערביים ויצר אווירה של מאהל.

ציפי מנשה

תכנית חסכון לרכישת דירה

ההצהרות של גורמים פוליטיים בנושא שינוי הצמדתם של פקדונות הפת"ם מדולר למדד, גרמו לעצבנות רבה בשוק הכספים. בעוד הציבור מחפש אפיק השקעה בטוח, החליטה חברת הבניה של אברהם גינדי לצאת, כבר השבוע בתכנית חסכון לרכישת דירה.

החוסך ישלם במשך כ־8 שנים תשלומים חודשיים צמודים לדולר או למדד, עפ"י בחירה מראש. ערבות בנקאית צמודה או פוליסת ביטוח תנתן לכל דורש. מחירה הסופי של הדירה ייקבע בחוזה בעת ההתקשרות. ההבדל בין תכנית חסכון לדירה זו, לבין תכניות שהופעלו בעבר ע"י הבנקים הוא בכך שתכנית זו מאפשרת לקונה לבחור מראש את הדירה.

יתרה מכך – החברה מאפשרת לחוסך להחליף את הדירה בדירה אחרת, בשיטת הטרייד־אין, באחת מהדירות שבונה חברת אברהם גינדי ברחבי הארץ.

תכנית זו אינה זקוקה לאישור האוצר, משום שמדובר ברכישת דירה על כל המשתמע מכך. יצויין כי תכנית כזו עדיין לא הופעלה בישראל והנהלת החברה צופה הצלחה לתכנית מהפכנית זו.

חדש ברמת השרון

צ'ינה וילג' CHINA VILLAGE

נסה אותנו! תאהב אותנו!

הבא את חבריך, אורחך, חבריך לעסקים, אלינו!

המטבח הסיני שלנו הוא לאיניי הטעם – מוכן ומוגש ע"י טבחים ומלצרים סיניים, הידועים בשרות אדיב ויעיל.

ארוחות צהריים עסקיות הן אחד מתחומי התמחותנו, עם מבחר של שש מנות עיקריות, במחיר פרסום מיוחד. **1100** שקל כל אחד

אנו גם מספקים מזון למסיבות, וכן שרות מהיר של "קח הביתה".

פתוח: 12.00-7.00 – 12.30-3.00

צ'ינה וילג' CHINA VILLAGE

דרך הרצליה 199, תחנת דלק "טופז" רמת השרון, ליד הכפר הירוק טל' 03-491873

איתן עמיחי
הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.

רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 6-5-790114 רש' מס' 21 עסק 481/73

שמירה על בריאותך ורכושך

רצח בלי רוצח

(המשך מעמוד 43)

ישבתי בכלא 14 חודשים, כשאני יודע שאני חף מפשע. הרגשתי שכל יום מה שעליי לעשות זה להתפלל לקדוש־ברוך־הוא ולבקש שהאמת תצא לאור.

חזרתי בתשובה. אני מאמין שזהו דחף משמיים. בבית־הסוהר ישבתי פעמים רבות עם עורך־הדין צבי הרניב, שמונה על־ידי המדינה לייצג אותי.

אחרי שהתובעת, רחל גולדשמידט, סיכמה את הסיכומים שלה, מסר צבי הרניב את סיכומיו, וגם אני עליתי לדוכן וסיכמתי את סיכומיי.

בית־המישפט האמין שאני חף־מפשע, וזיכה אותי מכל אשמה. אתמול, כשיצאתי מהכלא, הייתי נרגש. הייתי מבולבל לגמרי.

מישפחתי קיבלה אותי בחום, אחרי

אני נקשרתי אל הילד הזה וגם בבית־הסוהר צעקתי מתוך השינה „למה לקחתם לי את החינוך שלי?"

שהתרחקו ממני בגלל פרשת שרה אמין והילד.

היום, כשאני מסתכל אחורה, אני נזכר בצורה השפלה ששרה אמין מסרה עדות־שקר בקשר למיקרה, ובדו"ח־ההקלטה, שהקליטו שיחה בינינו, כשהיא אומרת לי: „יעקב, רק שתדע לך, שתמיד רציתי להינתק ממך ולא ידעתי איך. יעקב, באתי להסביר לך שמהההתחלה לא רציתי להתחתן איתך, שתכניס לך זאת לראש. אין לי שום רגש אליך."

שרה אמין שמעה שהשתחררתי וטילפנה לקרוביי. היא ביקשה לראות אותי.

נפגשתי איתה במיסעדה ברמת־גן. שאלתי מה היא רוצה ממני. היא סיפרה לי כי לקחו לה את הילד בעורמה, וכי חתמה על ויתור, אחרי שהובטח לה שיחזירו לה את הילד כשיגדל.

היא גם סיפרה שנתנו לה 100 אלף שקל.

אמרתי לה: „את מכרת את הבן שלך בשביל מיליון לירות, כמו שמכרת אותי. מה עשיתי לך, שהעללת עליי דבר כזה?"

היא התחמקה מתשובה, ואמרה שהיא רוצה ממני שאנסה להחזיר את הילד. אני בזמנו סרבתי לחתום על ויתור לפני העובדת הסוציאלית, שהגיעה אף לכלא.

אני ירוד כאביו של הילד, בתוקף הכרתי בו כבני, ואני מתכונן לקחת את הילד בחזרה ולגדל אותו. אני נקשרתי לילד, וגם בבית־הסוהר הייתי צועק לפעמים מתוך שינה (כך סיפרו לי חבריי לתא): „למה לקחתם לי את התינוק שליי?"

אם לא אצליח לגדל את הילד, אמסור אותו אך ורק למישפחה דתית. אני יודע מה זה פשע, ולמדתי לדעת מה זאת דת, ואני חושב שאם הילד יקבל חינוך מסורתי, זה דבר הכי טוב שיכול להיות.

שרה אמין חיה היום עם נרקומן, והיא ממילא לא תוכל לגדל את הילד ולתת לו חינוך מתאים.

אני מתכונן לתבוע את שרה אמין על הפרת־הבטחת־נישואין ולבקש ממנה פיצוי נאות על כל הסכומים שהוצאתי עליה. אני גם אתבע אותה על הוצאת־דיבה, שהעלילה עליי בעדויות־השקר שלה — עדויות שאם השופטים היו מאמינים להן, הרי הייתי נשפט למאסר־עולם.

נעמי אדווה ■

ניצחון זה כמו אורגזמה

(המשך מעמוד 37)

תל־אביב, לשביעות רצונו של ג'ו, שהיה רוצה לראות לא רק בהצלחת בנו, אלא גם של עצמו בשטח. אחד החלומות השכיחים בליבם של אוהדים זה להיות מנהל הקבוצה כדי שיוכל לקבוע מדיניות.

אגב, הגירושים לא באו בגלל הכדורגל, אלא מפני „שהתעוררתי בוקר אחד וראיתי שכל החברים שלי, בני־גילי מסתובבים יום פה, יום שם, לעומתי שהייתי קשור לנטל של מישפחה וילד. ניגשתי אליה והצעתי לה. היא היתה עלא־כיפק. „נו פרובלם," היא אמרה לי, ונפרדנו. מאז הוא מסתובב לו בשוק הפנויים עליו וטוב־לב, והכינוי „נער־שעשועים" מאוד מוצא חן בעיניו.

אוהדים שרופים מסוגו של ג'ו לא יושבים, בדרך־כלל, בחיבוק־ידיים וצופים בקבוצתם, כשהיא צולעת. הם מאתרים את הנקודה החלשה לדעתם, ומנסים לשנות את פני־הדברים ככל שירם משגת. אוהדי ביתי"ר ירושלים, הידועים בקיצוניותם, עושים זאת בקללות ואיומים ולפעמים נוהגים באלימות. לעיתים, כל מה שהם יכולים לעשות זה לסכסך את השחקנים עם המאמן.

האם גם ג'ו נוהג בדרך זו?

„האמת היא שכן. אבל היום השחקנים לא נגררים לזה. בסך־הכל אין להם ברירה, הם כמו חיילים במערכה. אחרת הם נענשים ולא עולים להרכב הראשון. אין שם כל סיכוי שיקום איזה אסף חפץ ויזעק חמס על המאמן. בעיקר בהפועל זה לא עוזר. אם זאת היתה קבוצה פרטית של איזה בעל פיננסים, הוא היה בעצמו רואה את כל הזיופים ועושה מה שצריך לעשות. מכיוון שהפועל שייך להסתדרות, וההסתדרות זו מערכת מורכבת של מיליון אנשים שלא מבינים בכדורגל, אותם מעניין שהפועל לא בתחתית, ושלא תרד לליגה הארצית.

„כל מה שהוא מהמקום העשירי ומעלה — בשבילם זה הישג. אני לא מאשים אותם שאין להם מושג. יש להם מיליון ואחד דברים אחרים בהסתדרות ובמועצות־הפועלים ומאבקי כוח, ואם יש להם קבוצה בצמרת, זה כבר טוב."

אוהב את היפים והיפות

לפי דירוג עוצמת האהדה, „אני חושב שאני בטופ של אוהדי הפועל. בן־אדם שמביא תרנגולת לבלומפילד — זה לא נקרא להשתולל? זה האבא של ההשתוללות. אני חושב שאני אוהד מס' 1. אני לא מקלל, אלא במיקרים חריגים. אני בן־אדם מתורבת."

כדגע, מגלה ג'ו, בשובו לנושאי חייו הפרטיים, הוא לא בנוי לחיי־מישפחה. אולי אלמלא היה לו ילד, הוא היה חושב אחרת. אבל, „יש מי שיגיד אחרי קדיש. כל לילה אני בחוץ עד השעות הקטנות, איזה אשה תסכים לחיות איתי?

„אני בנוי להוללות, נער־שעשועים, זה החיים שלי. לא יכול לקום לפני 11 בבוקר, ולא מסוגל ללכת לישון לפני ארבע, חמש לפנות בוקר. בינתיים יש לג'ו חברה בת 17, „שאנחנו אוהבים כבר שנתיים, כשתגדל, נראה."

במבט לאחור לא מצטער ג'ו שעזב את הבית בגיל צעיר כל כך. „אילו הייתי נשאר, הייתי בטח גומר ללמוד תיכון והייתי נהפך לאיזה חרט או מסגר, שעובד מ־7 בבוקר עד 4 אחר־הצהריים ומרוויח 30 אלף שקל בחודש. או אולי הייתי פועל טכסטיל. היום יש לי כל מה שאני צריך בחיים. אני קם בצהריים מבטוט, מחכה לערב, מקשיב הרבה למוסיקה, יושב בקפה מילאנו ומרכל על ענייני ספורט. בקיץ אני בחוף שרתון, בא בחשבון לפעמים הצגה יומית, מבקר את הילד באימון ובהודמנות זאת, גם את הקבוצה שלי, ובלילה אני עובד בפאב שבו אני היום שותף. מה אני אוהב בחיי־הלילה? את כל היפים והיפות, האלכוהול, והמוסיקה. הכל ביחד זה תישלובת של סבבא."

„מה אני עושה עם התרנגולת ביציע? תופס אותה ככה, כמו שהיא אנרגטית כזאת, מנפנף אותה למעלה, מחנטרש אותה כל פעם שהפועל עו־לים לדשא. היא לא עושה בעיות. היא בדרך־כלל תרנגולת מחונכת."

התבטלות בפני השחקנים

מה אומרים על כך פסיכולוגים? אומר על כך גלעד ויינגרטן, פ־סיכולוג ספורט: „לדעתי, אין להם לאוהדים כאלה משהו אחר בחיים. אילו היה להם אגו משלהם, להתגאות בו, הם לא היו מוכרחים לחפש דברים אחרים להיתלות בהם. לא כל הקהל שמגיע הוא פאנאטי, אך המיעוט הזה הוא שנותן את הטון.

„אפשר להזדהות, לאהוב, אבל לא להשתגע. לא צריך שהאישיות תתבטל, כי אז מתחילים להתנהג בצורה לא רציונאלית. זאת אומרת, שנותנים לרגשות האגרסיביים וה־אפלים מיפלט. וזאת הסיבה לפאנא־טיות. הפאנאטיים לא בהכרח אידיוטים או פרימיטיביים. ראיתי כמה חכמים ואינטליגנטים שעשו את זה. אלה אנשים ללא עמוד־שידרה משלהם. אני בעד התייחסות לספורט לשמו ולא כמו איזה תהליך של משהו שצריך לכסות את החסרים שיש בי. ספורט זה דבר מיקצועי וכך צריך להתייחס אליו.

„להזמין שחקנים למיסעדה זה שלילי. מרגילים את השחקנים שהכל מגיע להם. זו התבטלות של המזמין וזה המיפלט שלו לציבוריות. יש בזה טוב־לב, ללא ספק, אך יש בזה עוד דברים. אני חושב שזה עושה שירות רע לשחקנים שמפנקים אותם, הכל ניתן להם חינם ואין להם על מה להתמודד. זה מוציא אותם מהפרופורציות. אני אוהד רק של קבוצות שמשחקות כדורגל טוב, שמציגות רמת ספורט ולא חשוב מי עושה את זה."

צבי ידין, פסיכולוג קליני, אומר על כך: „ההסבר הפסיכולוגי שלי לתופעה, הוא שהספורט מהווה לאוהד טוב־לימציה (עידון) לכל הרצונות והמאוויים שלא באים לכלל סיפוק בחיי היום־יום שלו, אבל רוחשים כל הזמן מתחת לפני השטח. המוצא והניקוז נעשה במיגרשי הכדורגל. הפסיכולוגיה מעריכה שמישחק כדור־רגל הוא תחליף לכמה דברים שמוצאים עוד אצל האדם הקדמון, למשל, יצר הציד. 22 שחקנים שרצים אחרי מטרה נעה. פעם זה היה חיה והכדור הוא תחליף, כשהאתגר הוא לשחרר תוקפנות סמויה שלא באה לידי ביטוי בצורה אחרת.

„האדם הקדמון לא רץ אחרי חיות רק בגלל יצר הרעב שלו. גם אנשים חובבי־ציד מודים שהם לא צדים מפני שהם רעבים. מיגרש כדורגל הוא זירה אידיאלית כמקום־מיפגש חברתי. יש אפשרות בלתי־רגילה להזדהות עם הסביבה. יש סיפוק של צורך שלנו להיות שייך, להרגיש ביטחון של השתייכות אל ההמון. כי החברה שלנו היא חברה של בודדים וניכור."

לפסיכיאטר ריצ'ארד קורנהאוזן יש הסבר מסוג אחר. הוא עושה הפרדה בולטת בין שני סוגי אוהדים: אלה המסורים, הנאמנים, התומכים בתרומות והנלווים לקבוצה בכל עת. זה דבר חיובי לכל הצדדים. „לאוהדים עצמם זה הובי, עיסוק, עניין, הצגה, בילוי, פורקן לכל מיני רצונות." והסוג השני הוא של אוהד הפאנאטי המוכן לעשות הכל כשהדברים הם לא לרוחו.

„בעיני, זה לא אוהד, אם הוא בא לפרוק את כל המתחים והתיסכולים שלו בברוטאליות. לא תמיד משנה לו מי משחק, או איזה מישחק, הוא בוחר לו קבוצה מסויימת על־מנת לתת לגי־טימציה להופעה שלו. כביכול הוא אוהד שלה. ואז כל גירוי שאינו לשביעות רצונו גורם תגובה אלימה. אוהדים כאלה עולים ביוקר לקבוצה."

דינה נון ■

ד"ר זאב משל, ארכיאולוג, חוקר הקשר שבין האדם והחנאים הטיבעיים שבהם הוא חי בעבר, אומר כי אין כל הוכחה ארכיאולוגית ליציאת־מצרים, אך מנסה לאמת את סיפור המיקרא תוך השוואה לאורחות החיים של הבדווים במידבר

„בשום הר או ואדי, ובשום מקום אחר בסיני, אין לנו מימצא שאפשר ל„חס אותו ליציאת־מצרים"

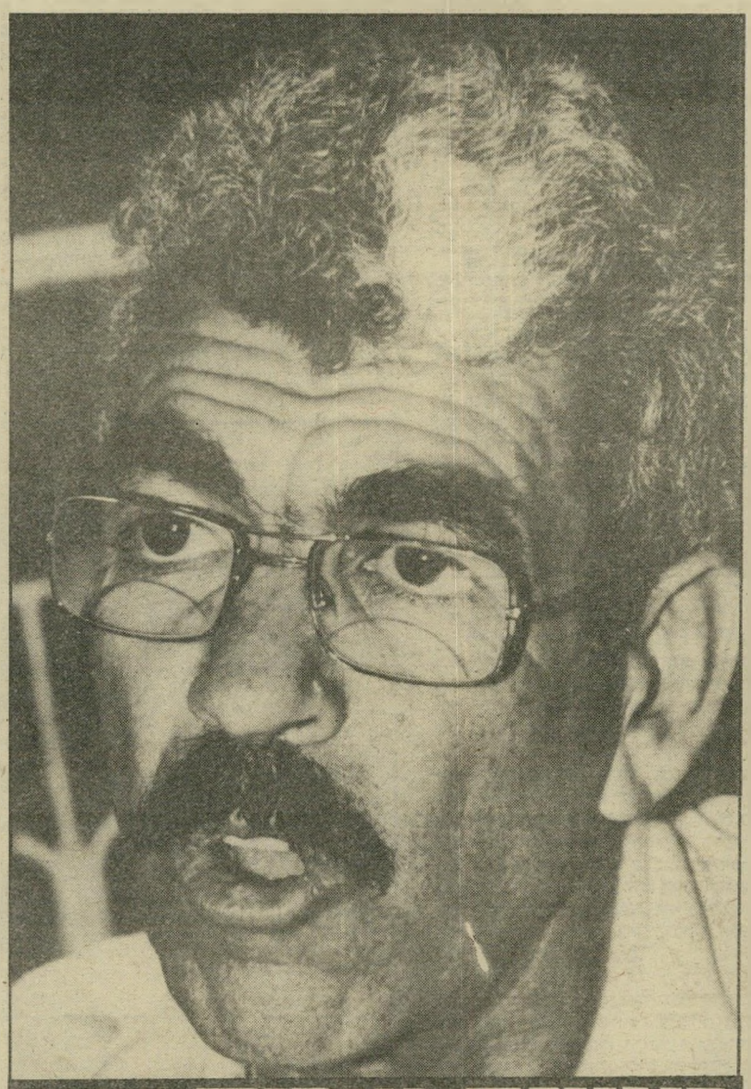
„נס השל„ו הוא חופעת־טבע הק„מת עד היום. הבדווים בסיני צדים את השלווים עד עצם היום הזה"

„פרעה נתן לבני־ישראל לבנות את פיתום ורעמסס, בעבודת־דחק, כדי שלא יגוועו ברעב"

„ההסבר לחורבה בתוך הים הוא שבני־ישראל חצו את הים באזור האגמים שמצפון למפרץ סואץ"

„מי אמר שבני־ישראל לא היו פגנים? כמעט כל חגי־ישראל מתרחשים באמצע החודש, כשהירח מלא"

„מי־הנילוס האד„מו לא מדם, אלא מאדמה שנסחפה ממרכז אפריקה על־ידי רוחות המונסון"

ראיינה שרית ישי

„בני ישראל היו שבטי בדואים!"

בכל ליל־סדר מתכנסים המוני בית־ישראל מסביב לשולחן הסדר ומספרים ביציאת מצריים. כמה מאיתנו מקבלים את הדברים כפשוטם, ככתוב במיקרא, אחרים מחפשים הוכחות לכך שמה שאירע לא היה אלא תופעות טבע שאומצו על־ידי כותבי המיקרא.

שלא כבמקרים אחרים שבהם נתגלו סימוכין ארכיאולוגיים לאירועים הכתובים במיקרא, הרי שבכל הקשור לפרשת יציאת־מצריים, לא נתגלה כל מימצא ארכיאולוגי כזה. ד"ר זאב משל, מרצה בכיר לארכיאולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, חקר את מידבר סיני במשך 15 שנה ולא גילה כל מימצא ארכיאולוגי. הוא התוודע אל הבדווים, למד להכיר את אורחות חייהם ומכיוון שעיסוקו הוא הקשר שבין האדם והתנאים הטבעיים בעבר, ניסה להשוות את חיי הבדווים במידבר לתופעת נדודי בני־ישראל במידבר, אחרי יציאת מצריים.

בעיקבות 15 שנה שבהן חקר ד"ר משל את מינהגי הבדווים הוא הגיע למסקנה כי בני־ישראל היו שבטים נודדים במידבר, שירדו מצריימה בתקופת בצורת, הועסקו על־ידי פרעה בעבודות דחק, כגון בניית פיתום ורעמסס ונוצלו על־ידי המצרים ככוח עבודה זול, בדיוק כמו הבדווים של היום.

ד"ר משל מוצא הקבלות רבות בין אורחות חייהם של הבדווים ובין סיפורי המיקרא. הוא מסביר את תופעת נס השליו בכך שעד היום נוהגים הבדווים לצוד את השלווים בחופי סיני ורצועת־עזה. הוא אומר שהארבה צריך להיות אידיוט כדי לא לנחות על רצועת הנילוס ולכלות בה כל חלקה טובה.

את תופעת הנילוס, או היאור שהאדים, הוא מסביר כמי שיטפונות שאליהם נילוו מי סחף, כתוצאה ממונסונים במרכז־אפריקה, מקום מוצאו של הנילוס. לד"ר משל הסברים רבים הקשורים במינהגים ובתופעות־טבע. כך, למשל, הוא משווה את המצה שאנו אוכלים בפסח, לליבה שאוכל הבדווי במשך כל ימות השנה. גם את הליבה אין צורך להחמיץ ולהתפיח בשמרים.

עד היום, אומר הד"ר משל, מתגוררים הבדווים בנוארייבה ובדאהב בסוכות, שאותן השכירו תקופה מסויימת לישראלים שבאו להיזדק על חופי ים־סוף. גם בני־

(המשך מעמוד 65)

ישראל ישבו בסוכות במידבר. הבדווים חוגגים עד היום את חג התמר. שהוא אחד היסודות לחג־הסוכות.

ובאשר לכך שבני־ישראל עזבו את מצריים בעורמה, אחרי שעבדו על פרעה וחרטומיו, יש לד"ר משל הסבר הקשור לתנאים הטבעיים של המידבר.

הד"ר משל מתגורר בירושלים. לפני פינוי סיני חפר את האתר, המכונה בערבית „כותלית עג'רוד". זהו אתר פולחני מימי מלכי יהודה, שבו התגלו כלי חרס גדולים המכוסים כתובות וציורים בעברית קדומה.

■ ■ ■

● בסיפרך „קדמוניות סיני", בפרק העוסק במסעי בני־ישראל במידבר־סיני, אתה מקדים ואומר כי בבואך לדון בפרשה זו, אתה חש מידה מסויימת של אי־נוחות, שכן מי אתה שתבוא ותהרהר אחרי דברי המיקרא. האם סירושו של דבר שאתה אדם מאמין?

פירושו של דבר, שאני ארכיאולוג. הארכיאולוגיה מבוססת על מימצאים. בסיני יש בעיה מבחינה ארכיאולוגית, מכיוון שלא נמצאו עד היום מימצאים מתקופת נדודי בני־ישראל במידבר.

קבר שייח' בסיני
שלושה ימים לאלוהים

● במה, אם כך, נאחזת הארכיאולוגיה, כשהיא באה לדבר על תקופת נדודי בני־ישראל במידבר?

ישנה אסכולה הגורסת לא רק לגבי סיפור יציאת־מצריים, אלא גם לגבי סיפורי מיקרא אחרים, כי האירועים אמנם קרו, אך בתקופות מאוחרות, לאו דווקא באותו סדר המסופר במיקרא. ישנם חוקרי מיקרא האומרים, כי הדברים אינם מבוססים על מסורת אותנטית ומנסים למצוא את הרקע, ויש חוקרים המנסים למצוא רקע אידיאי לסיפורים.

קיימת, למשל, אסכולה הגורסת כי סופרי המיקרא בחרו להביא את הדברים בלשון בוטה ולהמציא אותם, כדי להשיג את מטרתם. וישנה דיעה האומרת כי יש לחפש רקע אותנטי לסיפורים, לאו דווקא בתקופה האמורה.

כך, למשל, בהתייחסות לסיפורי כיבוש הארץ, לאיזה תקופה זה מתאים? ישנה דיעה האומרת כי כיבוש הארץ שייך לתקופת מילחמות ירושלים ולתקופת השופטים. מה יודעים על תקופת השופטים — העם לא מאוחר. קמים שופטים ועושים מילחמות מקומיות. כלומר, יש בסיס אותנטי לסיפור כיבוש הארץ. אך לאו דווקא בסדר כרונולוגי אחרי יציאת מצריים ובהנהגת יהושע.

עורכי המיקרא אירגנו את העניינים בסדר זה, מכיוון שכך היה נוח להם. יתכן כי בעוד אלף שנה, כאשר יכתבו על מילחמת־העצמאות, לא יכתבו בדיוק באיזה חודש כבשו את אילת או באיזה חודש הסירו את המצור מעל ירושלים.

וקיימת דיעה המקבלת את הדברים כפשוטם, ואומרת — היתה יציאת מצריים. בני־ישראל חצו את הים, היה משה והיה משא־ומתן עם פרעה אחרי השיעבוד במצריים, ובני־ישראל הצליחו להערים עליו ויצאו לכבוש את ארץ כנען, ־והובטחה לאבותיהם. אותה דיעה אומרת, כי כל יציאת מצריים אורגנה כמו מיבצע, עם תיכנון מדוייק לאן להגיע ולהיכן ובאיזה ציר לנוע. כאילו דובר במיבצע צבאי לכל דבר.

● זה מה שנקרא קו המסע?

בדיוק.

● מה שאמרת עד כה הוא למעשה טיעון היסטורי־מיקראי, אך לא ארכיאולוגי.

אמרתי לך כי מבחינה ארכיאולוגית אין מימצאים בסיני. ובאשר אין מימצאים מבחינה ארכיאולוגית, מסעי בני־ישראל במידבר לא קיימים.

● ומה בקשר לחפירות שעשו בקדש ברנע?

גם שם לא נמצא שום דבר מתקופה האמורה, כי אם מתקופת המלוכה.

● ומה בקשר להר סיני?

זה סיפור. אין לנו על ההר, לא בוואדי, ולא בשום מקום אחר, דבר שאפשר לייחס אותו לתקופה. מבחינה ארכיאולוגית אין מימצאים. לא קיים.

● כארכיאולוג אתה בכל זאת מתייחס לתקופה.

הארכיאולוגיה באה לשרת את ההיסטוריה, ארכיאולוג מודע להיסטוריה. המימצאים הי־חידים מסיני מן התקופה הנחשבת כיציאת מצריים, הם מימצאים הקשורים לכריה. המצרים כרו בסיני אבני טורקיז, והיו משלבים את האבן בתכשיטים. כל הטורקיז במצריים בא ממיכרות סיני, הקרויים „סאריבת אל חאדם". הבדווים כורים שם טורקיז עד היום ועשו עסקים עם צורפים ישראלים. אני מזכיר את המקום, כי יש בו הרבה מיבנים ומיקדש וכתובות מן התקופה הנחשבת כיציאת מצריים, אך יחד עם זאת אף חוקר לא קשר את המיכרות עם נדודי בני־ישראל. עד היום לא נתגלה קשר. מחר אולי.

● משתמע מכך שאם אין מימצאים יתכן שסיפור יציאת מצריים לא היה ולא נברא.

את זאת לא אמרתי. מה שאני אומר — כארכיאולוג, אין לי מימצאים.

● אם כך לאילו מסקנות הגעת כארכיאולוג?

הסתובבתי בסיני 15 שנים. למדתי להכיר מה יש במידבר הזה ובין השאר מצאתי שיכטי בדווים שאורח חייהם מיוחד ומינהגיהם מיוחדים ויש להם חגים ומסורות. הנקודה שתפסה אותי, היא נוהגי החיים הקשורים בתנאים הטבעיים, וכאן ערכתי השוואה בין מינהגי המיקרא וחיי הבדווים.

■ ■ ■

● מה משותף, לדעתך, בין מינהגי המיקרא ובין חיי הבדווים במידבר סיני?

אפשר למצוא בסיני חברת בני־אדם, החיה בהתאם לתנאים הטבעיים. כל אחד יודע שעיקר עיסוקו של הבדווי הוא מירעה־צאן, לא בגלל שהוא כל־כך אוהב עזים, אלא מפני שזהו בעל־החיים היחידי, שאפשר לגדל אותו במידבר ולהתפרנס ממנו. זוהי דוגמה להתאמה של חברת אנשים לתנאים הטבעיים.

עקבתי אחרי הנוהגים השונים של הבדווי. ניסיתי להבין באיזו מידה נוהגים אלה נובעים מתנאים טבעיים, ואז אמרתי — אם התנאים הטבעיים לא השתנו, והיום אנחנו יודעים כי בשיבעת אלפי השנים האחרונות לא השתנה המידבר, אותו הנוף, אותם נהרות, אותן גאיות, אותם מקורות־מים; אם אמנם כך, מותר לי למצוא דימיון בין מינהגי הנודדים היום ובין מסורת יציאת־מצריים. וכך הגעתי למסקנה, שאם מסופר על משה ועל בני־ישראל שעסקו במירעה נוף, הרי זו דוגמה הקושרת את בני־ישראל לנוף של סיני.

● במאמרך ציינת, כי הפסח הוא טקס קדום. הנהוג עד היום אצל שיבטי הבדווים בסיני.

הפסח המיקראי הוא זבח. במיקרא מסופר, כי בני־ישראל לקחו את הדם ושמו על המזוזות, כדי שמכת־בכורות תפסח על בתיהם. כשאתה הולך אל הנודדים במידבר, אתה מוצא מנהג דומה גם אצלם. הם זובחים מן העדר, ומן הדם הם שמים לילדים על המצח ומורחים את מזוזות הבתים נגד עין־הרע, שתהיה ברכה על הבית ועל העדר. האנתרופולוגים מצביעים על מינהג זה בקרב חבורות רועים ברחבי העולם.

בחברות מסויימות זה היה נהוג לגבי צאצאים שזובחים אותם. עד היום אנו מקיימים מיצוות פידיון הבן הבכור. הרעיון הוא, שאם אני רוצה ברכה בדבר החשוב לי, אני חייב להקריב משהו.

● מה גילית בקשר לנפ השליו?

עד היום, אפשר לגלות באיזור רפיח ובכל חוף סיני, שבתקופת חג־הסוכות היהודי בונים הבדווים כלונסאות לאורך קילומטרים. בתקופת המנדט, ולאחר מכן בתקופת השילטון הישראלי, הוגבלו הבדווים כדי להגן על השליו שלא יושמד. השליו הוא ציפור קטנה ובשרה טוב למאכל. בעונת הסתיו העוף הקטן הזה חוצה בתעופת לילה אחד את הים־התיכון. זה מדהים כמה אנרגיה משקיעה הציפור הקטנה הזו במיבצע. כשהיא מגיעה בהמוניה לחופי סיני ורצועת־עזה, היא עייפה עד מוות ונוחתת על החול, וכל מה שהיא מחפשת, הוא קפל קרקע או שיח להתחבא בו כמה שעות, כדי לאגור כוח ולהמשיך פנימה לתוך סיני.

הבדווים ותושבי רצועת־עזה מכירים תופעה זו. הם מציבים כלונסאות ומותחים רשתות בגובה שני מטר מהחול. השלווים נלכדים ברשתות, אוספים אותם בתוך כלובים עשויי ענפי תמרים ומוכרים אותם. המיקרא מציג את זה כנס.

● במיקרא הנס הזה לא אירע על חופי סיני.

נכון. אך אמרתי כי יתכן שסופרי המיקרא לא דייקו. אפשר לומר, כי מאז ועד היום נמשך ציר השלווים, „חומרים חומרים" כמסופר במיקרא. פעם היו צדים אותם במיליונים. ברורות האחרונים כמעט נכחד השליו.

● איך הבדווי קורא לשליו?

הקול שמשמיעה הציפור הוא פרר פרר.

„פרעה לא היה אחד שמבלבים אותו, או עובדים עליו. אותו, ואת חכמיו, לא היו מסבנים!"

הבדווי קורא לשליו פיר. זה נס? זה לא נס. זו תופעת־טבע ואנחנו שומעים את ההד הרחוק של התופעה המופיעה במיקרא, כנס.

■ ■ ■

● לאילו מסקנות נוספות הגעת מתוך למידת מינהגי הבדווים ותת־אמתם לתנאי המידבר?

במיקרא מסופר שמשה ואהרון באו אל פרעה ואמרו לו „נלכה נא דרך שלושת ימים במידבר ונעבדה את אלוהינו." אם אתה עובר על פרשנות המיקרא, או אם אתה זוכר כיצד למדת את האירוע בילדותך, הרי שהנה באים משה ואהרון ומנסים לרמות את פרעה, כי הם בעצם לא רוצים לעבוד את אלוהיהם שלושה ימים במידבר, הם רוצים להגיע לארץ כנען.

מאידך, אין המיקרא מתייחס אל פרעה ואל חרטומיו בזילזול. הרי חרטומיו של פרעה ידעו להפוך מקל לנחש, והמיקרא הכיר בתרבות מצריים. מה, אם כך, המסקנה שאליה אני מגיע? קיים נוהג של שיבטי נודדים במידבר, הנקרא זאיירה — עליה לרגל. שיבטי נוודים, לאו דווקא בסיני, אלא בכל מיני מקומות, הולכים במשך השנה בעקבות הצאן והם מפוזרים במידבר. פעם־פעמיים בשנה, הם מתכנסים ועולים לרגל למקומות קדושים. שעם הזמן קיבלו צורה של קיברי שיח', לעיתים קבורה במקום אישיות אותנטית, בהרבה מיקרים קבר סמלי.

„בשיבעת אלפי השנים האחרונות, לא השתנה המידבר. אותו הנוף, אותם הנהרות, אותם הגאיות ומקורות המים!"

בסיני מצאנו כמה מרכזי פולחן נאבטיים, ועד היום ברווים עולים לרגל לשם. זוהי מסורת מתמשכת של עליה למקומות הקדושים. הם באים לפני הצהריים, יושבים בסככה שהם קוראים לה „מקעד", מרכלים ומדברים על פוליטיקה ומיסחר. לעת ערב שוחטים עיזים, אופים את הליבה, כמו הקדמונים, ללא שמרים, ומאוחר יותר עושים את הזבח.

● איך זה מתקשר לשלושת הימים שביקשו משה ואהרון מפרעה?

מסתבר שהמסורות האלה של מקומות מקודשים לשבטים נודדים במידבר, הן מסורות עתיקות הקשורות לאורח־החיים של אנשים שרוב ימות השנה אינם חיים במקובץ, ולכן נוצרה אצלם מסורת של התכנסות פעם בשנה.

● כלומר, משה ואהרון לא ביקשו מפרעה, הם ביקשו פשוט ללכת במינהגם ולעבוד את אלוהים במידבר, במקום הקדוש להם.

בדיוק. לדעתי, יש כאן דוגמה המעידה על חייהם של בני־ישראל כשבטי נוודים במידבר. אלה שבטים שחיו במידבר 40 או 400 שנה, כמו שבטים החיים שם עד היום ומתפרנסים ממירעה כמו משה, צדים את השליו ואוספים את ההפרשות המתוקות של צמחים מסויימים, שאולי הן המן. עד היום קוראים הבדווים להפרשות האלה מנה.

פרעה לא היה אחד שמבלפים אותו או עובדים עליו. הוא ישב עם חבר חכמיו ואנו מכירים היום בצורה בלתי־אמצעית את תרבות מצריים ויודעים שהחבר־ה האלה ידעו להזיז אבנים של מאות טון. אותם לא היו מסבנים, ואם פרעה היה אידיוט, תמיד היו לו חרטומים לייעץ לו. בני־ישראל היו שיבטי מידבר שעברו בתקופת הבצורת מהמידבר לשולי הדלתא, ואז היו הפרעונים מנצלים אותם ככוח עבודה זול.

● בסיפרך אתה אומר, כי פרעה נתן לבני־ישראל ׳לבנות את פיתום ורעמסס בעבודות דחק, כדי שלא יגויעו ברעב.

וראי. בדיוק כשם שבשנות ה־40 נתנו הברייטים לבדווים לבנות את כביש הרעב מגילת למגן, ובדיוק כשם שבשנים האחרונות העבירה מדינת ישראל את הבדווים צפונה, כדי שלא ימותו במידבר.

בתקופת פרעה ניצלו המצרים את בני־ישראל שהיו שיבטי נודדים במידבר ככוח עבודה זול. הם היו מגיעים למצריים בשנת בצורת ובשנים טובות רצו לחזור למידבר. כשביקשו מפרעה להפסיק את העבודה ולעלות לרגל לעבוד את אלוהיהם למשך שלושה ימים. הוא התיר להם.

● האם העובדה שיציאת מצריים לא מצויינת כלל וכלל במקורות המצריים מעידה כי מבחינת המצרים היה זה אירוע לא חשוב?

ירידת שבטים למצריים היתה אירוע שהתרחש לעיתים קרובות. זה לא היה משהו מיוחד ששבטים רעבים ירדו מצריימה בשנת בצורת ועזבו מאוחר יותר בחזרה למידבר.

● האם גם לתופעת המכות אתה מוצא מקבילים בתנאים הטיבעיים במידבר?

אין לי הסבר לתופעת־המכות, אבל אנחנו מכירים תופעה של ארבה בגבולות המיזרח־התיכון. יש מרכזי ארבה בחבש ובמרכז־אפריקה ואם תבקרי במצריים ותראי את רצועת הירק בעמק הנילוס, לעומת המידבר, אז תביני שהארבה צריך היה להיות אידיוט, כדי לא לנחות על עמק הנילוס. מה הוא יאכל אם ינחת במידבר, חול? תופעת הארבה מוכרת גם בעמק הנילוס וגם בארץ־ישראל. חלק ממכות מצריים הם תופעות טבע ומקרים שאירעו. אותו דבר לגבי הכינים. זה שמפרשים את זה כמכה, זה ברזיוק כמו שמפרשים את תופעת השליו כנס. שני הדברים הם אירועים טיבעיים.

● וכיצד אתה מסביר את תופעת החושך?

ליקוי חמה, פשוט מאוד.

● וכיצד האדימו מי הנילוס?

הם האדימו כתוצאה ממונסונים. מקורות הנילוס הם במרכז־אפריקה. הנילוס הוא נהר ארוך מאוד. רוב ימות השנה מימיו צלולים. בגלל השיטפונות והסחף המים נראו, כמו שיטפון בנגב. הם קיבלו צבע של קקאו בגלל הסחף.

המחקר עוסק בהסבר מכות מצריים כבר אלף שנים. אני קצת מזלזל בזה ואני לא חושב שהם הסבר חשוב לעצם העניין.

● מדוע? הרי אדם לא מאמין שאינו מקבל את סיפורי המקרא כפשוטם מחפש הוכחות לוגיות לסיפור ובדרך־כלל הוא מחפש אותן בתופעות הטבע.

אין צורך למצוא הוכחה לכתוב במיקרא. חלק גדול מהמסופר מבוסס על אירוע אותנטי, אך לא כל המסופר. המיקרא הוא ספר שנערך במשך תקופה ארוכה, ובמשך זמן רב אחרי שהדברים התרחשו. עשרות דורות כתבו את המיקרא והוא סופר מאב לבן במסורת שבעל־פה, ובמיקרה כזה, הדמיון עובר ומתוספים דברים. אין צורך, לדעתי, למצוא גרעין אותנטי לכל סיפור.

● איך, בכל זאת, אתה מסביר את תופעת החורבה בתוך הים?

יש להניח שבני־ישראל חצו את הים באיזור האגמים בצפון מיפרץ סואץ. שם יש הפרשים בין גיאות ושפל והים מאוד רדוד. יש מקומות שבהם אתה הולך ביבשה באיזור המתכסה במים בתקופת גיאות, במיוחד כאשר נושבת רוח דרומית.

אני חוזר לזה, שאין צורך לחפש גרעין אותנטי לכל סיפור. אפשר להסתפק בזה שלכמה מהסיפורים יש גרעין אותנטי ולכן לחלק מההוכחות שעליהן נעשה מחקר ארוך, אני לא מתייחס, כי זה מביא דברים עד אבסורד.

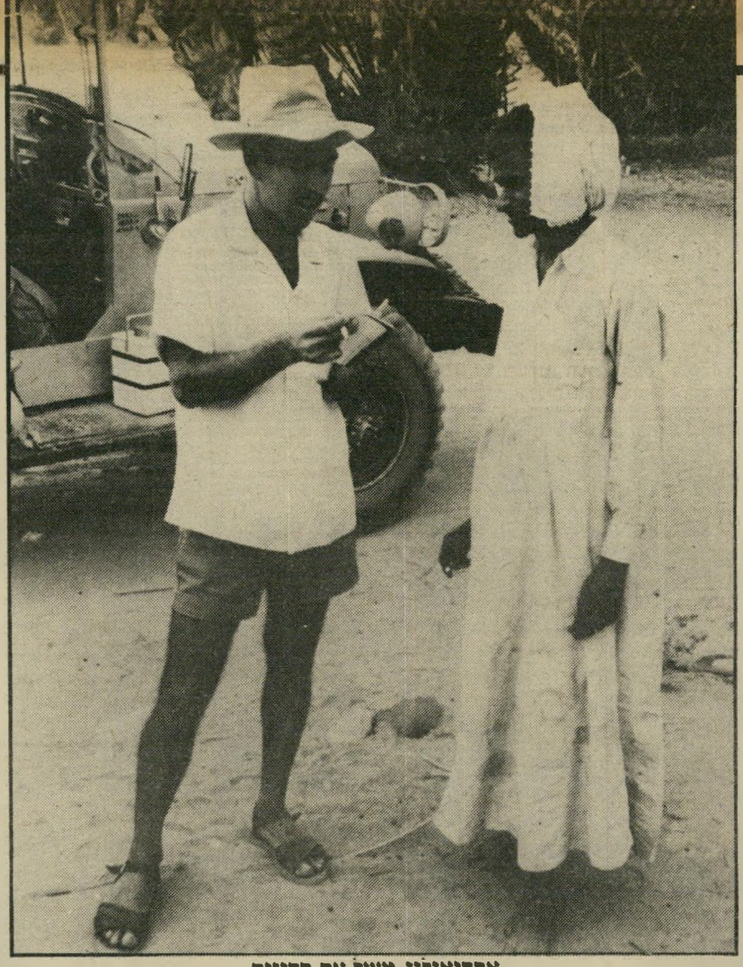
■ ■ ■

● בסיפרך אתה אומר כי הליבה, המאפה שאוכלים הבדווים בנוודיהם במידבר, דומה למצה שאכלו בני־ישראל במידבר.

לא אני גיליתי את זה. עוד בתקופה הביזנטית הגיעו נזירים בעלי תרבות אירופית והם הלכו לסיני עם התנ"ך ביד. התנ"ך השתמר עוד מימי המגילות הגנוזות, שהתגלו בקומראן. הנזירים התחילו לחפש את משה ואהרון ולוחות הברית והשליו והמן ומכות מצריים. כך שלא אני גיליתי את הדברים.

ג'בל סרבל, מבט מוואדי ריים
אולי הר־סיני

ארכיאולוג משל עם בדווים
ללכת בעיקבות הצאן

● מהי הליבה וכיצד היא דומה למצה?

מהי מצה? מאפה קמח שלא חמץ. מאפה שאופים על המקום, בלי שמרים, בלי להתפיח את הבצק. הולך הבדווי עם צרור של קמח ומלח, וכשהוא רעב, הוא לוקח קצת מים, מוצא אבן סלע, מנקה אותה ביד, עושה ערימה של קמח במרכז גומה, יוצק לגומה קצת מים ומלח ולש את הבצק. אחרי שהבעיר מדורה הוא יוצר מעין גולה מהגחלים, ואחר־כך לש את הבצק לצורת פיתה בעובי שונה. הוא בא אל המדורה, מכסה את הגחלים, הגומה חמה מאוד, החול ספג את החום, הוא מניח את הבצק על החול ומכסה בגחלים. מחכה עשר דקות, מוציא את הליבה ומנער מעליה את החול.

כך נראתה לדעתי המצה המיקראית. לא חורים חורים מאפיית אחזות. כמו שאנחנו מכירים אותה היום. המצה הפשוטה היא מאפה־קמח, שנאפה על המקום בלי להחמיץ. הבדווים נולדו עם זה. ככה הם אופים את הליבה מזה דורי דורות. זהו המאכל העיקרי שלהם והם אוכלים אותו פעמיים ביום.

● לסני כיבוש המידבר היו הבדווים שבטים סאגאניים בניגוד לבני־ישראל, שלא היו סאגאנים.

באיזה תאריך חוגגים את הפסח?

● במחצית חודש ניסן.

נכון. בט"ו בניסן. ואת פורים בי"ד באדר, ואת סוכות בי"ד בתשרי. לא במיקרה אנו חוגגים את החגים האלה וחגים אחרים באמצע החודש, כאשר הירח מלא. ידוע כי שיבטי המידבר עבדו את הירח והכוכבים.

● כלומר, מצאת שבני־ישראל עבדו את הירח?

אי־אפשר לומר שמצאתי שעבדו את הירח, אבל עובדה שהחגים היהודיים חלים כאשר הירח מלא. ואני לא מאמין שזה במיקרה. אותו הדבר לגבי הסוכות. אם תלכי בנוא־ייבה ובדאהב ובצפון סיני, תראי שהבדווים גרים עד היום בסוכות.

● מה עוד גילית מהתקופה ההיא שמשותף לבדווים ולבני־ישראל?

לבד מהישיבה בסוכות, המתרחשת כאמור עד היום הזה, גיליתי כי אצל הבדווים התמר משמש מוקד לחג שנמשך חודש ימים, ונקרא „עיד אל־תמר". גם אצלנו נחשב התמר לאחד מארבעת המינים.

התמר מבשיל בסוף הקיץ. עונת הסתיו היא קריטית במידבר. במשך הקיץ שתו הבדווים את כל המים מהגיבים, והעדרים אכלו את מה שנצבט על ההרים, ואז מקטינים הבדווים את מעגלי הנדידה, מתקרבים למקורות־מים איתנים ולקראת הקיץ הם יושבים בנאות המידבר וליד המעיינות ומאכילים גם את הגמלים בתמרים, ואז נוצר עניין היחד, עניין ההקהל.

כל לילה, בעיר אל־תמר, מתרחשת חגיגה. זו ממש חוויה לראות איך גברים ונשים רוקדים יחד. בשנים האחרונות הם התקלקלו, בגלל מה שראו בדאהב ובנוא־ייבה ודברים שקודם לא העלו בדעתם, כמו, למשל, לרקוד ביחד גברים ונשים, מתרחשים. ישנו ריקוד שבו הנשים יוצאות אל הגברים ונשארת רק בחורה אחת ובשלב מסויים היא בוחרת במישהו ונותנת לו מתנה. בשנים האחרונות הם עוטפים אותה בעבאייה ושולחים יחדיים לאיפה שרק אפשר.

למה אני מספר את זה? כי אם נאמר במיקרא „בסוכות הושבתי את בני ישראל," ואם התמר הוא אחד מיסודות חג־הסוכות, לדעתי המינהג קשור במינהגי חיי הנדידה במידבר, והוא שומר על מסורת הקשורה בהווי המידברי.

לכן אני טוען כנגד אלה שלוקחים את המיקרא כפשוטו ולא אומרים שיש לנו עסק עם שבטים נודדים, אלא ממשיכים להחזיק בגירסה שבני־ישראל עזבו את מצריים במטרה להגיע לארץ כנען ונעו על פי ציר מתוכנן ועל פי קו מסע. זה אבסורד לחפש ציר קבוע. הם לא תופסים שזה אבסורד, הרי בני־ישראל היו שבטים, שחיו חיי נוודות במידבר.

חמרורים

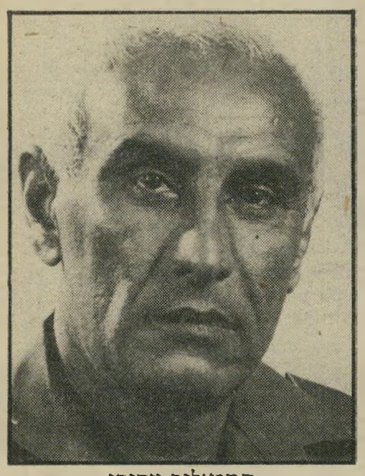
נתמנה ♦ קצין־התחזוקה ראשי בצה"ל **תת־אלוף ציון מסורי** (48) הקצין־האלוף השלישי בצה"ל מן העדה התימנית. מסורי, שעלה ארצה בגיל שנה, שירת בגולני ובשיריון, אך עיקר מסלול־הקידום שלו היה כקצין־התחזוקה (בין השאר באוגדת אריאל שרון, עת צלחה את תעלת־סואץ במלחמת יום־הכיפורים).

איבד ♦ את זרועו, שנקטעה אחרי שנפגעה מירייה ומרסיס־רימון, ביאונדה, בירת קאמרון, **סימון נואה** (81) סבו־מדריכו של יאניק נואה, אלוף־הטניס העושה כותרות, במיוחד אחרי נישואיו, לאחרונה, לצעירה בלונדית. סבא נואה היה אחד מן האלפים שנפצעו (מאות נהרגו) בעת חילופי־האש בין הכוחות הנאמנים לממשלה לחיילי המישמר הרפובליקאי שערכו, בשבוע שעבר, התקוממות־נפל בקאמרון.

נותח ♦ בליון, צרפת, בשתי עיניו, להסרת קטאראקט כפול, **חביב בורגיבה** (81) נשיא תוניסיה מן היום הראשון לעצמאותה, שאיבד, לאחרונה, כמעט לחלוטין, את כושר ראייתו.

התגלו ♦ אירוסיהם, בעת שבוע בילויים בפאריס, של **פאטי דייויס** (31) ו**סול גרילי** (25) מדריך יוגה. שניהם מלוס־אנג'לס. דייויס היא בתו הצעירה של נשיא ארצות־הברית רונלד רגן, השומרת על פרטיותה בהשתמשה בשם מישפחת אמה מלפני נישואיה.

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־63 של **קריאל גרדוש**, איש מעריב הידוע יותר כקאריק־טוריסט דוש. גרדוש, יליד הונגריה ואיש לח"י

תת־אלוף מסורי
השלישי

באירופה של ערב הקמת המדינה, עשה את צעדיו הראשונים בעתונות העברית בהעולם הזה והיה במשך שלוש השנים האחרונות נספח התרבות בשגרירות ישראל בלונדון.

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־79 של **נתן אבסלרוד**, חלוץ מפיקי יומני הקולנוע (יומני כרמל) בארץ, האיש שצילם יומן־חדשות שבועי, כמעט ללא הפסקה, מאורעות הדמים של שנת 1929 עד להכרזת המדינה ועוד כמה שנים לאחר מכן. אבסלרוד, בנו של טוחן בכפר רוסי, שלמד בצעירותו רוקחות וכימיה, גאה על כך כי לא היה מסוגל לצלם את הטבעת אוניית־הנשק אלטלנה. שאותה הביא מנחם בגין ארצה בקיץ 1984 בניגוד להוראת ממשלת ישראל („לא יכולתי לצלם יהודים יורים על יהודים!").

נחוג ♦ בניו־יורק, יום־הולדתו ה־82 של **הרב מנחם מנדל שניאורסון**, הידוע יותר **כרבי מלובאביץ'**, רבה של תנועת חב"ד (חוכמה, בינה, דעת). שניאורסון, יליד רוסיה החי בארצות־הברית זה 43 שנה, חיבר יותר מ־60 סיפרי הגות והלכה, ירוע בשיחות־הנפש וכינוסי־ההתוועדות שלו והספיק ללמוד, בצעירותו, רפואה ומתימטיקה.

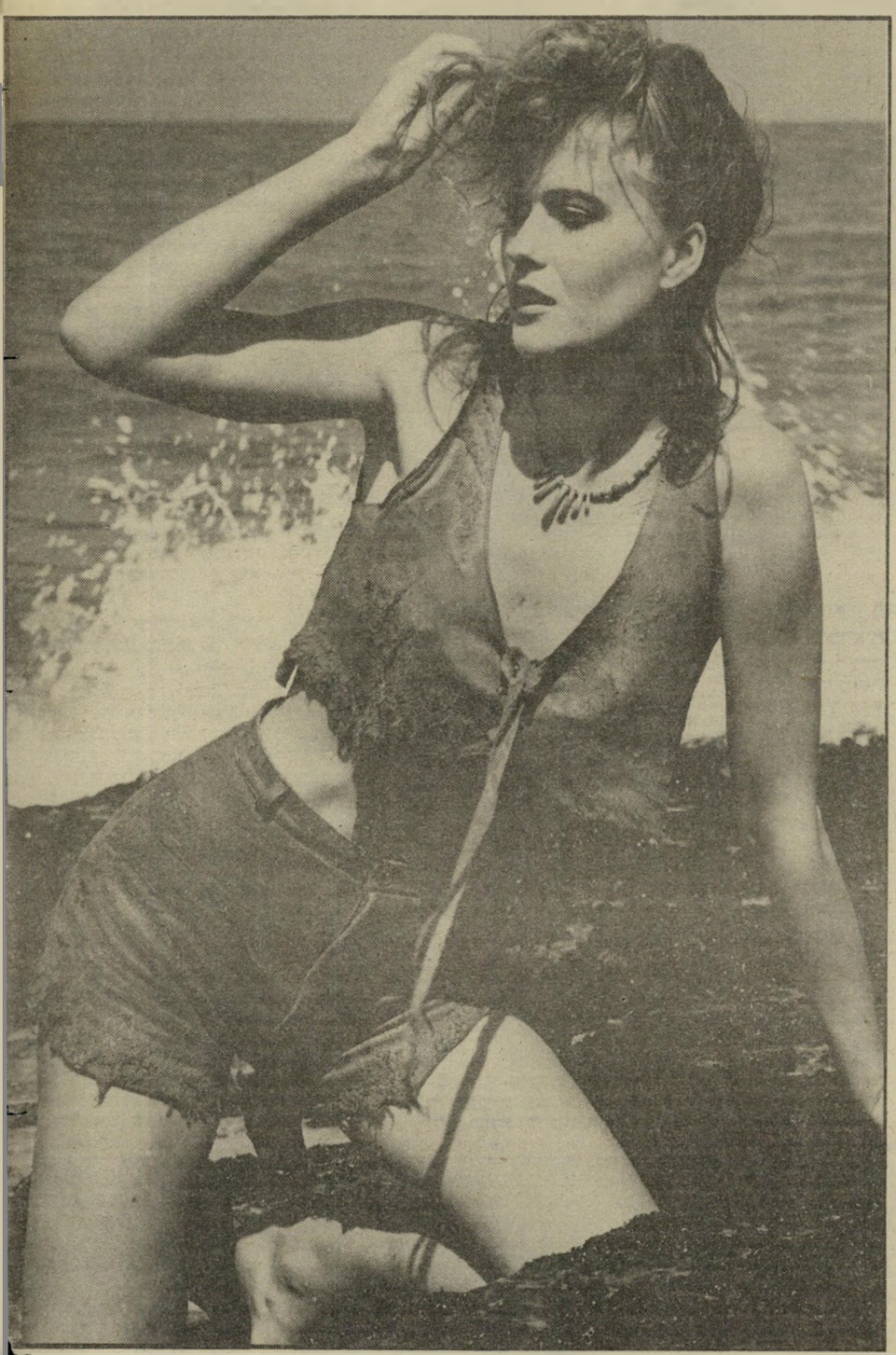
נפטר ♦ בשיקאגו, בגיל 82, **הגנראל יוליוס קליין**, מפקד ותיקי המילחמה היהודיים בארצות־הברית (איגוד חיילים משוחררים). קליין, עיתונאי במיקצועו, היה האיש שאירגן את הפגישה הראשונה בין קאנצלר גרמניה, קונראד אדנאוור לראש ממשלת־ישראל, דויד בן־גוריון, שבעיקבותיה נחתם הסכם־השילומים של גרמניה לישראל ולקורבנות הנאצים.

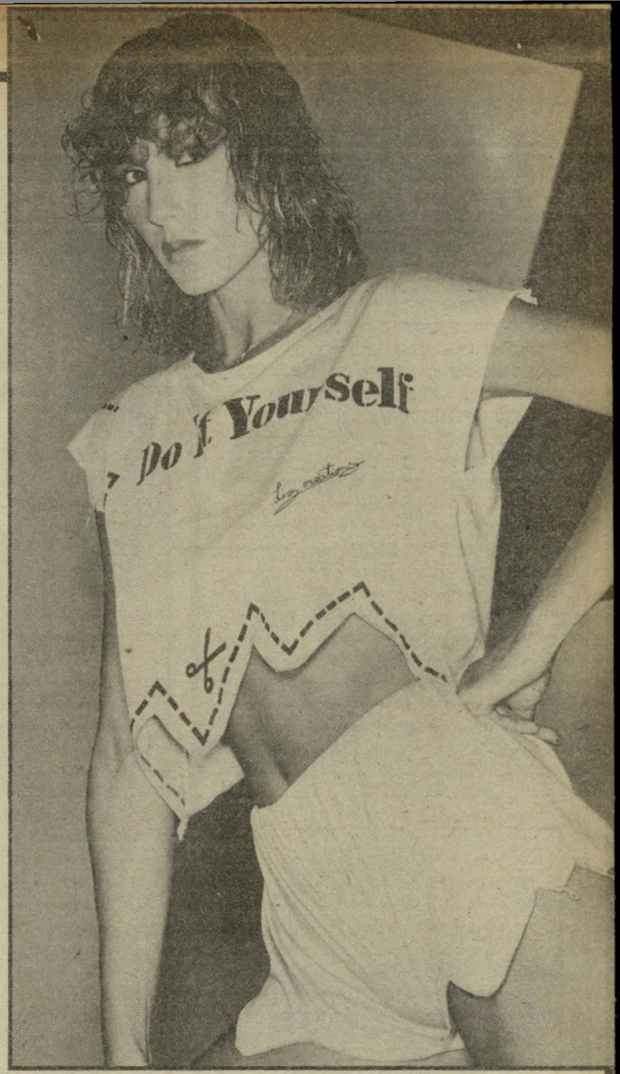
* *היה זה דויד בן־גוריון, שר־הביטחון הראשון, שהביע את המישאלה כי ביום מן הימים יהיה בצה"ל „רמטכ"ל תימני". כיום משרתים בצה"ל שלושה קצינים־אלופים מן העדה התימנית: אלוף דויד מימון, אב בית־הדין הצבאי העליון; תת־אלוף אביגדור קהלאני ותת־אלוף מסורי.*

בקיץ 1984 תחשופנה הנשים את הטבור — וכראי

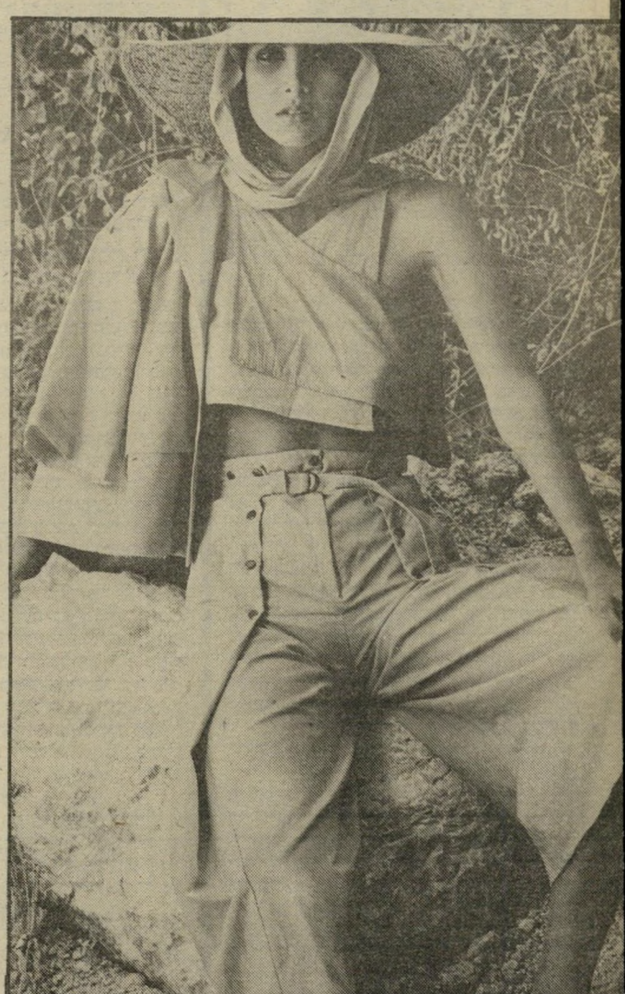
פופיק שזוף

עור על עור דגם צעיר וסקסי של נילי טויג, המכסה בקושי טפח ומגלה טפחיים. עור פראי ובלתי־מעובד בגווני חום, חולצונת ומיכנסי שורטס. האימרות מזכירות קצת ג'ינס קרוע. הדגם חושף טבור ומתאים לימי הקיץ, משום שאינו צמוד לגוף, לפחות לא בחלקו העליון.

במו ידייך עשי זאת בעצמך – חולצה אופנתית החושפת בטן. שתי אפשרויות: או לקנות חולצה (למעלה, בעיצוב ליז) ולגזור אותה כרצונך, או להמר על חולצה ישנה ולעשות נסיונות.

צבא החשיפה של אופנת ברגר: החליפה מורכבת מז'קט קצר בסגנון צבאי ומיכנסי־מעטפה רחבים. החולצה הקצרצרה היא בצורת איקס אחד על השני, בצבעי כתום וצהוב.

עוד מעט יהיה חם מאוד ונתחיל לסבול מן החמסינים. מי שאינה יודעת מה ללבוש ורוצה לעטות כמה שפחות על גופה, תסתפק בחולצה (רצוי מכותנה) ומיכנסיים קצרים החושפים את הפופיק. רק שהשנה לא מקצרים את החולצה, מספיק להרק כלפי מעלה בעזרת קליפס.

אם לא רוצים לחשוף את הטבור בהדגשה, אפשר להסתפק בחולצה קצרצרה, שאותה אפשר גם להכין במלאכת־בית, בעזרת פיסת־הבד הידועה. לא צריכים תופרת ואפילו לא מכונת־תפירה. מספיקות שתי ידיים ימניות, ופיסת־בד הארוכה במיקצת מהיקף הגוף וברוחב של 20 עד 30 סנטימטר.

תופרים תפרים ביד לאורך שני צידי הבד. משחילים גומי־דק ומכווצים. מאחורנית — שניים, שלושה קרסים והחולצה מוכנה.

אפשרות אחרת — להסתכן בהימור: חולצת טריקו או כותנה ישנה. לגזור ללא מורא ואז יש כל הסיכויים שתהיה לך לקיץ 1984 חולצה המאפשרת לשזף את הפופיק.

לעשות דיאטה לכבוד העניין

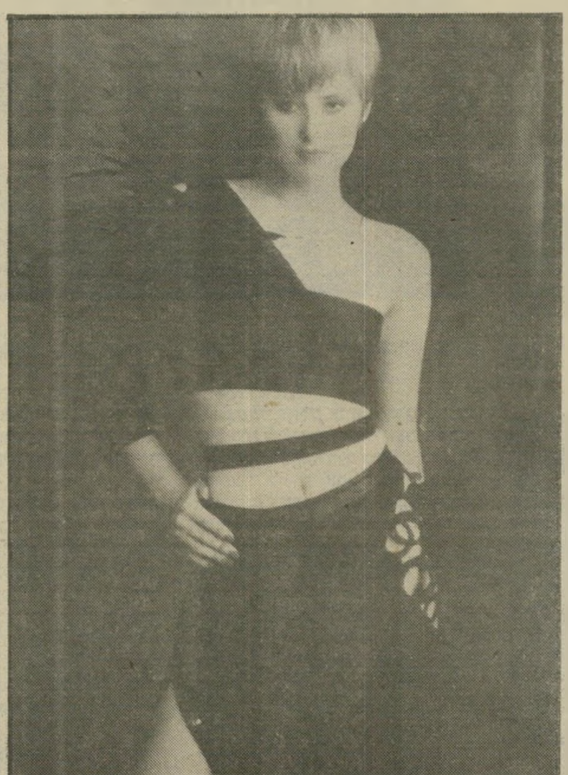
בלי בעיות האופנאית ציפי חן מעדיפה לחשוף את מרבית הגוף וזאת בעזרת חולצונת הנלבשת על מיכנסי שורטס וחגורה כפולה. את החולצה אפשר לקנות בכסף או לעשות לבד.

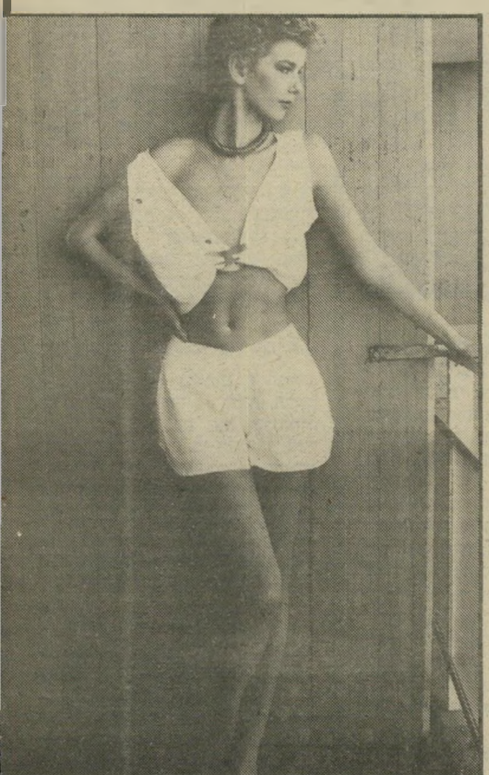
לקפל יש לך בארון "הבגדים חולצת "כותנה שקצת נמאס ממנה ורוצים לשנותה, אך פוחדים לגזור? יש. הפתרון: לשלוף בזריזות חוט ומחט, לקפל את אימרת החולצה כלפי מעלה לאורך הרצוי ולתפור תפר נסתר, קריר ונעים בבטן. כשיגיע הסתיו אפשר למתוח את התפר ולחזור למקורות.

לנועזות חליפת מיכנסיים של ראש אינדיאני, מבד כחול וחולצה קצרצרה. אך אזהרה ל" אלה ששרפו או זרקו את החזייה: ניתן להציץ לכן מלמטה...

נוסח איטליה חליפה שחולצתה חושפת טבור וכתף וגם ירכיים בחצאית המיני. שני החלקים מבד מבריק וסאטני בצבע שחור, עם נוצות.

קליפס לא תופרים, לא קושרים, פשוט לוקחים קליפס, רצוי צבעוני, בצבע נוגד את צבע הבגד. מהדקים אותו כשהחלק העליון והתחתון מורמים.

רק הוא היה חסר

(המשך מעמוד 61)

אחרי מותו של סרטאווי הקימה המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני קרן על־שמו, והוח־לט להעניק מדי שנה, ביום מותו, פרס על מחקר ויצירה בסוגיות־יסוד של העם הפלסטיני ובנושא הדו־שיח הישראלי־פלסטיני.

שניים נבחרו השנה לקבל את הפרס: פלסטיני וישראלי, שני סופרים. האחד הוא ראג'ה שחאדה, עורך־דין מרמאללה, שכתב ספר בשם הדרך השלישית. בספר זה פותח שחאדה חלון אל תוך חייו של אדם החי מזה 17 שנה תחת מישטר של כיבוש. הוא מספר על חיי היום־יום בשטחים הכבושים. הוא מסביר בספר כי יש שלוש דרכים לנכבש להתמודד עם הכיבוש. האחת היא דרך המילחמה האלימה, השניה היא ויתור והשלמה והדרך השלישית, הדרך שבה בחר הוא, היא דרך ה„צומוד" — ההיצמדות לקרקע, לאדמה, למולדת.

ראג'ה שחאדה לא נכח בטקס בעצמו, מכיוון שהוא נמצא בימים אלה בארצות־הברית. את הפרס בסך 50 אלף שקל, קיבל בשמו אביו, עזיז שחאדה, עורך־דין גם הוא.

לעזיז שחאדה עבר עשיר במחנה־השלום הפלסטיני. הוא היה חבר המישלחת הפלסטינית לשיחות־הפיוס שנערכו בלוזאן שבשווייץ בשנת 1949, והציע אז שלום ישיר בין ישראל והפלסטינים. הוא התנגד לסיפוח הגדה המערבית לירדן. הוא גם היה האיש הראשון שהציע, מייד אחרי הכיבוש הישראלי ב־1967, לחתום חוזה שלום עם ישראל ולהקים מדינה פלסטינית בגדה וברצועה.

הסופר היהודי־ישראלי, שהתחלק עם שחאדה בפרס, היה עמוס קינן. הוא זכה בו על סיפורו בדרך לעין־חרוד, שבו הוא מתאר בסיפור דמיוני מה שקורה במדינת־ישראל אחרי שהיתה בה הפיכה צבאית. הספר עורר הדים רבים והיה נושא לוויכוחים ברחבי הארץ.

מילים, לא רובים. מקבלי הפרסים הודו על הפרס ואחר־כך עלו הנואמים.

על הדוכן היה מודבק סמל המועצה הישראלית, המורכב משני הדגלים — הישראלי והפלסטיני.

„בשנה שעברה," סיפרה הסופרת יעל לוטן, שהינחתה את הערב, „כשערכנו את האזכרה הראשונה לסרטאווי, חודש אחרי הרצח, הזמנו את המישטרה, מכיוון שהגיעו שמועות שונות על אנשים שאיימו להתנכל לטקס. השוטרים, שראו את הדגל הפלסטיני בסמלנו, החרימו אותו והזמינו את ראשי המועצה לחקירה. מאוחר יותר הכריע היועץ המישפטי לממשלה בשאלה זו וקבע כי סמל המועצה אינו אסור. אך בינתיים המישטרה השמידה את הסמל, כלומר השמידה בעצמה את הראיות שהתכור־נה להשתמש בהן במישפט."

ראשון הדוברים היה ד"ר סארי נוסייבה מאוניברסיטת בירזית. הוא ריבר אנגלית. אחריו עלו הד"ר מתי פלד, אורי אבנרי וד"ר סאמי מרעי מאוניברסיטת חיפה, שריברו עברית.

אלה לא היו נאומים פוליטיים, והדוברים לא ריברו בסיסמות. חלקם סיפרו על פגישות עם סרטאווי, ובעיקר על אומץ־ליבו האגדתי. איש שהתחיל את דרכו כפראי, מנהיג אירגון לוחם משלו, השתכנע, רווקא משום שבא מכיוון ההתנגדות האלימה, שהדרך היחידה להגשים את שאיפת הלאום הפלסטיני למדינה משלו היא דרך ההידברות עם ישראלים. אמר ועשה.

אחרון הדוברים בכינוס היה עות'מאן סרטאווי, בן־דודו של עיצאם. עות'מאן, מן הכפר סרטה שבגדה המערבית, ריבר ערבית וסיים את רבריו בתיקווה כי האזכרה בשנה הבאה תערך בכפרו, בקרב בני־המישפחה.

מי שבלט ביותר בטקס הצנוע אך המרגש היה האיש שנעדר: עיצאם סרטאווי עצמו, שהקריב את חייו כדי שיוכלו יהודים ופלסטינים לשבת יחד ולדבר במילים, ולא דרך קני הרובים.

בגיל 47 מרגישה סריטה בשיא פריחתה ויש לה דוגמאות טובות מהוליווד, משם היא חוזרת עכשיו

כיום ואז סריטה היתה תמיד בעלת חזה שופע. בתמונה למעלה – כך היא נראית כיום אחרי שהכהתה את השיער מצבע בלונדיני לחום. למטה – כך היא נראתה עד לפני כחמש שנים.

נותנת להם את המיספר 10? ראשית, **רפי שאולי**. הוא משהו שכל אשה צריכה לנסות לפחות פעם אחת. הוא גבר בכל המובנים, שנותן לאשה את ההרגשה שהיא מלכה. מיספר 10 אחר הוא **הנרי ויינברג**, שהיה גם עם **אליזבט טיילור**. ו**רוברט מוסטר**, שאיתו יצאתי עכשיו שנתיים. עכשיו אני חופשיה כמו ציפור."

„איזה מיספר את נותנת לשרל **אזנבור**, שאיתו בילית שלושה שבועות, כשהופיע בארץ?"

„לאנשים כאלה לא נותנים ציון. הוא פשוט גדול — אומן וזמר נהדר."

„ומה עם **יהורם גאון**, שהיית חברה שלו שנה וחצי?"

„יורם גאון הוא פרסונאליטי. אנשים כמוהו לא מסמנים בציון. חוץ מזה, זה היה לפני כל־כך הרבה זמן ששכחתי. הוא נשאר ידיד טוב שלי. עובדה, גרתי אצלם בבית עכשיו. **אורנה** קיבלה אותי נהדר."

„איך את שומרת על עצמך?"

„אוכלת נכון ושומרת ריאטה. תראי איך אני נראית!" והיא מציגה את צורתה המשגעת, וגוררת אותי לחדר השני, שבו היא מחליפה בגדים לצורך התצלומים, ואני מעידה שהכל במצב מצויין, א"א. כולל כל הבליטות וכל הזוויות.

ונא לזכור כי סריטה בת 47. ומה חלומה הבא?

„בגיל 50 אני רוצה להופיע בפליי־בוי. רוצה להצטלם עבורם. אולי לא להיחשף עד הסוף, כמו חלק מהנערות, אך יש לי מה להציג, את רואה!"

„בגיל 50 לפליי־בוי?"

„מה יש. היום לא רואים אשה בגיל כזה כמבוגרת מדי. להיפך! היום אשה בגיל כזה היא בשיא פריחתה. קחי, למשל, את **ג'ין קולינס**, שבגיל 52 הצטלמה בעירום עבור פליי־בוי. אחרי הפירסום של תצלומיה נערך מישאל בין הגברים באראצות־הברית, ובו נשאלו עם איזה אשה היו רוצים לכלות. רבים, רבים מאד השיבו שהם בוחרים בג'ין קולינס!"

„בהצלחה, סריטה, ושילחי לי את התצלומים של פליי־בוי."

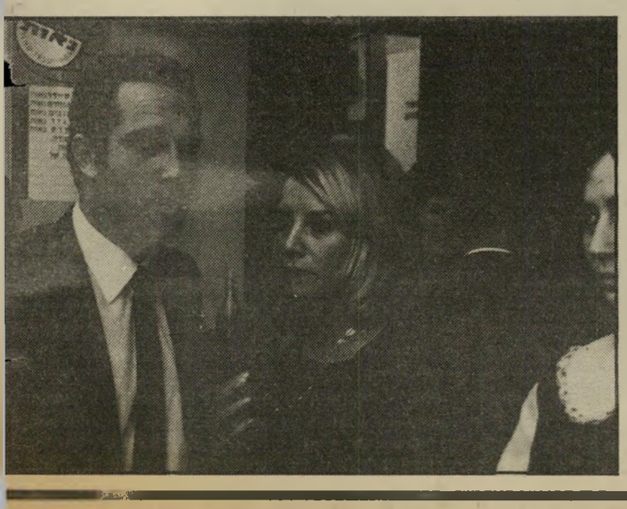
„חכי, בעוד שלוש שנים."

אגודה לשיקום. סריטה התחילה בגיל צעיר. בת 16 — היא היתה אשה נשואה במארוקו. היא עלתה לארץ

„בגיל 50

שני גברים סריטה נראית בתמונה למעלה עם רפי שאולי, ובתמונה למטה היא נראית עם יהורם גאון. שהיה חברה במשך שנה וחצי. אלו הם שניים בלבד מתוך עשרות מחזריה.

חבל שלא באתם ופגשתם אצלי את **סריטה אברגיל**. לפני כמה ימים פגשתי אותה, אחרי הפסקה ארוכה מאוד. היא נראית טוב, הלוואי עליכם. „מה נשמע, סריטה?" אני שואלת, והיא משיבה, ומשיבה, ומשיבה שיגעון!

מי היא סריטה? פעם היתה ספרית בתל־אביב. חתיכה משגעת, קוקטית כמו שרק הצרפתיות יודעות להיות. היא מקובלנקה, מזמרת עברית עם מיבטא צרפתי בולט. לפני 15 שנים עזבה ללוס־אנג'לס, שם יש לה מיספרה מצליחה. כמו אחיה ואחותה, שאף הם בעלי מיספרות שם. זה לה הביקור הראשון אחרי העדרות של חמש שנים.

„מה הביא אותך ארצה, סריטה?"

„90% באתי בגלל עצמי. וה־10% הנותרים בגלל אהבת־חיי הגדולה."

„אהבת חייך?"

„היו לי הרבה אהבות, ואין גבר שאינני מצליחה לעשות איתו משהו. כל גבר איתי מצליח, יש לי סבלנות אליהם. ובכלל, על גברים תשאלי אותי. אמנם הייתי נשואה שלוש פעמים, אך הכרתי הרבה."

„ואיך הם?"

„אפשר לחלק אותם לדרגות, וכמו שאמרתי לך — אין אצלי אפס. אם היה כזה, ממני יצא בדרגה גבוהה. אם נניח שאפשר לחלק את הגברים לעשר דרגות, הרי הדבר שהיה אהבת־חיי היה בדרגה 11!"

„ואהה, יש דבר כזה?"

„הכרתי שלושה גברים בדרגה עשר, ואחר בדרגה 11, זהו רומן של עשר שנים, **אלדד פרי** שמו, צעיר ממני בשמונה שנים. אז מה? זה לא משנה בכלל שהייתי מבוגרת ממנו בשמונה שנים. לקחה אותו ממני **סמדר דרור**. אני בטוחה שהוא לא שכח אותי. יש כאלה שאמרו שהפסדתי 10 שנים מחיי כשהייתי איתו. הייתי נותנת לו עוד 10, חבל שהוא לא רוצה.

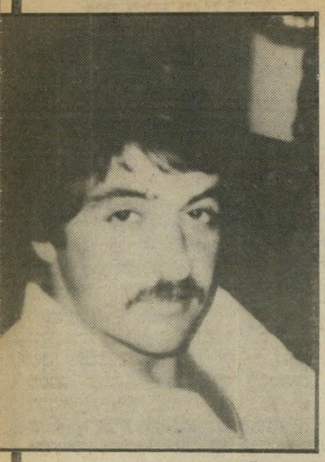
„בשעזב הייתי שבורת־לב. מה הפלא? אותו לא הייתי צריכה ללמד כלום, מקסימום ללטש אותו.

„מי השלושה האחרים שהייתי

אז והיום סריטה נראית בביתה בתל־אביב, לפני 23 שנה. היא היתה נשואה שלוש פעמים במשך חייה המרתקים. בין בעליה נמנה עמי סולל שהיה נשוי בעבר לגילדה, שהיתה אשתו של השחקן רוג'ר מור, כוכב סידרת הטלוויזיה המלאך וכמה מסירטי ג'יימס בונד. בתמונה משמאל – כך היא נראתה השבוע בתל־אביב, כשהגיעה ארצה לביקור מולדת מלוס־אנג'לס, שם היא מתגוררת בשנים האחרונות.

האלוף אלדד פרי, שצעיר מסריטה בשמונה שנים ושזכה ממנה בציון גבוה.

"אהיה בפלייבוי!"

מקזבלנקה סריטה עב־דה ביום כ־ספרית, ובערבים קישטה אירועים.

רוג'ר מור (ג'יימס בונד).

מגירושים אלה נשארה סריטה פגועה עד היום כי אחרי חודשיים של נישואין ביקש ממנה עמיחי גט. „הוא הסביר לי שהבן שלו פשוט לא סובל אותי ולא נשארה לו ברירה, אלא לבחור בינו וביני."

היא נסעה שבורת־לב לארצות־הברית. וכשחזרה פרצה שריפה בביתה שכילתה את כל רכושה: בגדים תכשיטים ורהיטים.

אז הקים למענה רפי שאולי אגודה שתרמה כספים כדי לשקמה. ציירים כמו **יורם לוקוב, שלמה צפריר** ו**מנחם גמן** תרמו כספים למענה. אך היא לקחה את אחותה **נדיה** ושתיהן נסעו לארצות־הברית.

סריטה לא נשארה לבד. במועדון־לילה בלוס־אנג'לס היא הכירה את **אלדר פרי**. הוא בנו של קבלן תל־אביבי שניגן והופיע במועדון כפסנתרן. הוא ניגש לסריטה אחרי ההופעה והחל מחזר אחריה. „זאת היתה אהבת חיי," היא מספרת.

אבל לאחר רומן שנמשך 10 שנים הגיעה לארצות־הברית **סמדר דרור** שבאה להתנחם אחרי גירושיה הסנסצ־יוניים מהמיסעדן **אבי ארביב**. כאשר היא הכירה את פרי החל רומן ופרי חזר לארץ בעיקבותיה של סמדר.

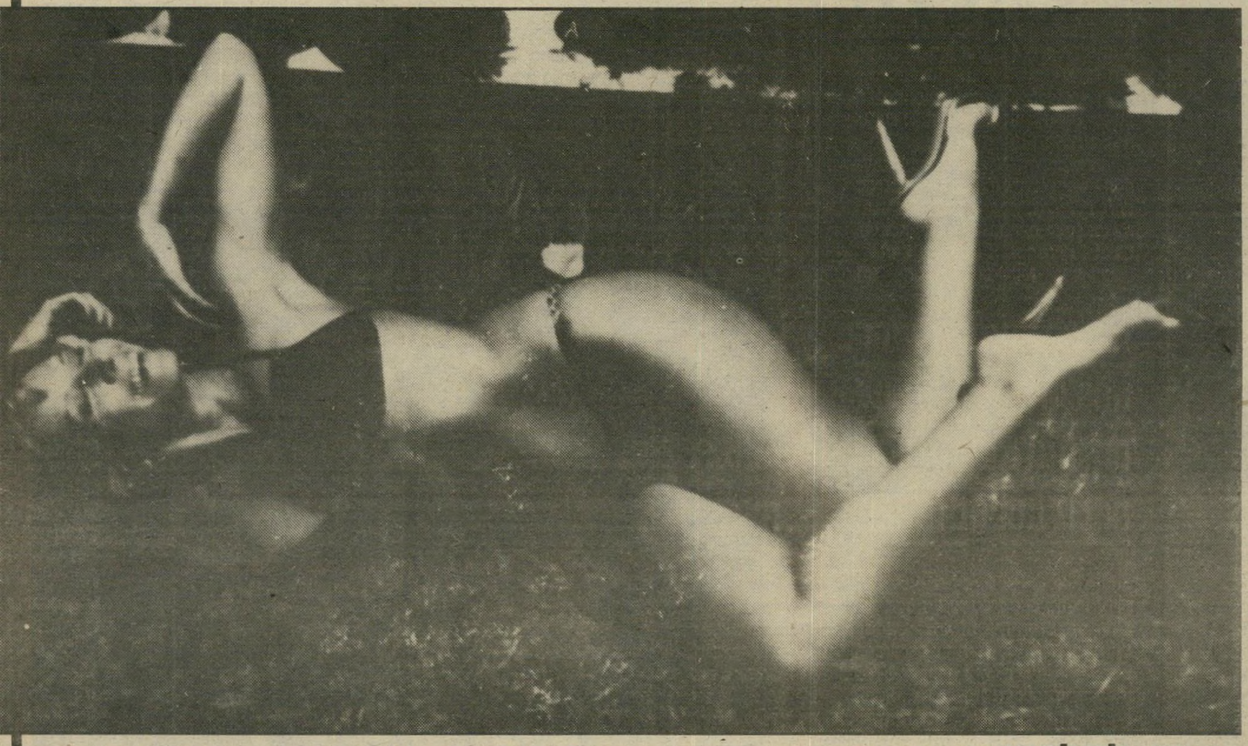

החוטפת סמדר דרור, גרושה ישראלית, שנטלה מסריטה את אהבת־חייה.

בגיל 25, גרושה. על האוניה קשרה את ראשית קשריה עם עולם הבוהמה. היא הכירה על האוניה את **אריק ושושיק שני**. הם היו אלה שהכניסו אותה לעניינים.

בתל־אביב היא התחילה לעבוד כספרית במיספרה של אנטה, שאף היא נמצאת כיום בלוס־אנג'לס, שם היא מנהלת מיספרה.

החבר הראשון שלה בארץ היה **רפי שאולי**. הוא עזב אותה אחרי שנה וחצי לטובת **מנדי ריים־דיווים**, אותה הוא נשא לאשה. בשיא יופיה נישאה סריטה לאיש־העסקים **עמיחי סולל**, שהיה בעבר בעלה של כוכבת ההחלקה־על־הקרח **גילדה דורון**, שבעלה הראשון היה כוכב־הקולנוע

הכנות לפלייבוי אני אוהבת להראות חושנית וסכסית. ממש כמו חתולה. אני אוהבת שמפנקים אותי, שמלטפים אותי. אני מאמינה שאשה בגיל 50 יכולה להראות סכסית. בכל הסדרות המצליחות ביותר ברשתות־הטלוויזיה בארצות־הברית מופיעות כוכבות קולנוע וטלוויזיה מבוגרות ומושכות. כמו בסיד־רה דאלס. אני מקווה לחגוג את יום הולדתי עם תמונות שלי בפלייבוי.

רחל מרחלת על כל השולם

תשלום חוב

הפסיקו לרוץ אחרי ברחובות, וחידלו להשמיץ. זה נכון שהבטחתי להשלים את הסיפור על ביקורה של **ברברה סטרייסנד** בארץ, ובעיקר להתגנב בתחפושת זו או אחרת לסעודה שערך **ארנון מילצ'ן** בביתו לכבודה. לצערי קרתה לי תאונה מיקצועית והטבח זיהה אותי על־פי מידותי. מסתבר שכבר ראה עגבניות בכל מיני צורות וגדלים, אך כמוני לא. אנשי־ביטחון הוזעקו, רצו לבדוק על־ידי חיתוך עדין בפורמלין, לא הצליחו לדחוק אותי דרך הפתח העליון, והשליכוני בבושת־פנים החוצה.

יכולתי לדווח לכם, איפוא, בגיליון הקודם רק על פי עדות־שמיעה ולא ראיה, ועדויות כאלה תתחבו — אתם יודעים לאן.

נעזוב, לכן, את אותה פרשה עגומה, ובמקומה נערכן אותכם קצת בענייני ארנון מילצ'ן סופרסטאר.

איפה ארנון? ארנון באילת.

עם מי? עם שלושת ילדיו ועם החתיכה התורנית שלו.

מי החתיכה התורנית שלו? לא סטרייסנד, טמבלים, אלא הדוגמנית השוודית המתגוררת בפאריס, והעונה לשם **אופה**.

ומה עם **בריז'יט**? בריז'יט, שעליה כבר כתבתי לכם לפני שבועיים, חזרה לביתה בפאריס, מלווה בחברה־לחיים הנוכחי, שבטעות כתבתי עליו כי הוא בעלה.

מדוע כתבתי שהוא בעלה? לא יודעת, חשבתי.

והרי כתבתי שיש להם ילד משותף, לה ולדוקטור שלה? נכון, יש להם תינוק משותף. או מה, עוד לא שמעתם על מיקרים כאלה?

מה אני מקשקשת כל הזמן בריז'יט, בריז'יט? אילו ראיתם אותה, גם אתם הייתם מזכירים את שמה בנשימה עצורה, סופר־יפה, ובכלל, הסיפור שלה יפה.

מה יפה בסיפור שלה? בריז'יט היא קרובתו של ראש ממשלת־צרפת לשעבר, **פייר מנדס־פראנס** המנוח. אינני מבינה איך בדיוק זה קרה, אך בעוד שהיא גדלה כנוצריה, מנדס־פראנס היה יהודי. כשהכירה את ארנון, נהגה ללכת כשצלב גדול על צווארה. אחרי שנישאו, וטרם לידת בנם הראשון, התגיירה, והחלה עונדת מגן־דויד. אחרי שבני־הזוג התגרשו, והתחילה לחיות עם הרופא, שהוא צעיר ממנה במקצת, תלתה את המגן־דויד בארון, או הניחה אותו בקופסת־התכשיטים. הדוקטור הוא גוי כשר.

ארנון מילצ'ן ווידידה
בלי ברברה

לא רע! עוד משהו? אה, לא מי יודע מה, אבל כשערך ארנון את בר־המיצווה לבנו, לפני יותר משנה, בחר במכון וייצמן כמקום נאות לאירוע, ואת המלצרים הלביש בתלבושות שנותרו אחרי שהפיק את סידרת־הטלוויזיה מצדה.

כמו הצרים, או כמו הנצורים? חלק כאלה וחלק כאלה.

שירה מסיני

אריק סיני הקליט לפני כמה חודשים בלונדון תקליט חדש ויפה. על חייו של אריק ועל התקליט כבר קראתם כאן בראיון לפני שלושה חודשים. לא קראתם? הפסדתם!

מה עכשיו? עכשיו יצא אריק בערב־יחיד, הנקרא סוף המעגל, ובו הוא מגיש בעיקר את שיריו החדשים. אך לשם שינוי אין ערב־היחיד כל־כך יחיד. בפתיחה ובסיום הערב עולה על הבימה חברתו של אריק, **טלי**, והנערה מגישה

אריק סיני וטלי
לרקוד

קטע־ריקוד שהזכירו לחלק מהנוכחים את **איזדורה דונקן**.

איך היא הזכירה את איזדורה? אינני יודעת, אך רמזו לי, ואינני רוצה לחזור על הרמז. על כל פנים, אין ספק שאריק מאוהב על באמת. והראיה? בפתיחה ובסיום ערב־היחיד...

בקצב המרתון

הבן **שמוליק** הוא בן תישעה חודשים, וכבר הכינו לו הוריו אח־אחות. אכן, הקצב במישפחת אלבין ראוי להערכה.

לפני שלוש שנים נשא **מיקי אלבין** את **גליה**. כשנישאו, עברו השניים לגור עם בתה של גליה, בת ה־7, בדירת־רווקים של חדר וחצי. עכשיו בנה מיקי בית יפהפה ברחוב שטריק. נולד להם בן, וגליה כבר נמצאת בחודש החמישי להריונה החדש. מיקי לובש בגדי אתא, הנמצאת בבעלות הקונצרן של **שאול אייזנברג**. הוא גם שותף בסרטי רול, שבו עובדת רעייתו.

אני מקווה שהקצב המהיר של הזוג לא ייפסק. לאחרונה מתרבות הידיעות על כך שאייזנברג מתכנן לחסל לפחות חלק מעסקיו בארץ.

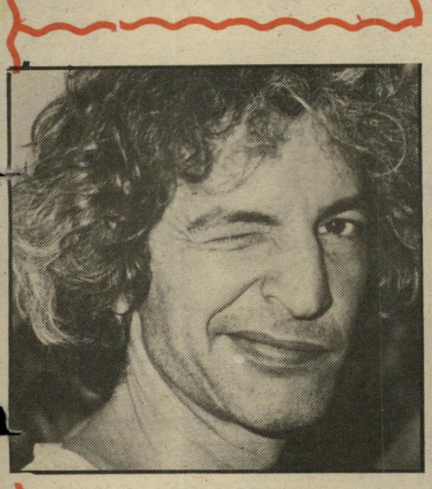

גליה ומיקי אלבין
בחמישי

ערמונים מהאש

דפנה ערמוני

שלום חנוך

להיט בשבילך

יש אמנים שטראח בום, מגיעים צ'יק־צ'אק לצמרת, אחרים מטפסים ועולים צעד אחרי צעד, במאבק מתמיד, עד שסוף־סוף הם נושמים אוויר־פסגות — הגיעו.

דפנה ערמוני עשתה זאת בדרך הקשה. תחילה זימרה ברקע, בהופעותיהם של **אריק איינשטיין** ו**שלום חנוך**, מדרגה ראשונה. אחר־כך התחילה לשיר עם נערות נוספות הרמוניות בהופעותיו של שלום חנוך עצמו. אי־שם לאורך הדרך הופיעה בתפקיד אפיזודי באסקימו לימון ובתפקיד גדול יותר בלא לשידור, וכן הלאה וכן הלאה, מדרגה אחרי מדרגה.

לאחרונה קפצה כמה מדרגות בבת־אחת. ראשית, היא חברתו הצמודה מאוד של שלום חנוך, והאהבה פורחת סוף־סוף. שנית, ההצלחה החלה מאירה לה פנים, ושיר, שכתב לה חנוך, אלה אלה, הביא אותה למיצעד־הפיזמונים.

כמעט שלא נותרו מדרגות. לאן תמשיך לטפס?

לרקוד בחתונות

(המשך מעמוד 56)

מה לאכול. אריס סאן ואריק טייך אמרו לי כל השנים „מוישה, קודם כל תרויח כסף אחר־כך תוכל לעשות מה שאתה רוצה.“ וכך התחלתי לעבוד בחתונות עד שנשברתי, רציתי משהו יותר טוב, קסם לי להיות כוכב.

„בהשפעת מרקו תורג'מן נסעתי לסלע האדום באילת והייתי כוכב הערב. באותה תקופה הציעו לי תפקיד ראשי בהצגה ירושלים שלי, אבל השכר היה כל־כך מגוחך שלא יכולתי לשלם בו את החוב על האוטו שקניתי. בסופו של דבר לקח את התפקיד מוטי פליישר והפך כוכב. אני אמרתי לעצמי: מוישה, קודם כל צריך להסתדר בחיים. כשתהיה מבוסס, תעשה הצגות. מה שטוב היום, יהיה טוב גם מחר. לא רציתי להתפשר ולרדת מפיסגת האברסט של השכר לתל קטן.

„המשכתי להופיע בחתונות, תמיד עם התיזמורת הטובה ביותר. הכנסתי סיגנון חדש לחתונות. בגלל הלהקה שלי נגמר הענין של ספר ביום, שהוא זמר־חתונות בלילה. ההופעה שלי היתה מכובדת, הופעה של כוכב. לא התפשרתי על אולמות ברמה נמוכה. תמיד הופעתי באולמות הכי הכי.“

האם תרמית זמר־החתונות לא הפריעה לו? בשעה שש קשת ואבי טולדנו חדרו למיצעדי־הפיזמונים, התפרסמו כזמרים מהשורה הראשונה, נשאר הוא זמר־חתונות, האם זה לא כאב לו?

„כאב ליז מה היומרה הזוז אלה שאומרים שאני זמר־חתונה, אני בא אליהם ואומר להם: תראו לי את הרקורד שלכם, תגידו את האמת, תגלו איפה אתם הופעתם כולכם!

„פרט אולי לאריק איינשטיין, שאותו אני מעריך, למרות שאין לי קשרים איתו, כל הזמרים בארץ, בלי יוצא מהכלל, הופיעו בנשפים של בנקים, הופיעו בנשפים של ועדי־עובדים וזמרים מסויימים גם הופיעו בחתונות תלוי מה המחיר ששילמו להם. אז מה ההבדל בין חתונה ובין נשף של ועד עובדים? זה אותו דבר בדיוק. אני לא מתבייש שאני מופיע בחתונות. אני עושה הופעות מכובדות מאוד ומשתתף במופעים רציניים.“

„אני מופיע מטעמי“

מ**וישה נוי** והדולפינים מבוקשים להופעות לא רק בארץ. גם בחו"ל. בעיקר, בחתונות של יהודים עשירים. אומר נוי: „אני לא רואה בזה שום דבר רע. להיפך. ראיתי אמנים גדולים ממני, שאין לי סיפוי להגיע לקרסוליים שלהם, מופיעים בלאס־וגאס בזמן שאני אכלתי סטייק ובורשט מוחא להם כפיים. אני אוהב את המגע הישיר עם הקהל. אני לא זקוק לבימה שתפריד בינינו.

„בחו"ל לא יודעים מי זה מוישה נוי. שם לוקחים אותך רק אם אתה טוב ועובדה שלוקחים. אז סימן שאני טוב ושם אני מופיע מטעם מוישה נוי, לא מטעם המגבית, לא מטעם הסוכנות ולא מטעם מישרד־התיירות אלא מטעמי. ואם האופרה הגרמנית של פרנקפורט בחרה לנשף השנתי שלה בשארל אזנבור ובלהקת מוישה נוי והדולפינים, דייני.“

תקליטה הראשון של להקת מוישה נוי והדולפינים, שימרי את אהבתך מכר 20 אלף עותקים, מיספר מכובד מאוד בשוק הישראלי. בימים אלה יצא לאור התקליט החדש, אמור, אמור. תקליט שירי־אהבה. בהפקת התקליט השקיע נוי 65 אלף דולר ואת נשמתו.

לאחרונה נגרע אחד ממקורות ההכנסה הקבועים של נוי, הקאזינו האמסטרדמי קאזה רוסו שהועלה באש על־ידי ישראלי (העולם הזה 14.2.84) אך נוי לא מודאג. ידידי, בעל הקאזינו יופ ואן דה־פריז, משקם את הקאזה רוסו ובנשף־הפתיחה, בעוד כמה חודשים, יופיעו, כמובן, מוישה נוי והדולפינים.

הכוח החום

(המשך מעמוד 26)

במוסף מיוחד של הארץ שהוקדש ל„הפיכה צבאית — טנקים על הכנסת“ הביא צבי בראל, תחת הכותרת „איתן בנפשו“, עוד מעמדותיו של איתן איתן:

„הקבוצה הנכונה, שיכולה להנהיג את העם הזה מצוייה בו. היא מפוזרת בתוכו וממתינה לנסיבות המתאימות כדי לקום ולהנהיג.

„פה ושם אתה מוצא קאדרים מדומים, כמו אותן קבוצות־מחאה שקמו אחרי מילחמת יום־כיפור. אני קורא להם קאדרים מדומים. משום שהם לא זכו לאמון ולתמיכת הציבור. הקאדר הנכון יקבל את תמיכת הציבור, כאשר שיטת ההנהגה הנוכחית תגיע לסוף דרכה.

„ואין הכוונה למיפלגה זו או אחרת. השיטה הנוכחית משותפת לכלל המיפלגות. כל עוד אנחנו שולחים לכס ההנהגה נציגים הקשורים ביריהם ורגליהם — כל עוד השיטה הנוכחית יוצרת מצב שבו אחד מנטרל את השני ואין כל אפשרות להסיע את העגלה קדימה. השיטה לא תוכל להצליח. וברגע שהיא תגיע לפשיטת הרגל הסופית, יוכל הקאדר הזה לבוא ולתפוס את מקומה.

„אז גם לא יהיה כל צורך בהפיכה צבאית או בהפיכה בלשהי. הקאדר הזה יבוא ויציע עצמו בדרך דמוקראטית — שהיא הפחות גרועה בשיטות המימשל — לפני קהל־הבוחרים, וזה יזכה אותו באימונו...

ואת ההסבר והסיבות למצב מוצא איתן איתן במרחב־המחייה האידיאולוגי של־הכנעניות, בין יונתן רטוש ואהרון אמיר לאלוף (מיל') בני פלד:

„חברת אבק־השריפה החב־

רתי, שעליה אנו יושבים, נוצרה עוד בתקופת המנדט, ואנחנו ירשנוה.

„בבסיסה נמצאים אותם יהודים שעלו ארצה כמהגרים מכל קצוות תבל, וחיו באופן לא־טבעי בארץ.

„זהו לא עם שנוצר באדמתו ומאדמתו. זהו עם של מהגרים, הניזון מתרומות חיצוניות של יהודים, שתוך שקר מוסכם מחזיקים עבורם את ארץ־המיפלט.

„ולמרות זאת ממשיך העם היושב פה לטעון כי הוא רוצה את כל היהודים חזרה בישראל. היכן? בתוך השטח הצר של מדינת־ישראל? עם כמויות המים שאינם מספיקות אף לסניטציה? היכן יושיבו את כל אותם 40 מיליון יהודים? (מיספר שאותו נקב איתן). ומי יוכל לחיות בלי תרומותיהם?“

יוער פירורי אידיאולוגיה כנענית, שנפלו משולחנו של המשורר יונתן רטוש, ולראשונה מצאו נוסחה המשל־הבת דימיונם של אנשי־צבא ברימונו.

דן עומר ■

ספורט

כדורגל

צדק על תנאי

אחד המיקרים המבישים בכדורגל הישראלי ארע בשבוע שעבר בהת־אחדות לכדורגל. אוטובוס מאולכס בשחקני בני־יהודה הותקף בתום מישחקם עם מכבי־חיפה על־ידי אוהדים נזעמים של הקבוצה המארחת, בעיקבות תוצאת התיקו 1:1 בין השתיים. ההתקפה הותירה את אפסנאי־הקבוצה מוטל במחלקה לטיפול נימרץ של בית־החולים רמב"ם בחיפה.

האכסורד בכל הענין: רק כעבור שלושה ימים הוגשה התלונה של קבוצת בני־יהודה על התקיפה הברוטאלית של האוהדים החיפאיים. מדוע חיכו שלושה ימים ומה היה לשקול במיקרה כל כך חמור? זה היה עצוב לראות משך ימים, את היועץ המישפטי של ההתאחדות לכדורגל, דב יפה, ואת חבריו מההתאחדות, קוראים על הנעשה ומשקיפים מהצד על הדיאלוג שהתנהל בין יושב־ראש בני־יהודה, גד סולמי, ובין עמיתו החיפאי, צבי וייצנר, האם להתלונן או לא.

השאלה שנשאלה היתה האומנם חשבה ההתאחדות שישנה אפשרות אחרת חוץ מאשר להתלונן ולהישפט בבית־הדין המישמעתי שלה? האם לא היה ברור שההתריינות בין שני יושבי־הראש היא לא בדיוק על ענייני מוסר וצדק אלא על המחיר שלהם? הלא ידוע שהענוש על התפרעות מסוג כזה הם מספר מישחקי רדיוס ללא קהל, הגורמים לנזק כספי לקבוצה הנענשת. בסופו של דבר לא היתה ברירה והגזרה התלונה ואז יצאו שני הצדדים בהכפשות הדדיות כשכל צד מסביר לכל עם ישראל על מה התנהלו השיחות ביניהם. וייצנר מחיפה אומר שסולמי ניסה לקבל את ברשיטרית תמורת אי־הגשת התלונה, ואילו סולמי התעקש שמכבי חיפה הציעה את ההכנסות ממישחק ידידותי וכן העברת שחקן אחד לשורותיה.

כדורסל

יש תיקווה לקאדטיות

ברמת כדורסל־נשים בארץ אין כל חדש, להיפך. אם ענפי הספורט האחרים מצליחים לשגשג, מי יותר ומי פחות, הרי הענף הזה שרוי לא בקיפאון, כי אם בירידה רצינית. השחקניות הטובות, כמו ענת דרייגור וחנה רבינוביץ, מתבגרות והחדשות לא מתבלטות. אם היו פעם שתיים, שלוש קבוצות חלשות, היום יש 10 קבוצות חלשות בליגה הלאומית.

הקבוצה היחידה השומרת על הישגים קבועים, והגורפת את כתר האליפות והגביע, היא אליצור תל־אביב, שהתאחדה בראשית העונה האחרונה עם תומתה מקיריית־אונו.

יעל פיקרש, 35, שחקנית לשעבר של הקבוצה, שאימנה העונה מעט את אליצור, טוענת שמלבד חוסר־היחס של כל הנוגעים בדבר, גם כלי התיקשורת הפסיקו לדווח על תר־צאות המישחקים, מה שלפחות עוד עשו בעבר: „אפילו כשנבחרת הנ־ערות של בלגיה התמודדה כאן עם נבחרת הקאדטיות (אותם מאמנת יעל) אף אחד לא ידע ולא כתב שיש מישחק או משהו.“

לא מיואשת. מה לעשות כדי לשנות את פני הדברים? „צריך להתחיל לעבור על תשתית, עם יחס טוב יותר מצד האגודות ושיהיה אפשר לייבא שחקניות זרות כדי להעלות את הרמה.“

ביניתיים קשה ליעל להתפרנס ממלאכת־האימון (כמו שלא משלמים לשחקניות, כך לא משלמים למא־מנות) והיא מסתפקת במיקצוע־ההוראה שבידה.

אך יעל לא מיואשת ומקווה שיהיה יותר טוב בעיקר „אם יבואו עוד כמה כמוני ולא יברחו, כפי שזה קורה לאחרונה.“

כי בכל זאת, בעוד מיספר חודשים תתחיל קבוצת שתאכלס את הניבחרת הלאומית הצנועה להתאמן, לקראת הטורניר הקדם־אירופי לאלי־פות אירופה.

הרגל מישפחתי

אריאלה שפר היא תל־אביבית צעירה בת 23, העובדת בבורסת־היהלומים ובשמונה החודשים האח־רונים היא גם מחלקת את דירתה ואת חייה עם וילי סימס, שחקן־הרכש האמריקאי השחור של הפועל תל־אביב. מלבד אולסי פרי, שנגעל משך שבע השנים שהוא בארץ, על הדרגמנית תמי בן־עמי, לא הצליחו הכדורסלנים השחורים ברומנים גדו־לים וממושכים עם הישראליות. אריי־אלה היא סנונית נוספת.

השחרחורת ממוצא רומני לא התקשתה למכור להוריה את הרומן שלה. הוריה מתורגלים עם ספורט הכדורסל, כי כדורסלן אחד מהליגה הלאומית כבר שייך למישפחת שפר. זהו מייק קארטר מהפועל חולון, הנשוי לבת הבכירה.

פינה מקוללת. תל־אביבית המאוהבת נשאה לאורך כל החודשים האחרונים לא רק את מישחקיו של החבר, אלא גם את רגלו המגובסת של סימס המתנשא ל־1.95 מטר. הרגל נישברה לו בצורה פיתאומית מניתור לסל עוד בתחילת העונה.

עד שלא הכירה את סימס היתה אריאלה „ממש אפס“ מבחינת הכדורסל. אבל מאז — „אני לא מחמיצה אף מישחק אחד.“

ביניתיים גם עסוקים השניים בחגיגות הגביע של קבוצתו של סימס, כאשר עוד מאורע צפוי לשחקן בקרוב: סימס, הנחשב ליהודי, הוא שחקן חדש יחסית בארץ (עונה שנייה) ועושה צערים רציניים להשתקע כאן. בקרוב מאוד עומד הכדורסלן לפתוח מיסבאה בפינת ירמיהו־דיזינגוף בצפון תל־אביב, מקום הנחשב למקולל מבחינה עיסקית.

בכל הפעמים הקודמות שניפתח המקום אחרי שיפוץ, תמיד נסגר לאחר זמן קצר ביותר. על חוסר המזל של המקום אומר סימס: „גם על הפועל תל־אביב אמרו שהיא לוזרית עד שהגעתי. אולי יהיה אותו המזל למקום החדש, בזכותי.“

מירוצי־מכוניות

הצרפתיות כמעט בראש

גראן פרי פירושו בצרפתית הפרס הגדול, אך בדרך־כלל, הכוונה היא למירוצי־מכוניות, בו מוענק פרס כזה. אחד כזה נערך, בשבוע שעבר, ב־קייאלאמי אשר בדרום־אפריקה וה־תוצאות היו מעניינות ביותר.

אחרי שהאוסטרי ניקי לאודה זכה במקום הראשון עם הפורשה שלו (קצת יותר מ־300 קילומטר בשעה אחת, 29 דקות ו־23 שניות) זכה גם במקום השני נהג במכונית פורשה. אליין פרוסט מצרפת.

אבל בזה נגמר היתרון הגרמני: ארבע מתוך שמונה המכוניות הזוכות הבאות בתור היו מתוצרת רינו ה־צרפתית.

שיריים תפוסים. עובדות מעני־יינות אחרות ממירוץ קייאלאמי: רק 13 מ־26 הנהגים שהחלו את המירוץ, סיימו אותו. לאחדים היו פנצ'רים, אחד התהפך ללא פגיעה, אחד סבל מכשל המימסר במכוניתו ולאחד נתפסו השרירים בכתף הימנית.

וכולם התלוננו על כך כי מותר בגראן פרי לתדלק 220 ליטר בנזין בלבד.

הווידיאו של המאמן

עידן הווידיאו, שגרם מהפכה בכל ענפי הספורט בעולם, מנוצל בארץ באופן רציני על־ידי מאמני הכדור־סל. אחד מצרכני־הווידיאו, שנגעל על המציאה הטכנולוגית הזאת, הוא מר כדורסל, יהושע רזין. הוא הפך את השימוש בווידיאו להרגל קבוע, הנמשך מדי יום כמה שעות טובות.

התחביב המוזרני הזה גרם למ־אמן, שגרף העונה את גביע־המדינה עם הפועל תל־אביב, להפוך את הלילה ליום ולהיפך. בגין הרגל זה הוא מאחר להשכים קום מדי יום.

יותר צעיר. כמה תרם הווידיאו להתקדמותם של המאמנים? זה לא חדש שהמכשיר מסייע למאמנים להכחין בדברים נוספים, אותם לא הצליחו לראות בצפייה ראשונה במישחק, ועל־ידי כך לסגל לעצמם טאקטיקה מדוייקת יותר. אך בעיקר אמורים הדברים לגבי נקודות מפתח וחולשה של הקבוצה היריבה.

רזין מאשר את התיזה: הוא מתמקר בווידיאו, בעיקר לפני מישחקים מכריעים.

על נושא אחר אין רזין מתלהב להגיד, זה כאשר מתעניינים ביום־ההולדת ה־66, הקרוב, שלו: „גמאס לי כששואלים אותי על הגיל. אני יודע שהצעירים דוחפים את הזקנים החוצה. מהיום אני מספר לכולם שאני צעיר יותר ב־15 שנה.“

מאמן רזין
מצויאה טכנולוגית

כדורסלן סימס וידידה אריאלה
אולי יהיה מזל

העולם הזה
וידויה של הצעירה הישראלית
אשר הסתננה לעזה

העולם הזה 1125
תאריך: 21.4.1959

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה, סירקס בכתבת־השער שלו את וידויה של אהובה דגנית, הצעירה הישראלית אשר הסתננה לרצועת עזה ● תחת הכותרת "מהסבת הבורדים" הובא סיפור המהפך בצפון עיראק, שבמהלכו שאף המיעוט הכורדי לפרוש שם מדינה עצמאית. בראשיתו של מולה מוצטפא אל־ברזאני ● מדור התיאטרון סיקר את ההצגה "חשמלית ושמה תשוקה" בתיאטרון "האוהל", בעוד שמדור הקולנוע סיקר את הסרטים "השחלב השחור", בכיכובה של סופיה לורן, ואת "שולחנות נפרדים", בכיכובם של דייוויד ניבן וברט לאנקסטר ● בשער הגיליון: אהובה דגנית, הישראלית שעברה את הגבול לרצועת עזה.

כיצד התנער בן־גוריון מאחריותו ★ מנהיג חירות הציע פדרציה עם הפלסטינים ★ הזמרת ששברה את הפחד

הממשלה

חוסר אחריות

פרשת הגיוס־הכללי־המדומה של האחד באפריל היתה אסון פוליטי וכלכלי לישראל. השבוע נסתבר, כי מסקנות הממשלה בפרשה זו מהוות אסון, החמור אולי שבעתיים.

כאשר הודיע קול ישראל על העברת שני קצינים בכירים של צה"ל מתפקידם — האלוף יהושפט ("פאטי") הרכבי מתפקיד ראש־המודיעין (אמ"ן), והאלוף מאיר ("זרו") זורע מתפקיד ראש אגף־המטה (אג"ם), מישרת סגן־הרמטכ"ל למעשה, היתה התמרמרות כמעט כללית. הכל הרגישו שהשניים שולחו כשעירים לעזאזל, כדי לכפר על השגיאה שלה אחראי שר־הביטחון.

יתכן כי זו היתה התוצאה העיקרית של השבוע. בעוד שבמשך עשר שנים הצליח דויד בן־גוריון לטפח את האגדה כאילו מערכת־הביטחון כולה היא מעין חלק של גופו, נתברר לפתע כי דויד בן־גוריון ומערכת־הביטחון של ישראל הם שני גופים שונים. התוצאות הפוליטיות של הבחנה זו עלולות להיות מרחיקות־לכת־לגבי בן־גוריון.

תה וסימפאטיה. מעבר לסימפאטיה לשני האלופים, הזדקרה לעיני האזרח שאלה יסודית של המישטר: מה תפקידו של שר־הביטחון, ושר יהא אשר יהא, מלבד שתיית־תה?

במישטר דמוקרטי רגיל השר מנהל את מישרדו ונושא באחריות העליונה לכל הקורה בו. מאחר שהוא הבוחר את עוזריו ואת פיקודיו, אחראי הוא לכל מעשיהם. כאשר שר מתפטר בבריטניה בגלל מישגה של אחד מפקידיו או אלופיו, אין זו מחווה ריקה. השר אשם באמת, אפילו כאשר לא ידע מראש על המישגה. כי תפקידו ליצור במישרדו אווירה שבה לא ייתכנו מישגים כאלה, לבחור את העוזרים המתאימים ולדאוג לכך שיבינו את הלך־רוחו.

יתכן כי האמת המלאה על פרשת־הגיוס המוזרה לא תיוודע לעולם. אולם לגבי דבר אחד אין ספק: כל המעורבים בדבר האמינו בלב שלם, כי הם פועלים בהתאם למגמות הכלליות של שר־הביטחון. שר־הביטחון עצמו מודה כי ידע מראש, לפחות באופן כללי, על הכוונה לגייס יחידות באמצעות הדרדי, וכי הדבר הוחלט בנוכחותו. אם לא הבין את התוצאות הבינלאומיות של שיטה כזאת, ולא התעניין בתוכניות הביצוע — הרי רובצת האשמה עליו.

אולם שר־הביטחון לא התפטר. השרים האחרים גם לא לחצו עליו בכיוון זה. הם ידעו שבישראל אין השר נושא באחריות כלשהי כלפי מישהו.

שלל ועוגה. לפחות לשלושה שרים בישראל — שרי המישפטים, המישטרה והדואר — אין אפילו סמכות חוקית לשלוט על פיקודיהם, שעצמאותם מוגנת על־ידי חוקים מנדאטוריים. הם פטורים מראש מכל אחריות. מצב שאר השרים אינו שונה, כי הפרלמנט הישראלי מורכב מעסקני־מיפלגות, הבוחרים תמיד לפי הוראות מרכזיהם. בישראל לא תיתכן הצבעת חלק גדול של הח"כים נגד מיפלגתם, כפי שקורה לא פעם בארצות־הברית, בבריטניה, בצרפת ובגרמניה.

כאשר אין השר אחראי לפני העם או הכנסת, אלא רק לפני מרכזי המיפלגות, נעלם למעשה עיקרון האחריות. השר אינו איש החייב לתת דוח לציבור, הוא רק קומיסר מיפלגתי המבטיח למיפלגתו חלק מן השלל של השילטון. כל מישרד מהווה חלק מן העוגה הכללית.

לכן פעל דויד בן־גוריון בהגיון רב כאשר פרק מעצמו מראש כל עול של אחריות. העובדה שהיה צריך להעניש שני אלופים כדי לפייס את דעת־הקהל היתה רק תוצאה מישנית. לרוע המזל, היתה זאת תוצאה שהמדינה כולה תשלם את מחירה במטבע של ירידת המוראל.

גוריון ואמדורסקי 1959 השבוע לפני 25 שנה, נפרדו הדואים משפע מעריצותיהם בישראל ויצאו למסע ביבשת אירופה שם ציפה להם חוזה להקלטת שיריהם עבור חברת אלקטרה האמריקאית.

אנשים

● מילחמת הקטילות והעקיצות ההדדיות בין הפיליטונאי **אפרים קישון** והמבקר **חיים גמזו**, קיבלה השבוע מיפנה נוסף. הפעם לטובת קישון. קישון העשיר את השפה העברית בפועל נוסף — לגמזו — שפירושו לחסל, לקטול. שימושים לדוגמה: צריך לפטר ולגמזו את הקצינים: הם לא גמזו אף אחד!

אורחים

יידישע מאמע לוהטת

"מי שילם את שכר־הדירה של מרת ואן־וינקל, כאשר בעלה ריפ ואן־דינקל היה שקוע בשנתו?" — שאלה זו, השמה ללעג את אחת האגדות החביבות ביותר על הציבור האמריקאי, על הגירסה האמריקאית לחוני־המעגל היהודי, היא שהביאה את הזמרת סופי טאקר להתנגשותה הראשונה עם המישטרה ובית־המישפט בעיר בוסטון, בשנת 1915.

כיום, בהגיעה לישראל השבוע, בשנתה ה־71, נראית סופי טאקר דומה יותר לדמות אחרת שהנציחה בזימרתה — דמות ה"יידישע מאמע" — מאשר לכינויה המפורסם, האמא־האדומה־הלוהטת. למעשה, דומה היתה אולי יותר לסבתא שמקומה בכורסה נוחה, עם גרבי הנכה המצפים־לתיקון בידיה, אילמלא שכבת התמרוקים העבה המכסה את פניה.

סופי טאקר, שנולדה אי־שם בדרך בין רוסיה ובוסטון, לזוג מהגרים יהודיים, החלה את הקריירה שלה במיסעדת המלון הקטן שפתחו הוריה בעיר הארטפורד בקונטיקט. בין הדחת הצלחות והמלצרות, הוסיפה ביוזמת עצמה זימרה בפני הלקוחות. לא היה צורך רב לגלות שההתעסקות האחרונה היתה הנעימה יותר. מכאן הובילה דרך־הטבע לקברטים המפוקפקים, לרדיו, לטלוויזיה ולהופעות בעולם כולו.

דוגמה לאמנותה המיוחדת של האשה, שהיתה נשואה כבר שלוש פעמים ושיש לה בן בגיל 50, יוכלו לראות אזרחי ישראל בשתי הופעותיה בהיכל התרבות השבוע.

כדוגמת רבות מהופעותיה בשנים האחרונות, תהיה גם הופעה זו למטרות צדקה. לצורך זה הסכימה סופי טאקר להגיע לישראל בטיסה, שהיתה הטיסה הראשונה בחייה. "הייתי נרגשת כל־כך לקראת בואי לישראל," אמרה, "עד ששכחתי את הפחד."

עיתונות

מיבצע שיחרור

הידיעה של סוכנות יו־פי היתה כה מפתיעה, עד שכמה מעיתוני הארץ הדפיסו אותה במיסגרת. הטכסט המלא: "ניו־יורק — סגן יושב־ראש הכנסת, אריה בן־אליעזר, הציע היום, במסיבת עיתונאים כאן, להקים פדרציה מורכבת משיטחי ארץ־ישראל, שחולקו על־ידי בריטניה, ואחר־כך על־ידי האו"ם, במיסגרת תוכנית לאיחודה מחדש של ארץ־ישראל, שתפתור את בעיית הפליטים הערביים, תסלק מן המיזרח־התיכון את המדינה הדימיונית ירדן, ותיצור איזורי־חיץ בין מצריים ועיראק."

לא היה משום חידוש בהצעה חרותית זו לאחד את ארץ־ישראל. אולם תוכניתו של בן־אליעזר היתה שונה לגמרי מתוכניות מנהיגיו. בעוד שאלה מטיפים בישראל לכיבוש ירדן ב"מיבצע שיחרור", דיבר בן־אליעזר הדיפלומטי על פדרציה בין ישראל ובין האיזור הערבי. דבריו דמו בצורה חשודה לתוכנית שהוצעה על־ידי הפעולה השמית, שגישתה למרחב הפוכה מזו של חרות.

לפחות איש אחד הרגיש בכך: עורך־החדשות של היומון חרות. הוא העתיק את הידיעה כולה, במקום צנוע בעמוד הראשון, תחת הכותרת "בן־אליעזר מרצה בקנדה על שלמות הארץ." בגוף הידיעה צוטט כמובן, במלואו, הטכסט של יו־פי על נאומו של בן־אליעזר בניו־יורק, ורק מילה אחת הושמטה.

במיבצע נועז שיחרר העורך את דברי בן־אליעזר מרעיון הפדרציה.

פסוקי השבוע

● שגריר צרפת בישראל, **סייר זיילבר**, בעת קבלת אזרחות־הכבוד של העיר עכו: "הצלחתי במקום שנפוליאון נכשל. כבשתי לא רק את עכו, אלא גם את ליבה."

● **לואי ארמסטרונג** על **אלביס פרסלי**: "אם תזרוק שמונה קאדילקים מאובקים לנחל, גם הם יעשו שפריץ. כל מי שיודע לנדנד את מותניו בצורה מסויימת, תמיד ימצא קהל."

● המבקר **אוריה בוסקוביץ** על **לואי ארמסטרונג**: "ערב שלם של חצוצרה? אל אלוהים! נזכרים אנו בזמנים בהם שמו כלים כאלה על מיגדלים, כדי שישמעו את המוסיקה ממרחק מתאים לכליו."

● ח"כ מפ"ם **יעקב ריפתין**: "ה' אמת המפא"יית מדברת מגרונו של **משה דיין**, המטיף להורדת רמת־החיים של הפועלים. דיין הוא אומנם חייל אמיץ, אם כי אינו מספר את כל האמת — כמו בתו ברומן שלה."

הלו, זה גן חיות?

אחת האוסנות השכיחות של שנות ה־50 היתה המתיזה הטלפונית. על אחת מהן סיפר השבוע, לפני 25 שנה, "העולם הזה":

אדם בעל יזומה החליט לפני זמן מה לערוך סקר־דעת־קהל פרטי משלו בין חבריו הקצינים. הוא ניסה לבחון את תגובותיהם של קצינים בכירים להתקפה טלפונית בחצות־לילה. כאשר היה עליהם להשיב על השאלה הגורלית שנשאלה בחצות: "הלו, זה גן־חיות?"

ראשון הנתקפים היה אלוף **גרשון שוקן**, ראש אכ"א: "הלו, האם זה גן־חיות?" נשאל. "לא" היתה התשובה. "או מה זה?" נמשכה המתקפה הטלפונית. "איזה מיספר אתה רוצה?" השיב שוקן והקו נסגר. הצילצול השני העיר משנתו את אלוף־מישנה **עמוס חורב**. עוד לפני שנסתיימה השאלה, השיב: "לא, לא! זו טעות!" בהתקפת־נגד השיב אלוף **משה צרוק**: "הלו, כאן גן־החיות?" "כן!" ענה צרוק וסגר את הקו. אלוף־מישנה **עזר וייצמן** היה תוקפני מאוד והשיב: "מי אתה? תחיכת כלום!"

לעומת זאת ענה הרב הראשי של צה"ל, אלוף־מישנה **שלמה גורן**, בשאלה: "מה ישׂ ברח מישהו מהציר־קוס?" "כן," נמשכה השיחה. "אני רוצה את גן־החיות." "מדבר מגן־החיות" השיב הרב. "מי אתה. המנהל?" נשאל הרב. "לא, אני סתם פה," היתה התשובה.

מלאכת האומנות וההידור של שעוני קווארץ אלו
מעידים על מחוייבות אוריינט לשענות הקלאסית.
הוסף לכך את המבחר העשיר של דגמים בעלי סגנון מיוחד
וטכנולוגיה חדשנית - והרי לך הייחוד של אוריינט.

ORIENT אוריינט—דייקנות • אמינות • הידור
תעודת אחריות בינלאומית לשנתיים

שעון מעולה ללא בעיות • יבוא שיווק והפצה: בני משה קרסו בע"מ • סוכנים בלעדיים של: ORIENT WATCH CO. JAPAN
להשיג בחנויות המובחרות וברשתות השקם והמשביר לצרכן

ר"ד ניסן, 16.4.84 מיספר 2433 שנה 48 המחיר 250 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

מהפכה בחרות

אריק מלך הליכוד

מלכה רוזנשטיין לא נעצרה